T.C
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Nİ'METÎ DİVANI

Gülden Esra ERSÖZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA-2007

T.C.

ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ ve EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Nİ'METÎ DİVANI

Gülden Esra ERSÖZ

Danışman: Prof. Dr. İ.Çetin DERDİYOK

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ADANA-2007

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

(İmza)……………………………….

Başkan. Prof. Dr.İ.Çetin DERDİYOK
Unvan, Ad Soyadı
(Danışman)

(İmza)……………………...

Üye Prof. Dr. Mine MENGİ
Unvan, Ad Soyadı

(İmza)………………………………

Üye Yrd. Doç. Dr. Hamit DİKMEN
Unvan, Ad Soyadı

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

...../..../....

Prof. Dr. Nihat KÜÇÜKSAVAŞ
Enstitü Müdürü

Not:Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir

ÖZET

Nİ'METÎ DİVANI

Gülden Esra ERSÖZ

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Çetin DERDİYOK

Ocak 2007, 355 sayfa

Bu çalışmada 17. yüzyıl şairlerinden olan Ni'metî'nin Divanı'nın çeviri yazılı metni hazırlanmış; divanın biçim, dil ve üslûp, içerik incelemesi yapılmış; şairin hayatı, edebî kişiliği, eserleri hakkında bilgi verilmiştir.

Ni'metî, döneminin şairlerinden farklı olarak sade bir dil kullanmış, Divan Edebiyatının geleneksellleşmiş konularıyla birlikte, toplumsal eleştiri nitelikli şiirler yazmıştır. Divanlarda pek görülmeyen bahr-i tavil, manzum mektup gibi farklı şekilleri denemiştir. Şairin 17. yüzyılın sosyal yapısından etkilendiği ve bunu divanına yansıttığı görülmektedir.

Türk Edebiyatında fazla tanınmamış olan Ni'metî'nin ve eserinin bu çalışmayla incelenmesine gayret edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ni'metî, Ni'metî Divanı, 17. Yüzyıl, Divan Edebiyatı, Türk Edebiyatı

ABSTRACT

DİVAN OF Nİ'METÎ

Gülden Esra ERSÖZ

Master Thesis, Turkish Language and Literature Department
Supervisor: Prof. Dr. Çetin DERDİYOK
January 2007, 355 pages

In this study, the translated text of the divan of Ni'metî, who is one of the Seventeenth century poets, is prepared; a study of divan's form,language and style, content is made; information on the poet's life, his literary identity and his works is given.

Ni'metî, unlike to the poets of the period, used an austere language; together with the traditional topics of Divan Literature he wrote poems which carry a characteristic of social criticism. Bahr-i tavil, which isn't often seen in divans, tried different forms such as letter in verse. It seems that the poet was influenced by the social structure of the 17th century and that he reflected this on his divan.

It was tried hard to examine Ni'metî, who isn't known much in Turkish Literature, and his work by means of this study.

Keywords: Ni'metî, the Ni'metî Divan, the 17th Century, Divan Literature, Turkish Literature

ÖNSÖZ

Ni’metî Divanı Nakıbzâde Ni’metî tarafından 17. yüzyılda yazılmış Divan Edebiyatı örneklerindendir. Eserin bugüne kadar edebî bir incelemesi yapılmamış ve çeviri metni hazırlanmamıştır. Dil ve üslûp özellikleri ve dönemin sosyal yapısına getirdiği eleştirel tutum sebebiyle divan üzerinde çalışılması gerekmektedir. Bu düşünce, konu üzerinde inceleme yapmaya sevk etmiştir.

Ni’metî Divanı’yla ilgili yapılan çalışmanın inceleme kısmı dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde şairin hayatı, edebî kişiliği ve eserleri üzerinde durulmuştur. Ni’metî’nin hayatı ve edebî kişiliği, kaynaklarda ve divanında verilen sınırlı bilgilerden yararlanılarak tespit edilmeye çalışılmış, divanı tanıtılmıştır. İkinci bölümde Ni’metî Divanı’nın nazım şekli, vezni, kafiye ve redif yapısı incelenmiştir. Dil ve üslûp özellikleri bölümünde ise divan; kelime kadrosu, deyim ve atasözü, edebî sanat özellikleriyle ele alınmıştır. İnceleme kısmının son bölümünde eserin içeriği; dönemin tarihî ve sosyal yapısı, gelenek ve görenekleri, âdetleri, dinî, tasavvufî niteliği, şahıs kadrosu, mekân isimleri üzerinde çalışılmıştır.

İnceleme kısmında birçok beytin örnek olarak verildiği görülecektir. Bazı beyitler, konu açısından gerekli görüldüğü yerlerde birkaç kez örnek olarak gösterilmiştir.

Metnin hazırlanmasında başka nüsha bulunamadığından tek nüsha üzerinde çalışılmıştır.

Bilgi ve yardımını esirgemeyen değerli hocam Doç.Dr. H. Dilek Batislam’a ve Prof. Dr. Çetin Derdiyok’a en içten teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Gülden Esra ERSÖZ

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR

bk.	:	Bakınız
C.	:	Cilt
G.	:	Gazel
H.	:	Hicrî
Hz.	:	Hazret
K.	:	Kaside
M.	:	Milâdî
TDK	:	Türk Dil Kurumu
vb.	:	ve benzerleri
vs.	:	ve saire
yy.	:	yüzyıl

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Çalışmayla İlgili Genel Bilgiler

1.1.1. Konu

Ni`metî Divanı

1.1.2. Amaç

Yazma eser taramalarında Ni`metî mahlaslı şaire ait olan ve bugüne kadar üzerinde herhangi bir çalışma yapılmayan yetmiş altı varaklı divan tespit ettik. Ni`metî, Divan Edebiyatı tarihinde pek tanınan bir şair değildir. Yapılan bu araştırmada Ni`metî'nin hayatına, edebî kişilğine ve eserine yönelik bilgiler ortaya koymaya çalışıldı. Böylelikle şairin tanıtılmasına, divan üzerinde yapılacak incelemelerin daha sağlıklı değerlendirilme imkânı bulabilmesine gayret edilmiş olundu. Bu çalışmayla divan şairi Ni`metî'nin hayatı, edebî kişiliği, eseri hakkında bilgi verilmesi; divan metninin çeviri yazısının hazırlanması amaçlandı.

1.1.3. Kapsam ve Sınırlar

Tez çalışması şairin hayatı, edebî kişiliği, eseri, divanın biçimsel özellikleri, dil ve üslûbu, içerik yapısı, divan metninin ortaya çıkarılması ile sınırlandırılmıştır.

1.1.4. Yöntem

Tez çalışmasında divanın transkripsiyonlu metni hazırlandı. Ni'metî Divanı'nın orijinal metni, ekler bölümünde verildi. Divan biçim, dil, üslûp özellikleri ve içerik bakımından incelendi. Elde edilen bilgiler fişlenip derlendi. Derlemede konuyla ilgili çeşitli kaynaklara da başvuruldu ve değerlendirmeye gidildi. İnceleme bölümünde ele alınan konunun peki$tirilmesi için bazen divandan örnek beyitler verildi. Bu beyitlere

divanda ula$ılabilmesi için beyitlerin önce nazım şekilleri, sonra varak numaraları, daha sonra ise beyit numaraları eklenmi$tir. Ni’metî Divanı’nın derkenarlarında bulunan ayet ve hadisler metne dâhil edilmemi$tir, konu bağlantısını koparmamak için dipnotta bunların okunu$ları, anlamları ve âyetler için sûre isimleri, ayet numaraları verilmi$tir.

1.1.5. Bölümler

Çalışma giriş, divanın biçim, dil ve üslup, içerik özellikleri, sonuç ve divanın çeviri yazısı olmak üzere altı ana bölümden oluşmaktadır. Tezin giriş bölümünde çalışma konusunu tanıtıcı bilgiler verilmiş, şairin hayatı, edebî kişiliği, eserleri tanıtılmıştır. Biçimsel özellikler bölümünde divan; nazım şekilleri, vezin, kafiye ve redif yapısı yönüyle incelenmiştir. Dil ve üslup bölümünde kelime kadrosu, deyimler ve atasözleri, edebi sanatlar ele alınmıştır. İçerik bölümünde ise dönemin tarihi ve sosyal yapısı; gelenek, görenek ve adetler, din ve tasavvuf, kişiler, yer isimleri hakkında bilgi verilmiştir. Çalışmanın genel değerlendirmesi sonuç bölümünde sunulmuştur. Son bölümde divanın çeviri yazısı yer almaktadır. Çeviri yazılı metnin ardından çalışmada yararlanılan kaynaklar listelenmiştir..

1.2. Ni`metî’nin Hayatı, Edebî Kişiliği ve Eseri

Ni`metî hakkında bilgi veren kaynaklar arasında tezkireler ve çeşitli biyografik eserler başta gelmektedir. Bu eserlerdeki bilgilerin büyük bir kısmı birbirine benzemektedir. Şair hakkında çeşitli kaynaklarda verilen bilgileri değerlendirerek Ni`metî’yi tanıtmaya çalışacağız.

Güldeste-i Riyaz-ı İrfan’da:

> Mı~r<`: Re$k-i nüzhet-sar<y-ı *uld-ı ber!n
>
> Maqr>sa-i Bur>sa’dan]uh>r idüp neseb-i |<hire ile mev~>f Na"!bz<de es-Seyyid Ni`metu’ll<h Efendi dinmekle ma`r>fdur. Kendi *a||-ı la|!fleri ile silsile-i $er!fleri bu vech ile ra"amzededür ki es-Seyyid Ni`metu’ll<h bin es-Seyyid ;ey*! el-ma`r>f bi-Na"!bz<de ibnü’s-Seyyid Meqemmed ibnü’s-Seyyid `Al! ibnü’s-Seyyid Qüseyn ibnü’s-Seyyid Mu"allid ibnü’s-Seyyid Meqemmed ibnü’s-Seyyidü’l-icl e$-;ey*ü’l-İm<m

Qad!dü’l-`Ir<"!dür ki on yedinci atadan im<mü’l-hüm<m sul|<nü’$-$ühed< Qa{ret-i Qüseyn $eh!d-i Kerbel< rı#v<nu’ll<h> te`<l< `aleyhim ecma`!n qa{retlerine v<-bestedür. Ser<-perde-i `ademden "ar<rg<h-ı vüc>da te$r!f-ba*$< oldu"da mir’<t-i isti`d<d-ı _ud<-d<dı t<bi$-nüm<-yı fey{-i ezeliyye ve wihn-i p<ki behred<r-ı genc!ne-i tevf!"-ı il<hiyye olup taq~!l-i ma`<rife bewl-i ma"d>r

Na]m[1]

چون خط سبب علم و هنر ا ست

با لله بکو کدچه بهتر از خط هنری

mefh>mınca *<mev<r-ı mah<ret-i qüsn-i *a||ıla me$h>r olmı$ idi. B<b-ı maqkeme-i maqr>sa-i mezb>rede kütt<b zümresinü+ re’!si ve ~akk ü in$<da yed-i |>l<sı olmagın mev<l!-i kir<mu+ en!si cel!si idi. _a||ında görinen nüm<yi$ ü lewweti ve |ab`ında olan sel<set ü qal<veti <$-pez görse

Mı~r<`

“Qa""< bu güzel ni`metidür *al"a _ud<nu+”

dimesi mu"arrer idi. Fenn-i mu`amm<da da*ı *ayl! n<m çı"armı$dur. Ba`{ı aqb<b-ı ma`rifet-intis<ba b!-nu"a| mekt>b-ı bel<%at-ma~q>b |arq u in$< idüp `ar{-ı hüner itmi$dür. Qa""< ki ı]h<r-ı "udret idüp kimse üzerine no"|a "oma%a "<dir olamamı$dur. Mül<zim!n zümresine du*>l ve p<ye-i medrese-i çihil a"çeden ma`z>l olup sinn-i $er!fleri henüz v<~ıl-ı qadd-i erba`!n olmamı$ iken bi+ altmı$ senesinde {iy<fet*<ne-i be"<ya inti"<l ve ni`<m-ı cin<ne vu~>l ile *o$-*<l oldı. Pı+arba$ı’nda medf>n a"rab< ve ta`allu"<tına ma"r>ndur. Vef<tına Sebz! Efendi’nü+ t<r!*idür:

T<ri*

Çar*-ı merdüm-ke$-i bed-<y!nü+

Dile %am virdi va{`-ı b!- edebi

İtdi mir’<t-i ehl-i |ab`ı $ikest

@a`ne–i tür$-r>y!-i %a{abı

[1] Bu Farsça beyitin okunuşu “Çün *a|| sebebe-i `ilm ü hünerest / Bi’lll<h be-g> ked çe bihter ez-qa||-ı hüner!”dir. Anlamı ise “konuşma işi benim yazma sanatımdan çok daha iyidir. Hatt, ilim ve hünerin sebebidir.”

Bir vüc>d-ı $er!fe "ıydı ki <h
;eref-i r>zg<r idi nesebi

Didi Sebz! vef<tına t<r!*
Gitdi y< <h Ni`met! Çelebi

Merq>m-ı mers>m bir ma*d>m-ı me`<l! rüs>m olup pür-ma`rifet ü kem<l telden "afes mix<l-i mü$ebbek kendiye bir kit<b*<ne !c<d idüp içinde sebz-i dest<r ile me$%>l-i kit<bet ve na]m ü nexrde ne$r-i ma`<rife müd<vemet itmekle |>|!-i *o$-lehçe-i Mı~r-ı bel<%at oldu"larını erb<b-ı sü*an-$in<sa i$<ret itmi$lerdür. Eyy>bz<de M!"<t! Mu~l! Çelebi n<m bir üst<d-ı be-n<mdan qis<ba d<’ir ba`{ı fenn görmekle ta"s!m-i guram<da bir |arz-ı %ar!b i*tir<` idüp na]m itmi$dür.

Na]m
&urem<nu+ |ar!"ını sa+a
Kim su’<l itse di idüp ta`l!m

Deynler ba$"a ba$"a #arb olınur
A~l m<la ki odur u~>l-ı "ad!m

Q<~ılı #arbı ~o+ra her birinü+
Cümle-i deyne olınur ta"s!m

Her ne ise net!ce-i ta"s!m
\<qib-i deyne "ılınur ta"s!m

Bu bir"aç beyt-i ra`n< mezb>ru+ z<de-i |ab`-ı b!-hemt<larıdur:

Eby<t
Gördi çün dü$di biribirine la`l ü dehenü+
Çı"dı n<ziklük ile aralarından sü*anü+

\aqn-ı gülz<r-ı cih<nda %amdan <z<d olmadum
Olmayınca mübtel< ol serv-i *o$-reft<ra ben

&onca-i e|f<li gibi `ıydgeh-i gül$ende
Bülbüle $<*-ı gül alı semend itdi ~ab<

Lis<n-i F<ris!de bir lu%at-ı %ar!be cem` itmi$dür. Bu %azel-i b!-nu"a| da*ı mezb>ru+dur:

&azel

Gülmedüm `<lemde a~l< olmadum mesr>r-q<l
Hem-demüm derd ü elemdür maqremüm her dem mel<l

Dergeh-i dild<re varsam q<lüme a`d< güler
@<li`üm |<li` degül q<lüm mükedder m<h u s<l

Her mes< vü her seqer va~lu+ umar <v<re dil
Olsa ger `<lemde va~lu+ herkese emr-i muq<l

Ni`met!<s< mükedder olsa q<lüm |a+ degül
Dilde m<l-<-m<ldur derdü+le <l<m ü mel<l

(Abdülkadiroğlu, 1998, 508)

bilgileri yer alır.

Tuhfe-i N<ilî'de:

Na"!bü'l-e$r<f Bur>salı `Al! Efendi ~a%!rlerinden Seyfu'll<hz<de Meqemmed Efendi'nü+ o%lıdur. Bur>salı, Bur>sa maqkemesinde ba$ k<tib, vef<tı *H.* 1070 / *M.* 1659. Bur>sa'da Pı+arba$ı "abrist<nına medf>ndur.

Sebz!nü+:

Didi Sebz! vef<tına t<r!*
Gitdi y< <h Ni`met! Çelebi

beyti vef<tına t<r!*dir. Bel!% ü Güldeste’de vef<tı t<r!*i 1060 gösterirler ya+lı$dır. Güldeste sül<leyi bu $ekilde yürütmektedir: Ni`metu’ll<h Na"!bz<de ;ey*! bin Seyyid Meqemmed bin Seyyid `Al! bin Seyyid Qüseyn bin Seyyid Mu"allid bin Seyyid ;ey* Qad!dü’l-`Ir<"!.

é almazdı |o%rusı hele qasret "ıy<mete
Sürsem aya%ına yüzüm ol serv-i "<metü+

Gördi çün dü$di biribirine la`l ü dehenü+
Çı"dı n<züklük ile aralarından sü*anü+

Gülmedüm `<lemde a~l< olmadum mesr>r-q<l
Hem-demüm derd ü elemdür maqremüm her dem mel<l

Dergeh-i dild<re varsam q<lüme a`d< güler
@<li`üm |<li` degül q<lüm mükedder m<h u s<l

Her mes< vü her seqer va~lu+ umar <v<re dil
Olsa ger `<lemde va~lu+ herkese emr-i muq<l

Ni`met!-<s< mükedder olsa q<lüm |a+ degül
Dilde m<l-<-m<ldur derdü+le <l<m ü mel<l

(Kurnaz ve Tatcı, 2001, 1081)

bilgileri bulunur.

;akaik-i Nu`maniyye’de:

Ni`met! es-seyyid Ni`metu’ll<h ibnü’s-Seyyid Meqemmed ibnü’s-Seyyid `Al! `ulem<-yı devlet-i Sul|<n Aqmed _<n-ı evvelden tercümesi weyl-i `A|<y!’de bey<n olınan Na"!bü’l-e$r<f Bur>sev! es-Seyyid `Al! Efendinü+ a*f<dından olma%ın Na"!bz<de Efendi dimekle $eh!r ve bu `unvanla ma`l>m-ı ~a%!r ü keb!r olmı$ idi. Mas"a|-ı re’si olan maqr>sa-i Bur>sa’da b<b-ı maqkemesinde qiwmet-i kit<betle güw<rende-i eyy<m ü ley<l iken bi+ yetmi$ t<r!*inde inti"<l ü `<lem ü `u"b<ya irtiq<l eyleyüp maqr>sa-i mert>`ada Pı+arba$ı’nda defn olındı. Sebz! Efendi didügi t<r!*idür: Mı~r<`

Gitdi y< <h Ni`met! Çelebi
Bu eby<t güft<rındandur:

Na]m
Mezra`-ı qır~a dem-<-dem to*m-ı %am ekmekdesin
Q<~ılı bilsem nedür ey *ˇ<ce düny<dan %ara{

Gördi çün dü$di biribirine la`l ü dehenü+
Çı"dı n<züklük ile aralarından sü*anü+

P<y-i b>sa dest-res mümkin mi didüm y<re ben
Didi $imdi sa+a pür-p<y virürem b!-ç<re ben

\aqn-ı gülz<r-ı cih<nda %amdan <z<d olmadum
Olmayınca mübtel< ol serv-i *o$-reft<re ben

Ya$uma raqm eyleyüp meyl-i ken<r etse nig<r
A%lama"dan döndürürdüm göz ya$ın enh<re ben

Bir yalı+ yüzli fed<y! dil-ber-i *>n-*ˇ<rdur

C<n virür isem n’ola t!%u+ gibi %add<re ben

Ni`met! dend<n-ı c<n-ba*$-ı nig<rı va~f idüp
Dürr ü gevher dizdüm el-qa"" ri$te-i efk<ra ben
(Özcan, 1989, 709)

bilgileri bulunur.

Bursa Şairleri’nde Gülz<r-ı İrf<n’daki Şairlerin Biyografileri kısmında:

Na"!bz<de Re’!sü’l-kütt<b es-Seyyid Ni`metu’ll<h Efendi.

Mı~r<`:
Re$k-i nüzhet-sar<y-ı *uld-ı ber!n

Maqr>sa-i Bur>sa’dan bür>z ve neseb-i |<hire ile $eref-efr>z olan Na"!bz<de Ni`met! Efendi’dür. Silsile-i $er!fleri on yedinci atadan im<mü’l-hüm<m sul|<nu’$-$ühed< qa{ret-i Qüseyn-i Kerbel< ra#iya’ll<h> `anh efendümüze v<-beste idügi kendü *a||-ı la|!fleriyle ra"am-zede-i kilk-i bey<ndur. Ser<-perde-i `ademden "ar<rg<h-ı vüc>da te$r!f-ba*$< oldu"da mir’<t-i isti`d<d-ı *ud<-d<dı t<bi$-nüm<-yı fey{-i ezeliyye ve zihn-i p<ki behred<r-ı genc!ne-i tevf!"-i il<hiyye olup taq~!l-i `ilm ü ma`<rife bewl-i ma"d>r ve *<mev<r-ı mah<ret-i qüsn-i *a||ıla me$h>r idi. Maqr>sa-i mewk>re maqkeme-i kübr<sında b<b "aleminde olan kütt<bu+ re’!si ve s<kk ü in$<da yed-i |>l<sı olma%ın mev<l!-i kir<mu+ en!si vü cel!si olmı$ idi. Fenn-i mu`amm<da *ayli n<m çı"armı$ ve ba`{-ı aqb<b-ı ma`rifet-nis<ba b!-nu"a| mekt>b-ı bel<%at-ma~q>b |arq u in$< idüp `ar{-ı hüner itmi$dür. Qa""< ki ı]h<r-ı "udret idüp kimse üzerine no"|a "oma%a "<dir olmamı$dur. Mül<zım!n zümresine du*>l ve "ır"dan ma`z>l olup sinn-i $er!fleri henüz v<~ıl-ı qadd-i erba`!n olmamı$ iken bi+ altmı$ senesinde {iy<fet*<ne-i be"<ya inti"<l ve ni`<m-ı cin<ne vu~>l ile *o$-q<l olup Pı+arba$ı’nda

medf>n a"rab< vü ta`allü"atına ma"r>ndur. Merq>m-ı mezb>r bir ma*d>m-ı me’<l!-rüs>m olup pür-ma`rifet ü kem<l telden "afes mix<l bir kit<b*<ne !c<d idüp içinde sebz-dest<r ile meş%>l-ı kit<bet ve na]m ü nexrde ne$r-i ma`<rife müd<vemet itmekle |>|!-i *o$-lehçe-i Mı~r-ı bel<%at oldu"larını erb<b-ı sü*an-$in<sa i$<ret eylemi$ ve Eyy>bz<de M!"<t! Mu~lı Çelebi n<m bir üst<d-ı be-n<mdan qis<ba d<’ir ba`{-ı fen görmekle ta"s!m-i %urem<da bir |arz-ı %ar!b i*tir<` idüp na]m itmi$dür.

Na]m

&urem<nu+ |ar!"ını sa+a
Kim su’<l itse di idüp ta`l!m

Deynler ba$"a ba$"a #arb olınur
A~l m<la ki odur u~>l-ı "ad!m

Q<~ılı #arbı ~o+ra her birinü+
Cümle-i deyne olınur ta"s!m

Her ne ise net!ce-i ta"s!m
\<qib-i deyne "ılınur ta"s!m

Bu bir"aç beyt-i ra`n< mezb>ru+ z<de-i |ab`-ı b!-hemt<larıdur:

Eby<t

Gördi çün dü$di biribirine la`l ü dehenü+
Çı"dı n<züklükle aralarından sü*anü+

\aqn-ı gülz<r-ı cih<nda %amdan <z<d olmadum
Olmayınca mübtel< ol serv-i *o$-reft<ra ben

Lis<n-ı F<ris!de bir lu%at-ı %ar!be cem` itmi$dür.

(Atlansoy, 1998, 286)

bilgileri verilerek Ni`met! tanıtılır.

Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü'nde:

"Ni`metî (ö.1060/1650) Bursa'da doğdu. Asıl adı Nimetullah'tır. Nakıbzâde Nimetullah Çelebi sanıyla tanındı. Hazreti Hüseyin soyundandır. Bursa mahkemesinde başkâtiplik yaptı. Bursa'da öldü. Pınarbaşı mezarlığına gömüldü. Güzel yazısıyla tanındı. Farsça ve Türkçe şiirleri vardır. Muamma ve inşada ustadır"(İpekten ve diğerleri, 1988, 343).açıklaması yapılır.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1990, 63)'nde:

"Seyyid Nimetullah Efendi (Nakıbzâde), (Bursa?-1659) Nakîbüleşraf Bursalı Ali Efendi'nin oğlu. Bursa'da mahkeme kâtipliği yaptı.

Bir beyti:

Kalmazdı doğrusu hele hasret kıyamete

Sürsem ayağına yüzüm o serv-i k<metin"

bilgileri bulunmaktadır.

Bu kaynaklara dayanılarak Ni`metî'nin hayatına, edebî kişiliğine ve eserine yönelik bir değerlendirme yapılacaktır.

Hayatı:

17. yüzyılın ilk yarısında doğmuş ve Divan Edebiyatının parlak günlerini yaşadığı bir devirde edebî kişiliğini oluşturmuş olan Ni`metî'nin asıl adı Nimetullah'tır. Nakıbzâde Nimetullah Çelebi sanıyla tanınmıştır. Bursa mahkemesinde kâtiplik yapmış ve reisülküttaplığa kadar yükselmiştir.

Şairin doğum yeri Bursa'dır. Bazı kaynaklarda Ali Efendi'nin oğlu olduğu belirtilmiştir, ancak soy zincirinden babasının Seyfullahzâde Mehemmed Efendi olduğu

anlaşılmaktadır. Ni’metî, Ali Efendi’nin torunudur. Soyu es-Seyyid Nimetullah bin es-Seyyid; şeyhî el-maruf bi-Nakıbzâde ibnü’s-Seyyid Mehemmed bin es-Seyyid Ali bin es-Seyyid Hüseyn ibnü’s-Seyyid Mukallid ibnü’s-Seyyid Mehemmed ibnü’s-Seyyidü’l-icl-eş-Şeyhü’l- İmam-ı Hadidü’l-Irakî silsilesi ile on yedinci atadan *Hz.* Hüseyin’e dayanmaktadır.

Ni’metî tezkirelerde ilim tahsil etmede çok kudretli, ferasetli, zihni açık olarak tanıtılmıştır.

Kaynakların bazılarında Farsça lugat cem’ ettiği ve Farsça şiirlerinin olduğu belirtilmiştir. Fıkıh, belâgat, muamma, inşa ilim dallarıyla uğraşmıştır. Tüm bunlar onun iyi bir eğitim gördüğünü göstermektedir. Ni’metî dönemin hocalarından Eyyübzâde Mîkatî Muslî Çelebi’den matematikle ilgili ders almış ve fıkıh ilminde taksim-i guremâ konusunda bilgi sahibi olmuştur.

Ni’metî, hicrî 1058 yılında gazaya çıktığını ifade etmiştir. Divanda “gaziyüm” kelimesinin altı çizilmiş ve “sene 1058” tarihi düşülmüştür. Hicrî 1058 yılı miladî 1638 yılını karşılamaktadır, miladî 1638’de ise IV. Murat Bağdat’a sefere çıkmış, Bağdat’ı ele geçirmiştir. Aşağıdaki beyit de şairin bu savaşa katıldığına işaret etmektedir.

“Su’<l idenlere s<l-i %az<mı a+a t<r!*in
Di %<ziyüm (sene 1058) ma`<rif ehli l<-büd fehm ider anı”

(*K.*12 / 60b - 87)

Şair, divanının sonunda Allah’ın kendisine yüksek bir kasr nasip ettiğini ve bu evinin bina ediliş tarihinin *H.* 1050 olduğunu ifade etmiştir.

62a’da yer alan manzum mektubun birinci ve üçüncü beyitinde Ni’metî; Bursa’ya, Bozburun’a, Mudanya’ya saba rüzgârıyla selam göndermiştir.

\ab< R>ma giderise+ Bur>sa’ya sel<m eyle
Bizi bilüp su’<l iden eqibb<ya sel<m eyle

`Ub>r itdükde baqr!yende gözden lu|f u iqs<n it

Mu"addem Bozburun ile Mudanya’ya sel<m eyle

Bu durum şairin, Bursa ve çevresini özlediğini, hasretini saba rüzgârıyla selâm göndererek dindirmeye çalıştığını, dolayısıyla da doğup büyüdüğü yerden bir süre uzak kaldığını belirtmektedir.

Kaynaklarda Ni’metî’nin ölümüne dair çeşitli tarihler vardır: Güldeste-i Riyaz-ı İrfan’da, Gülzar-ı İrfan’da ve Tezkirelere Göre İsimler Sözlüğü’nde *H.* 1060, Tuhfe-i Naili’de *H.* 1070 - *M.* 1659; Şakâyıku’n-Numâniyye’de *H.* 1070, Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi’nde *M.* 1659 ölüm tarihleri verilmiştir.

Sebzî Efendi, Ni’metî’nin vefat tarihini belirtmek için şu şiiri yazmıştır:

Çar*-ı merdüm-ke$-i bed-<y!nü+
Dile %am virdi va{`-ı b!- edebi

İtdi mir’<t-i ehl-i |ab`ı $ikest
@a`ne–i tür$-r>y!-i %a{abı

Bir vüc>d-ı $er!fe "ıydı ki <h
;eref-i r>zg<r idi nesebi

Didi Sebz! vef<tına t<r!*
Gitdi y< <h Ni`met! Çelebi

Tarih düşürülen mısra’ ebcede göre hesaplandığında *H.* 1070 yılını vermektedir. Bu tarih *M.* 1659 –1660 senesine denk gelmektedir. Ni’metî Bursa’da ölmüş, Pınarbaşı mezarlığında akrabalarının yanına defnedilmiştir.

Güldeste-i Riyaz-ı İrfan ve Gülzar-ı İrfan’da Ni’metî’nin “henüz vâsıl-ı hadd-i erba’in olmamış iken” vefat ettiği belirtilmiştir. Bu sebeple şair 1030 / 1620 yılına yakın bir tarihte doğmuş olmalıdır.

Edebî Kişiliği:

Dönemin ilim ve sanat meclislerinde belli bir yer edinmiş olan Ni’metî şairlik yeteneği, feraseti ve ilmiyle dikkat çekmiştir.

Bursa mahkemesinin baş katibi olan şair, şer’î mahkemeler tarafından verilen berat, îlâm gibi yazılardaki tâbirlere, deyimlere olan vukûfiyeti ve inşâ alanındaki geniş bilgisi sebebiyle yüksek rütbeli kadıların sohbet ve meclis arkadaşı olmuş; Farsça, Türkçe şiirler yazmıştır.

Tezkirelerde hattının gösterişli ve lezzetli; şairlik yaradılışının ise kolay anlaşılır, tatlı, akıcı olduğu belirtilmiş ve bu durumu aşçı görse, aşçının;

“Qa""< bu güzel ni`metidür *al"a _ud<nu+”

diyeceği belirtilmiştir.

Ni’metî’nin gazelleri sade, akıcı bir üslûp özelliği göstermektedir.

“Gördi çün dü$di biribirine la`l ü dehenü+
Çı"dı n<ziklük ile aralarından sü*anü+”

“\aqn-ı gülz<r-ı cih<nda %amdan <z<d olmadum
Olmayınca mübtel< ol serv-i *o$-reft<ra ben”

“&onca-i e|f<li gibi `ıydgeh-i gül$ende
Bülbüle $<*-ı gül alı semend itdi ~ab<”

Beyitleri de dilinin çok ağır olmadığına, söyleyişi kolay bir anlatım özelliği taşıdığına örnektir.

Her şair gibi Ni'metî de kendinden önceki şairlerin etkisinde kalmış; onların söyleyiş özelliklerini kendi üslûbuyla kaynaştırmıştır. Nitekim Ni'metî, Bağdatlı Rûhî'nin, Şeyhülislam Yahya Efendi'nin gazellerine nazireler; Veysî'nin, Vusûlî'nin, Bâkî'nin, 'Ubeydî'nin, Abdülbakı Efendi'nin beyitlerine tesdisler; Nev'î'nin ve Rakım Efendi'nin beyitlerine de tahmisler yazmıştır.

Ni'metî belâgat mektuplarında, inşâda ve muammâ ilminde hüner göstermiştir. Muammâlarının üstüne nokta koymaya kimse kâdir olamamıştır.

Şairin noktasız harfleri kulanarak yazdığı gazeli, onun bu tarz gazel yazmadaki marifetini ortaya koymaktadır.

"Gülmedüm `<lemde a~l< olmadum mesr>r-q<l
Hem-demüm derd ü elemdür maqremüm her dem mel<l

Dergeh-i dild<re varsam q<lüme a`d< güler
@<li`üm |<li` degül q<lüm mükedder m<h u s<l

Her mes< vü her seqer va~lu+ umar <v<re dil
Olsa ger `<lemde va~lu+ herkese emr-i muq<l

Ni`met!-<s< mükedder olsa q<lüm |a+ degül
Dilde m<l-<-m<ldur derdü+le <l<m ü mel<l"

Ni'metî'nin ilgilendiği diğer bir sanat dalı da hüsn-i hattır. Şair sanat alanındaki bu meziyetlerinden ötürü marifet ve kemal sahibi mânâ efendisi olarak anılmıştır.

Ni'metullah Efendi taksim-i gurama, yani borçlu bir kimsenin öldükten sonra bıraktığı mal, para, *vs.*sini alacaklıların borç miktarları nisbetinde aralarında taksim etme ilmi üzerinde bir şiir kaleme almış, bu fenle de uğraşmıştır.

“&uram<nu+ |ar!"ını sa+a
Kim su’<l itse di idüp ta`l!m

Deynler ba$"a ba$"a #arb olınur
A~l m<la ki odur u~>l-ı "ad!m

Q<~ılı #arbı ~o+ra her birinü+
Cümle-i deyne olınur ta"s!m

Her ne ise net!ce-i ta"s!m
\<qib-i deyne "ılınur ta"s!m”

Eserleri:

Ni’metî yetmiş beş varak, yüz elli sayfa tutarında Türkçe divan sahibidir. Ni’metî Divanı’nın şimdiye kadar tek nüshası bulunmuştur. Divan, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesinde 2661 numarası ile kayıtlıdır. Satır sayısı yirmi bir, ölçüsü 250x150-200x108mm.dir. Söz başları ve keşideleri kırmızı, cildi kahverengi meşin ve şemselidir. Yazı türü nesihtir. Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphanesine Aksaray Halk Kütüphanesinden devren gelmiştir.

51a ve 62b sayfalarında “sahh” kaydının bulunması ve düzeltmelerin yapılması Divan’ın müstensih hattı olduğunu, müellif hattı olmadığını göstermektedir.

Çok sayıda katalogda[2] yaptığımız aramalara rağmen Ni’metî Divanı’nın başka bir nüshası bulunamamıştır.

Divanda 57a, 44b, 43a, 42b, 41a, 41b, 40a, 39b, 38b, 37a, 34b, 29a, 29b, 24b, 13b 12b, 3a, 3b sayfalarında herhangi bir yazı bulunmamaktadır. 76a, 76b, 75a, 46b,

[2] Türkiye Yazmaları Toplu Katalogu (Adana I., II., III. *C.*), (Amasya I. *C.*), (Antalya II., III., IV., V. *C.*), (İstanbul I., II., III., IV. *C.*), (Ankara I., II. *C.*); Millî Kütüphane Yazmalar Katalogu (I., II. *C.*), İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divanlar Katalogu (III., IV. *C.*), İslam Tarihi Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi Köprülü Kütüphanesi Yazmalar Katalogu (I. *C.*), İzmir Millî Kütüphanesi Yazma Eserler Katalogu (I., II. *C.*), Tercüman Gazetesi – Türkçe Yazmalar Katalogu (I. *C.*), Raşid Efendi Kütüphanesi Yazmalar Katalogu, Konya Bölge Yazma Eserler Kütüphasi Katalogu, Millî Kütüphane Yazma Eserler Katalogu.

45a, 45b, 44a, 38a, 12a, 7a, 2a, 2b, 1a, 1b sayfalarında divanın genel yazı türüne uymayan, içerik olarak da sonradan divana eklendiği düşünülen yazılar vardır. Bunlara, okunabildiği kadarıyla, metin bölümünde yer verilmiştir. Ni'metî Divanı'nda 5b ve 1b sayfalarında sadece harfler vardır. Bu sayfaların güzel yazı çalışmaları için sonradan divana eklendiği düşünülmektedir. 40b, 39a sayfaları eksiktir.

16b sayfasındaki son gazelin ilk beyiti bulunmaktadır, diğer beyitleri yazılmamıştır.

Bazı gazellerin kimi beyitlerinde redif olan kelimelerin yazılmadığı görülür. Tüm tesdis ve müseddeslerin mütekerrir mısraları ilk bentte yazılmıştır; diğer bentlerde mütekerrir mısraların sadece ilk kelimeleri yazılmıştır.

73a, 61a, 61b, 60a, 60b, 37b, 8b sayfalarının kenarlarında ayet, hadis, duâ bulunmaktadır. Bu yazılar ilgili sayfanın dipnotunda okunuşları, anlamları, ayetse sure isimleri ve ayet numaraları ile belirtilmiştir. Divanda "cim, zel, sad, tı, zı" harfleriyle biten gazel yazılmamıştır. Cim harfinde "fi harfi'l-cim" şeklinde başlık atılmıştır, ancak 32a sayfasının cim'e ayrılan kısmı boştur. 25b sayfasında "sad" harfine geçileceğine dair müşir yer almaktadır. "Sad" harfine ayrılan yerde boşluk vardır.

63b (yan sayfa başlıkla başlamıştır), 60b (yan sayfa başlıkla başlamıştır), 59b, 51b (yan sayfa başlıkla başlamıştır), 43b (yan sayfa başlıkla başlamıştır) olmak üzere toplam beş yerde müşir bulunmamaktadır.

Divanın varak numaraları geriye doğrudur, numaralandırma divanın sonundan başlamıştır.

Kaynaklarda Ni'metî'nin Farsça lügatının ve şiirlerinin olduğu belirtilmiştir, ancak henüz bunlara ulaşılamamıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

Nİ'METÎ DİVANI'NIN BİÇİMSEL ÖZELLİKLERİ

2.1. Nazım Şekilleri

Ni'metî Divanı çeşitli nazım şekillerinden oluşmaktadır. Divanda kaside, mesnevi, manzum mektup, şikâyetnâme, terkib-i bend, tesdis, müseddes, tahmis, tarih kıt'aları bulunmaktadır. Ayrıca Ni'metî Divanı'nda "bahr-i tavil" örneği de vardır.

Kaside: Divanda 13 kaside yer almaktadır. İlk kaside münâcât (58 beyit), ikinci ve üçüncü kaside na't (36 ve 48 beyit)tır. Mevlânâ'ya (33 beyit), Rumeli Kazaskeri Ebu's-Suudzâde'ye (65 beyit), Anadolu Kazaskeri Abdullah Efendi'ye (35 beyit), Bursa kadısı Âvârezâde Mustafa Efendi'ye (bahâriyye girişli 46 beyit), Bursa kadısı Muhammed İsmetî Efendi'ye (bahâriyye girişli 41 beyit), Vezir Bican Poladzâde Kapudan Mustafa Paşa'ya (17 beyit), Bursa Mirlivâsı Hasan Beğ'e (27 beyit), Sultan Murat Han'a (Revan Kalesi fethi sebebiyle 18 beyitlik fetihnâme) kaside yazılmıştır. Ayrıca "züğürtlük" redifli 23 beyitli bir lâtife ve "Mürteşiyân-ı Zamâne" başlıklı 90 beyitli hiciv örneği vardır.

Ni'metî'nin Bursa mahkemesinde kâtip olması ve döneminin ileri gelenlerinin meclislerinde yer alması, onun Bursa kadılarına ve mirlivâsına kaside yazmasını da beraberinde getirmiştir.

Kasidelerin sonlarında şiirin kaç beyitten oluştuğu belirtilmiştir. Kapudan Mustafa Paşa'ya, Bursa mirlivasına ve Sultan Murat'a yazılan kasidelerin sonunda ise beyit sayısı yazılmamıştır.

Mesnevi: Ni'metî Divanı'nda na't konulu 48 beyitlik bir mesnevi vardır. Bu mesnevinin sonunda şiirin kaç beyitten oluştuğu belirtilmiştir.

Manzum Mektup: Kaside nazım şekliyle kafiyelenmiş 26 beyitlik manzum mektup örneği bulunmaktadır. Manzup mektubun sonunda beyit sayısı vardır.

Şikâyetnâme: Kaside nazım şekliyle kafiyelenmiş olup 77 beyitten oluşmaktadır. Şikâyetnâmenin sonunda beyit sayısı belirtilmiştir.

Terkib-i Bend: Rûhî-i Bağdâdî'ye nazire olarak yazılan 136 beyit – 17 bendden oluşan terkib-i bend yer almaktadır. 40 beyit - 5 bendden meydana gelen Seyyid Osman Çelebi için yazılmış mersiyede ise beyit ve bend sayısı belirtilmemiştir.

Bahr-i Tavil: Divanlarda ender rastlanılan bahr-i tavil, Ni'metî Divanı'nda üç sayfa 59 satır yer tutmuştur. Yaklaşık 3-4 satır sonunda durak konulmuştur.

Tesdis: Ni'metî Divanı'nda 8 tesdis vardır. Bu tesdisler çeşitli gazellerin matla' beytinin önüne 4 mısra' eklenmesiyle oluşturulmuş mütekerrir tesdistir. Matla' beyitleri şairin kendi gazellerinden (7 ve 5 bent uzunluğunda 2 tesdis), Abdülbaki Efendi'den (7 bent), Ubeydî'den (5 bent), Veysî'den (5 bent), ismi bilinmeyen bir şairden (5 bent), Bâkî Efendi'den (5 bent), Vusûli'den (5 bent) beyitler alınarak tesdisler yazılmıştır.

Müseddes: 5 bentten meydana gelen müseddes mütekerrir özelliği taşımaktadır. Bent sayısı yazılmamıştır.

Tahmis: Divanda yer alan iki tahmis de 5 bentten oluşmaktadır. Nev'î'nin ve Râkım'ın gazeline tahmis yazılmıştır. Tahmislerin sonunda bent sayısı belirtilmemiştir.

Gazel: Ni'metî Divanı'nda 145 gazel bulunmaktadır. Bu gazellerden 16b sayfasındaki gazel tek beyitlidir. Gazelin devamı için boş yer bırakılmıştır. 35b sayfasında muammâ, 33a sayfasında kinâye, 14b'de münâcât, nitelikli gazel bulunmaktadır. Ayrıca divanın 19a sayfasında noktasız iki gazel yer almaktadır. Bu 146 gazelden başka yazı karakteri divanın genel özelliklerine uymayan, boş sayfalara sonradan eklendiğini düşündüğümüz iki gazel daha vardır.

Gazellerin sonlarında kaç beyitten oluştuğu belirtilmemiştir.

Kıt'a: 3, 3 ve 5 beyitten oluşan tar'ih kıt'ası vardır. Bu kıt'alar Bağdad Kalesinin fethi, Kudsîzâde'nin İstanbul'a kadı oluşu, şairin kendi evinin inşâsı için yazılmışlardır.

Görüldüğü üzere Ni'metî Divanı'ında manzum mektup, bahr-i tavil gibi divanlarda ender rastlanan nazım şekilleri yer almaktadır. Ayrıca şair gazeller içinde noktasız gazel, muamma gibi değişik şekiller denemiştir. Tüm bunlar Ni'metî'nin divan şiirinin şekil yapısına vâkıf olduğunu göstermektedir.

2.2. Vezin

Tablo 1. Ni'metî Divânı'nda Kullanılan Vezinler

Vezin	Terkib-i Bend	Müseddes	Tesdis	Tahmis	Gazel	Kaside	Manzum Mektup	Şikâyetnâme	Bahr-i Tavil	Kıt'a
Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün	1	1	2	1	53	4	-			2
Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün					5	1				1
Fe i lâ tün (Fâ i lâ tün) / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün (Fa ' lün)			4		32	3				
Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün					2	1				
Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün			2		32	3	1			
Mef 'û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fa 'û lün	1				8	1				
Fe i lâ tün (Fâ i lâ tün) / Me fâ i lün / Fe i lün (Fa ' lün)					3			1		
Mef 'û lü / Me fâ î lün / Mef 'û lü / Me fâ î lün				1	1					
Me fâ i lün / Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün					4					
Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün					5					
" Fe i lâ tün"									1	

Aruzun on kalıbının farklı nazım şekillerinde kullanıldığı Ni'metî Divanı'nda vezne uymayan beyit yoktur. Zihaftan çok imâleye rastlanır. Zihafların sayısı çok azdır. İmâleler genellikle eklerde ve Türkçe kelimelerde yapılmıştır. Şairin "ayın" ünsüzünü kısa hece olarak kullandığı da görülmektedir.

2.3. Kafiye ve Redif

Ni'metî Divanı'ndaki kafiye kullanımı genel itibariyle divan şiirinin geleneksel kafiye yapısı doğrultusundadır. Divandaki kafiye dizilişi nazım şekillerindeki kafiye dizilişiyle aynı özelliktedir. Kaside, mesnevi, gazel, terkib-i bend, tesdis, müseddes, tahmis, kıt'a şekillerinde görülen kafiye dizilişi vardır. Şikâyetnâme ve manzum mektup, kaside nazım şekliyle yazılmıştır.

Divanı kafiye türü açısından değerlendirdiğimizde divanda çoğunlukla tam ve zengin kafiyenin kullanıldığını görürüz. Divan şiirinde de sıklıkla bu kafiye türleri kullanılmıştır. Ni'metî Divanı bu yönüyle divan şiiriyle benzer özelliktedir.

Ayrıca bahr-i tavil nazım şekli de secî örnekleri bakımından zengindir.

Kafiye kelimelerin, seçimi konusunda şairin zaman zaman tekrarlara düştüğü görülebilmektedir. Örneğin Ni'metî'nin noktasız harfleri kullanarak yazdığı iki gazelindeki kafiye kelimeler birbirinin aynısı gibidir. Birinci noktasız harfli gazelin kafiye kelimeleri; "hâl, melâl, sâl, kemâl, muhâl, melâl"dir. İkinci noktasız harfli gazelin kafiye kelimeleri ise; "hâl, melâl, kelâl, kemâl, visâl, sâl, melâl"dir. Bir kelimenin aynı kaside içinde birkaç kere kafiye olarak kullanıldığı örneklerine rastlanılabilmektedir. Nitekim divanın 58 beyitlik ilk kasidesinde "cihân" kelimesi 5 kez, Ebu's-Suudzâde için yazılan 65 beyitlik kaside de ise "zâr" kelimesi 9 kez kafiye olarak kullanılmıştır.

Şair isimle ismin, fiille fiilin kafiyelendirilmesi kuralına çoğunlukla uymuştur, ancak Türkçe kelimelerle Türkçe kelimelerin, Arapça kelimelerle Arapça kelimelerin kafiyelendirilmesi kuralını pek dikkate almamıştır. Örneğin 13a'nın son gazelinin beden, neden, ben, cümleten, sen kelimeleri ya da 11a'nın uy*u, b>, r>, ebrû kelimeleri de bu durumu göstermektedir.

Ni’metî Divanı’nda kafiye sesinin kimi zaman kelimenin kökünde kimi zaman da ekinde olduğu görülmektedir. Şikâyetnâme’deki cârî, giryânı, Yûsuf-ı sânî, gülistânı… gibi.

Bu durumlar şairi, kafiye kelimelerinin seçimi ve kullanımı açısından pek başarılı kılmamaktadır. Fakat divanın hacimce büyük olması bunda etkili olmuş olabilir.

Redif kullanımında ise, Ni’metî Divanı’nda 86 redif bulunmaktadır. Bu redifler çoğunlukla gazelde kullanılmıştır. Nitekim 86 redifin 1 tanesi kasidede, 1 tanesi manzum mektupta, 1 tanesi terkib-i bendde, 8 tanesi tesdiste, 2 tanesi tahmiste, 73 tanesi gazelde kullanılmıştır. Bunda gazel nazım şeklinin diğerlerine oranla daha kısa olmasının, dolayısıyla da redif etrafında kurulacak olan şiir dünyasının kolay, fazla çağrışım yoluna gitmeden oluşturulmak istenmesinin rolü vardır. Divandaki rediflerin tamamı kelime hâlindedir. Ni’metî Divanı’nda ek hâlinde redif yoktur. Bu rediflerin 54’ü isim, 32’si fiil yapılıdır. Rediflere dayanarak divanda nesne dünyasının, imajının hareket, iş dolayısıyla da tahkiye yapısından ağır bastığı söylenebilir.

“Yûf (54a-23b), `aşk (22b-21b), `âşık (21b-21b), sabâ (37b-36a), kadeh (32b-32b), var benüm (17a-17a), eğlence (11b-10a)” redifleri iki kere kullanılmıştır. “Züğürtlük (63a), rüşvet (33b), p!r<hen>n (20a), eğlence (11b-10a), mirvaha, (9a)” kelimeleri divan şiirinde pek rastlanmayan ilginç rediflerdir.

Ni’metî Divanı’nda yer alan diğer redifler şunlardır:

selam eyle (62a),
senden (50b)
eyleyeyin (50b)
etme (49b)
olduğum (48b)
itdüğüm (48b)
itdüklerüm (48b)
ey gönül (47b)
kalmadı (47b)

neylesün (43b)
istiğnâ (37b)
cânum fedâ olsun fedâ (36b)
sana (35a)
kıyamet (33b)
muhabbet (32a)
olmağa bâ’is (32a)
ferah (32b)

`ale’s-sabah (31a)
gül-i sür* (31a)
nev-bahâr (30a)
çıkar (30a)
çeker (30b)
açılur (30b)
olup gider (28b)
reşk ider (27b)
yıkar (26a)

olmaz (26b)
olazuz (26b)
niyâz (26b)
olmış (25b)
garaz 24a)
tazarru` (23a)
dirîğ (23b)
hayf (22a)
Yûsuf (22a)
yok (22b)
bak (22b)
müştak (21a)
eyledü+ (20a)
eyledük (20a)
etsem gerek (20b)
gerek (20b)
ol (19b)
mı degül (19b)
gö+lüm (17b)
çeşmüm (16a)
eyle sultânum (16b)
olmasun (15a)
ben (15b)
ya ben kime yalvarayın (14b)
*ande (10a)
olmaya (10b)
lâle (9a)
var ise (9b)
koynına (9b)
ihâta (9b)
hercâ-yi benefşe (8a)
üzre (8a)
şeklinde (8b)
cihân içre (8b)
sultânum beni (7b)
oldı (7b)
gazelleri (7b)
devre (6a)
eyledi (5a)
it beni (5a)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

DİVAN’IN DİL VE ÜSLÛP ÖZELLİKLERİ

3.1. Kelime Kadrosu

Ni’metî Divanı’nda yer alan kelimeler genel olarak divan şiiri kelime kadrosuyla benzerlik taşır. Şair döneminin dil özelliklerine göre oldukça sade bir dil kullanmıştır. Ni’metî’nin şiirlerindeki kelimelerde Türkçeleşmiş bir dilin özellikleri görülür. Divandaki Arapça ve Farsça kelimeler, Türkçenin söyleyiş, konuşma dili niteliğine sahiptir.

Bununla birlikte Arapça, Farsça kelimelerle yapılan uzun terkipler de görülebilmektedir. Örneğin;

Penbe-i *>n!n-i d<%-ı hicr-i y<r ile tenüm
Görinür `ayn-ı `ad>ya dem-be-dem gülz<r-ı `a$"

C<me-*ˇ<b-ı arz>-yı vu~lat-ı dild<rda
Bu dil-i sevd<-zede oldı yine b!m<r-ı `a$"

(*G.*73 / 21b)

Bazı şiirlerin başlıklarında da Arapça kelime ve terkipler yoğun olarak kullanılmıştır (*K.*1 / 75b, Mesnevi / 72a).

İkileme türündeki kelimeler divana ayrı bir anlatım zenginliği katmıştır:

Vez<n oldu"ça gül$ende nes!m <heste <heste
Döker <b-ı rev<n üzre seqer gül-berg-i *and<nı

Gelüp n<z ile gülz<ra na]ar "ıl ~un`-ı sett<ra
Gezüp seyr it gülist<nı *ır<m<n! *ır<m<n!
(*K.*7 / 66b)

"Katre katre, ayak ayak, tabak tabak, varak varak, sebak sebak, bucak bucak, çeke çeke" ikilemeleri yine şiire konuşma dili özelliği kazandırmıştır. Ni'metî'nin 21a'daki 71. gazelinin kafiye kelimeleri yukarıdaki ikilemelerden oluşmuştur.

Şair çeşitli arkaik kelimeler de kullanmıştır. "Ya+şak (*K.*7 / 70b - 7), ya+sılar (*K.*5 / 69b - 10), döymek (Tesdis 2 / 50b - 3), mezgeldek (*G.*63 /23b - 5)."

Divanda Beşiktaş, Bozburun, Mudanya gibi yer isimleri; Müezzin Kara Kız, Köse Musa, Öküz Hey'et Muhammed Şah gibi kişi isimleri; şalvar, imame, sebz-i destar gibi giysi adları yer almış ve böylelikle divan geniş bir kelime kadrosu kazanmıştır. Bu unsurlar ayrı başlıklar altında ele alınacaktır.

Şairin divanında geniş bir fiil kadrosu vardır.

Güllere `ar{ eyleyince r>yını ol %once-fem
Güldi açıldı "ızardı oldı hem ~ad-p<re gül
(*G.*87 / 19b - 2)

; erms<r oldı "ızardı ~ararup ~oldı hele
Kendüyi be+zedicek ol ru*-ı ala l<le
(*G.*124 / 9a - 4)

Geldi hev<ya i`tid<l oldı cih<n cennet mix<l
Ey z<hid-i fer*unde-f<l gel gül açıl sen de bu dem
(*K.*6 / 67b - 4)

Ni'metî Divanı ağır bir dille yazılmadığı için şair, yalın üslûbunu yansıtacak kelimeler de kullanmıştır. 17. yüzyılda Arapça - Farsça kelime ve terkiplerin alabildiğine yoğun olduğu bir dönemde Ni'metî semt isimlerini, çevresindeki kişilerin

adlarını divan şiirine sokmuştur ve söyleyiş özelliğinde de konuşma dilinin ikileme, deyim gibi öğelerinden yararlanmıştır. Tüm bunlara dayanarak şairi “mahallileşme akımı”nın 17. yüzyıldaki hazırlayıcıları arasında sayabiliriz. Bununla birlikte divanda bu akımın unsurlarından biri olan atasözleri tespit edilememiştir.

3.2. Deyimler

Ni’metî, divanında deyimler kullanarak deyimlerin anlam zenginliği ve konuşma diline yakınlığı özelliğinden yararlanmak istemiştir. Şairin tespit edilebilen deyimlerinin bir kısmı günümüzde kullanılmakta, bir kısmı ise kullanılmamaktadır.

Divandaki deyimler aşağıda altı çizili olarak gösterilmiştir:

@<li`üm yo" ki felekde ola ba*tum mes`>d
Yıldızı dü$kün olur ehl-i dilü+ leyl ü neh<r
(*K.*5 / 69b - 4)

@o%rusın mı diyeyin "<metü+e öykünecek
Yere çaldı "oparup serv-i dil-<r<yı ~ab<
(*G.*1 / 37b - 2)

Güller ile zeyn oldı b<% dü$mez müd<m elden ay<%
Hem `<$ı"a ta% üsti b<% `!$ u ~af<da b!$ u kem
(*K.*6 / 67a - 12)

Oldı seqer b<d-ı vez<n gül$ende d<men-der-miy<n
Yeldi yüpürdi n<-geh<n esdi ~avurdı ~ubq-dem
(*K.*6 / 67b - 8)

Var ise za*mumdur ba+a "an a%lar acır d<’im<
Bir kimse raqm itmez dil< bi+ yıl eger <h eylesem
(*K.*6 / 66a - 3)

Cevr itmege yüz |utdı ol <fet-i devr<num

(Tahmis.2 / 42a - 1. kıt’a)

Re$kle mey-kedede ba%rumı pür-*>n itdi
Ça%ırup aya%ına ~undı `ad> c<m sa+a
(*G.*11 / 35a - 5)

;u`le-i ru*s<ru+a "ar$u bu gice ~ubqa dek
Ba%rınu+ ya%ın eritdi <te$-i `a$"u+la $em`
(*G.*59 / 23a - 2)

Teng ü t<r eyleyen ey meh ba$uma düny<yı
Hasret-i la`lü+le zülf-i siyehk<ru+dur
(*G.*38 / 28b - 2)

Cih<n-ı b!-be"<da devlet-i deh-r>za dil virme
Qu{>r-ı qa""a vardu"da dilerse+ yüzü+ a% olma"
(*G.*70 / 21a - 5)

Göz açdurmaz em<n virmez reh-i `a$" içre bir laq]a
Dir!%< bulmadı seyl-i siri$kümden reh< çe$müm
(*G.*99 / 16a - 3)

`Asker-i *<l ü *a||a yüz virme ey $<h-ı cih<n
Olmasun]<hir bu yüzden fitne-i <*ir zam<n
(*G.*106 / 15a - 1)

A+a ma"~>dı el virür da*ı i"b<l ider devlet
Yed-i |>l<ya m<lik olsa bir <dem *ab<xetde
(*G.*125 / 9a - 3)

Olmasun hergiz cih<nda iki ya"a ~<qibi

é ocdu%uçün cismü+i ey s!m-ber p!r<henü+

(*G.*78 / 20a - 3)

3.3. Edebî Sanatlar

Ni’metî, diğer divan şairleri gibi divanında çeşitli edebî sanatlardan yararlanmıştır. Eserde, hemen hemen bütün edebî sanatlardan bir ya da birkaç örnek görmek mümkündür. Bunlar arasında en sık kullanılanları, temel sanatlar olmaları dolayısıyla teşbih, tenâsüp, tezat, telmih v.b.dir.

Telmih:

Lewwet-i güft<r-ı $!r!nk<r>n ile *usrev<

Meskenüm ferq<dve$ olmı$ durur kuhs<r-ı `a$"

(*G.*73 / 21b - 5)

Tenâsüp:

; erbet-i va~lu+ umar d<rü’$-$if<-yı %amda dil

Derdmendü+dür |ab!büm "ıl meded t!m<r-ı `a$"

(*G.*73 / 21b - 4)

Teşbih:

L<leve$ ba%rına c<n< Ni`met!nü+ d<% urup

\ aqn-ı gülz<ra ra"!b-i *<rla "ılma güwer

(*G.*49 / 26a - 5)

Mübalağa:

Cih<nı %ar"-ı *>n eyler dem-<-dem

&am-ı la`l-i lebü+le *ı$m-ı *>n-b<r

(*G.*47 / 27b - 3)

Tezat:

C<hil cih<nda *urrem ü *and<n olup gider

`="il hem!$e qüznle n<l<n olup gider

(*G.*42 / 28b - 1)

Nidâ:

Ey _ud<vend-i zem!n ü <sm<n

Ey éad!m ü é<dir ü ferd ü \amed

(*G.*30 / 31b - 4)

Hüsn-i ta`lîl:

éande bulurdı Ni`metiy< gül bu revna"ı

Almasa destine anı c<n<n `ale’~-~ab<q

(*G.*27 / 31a - 8)

Teşhis:

Devr elinden ba%rı pür-*>n olmadan *<l! degül

Mu"te{<-yı `a~rla her laq]a "an yudar "adeq

(*G.*24 / 32b - 2)

Tarsi:

Siri$kümde felek dol<bı gerd<n olma%a b<`ix

Der>num n<rıdur d>za* für>z<n olma%a b<`ix

(*G.*22 / 32a - 1)

Tecâhül-i `ârif:

`Aceb ey r>zg<r bed exer devrü+de ben da*ı

Nedür bilsem ma`<rif ehli giry<n olma%a b<`ix

(*G.*22 / 32a - 4)

İştikak:

Olsa `<limde `amel `ilmle `<lemde eger

Ra*ne virmezdi cih<n mülkine a~l< rü$vet

(*G.*21 / 33b - 2)

İstifham:

B<`ıx u b<d! nedür fery<da yo*sa *<r-ı %am

Ba%ru+ı ~ad p<re mi itdi senü+ ey `andel!b

(*G.*16 / 33a - 3)

İktibâs:

Res>line idüp inz<l kel<mı qa{ret-i Mevl<

Kel<mında buyurdı kim ve nezzeln<hu tenz!l<

(*G.*15 / 34a - 1)

Tekrir:

Bulmadum bir hem-dem ü hem-derd-i y<r-i hem-nefes

Yo" durur bir kes ki ola derdüme fery<d-res

(*G.*54 / 25a - 1)

İsitâre:

Olmasun hergiz cih<nda iki ya"a ~<qibi

é ocdu%uçün cismü+i ey s!m-ber p!r<henü+

(*G.*78 / 20a – 3)

Cinas:

K<külin `ar{ eyleyüp `a"lum per!$<n eyledi

Her ne itdi ise ba+a ol per!$<n eyledi

(*G.*144 / 5a - 1)

Asonans (e):

S<yeve$ ey serv-"<met reh-güw<ru+da beni

@>l-ı fikr-i k<külü+ *<kiyle yeks<n eyledi

(*G.*144 / 5a - 2)

Aliterasyon (n):

Dil virelden m>my<nına nig<ru+ Ni`met!

Gizlü r<zın `<leme qayf< ki dest<n eyledi

(*G.*144 / 5a - 7)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİVAN’IN İÇERİK ÖZELLİKLERİ

4.1. Dönemin Tarihî ve Sosyal Yapısına İlişkin Bilgiler

Ni’metî Divanı, divan şiirinin tarihî ve sosyal yapıdan uzak olmadığını gösteren örneklerden biridir. Şair, dönemin önemli tarihî olaylarından etkilenmiş ve bunlara divanında yer vermiştir. Revan Kalesi’nin fethi için yazılan kasidede Ni’metî, kalenin dokuz günde ele geçirildiğini anlatmaktadır.

Cen<b-ı qa{ret-i b<r! "ul>b oldum a+a y<ri
@o"uz günde Rev<n fetqin müyesser eyledi Mevl<

(*K.*10 / 63a)

Ni’metî 1635 yılında fethedilen Revan için yazdığı kasidede Bağdat’ın elde edilmesi için de dua etmiştir. Bu durum o dönemde Bağdat’ın fethinin düşünüldüğünü göstermektedir. Nitekim Sultan Murat, daha sonra 1639’da Bağdat’ı ele geçirmiştir.

Süh>letle na~!b eyle a+a fetqini Ba%d<d’u+
Bi-qa""-ı s>re-i Meryem bi-fa{l-ı s>re-i T<h<

(*K.*10 / 23a)

Divanın sonunda yer alan tarih kıt’aları arasında Bağdat Kalesi’nin fethi de yer almış, *H.* 1048 yılı belirtilmiştir.

Ni`met! t<r!* olur a+a qur>f-ı mu`ceme
Sa`y idüp Ba%d<dı aldı qükm-i berr ü baqr

Sene 1048

Ni’metî Divanı’ndan dönemin bazı idarî, adlî, askerî, yöneticilerinin isimlerini de bulabiliriz. Nitekim şair, Rumeli Kazaskeri Ebu’s-Suudzâde’ye, Anadolu Kazaskeri

Abdullah Efendi’ye, Bursa kadısı Âvârezâde Mustafa Efendi’ye, Bursa Kadısı Muhammed İsmetî Efendi’ye, Vezir Bican Poladzâde Kapudan Mustafa Paşa’ya, Bursa Mirlivâsı Hasan Beğ’e ve Sultan Murat Han’a kaside yazmıştır. Ancak yazılan bu kasidelerde kişiler ve yaptıkları işler hakkında klasik divan şiiri ifadeleri kullanıldığı için çok fazla tarihî bilgi elde edemiyoruz. Manzum mektupta ise `Arabzâde `Ali, Kara Musa, `İsâ, Çavuşzâde, Hasan Şah, Süleyman, Ömer Şah, Osman, Mü’ezzin Kara Kız, Öküz Hey’et Muhammed Şâh isimleri geçmektedir, fakat şair bu kişileri tanıtıcı bilgi vermemiştir.

Ni’metî Divanı’nda 17. yüzyılın sosyal yapısına ilişkin bulgular elde etmek de mümkündür. Şairin sosyal eleştiri nitelikli şiirlerinde dönemin Kadızâdeliler – Sivasîler tartışmasının izleri görülür. Medrese cemaatinden olan hocaların, vaizlerin Divan’da kaba, softa sıfatlarıyla tanımlanmasını sadece divan şiiri geleneğiyle değerlendirmek eksik olur. Divanda yer alan bu tür beyitlerde zamanın tartışmalarını, Kadızâdelilerin dinin özünü benimsemeyip dışta kalan tavırlarını ve düşünce yapılarını, yönetimde söz sahibi olduktan sonra da rüşvetle, memuriyetlerin satılmasıyla ilgilendiklerinin yansımalarını bulabiliriz. Nitekim zamanın rüşvet yiyenlerinin anlatıldığı kasidede (*K.*12 / 62b) şair, İstanbul’daki âlimlerin doğru yoldan ayrıldığını, rüşvet yiyen câhil kişilerin devlette yer edindiklerini, geçimlerini haram yollardan kazanan kişilerin olduğunu ve bu insanların zulümde Haccac’ı, Mervân’ı unutturacak noktaya geldiklerini, ilim tabakasındaki kişilerin görünüşte âlim gibi göründüklerini, ancak ilimden zerrece nasiplerini almadıklarını, âlimlerin bu hâlde olduğu bir devlette halkın durumunun çok da iyi olmayacağını belirtmiştir.

`Ud>l itdi |ar!"-ı qa""dan İstanbul mev<l!si
İri$ür "or"arum bunlara bir gün *ı$m-ı Rabb<n!

Bir iki mürte$! c<hil olınca devlete n<’il
Per!$<n eyledi `ar{ u va"<r-ı $<h-ı w!-$<nı

Ma`<$ u i%tin<mı cümlesinü+ hep qar<m ~ırf
Unutdurdı bular]ulm itmede Qacc<c u Merv<n’ı

Mükemmel |arz u reft<rı mükevver ba$da dest<rı
éab<qatk<r-ı mu*t<rı gören <dem ~anur anı

At üstinde vec<hetle da*ı `örf-i i{<fetle
éıy<s eyler gören anı İm<m-ı A`]am-ı x<n!

`İlimden wihni b!-behre ma`<rifden dili s<de
Ba$ında "ubbedür g>y< ki dest<r-ı per!$<nı

Mev<l! böyle olınca `av<mu+ nic’olur q<li
_ud< qıf] eyleye bundan beterden ehl-i !m<nı
(*K.*12 / 62b)

Ni’metî’nin rüşvet redifli gazelinde (*G.*21 / 33b) rüşvetin halkı çok zor duruma düşürdüğü, âlm ve hâkimler arasında yaygın olduğu, eskiden gizli alınırken şimdi açıktan alındığı anlatılmaktadır. Rüşvet nedeniyle ehil olmayan kişilerin işbaşına geçtikleri belirtilmekte, makâm ve rütbelerin rüşvetle satıldığı bildirilmektedir.

Rüşvet konulu iki şiirin olması, dönemin sosyal yarası hakkında bilgi vermektedir. Nitekim şairin yaşadığı 17. yüzyıl yolsuzluklar, rüşvet, işin ehline verilmeyişi gibi sebeplerle “duraklama devri” ismiyle nitelendirilmiştir.

Ni’metî Divanı’nda dönemin sosyal ve ahlâkî yapısına dâir olan bir beyit de şudur:

Kimi o%lan pezevengi kimi c<riye dell<lı
Kimi cinci kimi "ancı kimi %>l-ı bey<b<n!
(*K.*12 / 62b - 6)

Tüm bunlara dayanarak şairin, döneminin tarihî ve sosyal yapısından etkilendiğini, bu etkinin izlerinin divanında sürülebileceğini söyleyebiliriz.

4.2. Gelenek ve Görenekler

Ni'metî Divanı'nda günlük yaşama, gelenek-görenek ve âdetlere dâir çeşitli bilgiler yer almaktadır.

Beyitler içinde dönemin sosyal hayatına yönelik unsurlar bulunmaktadır.

Felek z<r eyleyüp %am e-derinde
Gü$<d olmadı ba+a b<b-ı devlet

(*G.*21 / 33b - 4)

beyiti tavla oyunu üzerine kurulmuştur.

;erbet-i va~lu+ umar d<rü'$-$if<-yı %amda dil
Derdmendü+dür |ab!büm "ıl meded t!m<r-ı `a$"

(*G.*73 / 21b - 4)

beyiti ise dönemin tedâvi geleneğine dayalıdır.

Var mı bir cism-i la|!f <y< ki `<lemde `aceb
Ta*te-i ten-$>y üzre ~o+ra `üry<n olmaya

(*G.*122 / 10b - 6)

beyiti ölümle ilgili gelenekler hakkında bilgi vermektedir.

_a||-ı ru*ına çekme elüm kim *as ü *<$<k
`=detdür ider qay|a-i gülz<rı iq<|a

(*G.*129 / 9b - 2)

Beyitinde bahçelerin duvarlarla çevrelendiği ve kadınların yüzlerindeki tüyleri elle çektikleri anlatılmakta, dönemin âdetleri belirtilmektedir.

Ni'metî Divanı'nda dönemin giysi özelliklerini bulmak da mümkündür. Mevlânâ için yazılan kasidede (*K.*4 / 71b) Mevlevîlerin taktıkları külahtan bahsedilmektedir.

`Ar$u+ altında mu`alla" bir kül<hı n>rdan
Gördi emr-i qa""la itmekde n>r-ef$<n sem<’
(*K.*4 / 71b)

Şair, gösteriş düşkünü âlim geçinen kişilerden söz ederken de onların giysi özelliklerini anlatır. Bu tür kişiler divanda dâl tâc (55a / Terkib-i Bend - 9. bend), destâr, stâc u ridâ (55b / Terkib-i Bend - 10. bend), siyeh şâl, *ırka-i ~ad-pâre, yeşil ~ûf (54a / Terkib-i Bend - 3. bend), câme-i zer-beft (9b / *G.*127 - 2) ile görünürler.

Misv<k u `ab< t<c u rid< birle görenler
Y< "u|b-ı felek]ann ider anı y<*>d evt<d

Seyyid Osman Çelebi için yazılan mersiyede, merhumun “sebz-i destâr” taktığı anlaşılmaktadır.

La`l-i n<bı g>yiy< "and-i neb<t idi anu+
Sebz-i dest<r ile hem |>|!-i Mı~r-ı n<z idi
(Mersiye / 53b)

70b’deki kasidenin bahâriye bölümündeki tabîat unsurlarında da sırmâ-yı libâs (8. beyit), dâmen (10. beyit), mâ’î destâr (16. beyit) ve şeb-külâh (20. beyit) ifadeleri kullanılmıştır.

; eb-kül<hın "ıvırup giydi benef$e ba$ına
; ekl-i ~ayy<da girüp mur%-ı dili "ıldı $ik<r

Ni’metî sevgilisini anlatırken de pîrâhen, `u"deri şalvâr giysilerinden söz etmiştir.

é or"aram <zürde eyler yine ol n<zik tenü+
Berg-i gülden olsa ger ey verd-i ter p!r<henü+
(*G.*78 / 20a - 2)

Dest-res mümkin degüldür `u"de-i $alv<rına
Bir sip<h!-z<de ç<r-ebr> nig<rum var benüm
(*G.*93 / 17a - 2)

Divanda yer alan farklı giysi adları dönemin giyim-kuşam geleneği hakkında bilgi vermektedir. Bu yönüyle Ni'metî Divanı sosyal ve kültürel hayattan etkilenmiştir.

4.3.Din ve Tasavvuf

Ni'metî Divanı'ında görülen dinle ilgili bilgiler İslam dininin inanç yapısına uygundur. Divanın başında yer alan münâcâtta Allah'ın isim ve sıfatlarından, kudretinden sık sık söz edilmektedir. Hak, Rahman, Rahim, Rab, Hudâ, Hâlık, Kâdir, Zül-Celâl, Allâm v.b. Dört halifenin Ebubekir, Ömer, Osman Ali; Hasan, Hüseyin'in; Yakub, Yusuf, Nuh, İsa, Adem, İbrahim peygamberin ismi divanda yer alan isimler arasındadır. *Hz.* Peygamber için de bir kaside (*K.*2 / 73a) ve mesnevi (72a) yazılmış, divan içinde çeşitli isim ve sıfatları zikredilmiştir. Muhammed, Ahmed, Mahmud, Kâsım, Kureyşî, Hicâzî gibi.

Âhiret inancını belirten cennet, cehennem, rûz-ı cezâ, kıyâmet kavramları bulunmaktadır. Müslüman, kâfir, kul, sevap, günah, âsi, hacc, câmi, Ka`be, Mescid-i Aksâ, mescid, Cibrîl kavramları İslam inancıyla ilgili kelimelerdir.

Divanda Hazret-i Peygamberin mi`rac mucizesi (Terkib-i bend / 53a - 133), Hazret-i Nuh'un başından geçen tufan (*K.*1 / 75b - 56), Hazret-i Yusuf'un kıssası (*K.*1 / 75b - 11), Hazret-i İbrahim'in ateşe atılma kıssası (*K.*1 / 74a - 14) yer almıştır.

Mehdî inancı da Ni'metî Divanı'nda görülen bir diğer inanç değeridir (*K.*12 / 60a - 56).

Aşağıdaki tablodan görüleceği üzere şair âyetlerde yer alan kelimelerden ya da sûre isimlerinden yararlanmış ve ifade etmek istediklerini bunları kullanarak pekiştirme yoluna gitmiştir.

Tablo 2. Ni’metî Divanı’nda Bulunan Âyetler

Âyet	Anlamı	**Hangi Sûrede Geçtiği**	**Âyet Numarası**	**Divanda Geçtiği yer**
L< - taknat>	(ümit) kesmeyin	Zümer Sûresi	53. âyet	*K*.1 / 74b - 30 *K*.3 / 71a - 43
Y<sîn	_______	Y<sîn Sûresi	1. âyet	*K*.3 / 72b - 9
T<h<	_______	T<h< Sûresi	1. âyet	*K*.3 / 72b – 9
Zâ’ikatü’l-mevt	Ölümü tadıcıdır	Enbiyâ Sûresi Âl-i İmrân Sûresi Ankebut Sûresi	35. âyet 185. âyet 57. âyet	Terkib-i bend / 56b
Ve`#-#uh<	And olsun kuşluk vaktine	Duhâ Sûresi	1. âyet	*G*.3 / 36b - 1
Nezze’ln<h> tenzîl<	Biz onu yavaş yavaş indirdik	İsrâ Sûresi	106. âyet	*G*.15 / 34a – 1
Sübh<nellewî esr<	Tesbih O’na ki göğe yükseltti	İsrâ Sûresi	1. âyet	*G*.15 / 34a – 3
Fesseln<h> tefsîl<	İşte biz her şeyi uzun uzadıya anlattık	İsrâ Sûresi	12. âyet	*G*.15 / 34a – 4
Âyetü’l Kürsî	255. âyete verilen ad	Bakara Sûresi	255. âyet	*G*.15 / 34a – 5
L< te*<f	Korkma	T<h< Sûresi	77. âyet	*G*.22 / 22a – 5
Ve retteln<h> tertîl<	O’nu belli bir okuma düzeniyle düzene koyup	Furkan Sûresi	32. âyet	*G*.15 / 34a – 2

Yukarıdaki âyetlerin dışında Sûre-i Meryem (*K*.10 / 63a – 18), Sûre-i Tâhâ (*K*. 63a – 18), Sûre-i İsrâ (Terkib-i bend / 56b) isimleri Ni’metî divanı’nda yer almıştır.

Divanda *K*.2 / 73a / 4. ve Mersiye / 53a / 3. beyitlerinde geçen hadis-i kudsî ise “levl<ke levl<ke” (Sen olmasaydın, Sen olmasaydın) dir.

Ni’metî kendi dininin temel kavramlarından etkilenmiş ve divanında da çeşitli şekillerde kullanmıştır.

Ni’metî Divanı’nda etkisi bulunan bir diğer unsur da tasavvuftur. Divanda nefs, mürşid, ehl-i dil *v.b.* gibi kavramların dışında Mevlânâ için yazılmış bir kaside de bulunmaktadır (*K.*4 / 71b).

Şair Mevlânâ’nın raksıyla meftûn, mecnûn olup aşk sahrâsında perîşân bir hâlde semâ ettiğini söylemektedir. Ni’metî’nin, tasavvufun iç âlemlerine girdiği beyitleri de vardır.

K<$if-i esr<r-ı ma`n< v<"ıf-ı sırr-ı `ul>m
;ev"ı ile tekye-i s!nemde eyler c<n sem<’
(*K.*4 / 71b - 13)

Kasidede Mevlevîliğin unsurlarından mutribi, deffi ve ney’i de görebiliriz.

Dest-i mu|ribde hev<-yı `a$"u+ ile deff ü ney
Dem-be-dem itmekdedür ey %once-i *and<n sem<’
(*K.*4 / 71a - 19)

Ni’metî Divanı’nda, tasavvufun üzerinde çok durduğu konulardan olan nefsi terk etme, gösterişe kapılmama yer alır. Şair sosyal yapıdaki bozukluklardan söz ederken idarî ve adlî alandaki bu tür kişilerin nefislerine uyduklarını belirtir.

;ef<`at $öhret ü rü$vet fen<ya virdi düny<yı
Bular nefsi hev<sına uyup itmekde `i~y<nı
(*K.*12 / 61a - 24)

4.4.Kişiler

4.4.1. Tarihî - Efsânevî Kişiler

Cemşîd: Pişdâdiyan sülâlesinin dördüncü hükümdarıdır. Divanda daha çok iktidar ve ululuk sembolü olarak geçmektedir.[3]

Fir'avn: "Azamet ve ceberût sahibi olmak" anlamına geliyorsa da eski Mısır kavimlerinden "Amalika" hükümdarlarına lakap olarak verilmiştir. Birçok Fir'avnlar olmasına rağmen içlerinden en meşhuru *Hz.* Musa zamanında yaşamış olanıdır.[3]

Rüstem: İran'ın ünlü kahramanıdır. Kudret, yenilmezlik temsil eder.[4]

Hâmân: *Hz.* Musa zamanında Mısır Fir'avn'unun veziridir. Yahudi kaynaklarında Musevî düşmanı İranlı bir vezir olarak gösterilen Hâmân, kâhinlerden *Hz.* Musa'nın doğacağını öğrenip Fir'avn'a erkek çocukları öldürtmesini tavsiye eden kişidir.[4]

Dârâ: İran'ın Keyâniyan sülâlesinin dokuzuncu hükümdârı olan Keykûbâd'dır. İhtişâmı simgeler.[4]

Keyhüsrev: İran'da Keykâvus'un torunu, Siyavuş'un oğludur. Yücelik ifade eder.[4]

Kârun: Kur'ân'da adı geçer. Zenginlik ve cimrilik sembolü olarak kullanılır.[4]

Keykâvus: Keyâniyan'ın ikinci padişahı olup Keykûbad'ın torunudur. Yücelik belirtir.[4]

İskender: İskender-i Zulkarneyn'dir. Âb-ı hayatı aramaya çıkmıştır. Fethedici yönüyle yer alır.[4]

---

[3] *bk.* İskender Pala, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, 1999

[4] *bk.* İskender Pala, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, 1999

Edhem: İbrahim Edhem. Dervişliği dünya nimetlerine tercih edişi yönüyle geçer. [4]

Siyavuş: Keykâvus'un oğludur. [4]

Lokmân: Kur'ân'da adına bir sûre vardır. Sâlih bir kul oluşu yönüyle yer alır. [4]

Hâbil: *Hz.* Âdem'in oğullarından biridir. Kardeşi Kâbil ile aralarında geçen olay dolayısıyla yer alır.[4]

Kâbil: Âdem peygamberin büyük oğlu olup kardeşi Hâbil'i öldürmüştür.[4]

Haccâc: Emevî komutanlarındandır. "Zâlim" lakâbıyla anılır.[5]

Mervân: Halife Abdülmelik Bin Mervân'dır. Haccâc'ı ordunun başına getirmiştir.[5]

4.4.2. Masal Kahramanları

Hüsrev: Hüsrev ü Şîrîn'in erkek kahramanlarından biri. Vuslata eren âşığı karşılar.[5]

Şîrîn: Hüsrev ü Şîrîn yâhut Ferhad ile Şîrîn hikayesinin kadın kahramanlarından biri. Sevgiliyi temsil eder.[5]

Ferhad: Ferhad ile Şîrîn hikayesinin erkek kahramanlarından biri. Gerçekleşmesi güç işleri göze alan âşığı sembolize eder.[5]

Leylâ : Leylâ ile Mecnûn mesnevisinin kadın kahramanı. Sevgiliyi ifade eder.[5]

Mecnûn: Leylâ ile Mecnûn mesnevisinin erkek kahramanı. Âşığı temsil eder.[5]

---

[5] *bk.* İskender Pala, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, 1999

4.4.3. Peygamberler

Hz. **Nuh:** *Hz.* İdris'ten sonra gönderilen peygamberdir. Tufandan yaptığı gemiyle kurtulmuştur.[5]

Hz. **Yakûb:** İbrahim peygamberin torunu ve İshak peygamberin oğludur. Oğlu *Hz.* Yusuf'un kaybolmasının ardından gözleri kör olmuştur.[5]

Hz. **Yusuf:** *Hz.* Yakub peygamberin oğludur. Züleyha'yla olan kıssası ünlüdür.[5]

Hz. **İbrahim Halil:** M.Ö. XII. y.y. da yaşamıştır. Nemrut tarafından ateşe atıldığına ve ateşin Allah'ın kudretiyle suya dönüştüğüne inanılmaktadır.[5]

Hz. **Muhammed, Ahmed, Mahmûd, Kâsım, Mustafa:** Milâdî 571 yılında doğmuştur. Son gönderilen peygamberdir.[6]

Hz. **İsmâil:** *Hz.* İbrahim'in ilk oğludur. Babası onu Allah'a kurban etmek istemiş, Allah Cebrâil aracılığıyla koç göndermiştir.[6]

Hz. **Süleymân:** Davud peygamberin oğludur. Tahtı ve hayvanlarla konuşabilmesi yönüyle yer alır.[6]

4.4.4. Çâr-yâr ve Âl-i Abâ

Hz. **Ebubekir:** Dört halifeden birincisidir. Adı Abdullah'tır.[6]

Hz. **Ömer:** İkinci halifedir. Kırkıncı Müslüman olan kişidir.[6]

Hz. **Osman:** İslamın üçüncü halifesidir. Beşinci müslümandır.[6]

Hz. **Ali, Haydar:** Ali bin Ebu Tâlib. Dört halifenin sonuncusudur. *Hz.* Muhammed'in amcazâdesi ve damadıdır.[6]

---

[6] *bk.* İskender Pala, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, 1999

***Hz.* Hüseyin:** *Hz.* Ali'nin oğlu ve *Hz.* Peygamberin torunudur. On iki imamın üçüncüsü olarak bilinir. Kerbelâ'da şehit edilmiştir.[6]

***Hz.* Hasan:** *Hz.* Ali'nin büyük oğludur. İslâm halifelerinin beşincisidir. On iki imamın ikincisidir. Zehirlenerek öldürülmüştür.[6]

4.4.5. Şairler

Ubeydî: (Tesdis.3 / 49b) Asıl adı Abdurrahman'dır. Edirne'de doğmuş, Mekke'de 1573 yılında ölmüştür. Nebi Dede adlı bir vâizin oğludur. Medresede okuyarak Kadızâde'den mülâzım olmuştur. Danişmentliğinde Kanunî'ye sunduğu bir kasideyle onun ilgisini çekmiş, kendisine duâgûluk görevi verilerek maaş bağlanmıştır. Daha sonra Lofça ve Zağra'da kadılık yapmıştır. Sesinin güzel olduğu, besteler yaptığı belirtilir. Muammâ yazmada, tarih düşürmede ustadır.[7]

Veysî: (Tesdis.4 / 48a) Asıl adı Üveys'tir. Alaşehir-Manisa'da 1561 yılında doğmuş, Üsküp'te 1628'de ölmüştür. Medrese öğrenimi gördükten sonra Mısır'da divan kâtibi, Macaristan seferinde ordû-yı hümâyun kadısı olarak bulunmuştur. Anadolu ve Rumeli kentlerinde kadılık yapmıştır. Divan edebiyatında süslü, sanatlı nesrin temsilcilerindendir. Edebî sanatlara, yabancı sözcüklere, zincirleme tamlamalara geniş yer verdiği hâlde yapıtları dönemine göre oldukça sadedir. Eserleri arasında Münşeat (Mektuplar) ve Divan bulunmaktadır.[7]

Abdülbâki (Lâlîzâde): Türk mutasavvuf ve şairidir. İstanbul'da doğmuş ve yine aynı yerde 1746'da ölmüştür. Melâmiliğin önde gelenlerinden Lâlî Şeyh Mehmet'in oğludur. Sadrazam Şehit Ali Paşa'nın hocasıydı. Onun ölümünden sonra bir ara Limni'ye sürüldü, daha sonra sürgün yeri olarak Bursa'ya nakledildi. Bağışlanınca İstanbul kadılığında, Anadolu Kazaskerliğinde bulundu. Yaşamının son dönemini Eyüp'te geçirdi. Mezarı burada yaptırdığı okul ve kalenderhanenin bahçesindedir. "Yetim" mahlasıyla dinî-tasavvufî şiirler yazdı.[8]

---

[7] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*23
[8] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*26

Bâkî Efendi, Baki, Mahmut Abdulbaki: 1526 ‘da İstanbul’da doğmuş ve yine İstanbul’da 1600’de ölmüştür. Fatih Camii müezzinlerinden Mehmet adlı birinin oğludur. Çocukluğunda saraç (eyerci) çıraklığı yaptığı ileri sürülür. Medresede Karamanlı Ahmet ve Mehmet Efendilerden ders görmüştür. Tarihçi Hoca Sadettin, şair Nev’i *vb.* ders arkadaşları olmuştur.

Bakî’nin bir Divan’ı, Arapçadan yapılmış birkaç da çevirisi vardır.[9]

Nev’i: Asıl adı Yahya’dır. Malkara, Tekirdağ’da 1533’te doğdu, İstanbul’da 1599’da öldü. Halveti şeyhlerinden Pir Ali’nin oğludur. İlköğrenimini babasının yanında yaptı. İstanbul’da medresede okudu. Tasavvufla ilgilenerek Sarhoş Bali, Kurt Mehmet ve Şeyh Şaban Efendilere bağlandı. Gelibolu’da müderrisliğe başladı. Bağdat kadılığına atandıysa da yola çıkmak üzereyken III. Murat’ın şehzadelerinin hocalığıyla görevlendirildi. Divan’ı, manzum Kırk Hadis çevirisi, Hasbihal’i vardır.[10]

Câmî: Asıl adı Mevlâna Nurettin Abdurrahman bin Nizamettin’dir. 1414’te Câm’da doğmuş, 1492’de Herat’ta ölmüştür. Öğrenimini önce babasından görmüş, sonra Mevlana Cüneyt Usulî, Hoca Ali Semerkandî gibi bilginlerden din bilgisi okumuştur. İran edebiyatının en büyük şairlerinden biri olarak kabul edilen Câmî, kendisinden sonra gelen bir çok şairi etkilemiştir. Şiirlerinde Farsçayı çok ustaca, duru, anlaşılır ve etkileyici kullanmıştır. Kırkı aşkın eseri vardır. Bazı eserleri Heft Evreng, Salâmân u Absal, Yusuf ü Züleyha, Leylâ vü Mecnûn’dur.[11]

Cevrî, Cevrî Çelebi: Asıl adı İbrahim’dir. Türk şairi ve hattatıdır. İstanbul’da 1595’te doğdu, yine aynı yerde 1654’te öldü. Medrese öğrenimi gördü. Dîvân-ı hümâyun kâtipliği yaptı. Talik ve talik kırması yazısında usta idi. Mevlevî tarikatına mensuptu. Bakî ile Nef’î’nin etkileri altında kaldı. Divan’ı, Hilye-i Ciharyâr-ı Güzin (mesnevi)’i vardır.[11]

Cemâlî: Divan Edebiyatı’nda Cemâlî mahlâslı üç şair vardır. Bu şairlerden birincisi Akşehir’de 1410’da doğmuş, 1510’da ölmüştür. Ölüm yeri bilinmemektedir. II.

---

[9] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*3
[10] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*17
[11] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*5

Murat'a Hüma ve Hümayun'u yazmıştır. Diğer şair ise Deftizâde Ahmet'tir. İstanbul'da doğmuştur, ancak doğum tarihi bilinmemektedir. 1583'te İstanbul'da ölmüştür. Riyâzi Tezkiresinde, hece sırasına göre düzenlenmiş bir müfretler divanı olduğundan söz edilir. Üçüncü şairin ise asıl adı Mehmet Cemâlettin'dir. Edirne'de doğmuştur. Doğum tarihi bilinmemektedir. 1750 yılında İstanbul'da ölmüştür. Şiirlerini Divan'da toplamıştır.[11]

Hafız: Hace Hafız Şirâzî, Şiraz'da 1325 yılında doğmuş, aynı yerde 1390'da ölmüştür. Şiirlerinde aşk, şarap, sarhoşluk, ikiyüzlülük, şikayet gibi konuları ele almıştır. Kur'ân'ı ezberlediğinden "Hafız" ismini almıştır. Tek eseri Divan'ıdır.[12]

Misâlî: 16. *yy.* da yaşamıştır. Feyiznâme adlı mesnevisinde Hurûfilik konu edilir. Hacı Bektaş-ı Velî için yazılmış bir muhammesi vardır. Şiirleri Divan'ında toplanmıştır.[13]

Dürrî: Gümülcineli'dir. 17. *yy.* da yaşamıştır. İlmiye sınıfına mensuptur. Anlatımının sâdeliğiyle dikkati çeken iki bin beyitlik Divanında Gümülcine'yi anlatan bir şehrengizi yer alır.[14]

Visâlî: 15. *yy.* da Aydın'da yaşamıştır. Divan Edebiyatı yolunda fakat yabancı sözcük kullanmamaya özen gösterdiği şiirler, sade dille (Türkî-i basit) yazma akımının ilk örneklerindendir.[15]

Vusûlî: Asıl adı Mehmet olan Vusûlî, Üsküplü Abdi Ağa'nın oğludur. Anadolu Kazaskeri Mehmet Çelebi'nin yanında stajyer olmuştur. Bir süre İstanbul'da medrese öğretmenliği yapmıştır. Önce Konya ve Kütahya'ya, daha sonra ise Bursa ve İstanbul'a kadı olarak tayin edilmiştir. İmam Tartuşî'nin Sirâcü'l-Vehhac (Alevin Parıltısı) adlı eserini Türkçe'ye çevirmiştir. 1592'de vefat etmiştir.[15]

Solakzâde Mehmet Hemdemî Çelebi: Tarihçi, şair ve bestecidir. İstanbul'da 1590'da doğmuş, aynı yerde 1657'de ölmüştür. Solakzâde tarihiyle ün yapmıştır.

---

[12] *bk.* Cemal Kurnaz, Hayâlî Bey Divânı'nın Tahlîli, 1996
[13] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*16
[14] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*7
[15] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*23

Hemdemî mahlasını kullandığı bir divanı olduğu söylenir. Fihrist-i Şâhân adlı manzum eserinde Osmanlı sultanlarını anlatır.[16]

Hayâlî: Asıl adı Mehmet'tir. 16. *yy.* da Yenice'de doğmuştur. 964/1556-57 tarihinde Edirne'de vefat etmiştir. Lâkabı Bekâr Memi'dir. Divanından başka eseri bilinmemektedir.[17]

Şeyhülislâm Yahya: 16. *yy.*ın ikinci yarısıyla 17. *yy.*ın ilk yarısında yaşamıştır. İyi öğrenim görmüş, medrese hocalığı yapmış, şeyhülislamlığa kadar yükselmiştir. Divan'ı vardır.[18]

La'lî: Kırmızı yüzlü olduğu için kendisine bu mahlası seçen Üsküplü şair, öğrenimini tamamlamadan bırakmıştır. Cem Sultan'la Avrupa'ya gitmiştir. Şiirlerinde halk deyimlerine genişçe yer vermiştir.[19]

Sa'dî: Sa'dî-i Şirâzî 1193 yılında İran'ın Şiraz kentinde doğmuştur. Asıl adı Muslihittin Sadî'dir. Gençliğini okumak ve doğu ülkelerini gezmekle geçiren Sa'dî, koşuk biçiminde yazdığı küçük hikâyelerini Bostan'da, düz yazıdan oluşan hikâyelerini Gülistan'da yazmıştır.[20]

4.4.6. Din Adamları

İmâm-ı A'zam: Adı Numan bin Sabit'tir. Künyesi Ebû Hanife olan İmâm-ı A'zam, (699 – 769) büyük İslâm âlimlerindendir ve Hanefî mezhebinin kurucusudur.[21]

Mevlana Muhammed Celaleddin-i Rumi: Horasan'ın Belh şehrinde 1207 tarihinde doğmuştur. 1212 yılında ailesi ile birlikte Belh'ten ayrılmış, İran'a gelmiş, Attar ile görüşmüştür. Daha sonra Hicaz'a, oradan da Anadolu'ya gelmiştir.1221'de Konya'ya yerleşmiş ve 17 Aralık 1273 tarihinde vefat etmiştir. En önemli eserleri Mesnevi ve Divan'ıdır.[22]

---

[16] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C.*20
[17] *bk.* Cemal Kurnaz, Hayâlî Bey Divânı'nın Tahlîli, 1996
[18] *bk.* Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, 1999
[19] *bk.* http://www.biyografi.net
[20] *bk.* İbrahim Ülger, Şeyh Sadi-i Şirazî, 2004
[21] *bk.* İskender Pala, Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü, 1999
[22] *bk.* Mine Mengi, Eski Türk Edebiyatı Tarihi, 1999

Muhiddin Fenârî: Daha çok Fenârizâde diye bilinen Muhiddin Fenârî, Kanûnî zamanında yaşamıştır. İstanbul kadılığı, Rumeli ve Anadolu kazaskerliği yaptıktan sonra dedesi gibi şeyhülislâmlık makamına getirilmiştir. Pek çok öğrenci yetiştiren âlimin mezarı İstanbul Eyüp Sultan'dadır.[23]

Molla Hüsrev: Gerçek adı Muhammed bin Feramuz (Feramerz)'dur. Hanefi mezhebi fıkıh âlimidir. Osmanlı Devleti'nin üçüncü şeyhülislamıdır. Doğum tarihi bilinmemektedir. 1480 yılında vefat etmiştir.[24]

Molla Güranî: 09.10.1409 - 28.10.1487 tarihleri arasında yaşamıştır. Osmanlı âlimlerindendir. Osmanlı dördüncü şeyhulislâmıdır. İsmi, Ahmed bin İsmâil bin Osman Gürânî, lakabı Şerefüddîn, Şihâbüddîn ve Molla Gürânî'dir. Daha çok Molla Gürânî lakabıyla tanınıp, meşhûr olmuştur. Sûriye'nin Gürân kasabasına bağlı bir köyde doğmuştur. Doğduğu yere nisbetle "Gürânî" denilmiştir.[25]

İbni Kemal: İbni Kemal, Kanuni Süleyman devri şeyhülislâmlarından ve on altıncı asrın şöhretli âlimlerindendir. Tokat'ta doğmuştur. Doğduğu yıl belli değildir. Kemalpaşazâde Süleyman Bey'in oğludur. Büyük babası nedeniyle İbni Kemal diye meşhur olmuştur.[25]

Ebussuud Efendi: Hoca Çelebi olarak da bilinir, tam adı Mehmed Ebussuud El-Îmadî'dir. 1491 yılında İskilip'te doğmuştur. 23 Ağustos 1574'te İstanbul'da vefat etmiştir. Osmanlı şeyhülislâmı, fıkıh ve tefsir bilginidir. 1545'te şeyhülislâmlığa getirilmiştir.[25]

Vassaf Abdullah Efendi: *H.* 11. yılda Akhisar'da doğmuştur. 1761 yılında vefat etmiştir. Müderrislik ve kadılık görevlerinde bulunmuştur. 1741'de Anadolu kazaskerliği, 1755'te de şeyhülislamlık yapmıştır.[26]

---

[23] *bk.* http://sozluk.sourtimes.org
[24] *bk.* http://tr.wikipedia.org
[25] *bk.* http:// www.biyografi.net
[26] *bk.* http://www.osmanlimedeniyeti.com

4.4.7. Devlet Adamları

Çavuşzâde Mehmet Paşa: Kaptan-ı deryadır. XVII. *yy*.da yaşamıştır. Sivas sancak beyliğinden alındıktan sonra Girit seferine çıkan donanmaya kaptan-ı derya olarak atanmıştır. Ancak Serasker Deli Hüseyin Paşa ile anlaşmazlığa düşünce hapse atılmıştır.[27]

Kara Musa: I. İbrahim saltanatında 16 Eylül 1647 – 21 Eylül 1647 tarihleri arasında beş gün sadrazamlık yapmış bir Osmanlı devlet adamıdır.[28]

Köse Musa: Yenişehr-i Fener'de doğmuştur. Yeniçerilerin ayaklanmasında önemli rol oynamış, III. Selim döneminde vezirlik yapmıştır. III. Selim'in öldürülmesinde rol oynadığı için başı kesilerek cezalandırılmıştır.[29]

IV. Murat: 27 Temmuz 1612'de İstanbul'da doğdu. On bir yaşında iken 10 Eylül 1623'te Osmanlı tahtına çıktı. 1635'te İran seferine çıkarak Revan ve Hay kalelerini aldı. Damla hastalığının ilerlemesi üzerine kurtulamayarak 8/9 Şubat 1640'ta henüz yirmi sekiz yaşında iken vefat etti.[30]

Mevlâna Muslihiddin Mustafa Efendi: Doğum tarihi bilinmemektedir. Mudurnu, Dimetoka, İstanbul Fatih müderrisliklerinde bulundu. Kazaskerlik yaptı. 1495'te İstanbul'da öldü. Fıkıh ve akaide dair kitapları bulunmaktadır.[31]

Divanda adı geçen kişilerden Arabzâde Ali, İsa, Seyyid Hüseyin, Peykbaşı Muhammed Şah, Hasan Şah, Süleyman, Ömer Şah, Osman, Müezzin Kara Kız, Öküz Hey'et Muhammed Şah, Muhammed İsmeti Efendi, Kapudan Mustafa Paşa, Mirliva Hasan Bey, Seyyid Osman Çelebi, Râkım, Hilâlî, Şem'î ve Kudsizâde Efendi hakkında bilgi edinilememiştir.

---

[27] *bk.* Büyük Larousse, 1990: *C*.5
[28] *bk.* www.wikipedia.org
[29] *bk.* http://www.kimkimdir.gen.tr
[30] *bk.* http:// www.wikipedia.org
[31] *bk.* http://www.kenthaber.com

4.5. Yer İsimleri

Ni'metî Divanı'nda farklı yer isimleri bulunmaktadır. Divan şiirinin geleneksel gülistân, bağ, bostan, kûy-ı yâr gibi mekanlarının dışında özellikle İstanbul'un semtleri şiire girmiştir.

Eger u%rarsa yolu+ mu"te{<-yı r>zg<r ile
Sitanbul'a vü Eyyüb'e &ala|a'ya sel<m eyle

Dü$erse reh-güz<ru+ ba`d-ez!n ger c<nib-i baqre
Be$ik|a$'a Sarayburnı'na dery<ya sel<m eyle

(Manzum Mektup / 62a - 2 ve 4)

Şair, doğduğu yer olan Bursa'ya özlemini selam göndererek belirtmektedir. Bursa'ya bağlı Bozburun ve Mudanya da şiirde geçmektedir.

\ab< R>ma giderise+ Bur>sa'ya sel<m eyle
Bizi bilüp su'<l iden eqibb<ya sel<m eyle

(Manzum Mektup / 62a - 1)

`Ub>r itdük de baqreyn!de gözden lu|f u iqs<n it
Mu"addem Bozburun ile Mudanya'ya sel<m eyle

(Manzum Mektup / 62a - 3)

Ceyhun ve Aras nehirleri gözyaşı ile ilgi kurularak kullanılmıştır.

Künc-i %am-ı `a$"u+da derdüm olıban efz>n
Oldı gözümü+ ya$ı "an a%lamada Cey*>n

(Tahmis / 42a)

D<men-i dehri gözüm ya$ı iq<|a eyledi
E$kümü+ yanında "a|re olımaz c>y-ı Aras

(*G.*53 / 25a - 2)

Revan ve Bağdat ise fetihler sebebiyle geçmektedir.

O sul|<n-ı `a]!mü’$-$<n o *<"<n-ı felek-`unv<n
Sa`<detle rev<n oldı Rev<n üstine b!-perv<
(*K.*11 / 63a - 9)

Süh>letle na~!b eyle a+a fetqini Ba%d<d’u+
Bi-qa""-ı s>re-i Meryem bi-fa{l-ı s>re-i T<h<
(*K.*11 / 63a - 18)

Bu yer isimlerinin dışında Ka’be, Mescid-i Aksa (Mersiye / 53a - 2) kutsallığı, yüceliği sebebiyle; Irak, Hicaz (*G.*138 / 6a - 5) ise yer ve mûsıkî ilgisi kurularak kullanılmıştır.

5. SONUÇ

Ni'metî 17. y.y.da muammâ, hüsn-i hatt, taksîm-i guramâ alanlarında tanınmış; sade, duru, konuşma dili özellikleri taşıyan üslûbuyla şiirler yazmış, gerek ele aldığı toplumsal konularla gerekse de bunları dile getiriş şekliyle döneminin genel yapısından ayrılmıştır.

Ni'metî Divanı 17. y.y.ın toplum hayatı ve sorunları, dili hakkında bilgiler içeren bir eserdir. Divan şiirinin, toplum yaşamından kopuk, uzak oluşuna yönelik eleştirilere Ni'metî Divanı kendi bünyesinde Kadızâdeliler – Sivasîler tartışmalarını, dönemin fetih hareketlerini, sosyal, idarî, adlî bozulmalarını dile getirişiyle cevap vermiştir.

Divan deyimlere, ikilemelere, konuşma dili özelliklerine; semt ve ilçe isimlerine yer vermesi nedeniyle 18. y.y. da Nedim'le kendisini gösterecek olan mahallîleşme akımının hazırlayıcıları arasındadır.

Divanlarda pek sık rastlanmayan bahr-i tavil, manzum mektup gibi nazım şekillerinin yer almasında, şairin kâtip olmasının rolü vardır. Noktasız harflerle yazılan muammâlar, şairin bu türe olan ilgisini ve bu alandaki başarısını ortaya koymaktadır.

Ni'metî Divanı tüm bu nedenlerden ve edebî, lirik ifade özelliklerinden ötürü dikkate alınması, değişik açılardan değerlendirilmesi gereken bir eserdir.

1. METİN

(76a)[32]

(76b)[33]

(75a)[34]

(75b)

1

é as!de-i Mün<c<t il<- é <#i'l-Q<c<t ve Ref!`i'd-Derec<t li-@alibi'l-Ma%fire ve'n-Nec<t mine'l-`Abdi'll<hi el-Müwnib el-`=~! **e~-**\<rifi Eyy<me `Umrihi ile'l-Me`<~! el-Muteh<vini f!-Ed<-yı _idmetihi'|-@<`ati ve'l-`İbadeti il<-`=lemi'l-&aybi ve'$-;eh<deti es-Seyyid Ni`metull<h el-Ma`r>f bi-Na"!bz<de el-Bur>sev! En<**lehu'll<h**> Te`<l< f!'d-D<reyn m<-Er<deh> ve Evfere Külle Yevmin `Ameleh> ve Z<deh>[35]

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ey $eh-i mülk-i be"< ey *<lı"-ı kevn ü mek<n
   P!$g<h-ı "udretü+de werreden kemter cih<n

2. Wü'l-cel<l< iki qarfü+ ictim<`ın emr idüp
   é udretü+le eyledü+ ar{ u sem<v<tı `ay<n

[32]"C<num sı"ıldu"ça ne yapayım …. c<num ba+a bir …. "an<`at ver kim n<-merde …. muqt<c etme ….. |ar|ar~a yezd<n neler çeker yarın maq$erde ….."
Yazının bozuk ve silik olmasından ötürü soru işareti konulan yerler okunamamıştır. Sayfada ayrıca bazı harfler bulunmaktadır. Bu harflerin güzel yazı çalışması için yazıldığı düşünülmektedir.

[33]"Ca`fer-i \<dı"a ra#iya'll<h> `anh eydür oruç ne günden oldı der bilmeseler ol geçen orucu+ beşinci güni bu ilk ~ab<qı oldı …."
Yazının bozuk ve silik olmasından ötürürü soru işareti konulan yer okunamamıştır.

[34]"….. benefşe köki, wencebil ….. fülfül, "aranfil …. wa`fer<n …. esr<r, sünbül …. günlük ….. idüp gül<b ile yo%urup fülfül mi"d<rı qabler ideler …."
Yazının bozuk ve silik olmasından ötürürü soru işareti konulan yerler okunamamıştır. Metnin bir ilaç ya da macun tarifini anlattığı düşünülmektedir.

[35]Görüneni ve görünmeyeni bilene ibâdette ve itâat hizmetlerinin yerine getirilmesinde gev$eklik gösteren, dereceleri yükselten ve istekleri yerine getiren Allah'a yakarı$ kasidesidir. Bursalı, Nakıbzâde olarak bilinen Seyyid Ni'metullah'ı Allahu Te'âlâ iki dünyada isteğine ula$tırsın ve onun her gün amellerini arttırsın, çoğaltsın.

3. P<di$<h< k<'in<tı yoğiken var eyledü+
é udretü+ ı]h<r idüp ey $<h-ı mülk-i kün fe-k<n

4. Nüh felek her ~ubq u $<m emrü+le ey Rabb-i en<m
G>yve$ ser-ge$tedür çevg<n-ı "udretle hem<n

5. `=lem-i %ayb u $eh<de sensin ey ferd ü ~amed
Qa{ret-i `uly<+a yeks<ndur nih<n ile `ay<n

6. Fi'l-qa"!"a "ab{ u bas| u qall u `a"d u emr ü nehy
é udretü+ destindedür ey p<di$<h-ı ins ü c<n

7. =dem ü Qavv<'yı cennetden zem!ne indürüp
Vech-i ar{ı qikmetü+le "ıldu+ ins<na mek<n

8. Yo%iken *al" eyleyüp ins<nı <b-ı nu|feden
Ma{har-ı in`<m u iqs<n eyledü+ b!-imtin<n

9. Nesl-i p<kinden cih<na enbiy< irs<l idüp
Yeryüzin =dem'le "ıldu+ re$k-i gülz<r-ı cin<n

10. Qa{ret-i N>q neb!ye rehber idüp lu|fu+ı
Fey{-i iqs<nu+la virdü+ a+a |>f<ndan em<n

11. Qa{ret-i Ya`">b'ı künc-i %amda giry<n eyleyüp
Fir"at-i Y>suf'la "ıldu+ p!$esin <h u fi%<n

12. Ba`deh> itdü+ es!r-i ç<h u zind<n Y>suf'ı
Mekr-i i*v<n ile "ıldu+ d!desini dür-fe$<n

13. R!sm<n-ı "udretü+le ç<hdan ref` eyleyüp
\o+ra "ıldu+ devlet-i c<h ile sul|<n-ı cih<n

(74a)

14. Na"d-i c<nı yolu+a tesl!m idince ~ıd"la
=te~-i s>z<nı İbr<h!me "ıldu+ gülsit<n

15. B<-qu~>~ ol ~<qib-i mi`r<c u t<c-ı enbiy<
N>r-ı çe$m-i a~fiy< pey%<m-ber-i <*ir zam<n

16. P<di$<h-ı `ar$-mesned Aqmed-i mürsel ki’odur
Raqmeten li’l-`<lem!n ü hem $ef!`-i `<~iy<n

17. Ka~r-ı `izz ü c<hına herg!z anu+ iri$meye
Nüh felek olsa eger |o"uz aya"lu nerdb<n

18. Ç<r-y<rı qa{ret-i B>-Bekr-i Sıdd!" u `Ömer
Qa{ret-i `Oxm<n `Aliyyü’l-Murta{< $!r-i jiy<n

19. Aqsen-i evl<d-ı =dem kim Qüseyn ile Qasan
Her biri meng>$-ı g>$-ı `ar$-ı cennet-<st<n

20. Y< il<h! gül$en-i `a$"u+da "uvvet vir ba+a
Fey{-i lu|fu+la olam bülbül-~ıfat c<r!-zeb<n

21. Ke$f-i r<za ba`deh> bülbülve$ <%<z ideyin
Destüme emrü+le alup *<me-i mu`ciz-bey<n

22. \un`-ı fey{-<x<r-ı Rabbü’l- `izzete eyle na]ar
D!de-i `ibretle her dem ey qak!m-i nükte-d<n

23. Evvel< seyr eyle gör <med (ü) $üd leyl ü neh<r
X<niyen ba" gör nedür fa~l-ı bah<r ile qaz<n

24. Baqr u berr de$t ü cib<l ü kürre-i ar{ u sem<
Ebr u b<d u ~<`i"a b<r<n u ra`d u kehke$<n

25. `Ar$-ı a`]am sidre vü levq ü "alem sükk<n-ı çar*
Encüm ü $ems ü "amer seb`-i |ıb<"-ı <sm<n

26. Berg ü b<r-ı na*l-i gül$en s>sen ü serv-i çemen
Bülbül-i g>y< gül-i ra`n< vü b<% u b>st<n

27. Hem da*ı vaq$ u |uy>r u ins ü cinn ü m<r u m>r
Emrü+e bi’l-cümle me’m>r ey qak!m-i k<r-d<n

28. Mu`terifdür her biri ~ıd" ile vaqd<niyyetü+
R>z u $eb emrü+de "<’im ey `al!m-i %ayb-d<n

29. Cümlenü+ vird-i zeb<nı wikr-i p<kü+dür $eh<
_idmet-i tesb!q ü tehl!lü+de d<men-der-miy<n

30. Cümlesi sa+a `ib<det itmede amm< benüm
M<h u s<lum cürm ü `i~y<n ile geçdi b!-güm<n

31. _idmetü+de qayf kim ta{y!`-i ev"<t eyledüm
}ann iderdüm k’ola eyy<m-ı civ<nı c<vid<n

32. =h kim geçdi $it<b ile $eb<b irdi me$!b
Elde bir qüsn-i `amel yo" k’ola sa+a arma%<n

33. Her ne kim emreyledü+se |utmadum ferm<nu+ı
Emrü+e l<yı" `ib<det itmedüm sa+a `ay<n

(74b)

34. Vechi vardur qa$re dek s!nem dögüp "an a%lasam
Geçdi z!r< `ömrüm `i~y<n ile r>z<n u $eb<n

35. Keffümi bas| eyleyüp q<l-i dilüm `ar{ eyledüm
Qa{retü+e ey hüd<vend-i zem!n ü <sm<n

36. Raqmetü+den n<-üm!d olmam ba$um "a|` itseler
Hem kit<bu+da didü+ l<-ta"nat>[36] ey müste`<n

37. Her nefesde ~ad hez<r esta%firu'll<hi'l-`a]!m
İtdügüm cürm ü gün<ha ey %af>r-ı `a~iy<n

38. Seyyi'<tum `afv idüp y< Rab "ab>l it tevbemi
Raqmetü+den itme maqr>m ey ker!m-i k<m-r<n

39. Ben *a|< itdüm yolu+da sen `a|< eyle ba+a
Ey mürüvvet k<nı sul|<n-ı sel<|!n-i cih<n

40. İtdügüm `i~y<na ba"ma d>za*a ya"ma beni
D<*il-i *uld-ı ber!n it lu|f idüp b!-imtin<n

41. Dergeh-i `uly<+a y< Rab `ar{ iderken q<lümi
L<yıq oldı "alb-i maqz>na bu ma|la` n<-geh<n

42. R>z-ı maq$erde sev<d-ı vechümi idüp `ay<n
Ben günehk<rı _ud<y< "ılma rüsv<-yı cih<n

[36] Zümer Sûresi 53. âyettir. Kelime anlamı "kesmeyin"dir, âyette "… Allah'tan ümit kesmeyin" şeklinde yer alıyor.

43. Emrü+e sem`an u |<`an cevr ü y< lu|f idesin
Lu|fu+a "aldı i$üm ey v<"ıf-ı sırr-ı nih<n

44. Meskenüm n<r eyler ise+ yine sensin eyleyen
Her n’iderse+ eyle tek redd itme "apu+dan hem<n

45. =rz>-yı raqmetü+le dem-be-dem "an a%layup
Vechi vardur eyler isem r>y-ı zerdüm za`fer<n

46. Y< il<h! w<t-ı p<kü+ qürmetiçün cürmümi
`Afv idüp "ıl bende+i iqs<nu+ ile $<dm<n

47. &onçe-i "albüm gü$<d ide nes!m-i raqmetü+
é almayam t<-be-sem>m-ı %amla m<nend-i *az<n

48. Ke$t!-i ten s<qil-i ma"~>da irür mi diyü
Çe$m-i dery< b<r-ı dil oldı bu %amla dür-fe$<n

49. Dem-be-dem "an a%layup *>n-ı siri$küm silmeden
Pençe-i merc<na döndi iki destüm n<-geh<n

50. Çe$m-i terle za*m-ı dilden %ayrı sul|<num ba+a
A%lar acır kimse yo"dur sen bilürsin b!-güm<n

51. A*sen-i vech ile irgür Ka`be-i ma"~>duma
Sa`yümi bu yolda me$k>r eyle ey $<h-ı cih<n

52. C<n u dilden lu|fu+a iqs<nu+a dil-bestedür
@<lib-i na`m<-yı fa{lu+ Ni`met!-i n<nv<n

(73a)

53. R!ze-i ç!n-i süfre-i in`<m-ı <mu+ eyleyüp
Raqmetü+ *ˇ<nıyla seyr it anı ey wü’l-imtin<n

54. Y< il<h! cebhe-i p<kinde fa*r-i `<lemü+
Ber" uran n>r-ı nübüvvet qa""ı ey ma"~>d-ı c<n

55. éıl müyesser aqsen-i vech ile qüsn-i *<time
;ol zam<n kim qa{retü+e eyleyem tesl!m-i c<n

56. Lu|fu+ile ide y< Rab sidre üzre <$iy<n
Na%me-s<z ola cin<n içinde bu mur%-ı cin<n

57. \o+ nefesde y< İl<h! qıf] idüp !m<numı
;err-i $ey|<n-ı `ad>dan el-am<n ü el-am<n

58. Mü’min!n ü mü’min<tı cümle etb<`um ile
Ma%firet "ıl raqmetü+le yarlı%a b!-imtin<n

2

éa~!de der- Medq-i Fa*r-i `=lem E$ref-i Ben!-=dem Res>l-ı Mübeccel ü Mükerrem ;ef!’ü’l-`U~<t fi’l- `Ara~<t Muqammed Mu~|af< \all<’ll<hu Te`<l< `Aleyhi ve Sellem bi-`Adedi Men Samate ve Tekellem[37]

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün/ Fâ i lün

1. Ey res>l-ı *<lı"-ı kevneyn ü maqb>b-ı cel!l
   _<dim-i b<b-ı sa`<det intis<bu+ Cebre’!l

2. éa$laru+ yayına bi+ c<n ile "urb<n olma%ı
   Emr idüp vaqy itdi İsm<`il’e ol Rabb-i cem!l

3. ;em`-i `a$"a kendüsin perv<neve$ pert<b idüp
   Yandı n<r-ı `a$"u+a yolu+da İbr<h!m _al!l

4. _il"at-i efl<ke b<`ix w<t-ı p<kü+dür senü+
   Didi qa""u+da $eh< levl<ke levl<k[38] ol cel!l

5. B<-*u~>~ ol leyle-i mevl>du+ ey $ems-i cih<n
   Dehr-i pür-n>r itdi b<-emr-i *ud<vend-i me"!l

6. Emr-i qa"la `<lemi te$r!f idince ma"demü+
   Ser-nig>n oldı o $eb e~n<m-ı küff<r-ı rez!l

7. Q<~ıl oldı ehl-i İsl<m’a o $eb wev" u ~af<
   Zümre-i küff<r-ı b!-d!n oldı maqz>n u wel!l

---

[37] Mahşer yerinde günahkârlara şefaat edenin, aziz ve ulu peygamberin, Adem oğlunun en şereflisinin, âlemin övünç kaynağının metih kasidesidir. Muhammed Mustafa ki Allah O’nun şânını yüceltsin, konuşma ve susma kadar sayısız selam üzerine olsun.

[38] Hadis-i kudsîdir. Kelime anlamı “sen olmasaydın”dır. Hadisin tam metni ise; “Levlâke levlâke lemâ halaktü’l- eflâke”dir. Anlamı “Sen olmasaydın, Sen olmasaydın yeri, göğü yaratmazdım”dır.

8. Oldı ma`m>r ol gice beyt "ılup mü'min!n
T<"-ı kisr< yire geçdi mü$rik!n oldı `al!l

9. `=lemi "ıldı münevver mihr-i r>yu+ gün gibi
Ey $ef!`ü'l-müwnib!n ey lem`a-i n>r-ı vek!l

10. ;<nu+a l<yı" görüp mevl< nübüvvet *il`atin
Eyledi w<t-ı $er!fü+ ma]har-ı lu|f-ı cem!l

11. İtdi w<t-ı p<kü+i pey%am-ber-i <*ir zam<n
`=leme qa"" d!ni i]h<r itmegiçün ol kef!l

(73b)

12. }ulmet-i küfr içre `<lem "alur idi qa$re dek
Qa"" Te`<l< itmeseydi n>r-ı ru*s<ru+ del!l

13. _ˇ<n-ı va~lile _ud< seyr itmekçün qa{retü+
Geldi n<-geh da`vete Refrefle bir $eb Cebre'!l

14. L<-mek<na n<-geh<n devletle sen itdü+ `ur>c
Emr-i qa""la sidrede "ıldı o dem peyk-i cel!l

15. Sidreden geçdü+ iri$dü+ “"urb-ı ev-edn<”ya[39] hem
V<~ıl oldu+ genc-i va~la ey gül-i b<%-ı a~!l

16. Kimse bilmez sırrını ol ~oqbet-i pür-`izzetü+
Oldı amm< b!-qur>f u ~avt niçe "<l u "!l

17. Genc-i raqmetden niçe ni`met `atiyye eyledi
Sa+a ol $eb qa{ret-i mu`|!-i wü'l-"adri'l- cel!l

[39] Kelime anlamı “vaad edilenin yakınına”dır. Ayet değildir, fakat ayetlere atıfta bulunan bir ifadedir.

18. N<zil oldu+ ~o+ra yire <yet-i raqmet gibi
Ey res>l-ı kibriy< maqb>b-ı ma|l>b-ı mu"!l

19. }arf-ı isti`d<dı de+lü herkese ba*$ eyledü+
Olmadu+ ol Ni`meti aqb<ba i`t<da ba*!l

20. L<yı" oldur ba`d-ez!n aqv<lümi `ar{ ideyin
Qa{retü+e ey res>l-ı qa"" u maqb>b-ı cem!l

21. Ben ne küst<*um ki med*e "<dir olam qa{retü+
W<t-ı p<kü+ olmu$ iken b!-mix<l u b!-`ad!l

22. éudretüm yo" medqü+e va~fu+da sul|<num eger
Na]mumu+ her mı~ra`ı olsaydı bir baqr-i |av!l

23. R<h-ı qa""a reh-nüm< ol y< Nebiyya’ll<h ba+a
V<d!-i `i~y<nda "aldum z<r u giry<n u wel!l

24. Yo"dur elde y< Res>la’ll<h wu*r-i <*iret
&am yimem düny< içün z!r< olupdur Qa" kef!l

25. Müflis ü `>r u teh!-destüm |ar!"-ı qa"da ben
Elde bir $ey yo" kim ola ol da*ı $ey’-i "al!l

26. Gitdi elden <h kim ser-m<ye-i na"d-i vüc>d
Lu|f idüp vire _ud< ~abr-ı cem!l ecr-i cez!l

27. Za*m-ı *>n-p<$-ı dile hergiz kif<yet etmeye
Penbe olsa berf-i `<lem etseler a+a fet!l

28. Dü$medi "a|`< dilümden wikr-i $<m-ı irtiq<l
Gitmedi "albümden a~l< fikret-i ~ubq-ı raq!l

29. Niçe olur maq$erde yarın q<l-i dil diyu bugün
A%lama"dan e$k-i çe$müm oldı çün Cey*>n u N!l

30. Niçe olur q<lüm o gün ey *<tem *ayl-i rüsül
Olur ise keffe'in m!z<nda o z<rum xa"!l

31. Niçe olur q<lüm ~ır<t-ı müsta"!m üzre `aceb
Bende-i d!r!ne+e olmazsa iqs<nu+ del!l

32. Himmet it bu te$ne-i <b-ı zül<l-i lu|fu+a
N>$ idem t< s<"!-i kevxer yedinden selseb!l

(72a)

33. =rz>-yı Ka`be-i k>yu+la giry<n olmadan
N<vd<n-ı çe$müm oldı g>yiy< mecr<-yı seyl

34. S<'il-i r<h-ı derekdür Ni`met!-i n<-tüv<n
İtme maqr>m anı lu|fu+dan ey< n>r-ı cel!l

35. Rabb-i `izzetden $ef<`at eyle sul|<num beni
Lu|f idüp a*w itmege maq$erde b<-a*w ü b!l

36. =lü+e a~q<bu+a yüz bi+ ~al<t ile sel<m
Ey Res>l-ı _<lı"-ı kevneyn ü maqb>b-ı Cel!l

3

Hawa Tis`at>ne ve Tis`>ne İsmen li-Nebiyyin< Muqammedin `Aleyhi's-\elavat ve's-Sel<m é<le Ba`{ü'l-`Ulem< min Wikri Hawihi'l-Esm<` E`|<hu'llahu Te`<l< Xev<be Tis`atin ve Tis`!ne ;eh!den ve Xev<be men E`|<`u'll<hu Te`<l< Tis`aten ve Tis`!ne Seneten ve E`|< Tis`atü ve Tis`!ne Derecete f!'l-Cenneti ve Emere min Mekri'$-;ey|<ni ve Mevti'l-Füc<i ve Yaqfi]ü min Külli'l-=f<ti ve Yek>nü Beyne'n-N<si `Az!z<n ve Mükerramen ve Ber<y-ı Seyyid'ül-Evvel!ne ve'l-=*ir!ne f!'l-Men<mi ve Yek>nu'n-Neb!yyu `Aleyhi's-Sel<m Mu`!nen leh> fi'd-Düny< ve ;ef!`<n f!'l-=*ireti ve Yüktübü leh> f! D!v<n-ı A`malihi Tis`atün ve Tis`>ne Qacc<n Mebr>ren Nu]imet Hawihi'l-Esm<ü'$-;er!fetü li-Talibü'$-;ef<`ati All<hümme Yessirl! ;ef<`ate Nebiyyike'l-Mükerremi bi-`Ulüvvi `Ar$ike'l-A`]ami[40]

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. Bi-ism-i `<lem ü all<m ü a`lem
   Raq!m ü r<qim ü raqm<n ü erqam

2. Muqammed Aqmed ü Maqm>d u é<sım
   Qab!b ü Mu~|af< d<`! vü *<tim

3. Sir<c u `<"ıb u m<q! vü q<sir
   Mü$effi` $<fi` ü n<h! vü <mir

4. éar!b ü h<d! vü mehd! vü q<fı]
   İm<m ü H<$im! mu*t<r u v<`i]

5. éurey$! vü Qic<z! vü mu~adda"
   ;eh!d ü $<hid ü müzemmil ü qa""

[40] Bu, peygamberimiz (S.A.S) Muhammed'in doksan dokuz ismidir. Bazı âlimler, şöyle demiştir: Bu isimleri anan kişiye yüce Allah doksan dokuz şehidin sevabını verir. Yüce Allah'a itaat edenin sevabı doksan dokuz senedir. Ona cennette doksan dokuz derece verilir. Şeytanın hilesinden ve apansız ölümden emin kılınır. Her âfetten korunur. İnsanlar arasında aziz ve saygın olur. İlklerin ve sonuncuların efendisini uykuda görür. Peygamber (A.S.) ona dünyada yardımcı ve ahirette şefaatçi olur. Onun amel divanına (defterine) doksan dokuz makbul hacc yazılır. Bu yüce isimleri şefaat talebi için tanzim ettim. Allah'ım benim için saygın peygamberinin şefaatini büyük arşının yüceliğinde müyesser kıl.

6. Res>l u mürsel ü me$k>r u $<kir
Mün!b ü `<dil ü bürh<n u]<hir

7. \ab>r u mu"te~id müdexxir ü n>r
é ar!b ü mücteb< ümm! vü mewk>r

(72b)

8. Mün!r ü hem new!r ü hem mübe$$er
Raq!m ü "<'im ü |<hir mu|ahhar

9. Neb! vü mühted! Y<s!n ü @<h<
Ra'>f u murta{< maqb>b-ı mevl<

10. _al!l ü eb|ah! fett<q u s<bı"
Da*ı hem b<|ın u evl< vü n<|ı"

11. Re$!d ü hem fa~!q u hem `al!mdür
`Az!z u münwir ü `<lim qal!mdür

12. _at!b u hem |ab!b u hem $if<dur
O kim wikri dil ü c<na ~af<dur

13. Muqallil hem muqarrimdür ~af!dür
Mu`all< vü müzekk< vü na"!dür

14. Mutavassı| durur bir ismi anu+
O sul|<n-ı rüsül fa*r-i cih<nu+

15. Ki bir ismi qar!~ ü hem %an!dür
Bey<n u hem mu|!` u meden!dür

16. Bir ismi evvel ü <*ir ker!mdür
Da*ı hem qüccet ü ~<dı" qak!mdür

17. Cev<d ü q<mid ü ~<qib-müb!ndür
O kim ey Ni`met! qa""a ya"!ndür

18. Cen<b-ı r<zı"-ı perrende vü m>r
Odur b!-$übhe r>z! ba*$-ı cumh>r

19. _ud<vend-i ezel sul|<n-ı b<"!
O var itdi yoğiken nüh |ıb<"ı

20. Qay<t-<rende-i i"l!m-i erv<q
é ad!m ü "<dir ü vehh<b u fett<q

21. `İb<dını o sul|<n-ı mükerrem
Esirger merqamet eyler dem-<-dem

22. Kim eylerse bu esm<yı til<vet
Niçe ecr ide a+a rabb-i `izzet

23. Da*ı |o"san |o"uz qaccü+ o yezd<n
Xev<bını o `abde ide iqs<n

24. Da*ı |o"san |o"uz `abdü+ o mevl<
İde `ıt"! sev<bın a+a i`|<

25. Da*ı b<%-ı cin<n içre mu"arrer
İde |o"san |o"uz rütbe müyesser

26. Anı mekr-i `ad> vü füc’eden hem
Da*ı qıf] ide ol *all<"-ı `<lem

27. Men<mında göre hem Mu~|af<’yı
_ud< vire a+a i$bu ~af<yı

28. A+a düny< vü `u"b<da mu"arrer
Mu`!n olup $ef!` ola peyem-ber

(71a)

29. Bu esm<-yı res>lü+ $erqi ço"dur
Xev<b u ecrinü+ p<y<nı yo"dur

30. Olam dirse+ cih<nda %amdan <z<d
Bu esm<-yı res>lı eyle evr<d

31. Dil< aqv<lü+i `ar{ eyle a+a
;ef!` ola qu{>r-ı qa""da sa+a

32. El< ey m<lik-i baqr-i $ef<`at
Mürüvvet ma`deni k<n-ı ris<let

33. _ud<nu+ ma|labı maqb>bı sensin
Gür>h-ı enbiy< mer%>bı sensin

34. Kel<m-ı menzil içre qa{ret-i qa""
Seni medq eylemi$ iken muqa""a"

35. Ne qaddümdür ki medq idem seni ben
Siyeh-r> bir günehk<r `<~! iken

36. Qu{>r-ı `izzete v<’ll<hi mu|la"
&ara{ `ar{-ı `ub>diyyetdür anca"

37. @a{arru` eyleyüp geldüm "apu+a
Yüz urdum *<k-i p<yü+e |apu+a

38. Ric<sı Ni`met!nü+ r>z-ı maq$er
Cen<bu+dan $ef<`at $ef"at ister

39. K’anu+ qa""ı sa+a virdi nübüvvet
Ba+a r>z-ı cez<da "ıl $ef<`at

40. _al<~ it d<m-ı %amdan mur%-ı c<nı
Esirge ben %ar!b ü n<-tüv<nı

41. Hem!$e ~an`atum cürm ü ma`<~!
Benem `ı~y<n idici qa""a `<~!

42. &af>r-ı `<~iy<ndur qa{ret-i qa""
Ker!m-i k<m-r<ndur qa{ret-i qa""

43. Üm!düm kesmezem lu|fından a~l<
Didi l<-ta"na|>[41] z!r< ki mevl<

44. Senü+ $er`üni "ıldılar münevver
Eb>bekr ü `Ömer `Oxm<n u Qaydar

45. Olaru+ r>q-ı p<kine hem!$e
Taqiyy<t u xen<dur ba+a p!$e

---

[41] Zümer Sûresi 53. âyettir. Kelime anlamı “kesmeyin”dir, âyette “… Allah’tan ümit kesmeyin” şeklinde yer alıyor.

46. Da*ı <lü+e vü a~q<bu+a hem
\al<t ile sel<m olsun dem-<-dem

47. Hem!$e r>q-ı p<k-i Mu~|af<’ya
Taqiyy<t u ~al<t-ı b!-nih<ye

48. Res>lu’ll<hı wikr itdükçe her dem
Di ~all<’ll<hu `aleyhi ve sellem

(71b)

4

é a~!de der-Medq-i Qa{ret-i Mevl<n<-yı A`]am é addes<’ll<h> Sırrah> vü Nevvere [ar!qah>

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Dest-ef$<n idicek ol y<r-i `<l!-$<n sem<’
Qa""a c<n tesl!m idüp eylerdi yüz bi+ c<n sem<’

2. Cilve-i merdüm-güd<z u $!ve-i mümt<zla
İtdi niçe n<zla ol <fet-i devr<n sem<’

3. ; !ve-i ra"~u+ beni meft>n u mecn>n eyledi
Eylerem ~aqr<-yı `a$"u+ içre ser-gerd<n sem<’

4. Biribirine girüp re$k ile ra"~ eyler felek
_ˇ<n"<h-ı `a$" içinde eylesü+ bir <n sem<’

5. C<n u dilden üstine dönmekde aqb<bu+ senü+
Fey{-i `a$"u+la müd<m itmekde derv!$<n sem<’

6. Lu|f-ı mevl< gör ne yüzden itdi qa""u+da]uh>r
   Ey mürüvvet ma`deni ey gevher-i k<n-ı sem<’

7. Leyle-i mi`r<cda $<h-ı ris<let kim anu+
   P<yine yüz sürdi efl<k eyledi devr<n sem<’

8. `Ar$u+ altında mu`alla" bir kül<hı n>rdan
   Gördi emr-i qa""la itmekde n>r-ef$<n sem<’

9. Na"l idince sırrını pey%am-bere bi+ cel!l
   Eyledi gökde mel<’ik $ev"le ol <n sem<’

10. Didi a+a y< Muqammed ümmetü+den n<-geh<n
    İde Mevl<n<]uh>r ü eyleye her <n sem<’

11. `Alemi ide "ud>m ile münevver gün gibi
    `A$"ı ile qa$re dek eyleye derv!$<n sem<’

12. Cennet içre a+a mevl< bu kül<hı giydire
    Eyler anu+çün küleh b!-~abr u b!-s<m<n sem<’

13. K<$if-i esr<r-ı ma`n< v<"ıf-ı sırr-ı `ul>m
    ;ev"ı ile tekye-i s!nemde eyler c<n sem<’

14. Fa*r-i *ayl-i evliy< wu*r-ı gür>h-ı et"ıy<
    `Alem-i `u"b<da oldur eyleyen el’<n sem<’

15. éıdve-i ehl-i ya"!n ü $ems-i d!n monl<-yı r>m
    Nüh felek mihr ile eyler werreve$ yeks<n sem<’

16. Mihr-i fey{ü+den eger a*w itmeseydi n>rını
Eylemezdi m<h-ı nev geh bedr ü geh no"s<n sem<’

17. P<y-ı b>su+la $eref-y<b olma" ümm!d eyleyüp
Sen sem<’ itdükçe eyler k>$e-i d<m<n sem<’

(70a)

18. Ba+a `<lemde mer<m u k<m-dil anca" budur
P<yü+e yüz sürsem ü hem eylesem giry<n sem<’

19. Dest-i mu|ribde hev<-yı `a$"u+ ile deff ü ney
Dem-be-dem itmekdedür ey %onçe-i *and<n sem<’

20. Fikr-i esr<r-ı *a||u+la *an"<h-ı `a$"da
Eylerem abd<lu+ olup v<lih ü qayr<n sem<’

21. N>r-ı fey{ü+le münevver olmasa efl<kde
Eylemezdi $ems-i enverle meh-i t<b<n sem<’

22. N<r-ı `a$"u+la yanup oldı fit!li n<-geh<n
Meclisü+de $em` ider giry<n u hem s>z<n sem<’

23. C<n göziyle görmese perv<ne n>r-ı w<tu+ı
İtmez idi $em`-i `a$"u+ üstine bir <n sem<’

24. İlti"<|-i d<ne-i lu|fu+ müyesser olmasa
Eylemez idi sem<da zümre-i mur%<n sem<’

25. Cewbe-i fey{ü+le q<l< ne$’ed<r olma%la
=ft<b eyler ufu"da ~ubq-dem lerz<n sem<’

26. Dürr-i dend<nu+ %amıyla ba%rını n<-geh delüp
Hˇ<cenü+ destinde eyler sübqa-i merc<n sem<’

27. Pertev-i $ems-i tecell!-i cem<lü+ dü$mese
Baqre itmez idi hem gird<b u hem >mm<n sem<’

28. B>y-ı verd-i $ev" ile mest ü b!-*>$ olmasa
Bülbül etmezdi çemende eyleyüp ef%<n sem<’

29. B<%a vardum y<d-i ru*s<ru+la gördüm gül güler
Bülbül a%lar berg-i e$c<r itmede r!z<n sem<’

30. Ni`met!-<s< iderler gül$en-i `a$"u+da hep
Sünbül ü nergis benef$e l<le-i nu`m<n sem<’

31. Bende+e bir himmet it kim yümn-i na`tu+la senü+
Eyleye destümde her dem *<me vü d!v<n sem<’

32. Qissed<r it fey{-i fa{lu+dan beni kim eyleyem
C<n u dilden `ar~a-i `a$"u+da ser-gerd<n sem<’

33. N>r u raqmetle münevver ide mevl< r>qu+ı
Eyledükçe emr-i qa""la nüh felek her <n sem<’

(70b)

5

é a~!de der-Va~f-ı Mef*ari’l-`Ulem<’i ve’l-Me*<dim-i Merq>m Muqammed Efendi el-Ma`r>f bi-Ebu’s-Su`>dz<de Q<l-i G>ne é<#iyy<n be-`As<kir-i R>meli el-Mam>re

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün)   (Fa’ lün)

1. Fey{-ba*$ oldı neb<t<ta nes!m-i esq<r
   Eyledi b<%ı mu`a||ar yine b>y-ı ezh<r

2. L<leler %onçeler açıldı güzellendi çemen
   Yine ezh<rla zeyn oldı fe{<-yı gülz<r

3. Y<semen l<le vü gül sünbül ü $ebb> nergis
   Her biri "albümüz açdı nitekim fa~l-ı bah<r

4. `=lemi |utdı yine n<le-i mur%<n-ı seqer
   Güllerü+ $ev"ı ile ba$ladı fery<da hez<r

5. Bülbülü+ c<nına k<r eylemese *<r-ı sitem
   Yolınup etmez idi ~ubq u mes< n<le vü z<r

6. ;<h-ı na*l-ı gül-i al üzre yine bülbüller
   Ba$ladı n<le vü z<ra nitekim `<$ı"-ı z<r

7. Ne `aceb ya+$a" olursu+ öte|ur diyu bugün
   Bülbüli eyledi <zürde çemende *as u *<r

8. Giydi sırm<-yı lib<sın yine enh<r-ı çemen
   K’ide bu vech ile $<h-ı güle `ar{-ı d!d<r

9. é add-i dild<ra özin nisbet idince `ar`ar
Çekdi zenc!re anı ~aqn-ı çemende enh<r

10. é aldurup d<menini serv-i seh! gül$ende
İde ç<püklük ile c>y-ı çemenz<rı güw<r

11. Servler d<menini ~o"dı miy<nına k'ola
Her biri bezm-i $ehen$<h-ı güle *idmetk<r

12. Men"abet-*ˇ<n-ı $ehen$<h-ı gül oldu%ıçün
Eli üstinde |utar "umr!-i gül$ende çen<r

13. Rezm-i gül$ende |a"up beline s>sen *ançer
Cey$-i ezh<ra olur ise "af<d<r ne var

14. Nerg!s-i b<% alup destine zerr!n "adeqi
Se*eri bezm-i gülist<nda ider def`-i *um<r

15. `Ara"-ı j<le ile l<le pür idüp "adeqin
Bezm-i gül$ende se*er `i$ret ider nergisv<r

16. \andum idi anı ters<-peçe gül$ende görüp
\arıca" sünbül-i ter ba$ına m<'i dest<r

17. Misk-i r>m! vü $a"<yı" semen ü zanba" u gül
Her biri virdi feraq |ab`a yine ey dil-i z<r

18. Oldı her g>$e müzeyyen gül ile sünbül ile
Eylemez `<$ı" olan q<~ılı bir yerde "ar<r

19. Göricek bir yüzi gül l<le-ru* u %onçe-femi
Mur%-ı dil <h u fi%<n itmemege ç<re mi var

(69a)

20. ;eb-kül<hın "ıvırup giydi benef$e ba$ına
;ekl-i ~ayy<da girüp mur%-ı dili "ıldı $ik<r

21. @onanup berg ü $ük>feyle dıra*t<n-ı çemen
`=leme virdi ~af< revna"-ı eyy<m-ı bah<r

22. \andılar kilk-i "a{< eyledi zer üzre sev<d
Güne$ üzre dü$icek s<ye-i berg-i e$c<r

23. \aqn-ı gülz<rı süpürdi yine ferr<$-ı nes!m
éalmadı werre "adar r<h-ı gülist<nda %ub<r

24. \aqn-ı gül$ende ~ab< dö$edi na|`-ı çemeni
T< ki te$r!f ide b<%ı seqer ol fa*r-ı kib<r

25. Menba`-ı c>d u $iyem ma`den-i el|<f u himem
Gevher-i k<n-ı kerem f<{ıl-ı `<l!-mi"d<r

26. Bülbül-i na%me-ser<-yı çemen-i fa{l u kem<l
&onçe-i b<%-ı `ilm verd-i riy<{-ı güft<r

27. M<lik-i mülk-i hüner q<kim-i p<k!ze-siyer
Mefqar-ı nev`-i be$er ~<qib-i temk!n-i va"<r

28. Gül-i gülz<r-ı `a|< ya`n! o hem-n<m-ı res>l
Fa*r ider w<t-ı $er!fiyle cih<n leyl ü neh<r

29. é add-i mevz>nı nih<l-i çemen-i *uld-ı ber!n
Re$k ider `<rı{-ı pür-t<bına güller her b<r

30. Cismini gömgök idüp eyledi pür y<re tenin
Misk-i r>m! ~açu+a sünbül olup `<$ı"-ı z<r

31. Ru*u+a "<metü+e k<külü+e bende geçer
\aqn-ı gül$ende gül ü serv-i seh! zülf-i nig<r

32. Kimse `ahdü+de senü+ kimseneden ef%<n itmez
Dest-i mu|ribden ider çengle deff n<le vü z<r

33. Gül gibi `<lemi $<d itdi bah<r-ı re'yü+
Revna"-ı `adlü+le oldı cih<n t<ze bah<r

34. F<{ıl< derd-i dilüm $erq ideyin qa{retü+e
Ç<re yo" söylemeden %ayrıya "aldum n<-ç<r

35. Gerçi kim $erq-i %amum b<`ix olur ta~d!`a
Lu|f idüp eyle "ab>l `öwrümi ey fa*r-i kib<r

36. Bülbüli bend-i girift<r-ı "afes eyler çar*
B<% u r<% içre ider z<r u ze%an seyr ü $ik<r

37. D<'im< `aksine olmasa sipihrü+ k<rı
_<r ü *as olmaz idi z!net-i ~aqn-ı gülz<r

38. Mur%-ı dil derdle fery<d u fi%<n eylemede
Gül gibi `i$ret ider dü$men-i *<r ıle o y<r

39. @>|!-i mı~r-ı na]m qa{ret-i b<"! ya`n!
Qasb-i q<lin bu iki beytle itdi e$`<r

(69b)

40. Ezel! böyledür <y!n-ı sipihr-i %add<r
Ki gülün h<bgehi *<r ola *<ru+ gülz<r

41. Bir olur mıydı bugün "ıymet-i ehl ü n<-ehl
N<"ıd-ı çar* eger eylese te$*!~ `ay<r

42. Dünyede ra%bet olaydı eger ehl-i hünere
Cühel< itmez idi mesned-i `izzetde "ar<r

43. @<li`üm yo" ki felekde ola ba*tum mes`>d
Yıldızı dü$kün olur ehl-i dilü+ leyl ü neh<r

44. &ar"a-i *>n-ı siri$k olmaz idi d<m<num
Almasa *<r u *ası yanına ol l<le `iw<r

45. B<de-i e$kümle |olmaz idi d!de müd<m
Etmese c<mı $ikest s<"! çar*-ı devv<r

46. Def`-i %am "ılma%a gülz<ra seqer varsam eger
@a"ılur yanuma ol demde `ad> niyyetine *<r

47. `Andel!b-i çemenist<n-ı kem<lüm ki benüm
Per ü b<lümi $ikest eyledi çar*-ı devv<r

48. Tutu$up cümleten evr<"-ı $ük>fe kül olur
S>zn<k-ı <h u fi%<n etsem eger ey dil-i z<r

49. é or"arum <h u fi%<n itmege z!r< ki beni
Ya+sılar <h u fi%<n eyledügümce kühs<r

50. Mu|rib-i çar* delüp ney gibi <*ir ba%rum
é add-i *am-ge$temi çeng ü ya$umı eyledi t<r

51. Y<d-ı ru*s<ru+la b<%a varup ey gül-i ter
Eyledüm ~aqn-ı gülist<nı birez ge$t ü güw<r

52. =$iy<nında seqer güllere "ar$u gördüm
O"udı bu %azeli $ev"a gelüp bülbül-i z<r

53. Gelürem diyu bu $eb külbe-i aqz<numa y<r
İnti]<rıyla beni ~ubqa dek itdi b!-d<r

54. D<% urup ba%ruma ol l<le-ru* u %onçe-dehen
\aqn-ı gülz<ra ider dü$men-i *<r ile güw<r

55. Mur%-ı dil gül$en-i k>yında o gül-ru*s<ru+
Za*m-ı *<r-ı sitemi ile ider n<le vü z<r

56. &am-ı g!s>-yı girih-g!r nig<r ile dil<
Ser-te-ser oldı cih<n d!de-i %am-d!deme t<r

57. Ni`met! va~lu+a ger v<~ıl olaydı c<n<
Eyler idi güher-i e$kini p<yi+e nix<r

(68a)

58. Eskidür gerçi ki v<d!-i bah<riyye dil<
Yine elbette virür |ab`a ~af< köhne bah<r

59. Za*m-ı *<r-ı %amla gül$en miqnetde bugün
Bülbül<s< yeter itdü+ bu "adar n<le vü z<r

60. é aldur el eyle du`< b<rgeh-i feyy<{a
Na*l-i i"b<lin ide qa$re degin ber-*ˇ>rd<r

61. Nitekim bülbül ide güllere gül$ende niy<z
Nitekim güller ide bülbüle n<zın tekr<r

62. Nitekim %onçe bite gül açıla bülbül öte
Ola ezh<rla pür ~aqn-ı çemen va"t-i bah<r

63. Nitekim cümleten evr<"-ı dıra*t<nı ~ab<
C>ylar üzre ide `ar~a-i gül$ende nix<r

64. é adrü+i mertebe+i evc-i sa`<detde *ud<
Mihr u meh gibi tera""!de "ıla leyl ü neh<r

65. Gül gibi *urrem ü *and<n olasın devletle
Dü$menü+ *<r-ı fel<ketle ide girye vü z<r

6

é a~!de der Qa""-ı `Umdetü'l- `Ulem<i'l- Mütebaqqir!n éıdvetü'l- Fu{al<i el-Müteverri`in Merq>m `Abdull<h Efendi el-Ma`r>f bi-_ˇ<ce Q<l-i G>ne é a#iyy<n-ı be-`As<kir-i Ana|olı

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa' lün)

1. Qamdülill<h ki dil< lu|f-ı *ud<-yı mute`<l
_<memi eyledi serv-i çemenist<n-ı kem<l

2. Fey{-i end!$em ile cümle eqibb<ya benüm
Sükker-i $i`r-i ~af<-ba*$um olur <b-ı zül<l

3. Gün gibi evc-i ma`<rifde ser-efr<z olalı
Rütbe-i $i`rümi qa"" itdi benüm `<lü'l-`<l

4. Gül$en-i na]ma |ar<vet viren end!$em iken
İtdi dem-beste beni cevr-i felek %onçe mix<l

5. Niçe yıldan berü taq~!l-i kem<l üzre iken
Beni l<yı" mı felek eyleye pest ü p<-m<l

6. Evc-i `irf<nda $<h!n-i hüm<-~aydum ben
Hüner ü ma`rifetüm ba+a olupdur per ü b<l

7. =ft<b-ı hünerüm ~almı$ iken dehre {iy<
Reh-i %amda beni *<k itdi felek werre mix<l

8. _am idüp "<metümi b<r-ı %am-ı çar*-ı felek
é omadı miqnet-i end>h u sitem tende mec<l

9. Bu "adar ma`rifete m<lik iken dilde yine
C<y-g!r olmı$dı %u~~a vü end>h u kel<l

10. Pister-i %amda bu $eb a%lar iken fir"atle
_ˇ<b geldi gözüme *ˇ<bda açıldı me'<l

(68b)

11. V<"ı`amda ba+a bir p!r gelüp virdi sel<m
Didi ey miqnet-i devr<nla meks>rü'l-b<l

12. S!ne+i t!r-i %ama çar* siper mi itdi
Gerdi$-i devr ile ç<k böyle nedür bu aqv<l

13. Yüri var dergeh-i ma*d>m-ı ker!mü'$-$<na
Q<lü+i `ar{ it a+a her ne ise m<-fi'l-b<l

14. Bir kerem k<nı sü*< ma`denidür kim göricek
Ma]har-ı lu|fı ider ehl-i kem<li f!'l-q<l

15. İltif<t-ı kerem ü himmetine ma]har olup
C>d u in`<mı ile eyleyesin def`-i mel<l

16. S<lik-i r<h-ı kerem m<lik-i eml<k-i himem
L<yı"-ı devlet ü $<yeste-i `izz ü i"b<l

17. =b-ı r>y-ı büle%< mef*ar-i *ayl-i fu~a*<
Dest-g!r-i {u`af< d<dger-i ehl-i kem<l

18. Q<kim-i maqkeme `adl ü re'!sü'l-`>lem<
Ki odur ta*t-ı fa{!letde $eh-i n!k-*ı~<l

19. Ru*ları b<%-ı ma`<rifde açılmı$ gül-i ter
Lebleri %onçe-i nev-*!z-i gülist<n-ı ma"<l

20. Var mıdur nev`-i be$erde bu cih<n içre `aceb
Anı y<d eylemeye *ayrla eyy<m ü ley<l

21. \adr-ı devletde rev<dur a+a her $<m u seqer
Eylese her ne "adar `izz ü sa`<det-i"b<l

22. &am degül |o%maz ise mihr-i cih<n-t<b-ı felek
N>r-ı iqs<nı ile oldı cih<n m<l-<-m<l

23. Çekme b!h>de elem %am yeme b!h>de senü+
Raqm ider q<lü+e ol ~<qib-i mülk-i ef#<l

24. T!%-ı qasret bedenüm eyledi pür y<re benüm
Merhem-i raqmü+ ile bende+i eyle *o$-q<l

25. é aleme döndi ten-i z<r u niz<rum %amla
Oldı c<num benüm ey r>q-ı mu~avver a+a n<l

26. @<"atum b<r-ı %am-ı derd-i fir<" eyledi |<"
é<metüm miqnet-i end>h-ı mel<l eyledi d<l

27. Her $eb<ngeh görinen ~anma $afa" sul|<num
_>n-ı çe$müm felegü+ d<menini eyledi al

28. Ma]har-ı merqametü+ olma" üm!diyle bugün
Geldi n<-geh "apu+a Ni`met!-i $!fte-q<l

29. _<k-i willetde bir üft<dedür ey gevher-i c>d
Dest-i iqs<nu+la merqamet eyle elin al

(67a)

30. ; erq-i aqv<l-i %amu+ b<`ix olur ta~d!`a
Yeter itdü+ o $eh-i muqtereme `ar{-ı mel<l

31. é aldur el eyle du`< *<lı"-ı efl<ke dil<
İrmeye devletü+ mihrine `<leme zev<l

32. ;u`ar<nu+ nitekim eyleye mevl< d<’!m
_<mesin `ar`ar-ı mevz>n-ı çemenz<r-ı ma"<l

33. Der-i derg<hu+ ola secdegehi heft i"l!m
_al"-ı `<lem i$igü+ *<kine etsü+ r>-m<l

34. \adr-ı `<l!de sa`<detle ser-efr<z olasın
`Ömrü+i |>l u dır<z ide *ud<-yı mute`<l

35. Kelle-i dü$men-i bed-*ˇ<hu+ı çevg<n-ı "a{<
Eyleye `ar~ageh-i %amda hem!$e p<-m<l

7

éa~!de-i Bah<riyye der-Medq-i éıdvet’ül-Fu{al<i’s-S<de Mevl<n< Mu~|af< Efendi el-Ma`r>f bi-=v<rez<de Q<l-i G>ne é<#iyy<n-ı be-Bur>sa

Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün

1. Bezm-i çemende gül gibi `ay$ itmek içün ~ubq-dem
Zerr!n "adeq aldı ele nergis yine m<nend-i cem

2. Açıldı na*l-i er%uv<n zeyn oldı ~aqn-ı gülsit<n
Oldı cih<n re$k-i cin<n "almadı dillerde elem

3. Fey{-i "ud>m-i nev-bah<r itdi zem!ni l<lez<r
Etsün fi%<n bülbül hez<r itdükçe mu|ribler na%am

4. İrdi bah<r-ı dil-gü$< virdi dil-i z<ra ~af<
Olsa rev<dur her ged< `ay$ u |arabla mu%tenem

5. B<d-ı bah<r oldı vez<n döndi behi$te b>st<n
`=lem cin<n-ender-cin<n ~aqn-ı çemen b<%-ı irem

6. Serv-i seh!ler cilvede bülbüllere gül $!vede
Fery<d u ef%<n etmede <$üfte bülbül dem-be-dem

7. Ta~d!` idince gülleri ürkütdiler bülbülleri
Ya+$a"lı" etme öte|ur didiler a+a l<-cerem

8. Gülb<ng-ı mur%<n ~!t-i <b mülk-i dili "ıldı *ar<b
=b üzre g>y< her qab<b `ibret-nüm<-yı c<m-ı cem

9. Gül$ende nergis d!deb<n na*l-i ~anavber pasb<n
Serv-i *ır<m<n s<yeb<n "add-i benef$e da*ı *am

10. Verd-i sef!d ü {am!r<n c<n-ba*$ u r>h-efz<-yı c<n
L<le vü sünbül er%uv<n q<let-res-i cümle ümem

11. S>sen-i benef$e n<rven hem y<semen hem nesteren
Açıldı zeyn oldı çemen her k>$e gülz<r-ı irem

12. Güller ile zeyn oldı b<% dü$mez müd<m elden ay<%
Hem `<$ı"a ta% üsti b<% `ay$ u ~af<da b!$ u kem

(67b)

13. Üft<de j<le güllere gül n<z ider bülbüllere
K<küllerü+ sünbüllere be+zer mi gör ey %onçe-fem

14. Fa~l-ı bah<r irdi güle geldi $e|<ret bülbüle
Olmaz ber<ber sünbüle r>yu+da zülf-i *am-be-*am

15. =h u fi%<nı bülbülü+ g>$ına girmez ol gülü+
é addin *il<le döndürüp fery<d iderken dem-be-dem

16. Geldi hev<ya i`tid<l oldı cih<n cennet mix<l
Ey z<hid-i fer*unde-f<l gel gül açıl sen de bu dem

17. Ey ~>f!-i ehl-i ~af< bülbül gibi ~ubq u mes<
=h u fi%<n it d<'im< gel gül$ene "ıl def`-i %am

18. Meclisde s<"! y<r ola y<r ise bir *ünk<r ola
B>s u ken<r der-k<r ola n'olma" gerek <dem o dem

19. Meclis ise tenh< ola dil-ber de b!-hemt< ola
Peym<ne pür-~ahb< ola irse vi~<le dil ne %am

20. Oldı seqer b<d-ı vez<n gül$ende d<men-der-mey<n
Yeldi yüpürdi n<-geh<n esdi ~avurdı ~ubq-dem

21. Sa""<-yı ebr-i nev-bah<r oldı zem!ne "a|re b<r
P<k oldı ~aqn-ı l<lez<r gitdi *as u *<$<k-ı %am

22. Ezh<r-ı gül$en ser-be-ser olup çemende cilveger
Nergisi gözci "odılar y<rü+ "ud>mına bu dem

23. C<'iz ki b<%a u%raya gülz<rı te$r!f eyleye
Aqb<bı tal|!f eyleye ol q<tem-i ehl-i kerem

24. Sul|<n-ı mülk-i ma`rifet *<"an-ı ta*t-ı mekremet
_ur$!d-i evc-i merqamet ol d<ver-i d<r< qa$em

25. Hem ~<qib-i mülk-i kerem hem ~<lib-i weyl-i himem
Hem d<fi`-i end>h u %am hem muqterem hem muqte$em

26. Hem-n<m-ı fa*r-ı enbiy< hem <b-r>y-ı es*ıy<
`Ayn-ı `a|< baqr-i sa*< hem ma`den-i c>d u $iyem

27. N<m-ı $er!fi Mu~|af< w<t-ı la|!fi pür-~af<
;!r!n kel<m u *o$-ed< `İs<-~ıfat fer*unde-dem

28. C<nıyla herkes bendesi bern< vü p!r efgendesi
Olma"da iqs<n d!desi a`l< vü edn< dem-be-dem

29. Her bir kel<mı bir kit<b r<qat-fe{<-yı $ey* ü $<bb
Ol f<{ıl-ı `<l!-cen<b düny<ya bewl itdi derem

30. Te’x!r-i yümn-i ma"demi gül gibi açdı `<lemi
Maqv itdi dillerden %amı oldı cih<n re$k-i irem

31. Ey `<lim-i `<l!-va"<r vey f<{ıl-ı `izzet-med<r
Q<l-i dili ben *<ks<r sul|<numa na"l eyleyem

32. B<l<-ni$!n d<ni$üm `İs! ~ıfat-ı mu`ciz-demüm
Medqü+de yine "<~irüm destüme aldu"ça "alem

(66a)

33. `Ahdü+de erb<b-ı hüner lu|fu+la dil-$<d oldılar
Ben da*ı iqs<nu+la ger "ılsam rev<dur def`-i %am

34. _<r-ı fel<ketle benüm ç<h-ı %am olsa meskenüm
Qabl-i met!n-i himmetü+ var iken elde %am yemem

35. Var ise za*mumdur ba+a "an a%lar acır d<’im<
Bir kimse raqm itmez dil< bi+ yıl eger <h eylesem

36. Cell<d-ı çar*-ı b!-em<n bir ehl-i dil destinde n<n
Görse cih<nda n<-geh<n ba$ına "a~d eyler o dem

37. `=lemde erb<b-ı `u">l ma"~>dına bulmaz vu~>l
B<%-ı cih<nda her ceh>l n<z u ni`amla mu%tenem

38. Q<l-i sipihr-i b!-"ar<r böyledür ey dil-i %am-*ˇ<r
Ber-mu"te{<-yı r>zg<r-ı %amn<k olup çekme elem

39. Bu Ni`met!-i n<-mur<d etmi$ %am ile ittiq<d
Lu|fu+la anı eyle $<d ey m<lik-i Mı~r-ı kerem

40. İqs<nu+a $<yestedür el|<fu+a v<-bestedür
D!d<ru+a dil-bestedür ol n<-mur<d u pür-elem

41. ;imden gerü ey dil yeter l<f u güw<f-ı derd-i ser
Eyle kel<mı mu*ta~ar virme cen<bına elem

42. Derg<h-ı qa""a d<’im< "aldur elü+ eyle du`<
A+a du`< etmek sa+a hem elzem oldı hem ehemm

43. Niteki güller ide n<z bülbüller itdükçe niy<z
M<nend-i serv-i ser-fir<z ola hem!$e muqterem

44. B<r-ı cen<b-ı kibriy< evl<dı ile d<’im<
Anı ide ~ubq u mes< hem müste$<r u muqte$em

45. Günden gün’arta rif`ati <f<"ı |uta |al`ati
B<%-ı saq<da "<meti m<nend-i serv ola `alem

46. \adr-ı ~af<da ~ubq u $<m devletle ola $<d-k<m
Za*m-ı `ad>sına müd<m merhem ola elm<s-ı %am

8

é a~!de-i Bah<riyye der-Va~f-ı Mef*arü'l-`Ulem<ü'l-Kir<mı Mevl<n< Meqemmed `İsmet! Efendi Q<l-i G>ne é<#iyy<n-ı be-Bur>satü'l-Maqr>sa

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Bi-qamdilill<h vez<n oldı nes!m-i fey{-i Sübq<nı
éul>bı %onçeve$ açdı bah<r-ı lu|f-ı Rabb<n!

2. ;uk>fe `askeri yer yer gelüp ~aqr<lara "ondı
Yine *<"<n-ı gül "urdı çemen ~aqnında eyv<nı

3. \ab< $ol de+lü q<let-ba*$ u c<n-perver ki bir demde
İder `İs< ~ıfat iqy< dil-i `u$$<"-ı n<l<nı

(66b)

4. Açıldı er%uv<n u y<semen ~aqn-ı çemen oldı
Mix<l-i b<%-ı cennet ehl-i `a$"u+ r<qat-ı c<nı

5. Seqer gül$ende gördüm y<ri mest<ne aya% elde
éızarmı$ b<deden ru*s<rı ç<k itmi$ gir!b<nı

6. Vez<n oldu"ça gül$ende nes!m <heste <heste
Döker <b-ı rev<n üzre seqer gül-berg-i *and<nı

7. Tem<$< it yed-i üst<d-ı "udret s>r-ı gül$ende
Dürr ü y<">tla "ılmı$ müzeyyen na*l-i rümm<nı

8. Gelüp n<z ile gülz<ra na]ar "ıl ~un`-ı sett<ra
Gezüp seyr it gülist<nı *ır<m<n! *ır<m<n!

9. Döker b<r<nı sa""<-yı ebr de$t ü cib<l üzre
Diler kim *<r u *asdan p<k ide r<h-ı gülist<nı

10. Seqer te$r!f ide c<'iz ki gülz<rı o herc<!
Qawer eyler ki olmaya %ub<r-<l>de d<m<nı

11. Terennüm-s<z olup bülbül nih<l-i verd-i al üzre
O"ur gördüm bu eby<tı idüp fery<d u ef%<nı

12. Gül-i <m<lümi pejmürde "ılmı$ken *az<n-ı %am
Gelüp açdı anı fey{-i seq<b-ı `anber-ef$<nı

13. Mix<l-i %onçe dil dem-beste iken güldi açıldı
İdince gül$eni devletle te$r!f ol kerem-k<nı

14. Anu+ va~f-ı cem!linde sez<dur *<me-i zerle
Yazarsam ~afqa-i evr<"-ı gül üzre bu `unv<nı

15. Dürr-i yek-d<ne-i baqr-i `a|< vü ma`den-i iqs<n
Nig!n-i *<tem-i c>d u sa*< vü q<tem-i x<n!

16. ;eh-i mülk-i bel<%at $eh-süv<r-ı `ar~a-i `izzet
`Az!z-i Mı~r-ı ma`n< m<lik-i mülk-i suhan-d<nı

17. ;eref-ba*$-ı ~ud>r-ı `adl ü d<d u q<kim-i q<sim
;eh-i ta*t-ı fa{!let v<rix-i evreng-i nu`m<nı

18. Cen<b-ı qa{ret-i mevl< Meqemmed `İsmet! k'oldur
éud>m ile iden re$k-i cin<n ~aqn-ı gülist<nı

19. Nih<l-i "add-i b<l<sı "odı |>b<yı qayretde
Kel<m-ı c<n-fez<sı l<l idüp ~ad-mur%-ı bust<nı

20. Leb-i la`lidür iden %onçeyi gül$ende $ermende
Ru*-ı <l! durur iden $üküfte verd-i *and<nı

21. Cih<nı lem`a-i *>r$!d-i `adli pür-{iy< "ıldı
İq<|a eylemi$ken k<'in<tı ebr-i]ulm<n!

22. _ud<vend< ser-efr<z< ker!m< nükte-perd<z<
Ey< i"l!m-i `ilm ü d<ni$ü+ sul|<n-ı w!-$<nı

(65a)

23. Kem<l ü fa{l u lu|fu+dan olursa ba+a ger ru*sat
Cen<b-ı müste|<ba `ar{ idem q<l-i per!$<nı

24. Felek itse mur<dum üzre devre `ahd ü peym<nı
Döner |urmaz o peym<ne çeküp c<m-ı pe$!m<nı

25. Ne de+lü meclis-<r< pür-ma`<rif ehl-i dil olsa+
Olursu+ r>zg<ru+ ma]har-ı cevr-i fir<v<nı

26. Gözü+den ya$ yerine dem-be-dem *>n-ı ciger a"sa
Taraqqum eyleyüp silmez kimesne çe$m-i giry<nı

27. Siri$k-i l<le-g>numdur ki |utdı d<men-i çar*ı
;afa" ~anur görenler d!deden c<r! olan "anı

28. Ric<-yı lu|f-ı iqs<nu+la dü$düm *<k-i p<yü+e
Dir!% etme ba+a dü$dükçe sende lu|f u iqs<nı

29. Zam<nu+da rev<dur de$t-i %amda dest-i miqnetle
Ke$-<-ke$den *al<~ olsa dilü+ g>y-ı gir!b<nı

30. Gören terc!q ider elbette f<n>s-ı *ay<l üzre
[iy<-yı $em`-i `a$"u+la münevver cism-i s>z<nı

31. &ara{ `ar{-ı `ub>diyyetdür anca" sa+a sul|<num
Ne qaddümdür *u{>ru+da "ılam da`v<-yı `irf<nı

32. éu~>r-ı na]mumı d<m<n-ı `afvü+ birle setr eyle
Ey< i"l!m-i `adlü+ d<ver-i p<k!ze d<m<nı

33. Benüm |ab`-ı *ay<l-eng!z ü sihr-<x<ruma bir kez
Na{ar "ılsa+ eger çe$m-i ir<det birle pinh<nı

34. Olurdı p<ye-i $i`r<ya $i`rüm gün gibi v<~ıl
İrerdi ba$um efl<ke nitekim mihr-i ra*$<nı

35. @ab!b-i c<n u dilsin Ni`met!-i *astenü+ lu|f it
;ar<b-ı iltif<tu+ birle "ıl derdine derm<nı

36. Odur |>|!-i $eker-*ˇ<r mı~r-ı ma`rifet $imdi
Mükerrer gördi "and-i lu|fu+ a+maz $ekkerist<nı

37. `İn<n-ı esb-i güft ü g>yı |utsun r<ndan-ı |ab`um
Bu de+lü bes durur t!h-i ma`<n!de feres-r<nı

38. Du`< "ıl devletine ba`d-ez!n ta~d!`a ru*sat yo"
Du`<dur <*ir oldu"da resm-i na]m-ı sen<-*ˇ<nı

39. Nitekim gül bite bülbüller öte ~aqn-ı gül$ende
Mü$erref eyledükçe `<lemi nev-r>z-ı sul|<n!

40. _ud< tek `ismetinde w<t-i p<ki ber-"ar<r olsun
Cen<b-ı qa{ret-i B<r! ola d<'im nigehb<n!

41. Bah<r-ı na*l-i `ömrini _ud< qıf] ide <fetden
Mu`ammer ide evl<d ile Rabb-i wü'l-minen anı

(65b)

9

éa~!de der-Medq-i Vez!r-i Mükerrem éapud<n Mu~|af< P<$< el-Ma`r>f Bican P>l<d-z<de

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Mihr u m<h-<s< {iy< virdi cih<na ~ubq-dem
Pertev-i *>r$!d-i r>y-ı <saf encüm-i qa$em

2. Gevher-i k<n-ı sa*< ser-çe$me-i c>d u `a|<
M<lik-i baqr-i kem<l ü dürr-i dery<-yı kerem

3. D<ver-i r>$en-nih<d u server-i `<l!-nej<d
Mihr-i burc-ı `adl ü d<d u ~<qib-i t!% u "alem

4. Mu~|af< P<$<-yı `<l!-"adr u q<tem-mekramet
=~af-ı Cem-men"abet düst>r-ı Key*usrev-$iyem

5. Lu|f u iqs<nı yanında "a|reden kemter biq<r
W<t-ı pür-c>dı dürr-i yek-d<ne-i baqr-i himem

6. Adı "aldı dünyede c>d u sa*<-yı Q<temü+
Ol "adar bewl itdi kim dest-i güher-p<$ı derem

7. _al"-ı `<lem d<'im< olma"da iqs<n d!desi
Dehre mebw>l eyledi iqs<nın ol fer*unde-dem

8. Ni`met-i b!-minnet-i c>du+dan ey mihr-i mün!r
Bende-i kemter ne var bir werre olsam mu%tenem

9. Ç<h-ı %am olsa mek<num derd-i hicr ile eger
Var iken qabl-i met!n-i lu|fu+ a~l< %am yemem

10. Der-ken<r itmek na~!b olmadı dürr-i ma"~adı
A%lama"dan e$k-i çe$müm olmı$ idi gerçi yemm

11. Gerdi$-i gerd>n d>n itdi gözüm ya$ını *>n
é<metüm b<r-ı %am-ı çar*-ı felekle oldı *am

12. ;ef"at eyler q<line ehl-i kem<lü+ görse ger
H<k-i p<yine varup "ıl r>yu+ı fer$-i "adem

13. Ni`met!-i *aste-dil geldi der-i derg<hu+a
Eyle i*s<nu+la mesr>r anı ey v<l<-himem

14. Cür'et olmaz idi ta~d!`a kem<l-mertebe
Olmasa q<lüm diger-g>n ey gül-i b<%-i kerem

15. ;erq-i q<l-i pür-mel<lü+ birle ta~d!` eyleme
C<n u dilden "ıl du`<-yı devletini dem-be-dem

16. Gül$en-i `izz ü sa`<detde hem!$e gül gibi
;<d u *and<n olasın ey serv-"add u %onçe-fem

17. Sen sa`<det c<mını sürdükçe devletle müd<m
Dü$menü+ bezm-i fen<da n>$ ide ~ahb<-yı %am

(64a)

10

é a~!de der-Medq-i Fa*rü'l-Ümer< Qasan Beg M!r-l!v<-yı Bur>sa

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa' lün)

1. B<rek-All<h zih! lu|f-ı _ud< cell-i cel<l
Levqa$-All<h zih! fa{l-ı ker!m-i müte`<l

2. ;eref-i ma"demi ber-w<t-ı ker!mü'$-$<nu+
&onçe-i "albümizi açdı mix<l-i gül-i al

3. Kimdür ol k<n-ı kerem diyü eger ey dil-i z<r
Bende+ eylerse+ anu+ va~f-ı cem!lüni su'<l

4. Ma|la`-ı mihr-i cih<n-|<b-ı sem<-i rif`at
=ft<b-ı felek devlet-i `izz ü i"b<l

5. Bermek!-*a~let ü Q<tem-kerem ü werre-nev<z
Ma`delet-p!$e `a|<-güster ü senc!de-ma"<l

6. Ma]har-ı lu|f-ı _ud< mu]hir-i in`<m u `a|<
   Serv-i gülz<r-ı sa*< merdüm-i p<k!ze-*ı~<l

7. Gül-i gülz<r-ı kerem ya`n! Qasan Beg kim odur
   &onçe-i b<%-ı himem $em`-i $ebist<n-ı kem<l

8. Meclisi ehl-i dile rav{a-i firdevs-i ber!n
   C<n virür ~oqbeti ba+a nitekim <b-ı zül<l

9. Göricek w<t-ı pesendinde *i~<lini anu+
   Oldı üft<de-i lu|fı bu dil-i $!fte-q<l

10. Olmasa bende-i ferm<n-beri ger $ems ü "amer
    Çehre-s<y olmaz idi dergehine s<ye mix<l

11. Gül$en-i medqü+e ey %onçe-i gülz<r-ı kerem
    `Andel!b olsa rev<dur dil-i meks>rü'l-b<l

12. Sensin ol neyyir-i i"b<l-i sa`<det ki bugün
    Oldı s<yende "amu p!r ü civ<n ferru*-f<l

13. &onçenü+ leblerini beste "ılan gül$ende
    Leblerü+ %onçesidür ey gül-i gülz<r-ı kem<l

14. Ç<re mi var ki sa+a olmaya dil-d<de cih<n
    Ey kerem k<nı ey< fa*r-ı gür>h-ı emx<l

15. Kehrüb< olmasa ger seng-i der-i dergehü+
    A+a olmazdı rüb>de bu gö+ülg<h mix<l

16. Ri$te-i mekrametü+ elde iken sul|<num
    Meskenüm olsa ne %am "a`r-ı çeh-i qüzn ü mel<l

17. Sensin ol $ems-i {iy<-ba*$-ı qar!mü’t-|<"
    Pertev-i c>du+la oldı cih<n m<l-<-m<l

18. Olmadı cilve-nüm< <yine-i "albümde
    `=rı{-ı $<hid-i lu|fu+ gibi bir *>b cem<l

19. Ri$te-i mihrü+e beste olalı *aste gö+ül
    P!$esi sa+a du`< oldı %udüvv ü <x<l

(64b)

20. Çar*a irerdi ba$um mihr-i cih<n-<r<ve$
    Meclisü+de eger olsaydı yerüm ~aff-ı ni`<l

21. L<fı "o Ni`metiy< virme cen<bına ~ud<`
    Ber-|uru" `ar{-ı `ub>diyyet ü i]h<r-ı kem<l

22. Qadd-i w<tında o bir w<t-ı ker!mü’$-$<ndur
    Etse l<yı"dur a+a `izz ü sa`<det i"b<l

23. Ne "adar `ar~a-i medqinde olursa+ p>y<n
    Peyk-i end!$eye yo" qadd irmege mec<l

24. é aldur el dergeh-i Mevl<ya ta{arru` eyle
    Artura devlet ü `ömrini _ud<-yı müte`<l

25. R>z u $eb ola tera""!de meh-i i"b<li
    İrmeye devletü+ mihrine `<leme zev<l

26. \adr-ı `izzetde mu"!m ide seni Rabb-i raq!m
K<mk<rı ile her dem olasın `alü'l-`<l

27. Kelle-i dü$men-i bed-*ˇ<hu+ı çevg<n-ı "a{<
Eyleye p<y-i semendü+de hem!$e p<-m<l

11

éa~!de Der-Qa""-ı Sul|<n Mur<d _<n Ber<y-ı @onanm<-yı Fetq-i éal`a-i Rev<n

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Te`<la'll<h zih! pey%<m-ı fetq-i memleket-<r<
éul>b-ı mürdeye oldı ~af<-ba*$ u qay<t-efz<

2. Bi-qamdili'll<h ki `ahdinde yine bir $<h-ı Cem-c<hu+
Nev!d-i fetq u nu~retden $eref buldı bugün düny<

3. ;eh-i Cem bezm-i Rüstem rezm ü D<r<-yı felek-temk!n
Hizebr-i $!r-efgen éahram<n-ı ma`reke-<r<

4. ;ehen$<h-ı kerem-güster $eh-i w!-$<n u d!n-perver
Cih<n-g!r-i]afer y<ver-i cih<nb<n-i `adl-p!r<

5. Mur<d-ı `<lem ü <dem med<r-ı devlet-i İsl<m
Nig!n-i *<tem-i nu~ret veliyy-i ni`met-i düny<

6. Cen<b-ı qa{ret-i Sul|<n Mur<d _<n-ı mur<d-<ver
Dil!r-i ~af-$iken Rüstem neberd ü $<h-ı b!-hemt<

7. Zam<n-ı `adl ü d<dında |ola$maz kimseye kimse
Meger kim gerden-i p<re |ola$a zülf-i `anbers<

8. Eger seng-i deri olmasa anu+ güher-<s<
Rüb>de olmaz idi a+a geh geh bu dil-i $eyd<

(63a)

9. Sul|<n-ı `a]!mü’$-$<n o *<"<n-ı felek-`unv<n
Sa`<detle rev<n oldı Rev<n üstine b!-perv<

10. Cen<b-ı qa{ret-i B<r! "ul>b oldum a+a y<ri
@o"uz günde Rev<n fetqin müyesser eyledi Mevl<

11. İrince müjde-i nu~ret açıldı gül gibi `<lem
Cih<na qa"" bu kim oldı meserret-ba*$ u r>q-efz<

12. @onandı gül gibi `<lem açıldı %onçeve$ diller
Bu wev" ile qay<t-ı t<ze kesb itdi bütün düny<

13. éum<$-ı zer-ke$ u zer-beftle zeyn oldı her k>$e
Ba"ılmaz s>" u b<z<ra ser-<-ser a|las u d!b<

14. Mur<d<tın virüp d<’im mur<dı üzre $<d idüp
Sür>r-ı fetq u nu~retle da*ı mesr>r ide Mevl<

15. Yeter ey Ni`met! $imden gerü ta~d!`a ru*sat yo"
Du`< eyle _ud<ya diye <m!n p!r ile bern<

16. Hem!$e <l-i Oxm<n’u+ nigehb<nı ola ey dil
Cih<nı yo%iken var eyleyen _all<"-ı b!-hemt<

17. Hem!$e `asker-i İsl<mı man~>r u mu]affer "ıl
`Ad>-yı d!ni ma"h>r it müd<m ey `<lim ü d<n<

18. Süh>letle na~!b eyle a+a fetqini Ba%d<du+
Bi-qa""-ı s>re-i Meryem bi-fa{l-ı s>re-i T<h<

12

é a~!de-i La|!fe der-Qa""-ı Zügürtlük

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. Za*m urdı dile yeter %am enc<m-ı zügürtlük
Ç<k eyledi s!nem yine ~am~<m-ı zügürtlük

2. Dil bezm-i fel<ketde yed-i s<"i-i %amdan
Çekmekde müd<m miqnet ile c<m-ı zügürtlük

3. Bilmem kime $ekv< ideyin dest-i felekden
_al" içre beni eyledi bed-n<m-ı zügürtlük

4. İtdüm seni mülk-i %ama v<l! diyü n<-geh
Geldi $eh-i %amdan ba+a pey%<m-ı zügürtlük

5. Dikdüm felege nevbet-i $<h! ba+a degdi
M<nend-i meh-i nev yine a`l<m-ı zügürtlük

6. Bir mertebe |ab`umda se*< var ki cih<nda
Etsem yeridür herkese in`<m-ı zügürtlük

7. Bir vechle yo" wev" u ~af< h<ne-i dilde
=y< nic'olur i$bu ser-enc<m-ı zügürtlük

(63b)

8. Qayf< vü dir!%< yine ol vaq$! %az<li
İtdürdi ed<n!ye görü+ r<m-ı zügürtlük

9. \ayd itdürür ol gözleri <h>yı ra"!be
Revna" "omaz <demde hele n<m-ı zügürtlük

10. P<yuma benüm dü$di ~af< %u~~a vü $<d!
Ta"s!m idicek herkese "ass<m-ı zügürtlük

11. Yazmı$ beni d!b<ce-$eref-n<me-i wev"e
Ta~v!r idicek $eklümi ress<m-ı zügürtlük

12. İri$mez elüm d<men-i ma"~>d u mer<ma
`=lemde beni eyledi n<-k<m zügürtlük

13. Ey $<h-ı cih<n devlet-i `a$"u+da ne ç<re
Dil oldı girift<r-ı %am-ı v<m zügürtlük

14. C<numdan u~andurdı beni bir ya+a miqnet
Hem bir ya+adan %u~~a-i evh<m zügürtlük

15. C<n< dehenü+ gibi yine `ar~a-i %amda
Teng itdi cih<nı ba$a heng<m-ı zügürtlük

16. Perv<z-ı bülend eyler iken evc-i ~af<da
\ayd eyledi mur%-ı dilümi d<m-ı zügürtlük

17. éıldı beni ser-ge$te-i ~aqr<-yı "as<vet
End>h-ı teh! desti vü <l<m-ı zügürtlük

18. A*$ama iri$mez mi ola r>z-ı fel<ket
=y< ire mi ~ubqa `aceb $<m-ı zügürtlük

19. Levq-i dilüme yazmı$ ezel *<me-i "udret
D!b<ce-i n<-k<mı vü er"<m-ı zügürtlük

20. Her `asru+ olur yüsri elem çekme cih<nda
Elbette geçer %am yeme eyy<m-ı zügürtlük

21. Bi'l-cümle cih<n *al"ına hep itdi sir<yet
Bir sende degül %u~~a-i <l<m-ı zügürtlük

22. El-"ı~~a seni eyledi b!m<r u dil-fig<r
Ey Ni`met!-i z<r ser-enc<m-ı zügürtlük

23. Q<c<tü+i `ar{ eyle der-i b<r-ı _ud<ya
E$*<~a ~a"ın eyleme i`l<m-ı zügürtlük

(62a)

Mekt>b-ı Man]>m

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. \ab< R>ma giderise+ Bur>sa'ya sel<m eyle
Bizi bilüp su'<l iden eqibb<ya sel<m eyle

2. Eger u%rarsa yolu+ mu"te{<-yı r>zg<r ile
Sitanb>l'a vü Eyyüb'a &ala|a'ya sel<m eyle

3. `Ub>r itdük de baqreyn!de gözden lu|f u iqs<n it
Mu"addem Bozburun ile Mudanya'ya sel<m eyle

4. Dü$erse reh-güz<ru+ ba`d-ez!n ger c<nib-i baqre
Be$ik|a$'a Sarayburnı'na dery<ya sel<m eyle

5. Seqer üft<n u qiz<n gül$en-i g>yına dild<ru+
Varup benden o $<h-ı `<lem-<r<ya sel<m eyle

6. Su'<l eylerse q<lüm sen de ta"r!r eyle aqv<lüm
Yüzü+ sür *<k-i p<y-i %<liye-s<ye sel<m eyle

7. Niy<z-ı c<n-güd<z ile birez `ar{ eyle iql<~um
Cen<bına anu+ b!-qadd u b!-%<ye sel<m eyle

8. Du`< "ıl devletine ba`deh> ta~d!`a `öwr eyle
Der-i devlet-pen<h-ı <sm<n-p<ye sel<m eyle

9. Varup <d<bla evvel temellu" eyle derb<na
Elin öp ben "ulından so+ra <%<ya sel<m eyle

10. Su'<l it *<|ır-ı ehl-i kem<li ba`deh> bir bir
Ma`<rif k<nı erb<b-ı mu`amm<ya sel<m eyle

11. Ser-<-p< cümleten erb<b-ı d!v<na vü kütt<ba
Vez!re m!r-i m!r<na vü p<$<ya sel<m eyle

12. Sev<d-ı çe$m-i `<lem *<l-i ru*s<r-ı ben! <dem
`Arab-z<de `Ali'ye é ara M>s<'ya sel<m eyle

13. Sem<'-i `ilm ü `irf<nu+ meh-i *>r$!d-i tenv!ri
Var ol r>*-ı mu~avver ya`n! `İs<'ya sel<m eyle

14. `Ac<'ib müste$<r oldı ~a"al gösterdi düny<ya
Varursa+ dest-b>s it Köse Yaqy<'ya sel<m eyle

15. Gül-i b<%-ı siy<det seyyid-i erb<b-ı qayxiyyet
Varup Seyyid Qüseyn-i nükte-p!r<ya sel<m eyle

16. Peyk ba$ı Meqemmed Ş<h’a benden `ar{-ı i*l<~ it
O rind-i b<d-ı reft<r u sebük-p<ya sel<m eyle

17. \ola"-z<de eger ~a% ise varup *<k-i p<yine
Yüzü+ sür ol hil<l-ebr> "a$ı y<ya sel<m eyle

18. Leb-i dery<da eyler mey aya" seyrin Çavu$-z<de
Görür ise+ o rind-i b<de-peym<ya sel<m eyle

19. Qasan $<h-ı semen-s!m< a+arsa bendesin sa+a
Elin öp sen de benden a+a b!-%<ye sel<m eyle

(62b)[42]

20. Ser-<-p< cümle i*v<na *u~>~< kim Süleym<n’a
`Ömer Ş<h ile `Oxm<n’a vü Monl<’ya sel<m eyle

21. Mü’ewwin éara éız ger ölmedi ise ~a"ın zinh<r
Dimem sa+a varup benden o bed-r<ye sel<m eyle

22. _ar-ı l<-yefhem ü qayv<n-ı n<|ı" g<v-ı bed-<v<z
Öküz Hey’et Meqemmed $<h-ı d<n<ya sel<m eyle

23. éamu y<r<n u aqb<ba gerek derv!$ ü dil-r!$
Der>n-ı dilden el-q<~ıl eqibb<ya sel<m eyle

24. Sa+a dirlerse anlar da bu `abd-i pür-"u~>r içün
Görürse+ ol %ar!b-i z<r u $eyd<ya sel<m eyle

[42] Bu sayfanın sağ kenarında mürekkep lekesi sebebiyle okunamayan iki beyit var.

25. Kem!ne-werre-i aq"ar fa"!r-i dergeh-i dil-ber
Ki ya`n! Ni`met!-i meclis-<r<ya sel<m eyle

26. Sel<m olsun sa+a benden hem!$e ey cef<-p!$e
Geh! dü$dükçe sen da*ı bu $eyd<ya sel<m eyle

13

é a~!de-i b!-Bah<ne der-Qa""-ı Mürte$iy<n-ı Zam<ne

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Zih! rüsv<-yı <y!n ü resm-i devlet-i f<n!
`Ac<’ib $ekle girdi mülket-i $<h-ı cih<nb<n!

2. `Ud>l itdi |ar!"-ı qa""dan İstanb>l mev<l!si
İri$ür "or"arum bunlara bir gün *ı$m-ı Rabb<n!

3. Da*ı erb<b-ı qall ü `a"dla a~q<b-ı `izz ü c<h
Ser-<-p< c!fe-i düny<ya ~atdı d!n ü !m<nı

4. Bir iki mürte$! c<hil olınca devlete n<’il
Per!$<n eyledi `ar{ u va"<r-ı $<h-ı w!-$<nı

5. Müla""ab bir bölük b!-raqm u b!-$ef"at qar<m!ler
_ar<be virdiler qayf< ki mülk-i =l-i `Oxm<nı

6. Kimi o%lan pezevengi kimi c<riye dell<lı
Kimi cinci kimi "ancı kimi %>l-ı bey<b<n!

7. Ned!m-i bezm-i *<~~ı kiminü+ mef`>l ü müsta`mel
Yed-i rü$vet idinmi$ her biri bir cilf-i n<d<nı

8. Bu "avmü+ s>-i ef`<li ne $ekle "odı düny<yı
   Bu q<le `ayn-ı `ibretle na]ar "ıl eyle seyr<nı

9. Bulardur i*til<l-i k<'in<ta b<`ix ü b<d!
   Bular]ulm ü fes<du+ ma`denidür fitnenü+ k<nı

(61a)[43]

10. Fer<m>$ itdi bunlar qa""ı bi'l-külliye unnutdı
    `Aw<b-ı "abri vü r>z-ı cez<-yı yevm-i m!z<nı

11. Cih<nu+ rü$vet ile altın üstine getürdiler
    _il<f-ı emr-i Rabb<n! idüp bi+ dürlü `i~y<nı

12. Bular üç vechle ma]har olupdur la`net-i Qa""a
    Bu "avmü+ mekr ü $errinden _ud< qıf] ide ins<nı

13. Bey<n idem o üç vechi "ula" |ut istim<` eyle
    Bu %amla dem-be-dem "an a%layup ç<k it gir!b<nı

14. İki vechi qad!x üzre biri bir m>cib-i <yet
    Bu bir sırr-ı il<h!dür *ıred fehm ide m!z<nı

---

[43] Sayfanın sağ kenarında "é<le `aleyhi's-sel<m ye't! `ala'n-n<si zam<nun l<-tün<lü'l-ma`!$etü fihi ill< bi'l-ma`siyyeti, ~ade"e Res>lu'll<h" hadisi var. Anlamı, "Öyle bir zaman gelecek ki geçim, ancak masiyyetle olacak".
Sayfanın sol kenarında "Kem< "<le Res>lu'll<hi ~alla'll<h> `aleyhi ve selleme: Le`ana'll<hu'r-r<$! ve'l-mürte$!" hadisi var. Bu hadisin anlamı "Resululah'ın $öyle söylediği gibi Allah rü$vet vereni de alanı da lanetlemi$tir".
Sayfanın sol kenarında $u üç âyet yer almaktadır:
"Kem< "<la'll<hu teb<reke ve te`<l<: En-la`netull<hi `ala']-]<lim!ne'llew!ne ye~udd>ne `an seb!li'll<hi" "Allah'ın laneti zalimler üzerine olsun, onlar Allah'ın yolundan men' ederler" A`raf Suresi 44.-45.. ayet.
"Kem< "<la'll<hu te`<l<: El< inne']-]<lim!ne fi `aw<bin mu"!m" "İyi bilin ki zalimler devamlı bir azap içerisindedirler" ;ûrâ Suresi 45. ayet.
"Kem< "<la'll<hu te`<l<: Ve men lem yaqküm bim< enzala'll<h> fe`>l<'ike hümü']-]<lim>n" anlamı "Ve kim Allah'ın indirdiğiyle hükmetmezse, i$te onlar zalimlerin ta kendileridir" Mâide Suresi 45. ayet.
En sondaki ayetin altında "fi'l-mev<{i`i'x-xel<xe" "üç yerde" ifadesi bulunmaktadır. Bu yazıyla söz konusu üç ayet kastediliyor olabilir.

15. Mu"addem rü$vet ile her birisi aldı bir man~ıb
\o+ında mürte$! oldı idüp]ulm-i fir<v<nı

16. Seb!l-i qa]ret-i qa""dan `ud>l itdi bular qayf<
éanı icr<-i $er` vey< "anı aqk<m-ı Yezd<n!

17. De`<v!-i `ib<du'll<hı $er`a eylemez ta|b!"
"Ve men lem yaqküm"i[44] bilmez ider cehl ile no"~<nı

18. Tec<vüz eyledi ço"dan bular ser-qadd-i in~<fı
Sez<dur bunlara ger n<zil olsa "ahr-ı Rabb<n!

19. `Aw<b içre mu"!m olma" mu"arrerdür bu]<limler
Muqa""a" na~~-ı "<|ı`da budur ta`y!n-i sübq<nı

20. Eger `ilm ile bunlar `<mil olsa `adl ü d<d itse
éoyun "urd ile <h> $!r ile eylerdi cevl<nı

21. Bular gerd>n-ı qa$ri münkir olmasaydı `<lemde
Ne mümkin bunlaru+ olma" wün>b-<l>de d<m<nı

22. _ud<dan *avf idüp da*ı res>linden qic<b etse
`İb<du'll<ha itmezdi bular cevr-i fir<v<nı

23. Ma`<$ u i%tin<mı cümlesinü+ hep qar<m ~ırf
Unutdurdı bular]ulm itmede Qacc<c u Merv<n'ı

24. ;ef<`at $öhret ü rü$vet fen<ya virdi dküny<yı
Bular nefsi hev<sına uyup itmekde `i~y<nı

---

[44] Mâide Suresi 45. ayettir. Kelime anlamı "hükmetmeyen"dir.

25. @ar!"-i `ilm-i p<ki itdiler cühh<lle n<-p<k
Bu q<le d!delerden ya$ yerine a"ıdu+ "anı

26. Ne de+lü q!z ü günd<de var ise d<r-ı düny<da
Müderris "<#ı oldı hep virüp bir iki hemy<nı

27. Mükemmel |arz u reft<rı mükevver ba$da dest<rı
é ab<qatk<r-ı mu*t<rı gören <dem ~anur anı

28. Ceh<letde `alem iken müsellim geçinüp yine
Söze gelse ider da`v<-yı `ilm ü fa{l u `irf<nı

29. At üstinde vec<hetle da*ı `örf-i i{<fetle
é ıy<s eyler gören anı İm<m-ı A`]am-ı x<n!

30. `İlimden wihni b!-behre ma`<rifden dili s<de
Ba$ında "ubbedür g>y< ki dest<r-ı per!$<nı

(61b)[45]

31. Mev<l!nü+ `uluvv-ı $<nını bilmek dilerse+ ger
; a"<yı"da mu~arraqdur na{ar "ıl o"u gör anı

[45] Sayfanın sağ ve alt kenarında be$ ayet var. Bu ayetler $unlardır:
“Kem< "<la’ll<h> `azze ve celle: E|!`u’ll<he ve e|!`u’r-Res>le ve >li’l-emri minküm”. Anlamı; “Allah’a itaat edin Peygambere de itaat edin ve sizden olan emir sahibine de itaat edin”dir. Nisa Suresi 59. ayet.
“Kem< "<la’ll<hu te`<l<: Ve kew<like nüvell! ba`{a’]-]<lim!ne ba`{an bim< k<n> yeksib>n” . Anlamı “İ$te biz böylece, kazandıkları günahlardan dolayı zalimlerin bir kısmını, diğer bir kısmına dost yaparız”. En’am Suresi 129.ayet.
“Kem< "<la’ll<hu te`<l<: Ve en-iste%fir> Rabbeküm xümme t>b> ileyhi yümetti`küm met<`an qasenen”. Anlamı “Ve Rabbinizin mağfiretini isteyin, sonra O’na tevbe edin ki sizi, belli bir süreye kadar güzel güzel ya$atsın”dır. Hud Suresi 3. ayet.
“é <la’ll<hu: İ"terabeti’s-s<`atü ven$e""a’l-"amer”. Anlamı “Kıyamet saati yakla$tı, ay ayrıldı”. Kamer Suresi 1. ayet.
“Kem< "<la’ll<hu te`<l<: İnna’ll<he ye’muruküm en tüedd>’l-em<n<ti il< ehlih<”. Analamı “Allah size, emanetleri ehline vermenize emrediyor”. Nisa Suresi 58. ayet.

32. Bulardur |<lib-i `ilm ü ma`<rif k<mil ü `<rif
Fen<r! _ˇ<ce-z<de Molla _üsrev Molla G>r<n!

33. Es!r-i c!fe-i düny< ser-<-p< $imdi hep qükk<m
Fer<m>$ itdi bunlar qa{ret-i "ahh<r-ı deyy<nı

34. ;ar<b-ı irti$<nu+ hem da*ı esr<r-ı e$r<ru+
Olupdur bezm-i `i~y<nda bular sekr<n u qayr<nı

35. Mev<l! böyle olınca `av<mu+ nic'olur q<li
_ud< qıf] eyleye bundan beterden ehl-i !m<nı

36. Tefekkür eyler iken bunlaru+ aqv<lini bir $eb
Getürdi y<duma bu ma|la`ı ilh<m-ı Rabb<n!

37. Bu "avmü+ irtik<b itdügi mekr>q<t u `i~y<nı
Ba$ın kesse+ "ab>l itmez cih<nda "avm-i Süry<n!

38. Cih<t ehli vef<t etse cih<tın kendüler alur
Yedürmezler fa"!re bir cihetle bir dilim n<nı

39. Bular é<r>n iken m<l ile yine ifti"<r eyler
Zam<nu+ olmı$ iken her biri Fir`avn u H<m<n'ı

40. Da*ı Sul|<n Meqemmed C<mi`!nü+ "ubbesi içre
Def<'in va{` idüpdür her birisi genc-i pinh<nı

41. Geberse emr-i Qa"" ile birisi gitse düny<dan
}uh>r eyler fa"!rüm dir iken bir niçe hemy<nı

42. İl<h! r>z-ı maq$erde bu "avmü+ nic’olur q<li
Girince dest-i ma]l>ma gir!b<nı vü d<m<nı

43. Buları Qa"" te`<l< ~o+ nefes !m<ndan[46] ayursun
Bulardur t<c u ta*tından ayuran $<h-ı devr<nı

44. Cen<b-ı qa{ret-i Qa""dur muqa""a" f<`il-i mu|la"
Ne qikmetdür ara yirde bu e$k<lü+ nüm<y<nı

45. Ya bundan ~o+ra `<lemde ~af< mı "alur <demde
Cez<-yı nefsümüzdür hep görürüz d<’im< anı

46. Eger biz nefsümüz ı~l<q idüp Qa""dan qic<b etsek
Olup müsta%fir ü t<’ib çeküp c<m-ı pe$!m<nı

47. Bize]<limleri Mevl< müvell< eylemez idi
Gözetsek $er`i vü olsa" mu|!`-i emr-i sul|<n!

48. _ud< bir "avme *ı$m idüp cez<sın i*tiy<r itse
O "avmü+ q<kimi]<lim olur b<-emr-i Subq<n!

49. é ar!b oldı gibi s<`at `al<m<tı]uh>r itdi
_ud< na]m-ı $er!finde bey<n itmi$ idi anı

50. Em<n<tı _ud< ehline virü+ diyu emr itdi
Bular n<-ehle virdi hep *il<f-ı emr-i raqm<nı

---

[46]Bu kelime divanda “!m<nından” $eklinde yazılmı$tır. Ancak vezinde bir hece fazla çıktığı için kelime “!m<ndan” okunmu$tur.

(60a)[47]

51. Gerek secc<de-i $er` u gerek begler begilikler
\atıldı irti$< ile "urıldı s>"-ı sul|<n!

52. İl<h! sen `al!m ü <lim ü all<m u a`lemsü+
Ki bunda qikmet u "udret nedür ey ma`delet k<nı

53. Niye müncerr olur bilmem bu <qv<l-i mel<l-<ver
`İb<du'll<ha c<'izdür ire ~o+ra per!$<n!

54. Dir!%< r>mu+ aqv<li `ac<'ib $ekle girmi$dür
Niçün te'*!r ider bilsem bu mülkü+ ~<qibi "anı

55. Nüz>l itmez ise `Is< üm!dü+ kes bu devletden
Cih<nda]ulm u <$>bu+ ne qaddi var ne p<y<nı

56. İrüp qa""dan hid<yet ger *ur>c itmez ise mehd!
Çı"ar ehl-i zem!nü+ <sm<+a <h u ef%<nı

57. Bu `a~ru+ i*til<line nedür b<`ix deyu ~orsa+
Nedür bunda cev<b-ı b<-~av<b-ı Şey*-i Nu`m<n!

58. Bu "avme ma%firet eyler ise ger qa{ret-i %aff<r
Cin<ne d<*il eyler $übhesiz hep ehl-i i~y<nı

59. Dir!%< *al"-ı `<lem hep gerek `<bid gerek f<sid
Hev<-yı nefsine uymı$ unutmı$ fa{l-ı menn<nı

---

[47] Sayfanın sol kenarına bir hadis yazılmı$: Es-sa`!dun sa`!dun fi ba|ni ümmihi e$-$a"ıyyu $a"ıyyun ba|ni ümmihi". Anlamı "Mutlu ki$i annesinin karnındayken mutludur, mutsuz ki$i annesinin karnındayken mutsuzdur". Sayfanın sol yanına bir ayet yazılmı$tır: "é<la'll<h> te`<l<: Ve emm< men *<fe ma"<me rabbihi ve neh<'n-nefse `ani'l-hev<". Anlamı "Kim de rabbinin divanında durmaktan korkmu$, nefsini bo$ heveslerden menetmi$ ise"dir. Nâziat Suresi 40. ayet.

60. Ne *ˇ<ce devlete $<kir ne fa"rına ged< ~<bır
Ne bir kes qa""ına r<{ı bu anca" emr-i Rabb<n!

61. Fen<sın k<’in<tu+ bilmi$ iken her ki$i görse+
Yine in~<fa gelmez "omaz elden bu%{ u `udv<nı

62. Mürüvvet merqamet $ef"at diy<net gitdi `<lemden
Dir!% eyler ged<dan ehl-i düny< bir dilim n<nı

63. Cih<nda çekdügü+ hep mu"te{<-yı nefs-i $>mu+dur
Gözü+ aç *ˇ<b-ı %afletden uyan hey <dem o%lanı

64. Seni bu nefs-i emm<re ~a"ın b!-ç<re d>r eyler
_ud<dan kim odur *al" eyleyen bu heft eyv<nı

65. ;ik<yet dest-i çar*-ı k!ne-perverden ki devrinde
_ul<~a ç<re yo" bir dem yed-i %amdan gir!b<nı

66. Rev< görmezdi bir d<ne felek merd-i sü*an-d<na
Sim<|-ı bezm-i devletde dir!%< r!ze-i n<nı

67. Bu `a~ru+ devleti bu ise geçdüm ben bu devletden
Gerekmez `<lemü+ ba+a bu g>ne devlet ü $<nı

68. Yeter ser-m<ye-i devlet cih<nda |<lib-i Qa""a
Siri$k-i alı vü ru*s<r-ı zerdi çe$m-i giry<nı

69. _ud<dan *avf idüp $ol kes hev<dan nefsi nehy etse
Cin<na d<*il eyler Qa"" te`<l< qa{reti anı

70. _ud<vend< kimini raqm-i m<derde sa`!d itdü+

A+a bildüri lu|fu+ n’idügin <y!n ü erk<nı

71. ;a"! "ıldu+ kimini qikmetü+le r>z-ı evvelde

Su`<l itsü+ a+a bilmez nedür resm-i müselm<nı

(60b)[48]

72. ;u kim emrü+e r<m olup yolu+da terk-i ser eyler

Na~!b it ~o+ nefesde a+a !m<n ile éur’<n’ı

73. ;u kim nefse uyup y< Rabb i|<`at eylemez sa+a

Virüp in~<f a+a eyle hid<yet ey kerem k<nı

74. Görür mix"<l-i werre *ayr u $err a`m<lini ins<n

Gözü+ aç %<fil olma nefse uyma etme `i~y<nı

75. _ud< mix"<l-i werre n<sa]ulm itmem buyurmı$dur

Ne lu|f ıssı kerem k<nıdur ey dil gör o sul|<nı

76. Kit<bında didi “l<-te"na|>”[49] ol _<lı"-ı yek-t<

Üm!dü+ kesme lu|fından ki oldur ma%firet k<nı

77. _ud<nu+ Ni`met! mebw>ldur ma*l>"<ta her laqza

Dir!% itmez `ib<dından `a|< vü lu|f u iqs<nı

---

[48] Sayfanın sağ kenarında üç ayet var. Bunlar $unlardır:
“é<la’ll<hu te`<l<: İn tü`awwibhüm feinnehüm `ib<düke ve in ta%firlehüm feinneke ente’l-`az!zü’l-qak!m”. Anlamı “Eğer onlara azab edersen, onlar senin kullarındır, eğer onları bağı$larsan $üphesiz sen daima üstünsün, hikmet sahibisin”dir. Maide Suresi 118. ayet.
“é<la’ll<hu te`<l<: Femen ya`mel mix"<le werretin”. Anlamı “Her kim zerre mikdarı hayır i$lemi$se”dir. Zilzal Suresi 7.ayet.
“Kem< "<la’ll<hu te`<l<: İnna’ll<he l<-ye{limu mix"<le werretin”. Anlamı “;üphesiz ki Allah, hiç kimseye zerre kadar zulüm etmez”dir. Nisa Suresi 40. ayet.

[49] Zümer Sûresi 53. âyettir. Kelime anlamı “kesmeyin”dir, âyette “… Allah’tan ümit kesmeyin” şeklinde yer alıyor.

78. Elem çekme bi-qamdili’ll<h ki bildü+ ni`metu’ll<hı
Hem!$e $ükr idüp wikr it kem<l-i fa{l-ı Menn<nı

79. Kem<l-i lu|fu+a aqr< vü elya" *idmet-i $ükri
Na~!b it ba+a y< Rabb! ed< idem sa+a anı

80. İ$üm sehv ü *a|<dur `ar~a-i `a$"u+da sul|<num
Bih<r-ı lu|funu+ amm< ne qaddi var ne p<y<nı

81. _ud<vend< ker!m< ma%firet "ıl ba+a lu|f eyle
Da*ı gösterme y< Rabb! `aw<b-ı "abr ü n!r<nı

82. Bu na]ma gerçi kim g>i idüp ta{y!`-i va"t itdüm
Çeküp silk-i bey<na bir bölük *arbende n<d<nı

83. Bu+a n<dim olup %am çekmezem z!r< ki `<lemde
Çir< k<r! küned `<"ıl ki b<z<r-ı pe$!m<n!

84. Rev<dur *<me-i zerle yazarsam ~afqa-i çar*a
Bu na]m-ı vaq$et-eng!zi görenler ola qayr<nı

85. Yeter ey dil $ik<yet r>zg<r-ı sifle-perverden
Demidür |ayy ide *<me bu na]m-ı %u~~a `unv<nı

86. &az<-i ekber itdü+ mürte$!den inti"<m aldu+
Ki a~du+ wirve-i `ar$-ı ber!ne |!%-ı bürr<nı

87. Su’<l idenlere s<l-i %az<mı a+a t<r!*in
Di %<ziyem(sene1058) ma`<rif ehli l<-büd fehm ider anı

88. Be"<-yı d!n-i İsl<m’a du`< it ba`d-ez!n ey dil
El açup diye <m!n "udsiy<n-ı `ar$-ı raqm<n!

89. Hem!$e qa{ret-i B<r! ide lu|f eyleyüp y<ri
Ola iqs<nı ile =l-i `Oxm<nu+ nigehb<nı

90. Ne de+lü mürte$!]<lim var ise Qa"" bel< virsün
Ser-i n<-p<ki olsun `ar~ag<h-ı %u~~a %al|<nı

(59a)

;ik<yet-n<me li-Muqarririh!

Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa’ lün)

1. Al ele *<me-i dürr-ef$<nı
Ey gö+ül eyle dest<n-*ˇ<nı

2. Eyle bir bir $ikeste-beste ra"am
D!de-i terden a"ıdup "anı

3. \afqa-i r>zg<r-ı bed-exere
M<-cer<-yı %um>m-ı devr<nı

4. @<li`-i d>ndan $ik<yet "ıl
Ç<k idüp g>$e-i gir!b<nı

5. Eyle esr<r-ı %u~~a+ı i]h<r
İstim<` iden ola qayr<nı

6. Sa|r-ı na]m üzre "ıl resen-b<zı
_<me olsun elü+de m!z<nı

7. Hem yem!n ü yes<re cilveler it
T!h-i ma`n<da eyle cevl<nı

8. Ey felek |<li`üm ne qikmetdür
İtmedi <h kesb-i *and<nı

9. Z<’il itmege ç<re yo" dilden
Na"$-ı jeng-i bel<-yı hicr<nı

10. Dest-i %amdan *al<~a yo" ç<re
Q<~ılı d<men ü gir!b<nı

11. S<"!-i r>zg<r-ı k!ne güw<r
@utmadı c<m-ı `ahd ü peym<nı

12. \unar a%y<ra c<m-ı i"b<li
`=$ı"a s<%ar-ı mef<c<nı

13. \unmadı ba+a s<"!-i devr<n
Bezm-i `<lemde c<m-ı $<d<nı

14. Ki budur mu"te{<-yı |<li`-i bed
Çekerem s<%ar-ı per!$<nı

15. R>zg<ru+ "ad!mi p!$esidür
Sevmez elbette ehl-i `irf<nı

16. Kimde]ann itse `ilm ü ma`rifeti
T!r-i cevre siper ider anı

17. N<"ıd-ı kem-`ay<r-ı gerd>nu+
Köhne oldı bozıldı m!z<nı

18. \alar ehl-i ma`<rifi *<ke
Çeker efl<ke $a*~-ı n<d<nı

19. ;imdi bu `a~r içinde devletmend
Diyeyin kim durur i$it anı

20. Ol ki mech>l ola anu+ nesebi
P!$esi ola hem feres-r<nı

(59b)

21. N<-sez< bir *ıred u p<küm ola
K<rı evvel anu+ $ütürb<nı

22. éande var ise bir für>-m<ye
Devlet ü c<ha olur erz<nı

23. @<lib-i c!fedür "amusı yine
Bir p>la bulsa virür !m<nı

24. Var "ıy<s eyle $imdi bunlar ola
R>zg<ru+ kib<r u a`y<nı

25. M<lik iken kün>za her birinü+
Füls-i aqmer içün çı"ar c<nı

26. C<n virür *isset u den<'etle
Fu"ar<dan dir!% ider n<nı

27. Böyle cühh<l-i bed-fi`<le felek
Eyler i"b<l ey kerem k<nı

28. `İlm ü `irf<na i`tib<r olsa
Cühel< bulmaz idi `unv<nı

29. `=limü+ devleti bu g>ne ise
Ehl-i Qa"" eylemez "ab>l anı

30. @<lib-i qa""a bu yeter devlet
Ru*-ı zerdi vü çe$m-i giry<nı

31. Herkese devleti müb<rek ola
`=$ı"a y<ri *ˇ<ceye $<nı

32. `Ayn-ı `ibretle q<lüme na]ar it
Niçedür bunda sırr-ı Yezd<n!

33. B<%-ı `ilm ü kem<lü+ olmı$ iken
Mur%-ı dil bülbül-i *o$-elq<nı

34. Za*m-ı *<r-ı %am ile leyl ü neh<r
Çı"ar efl<ke <h u ef%<nı

35. Oldı ol bülbülü+ o b<% içre
R>y-ı c<n<n-ı verd-i *and<nı

36. Bir seh!-"<mete hev<d<rum
Serde sevd<sı dilde hicr<nı

37. Sidretü’l-münteh<ya |a`n eyler
Revi$-i "<met-i *ır<m<nı

38. Dil-i b!m<re oldı `ayn-ı bel<
&amze-i c<n-sit<n u fett<nı

39. \adr-ı s!nemde ber-"ar<r oldı
Za*m-ı peyk<n-ı t!r-i müjg<nı

40. İrmege ç<re yo" vi~<line
Ger virürse+ yolına bi+ c<nı

41. &am-ı la`[l] ile eyledüm c<r!
E$k-i *>n!n-i çe$m-i giry<nı

(58a)

42. Girye va"tinde `aynuma almam
Aras u $a|| u baqr-i `umm<nı

43. İnkis<rumdan ey felek qawer it
Alma <h-ı der>n-ı v!r<nı

44. Bu ne |<li`dür ey felek bilmem
Ki nedür bunda sırr-ı Sübq<n!

45. Mihr-i enver |ul>` idüp seqer!
İtse de$t ü cib<li n>r<n!

46. Bir ki$i olsa lu|fla me$h>r
Ba+a geldükde itmez iqs<nı

47. Q<temi görsem ol da*ı n<-geh
Benden umardı bir dilim n<nı

48. Her kime eyledümse `ar{-ı *ul>~
Eyledi ba+a bu%{ u `udv<nı

49. Çe$m-i i*v<na *od sin<n oldum
@ut benem $imdi Y>suf-ı x<n!

50. _<r-ı %u~~a olurdı d<men-g!r
Cilveg<h eylesem gülist<nı

51. =te$-end<z-ı *irmen-i dil olur
=ft<bu+ ba+a nüm<y<nı

52. Sa`y idüp ~a"ladum qa"!"atle
Levq-i s!nemde `ahd ü peym<nı

53. Benüm içün kimesne ~a"lamadı
\afqa-i dilde r<z-ı pinh<nı

54. B!-vef<dur hem!$e ey dil-i z<r
Gördügü+ cümle <dem o%lanı

55. Kimseye yo" durur %ara{ bende
Bu+a v<"ıfdur `ilm-i Rabb<n!

56. Na]ar itsem cem<line ol dem
Setr ider anı ebr-i]ulm<n!

57. İtmedüm kimseye bilür Mevl<
Qased ü bu%{ u]ulm ü büht<nı

58. M<lına kimsenü+ ih<netle
Qa"" bilür itmedüm |ama`-r<nı

59. Ba+a bunca ih<nete sebebü+
A~lını diyeyin i$it anı

60. Çekmege y< nedür sebeb dir ise+
B<r-ı end>h u c<m-ı qırm<nı

61. Felegü+ ~un`ı yo" durur bunda
Yo" yire itme çar*a büht<nı

62. `İlme sa`y itdügüm içündür hep
Ba+a çar*u+ bu nev`a `udv<nı

63. Gör Feh!m! ne dir ki $imdi odur
`Andelib-i riy<{-ı iw`<nı

64. Ba+a hep cevri ma`rifet itdi
Al elümden _ud< bu `irf<nı

65. Ma`rifet oldı m>rix-i ifl<s
Ma`rifetdür bel<-yı r>q<nı

66. Qabbew< ma`rifet ki qükmi anu+
;eb gibi r>zum itdi]ulm<nı

(58b)

67. T!r-i cevre felek siper eyler
\afqa-i s!ne-i su*an-d<nı

68. Felegü+ $imdi mu"te{<sı budur
K<milü+ d!deden a"ar "anı

69. Ehl-i dil bezm-i %amda çekmededür
Dürd-i derd-i $ar<b-ı *üsr<nı

70. Olma z!nh<r Ni`met! maqz>n
Çekme b<r-ı %am>m-ı devr<nı

71. Resm-i gerd>n budur ki devrinde
Eylemez kimse kesb-i $<d<nı

72. R<'i{-i |ab`a söyle {ab| itsün
Esb-i ç<l<k-ı kilk-i fett<nı

73. Yeter itdü+ $ik<yet $ükr it
Y<d idüp lu|f u fa{l-ı Menn<nı

74. Qa""a qamd eyleyüp tewekkür "ıl
Sa+a itdügi lu|f u iqs<nı

75. Levq-i maqf>]a böyle yazmı$ ezel
Kilk-i dürr-b<r-ı ~un`-ı Yezd<n!

76. Evvel< w<tumı cih<n içre
`İlm ü `irf<na "ılmı$ erz<n!

77. İmdi Qa""a mu|!` olup sen de

éoma elden rı{<-yı Raqm<nı

(57a)[50]

(57b)

Terk!b-i Bend li-Muqarririh! Ber<y-ı Na]!re-i Merq>m R>q!-i Ba%d<d! `Aleyhi Raqmetu Rabbühü'l-Melikü'l-H<d!

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

I

\anma+ bizi her gördügümüz mey ile mestüz

Biz mest-i mey-i bezm-i feraq-ba*$-ı elestüz

M<-fev"ına n<]ir degülüz bezm-i cih<nu+

Mey*<ne durur meskenümüz b<de-perestüz

M<'il degülüz *<|ırını yı"ma%a *al"u+

Zühh<d teh! "alble biz dest-be-destüz

B!-dillere ~ad-p<re görinsü+ ne %am ey dil

=y!ne-~ıfat ~>ret-i]<hirde $ikestüz

Erb<b-ı riy< yanumuza gelmege *<'if

Dü$mez yire atdu%umuz o" m<lik-i $a~tuz

S<"!-i devr bizi dü$ürmi$dür aya"dan

Cür`a gibi biz k>y-ı *ar<b<tda pestüz

Hem-$ürb-i rind<n-ı cih<nuz %amumuz yo"

Meyd<n-ı muqabbetdeki l<-ya`"ıl u mestüz

Biz c<m-ı mey-i `a$"u+la rüsv<-yı cih<nuz

Üft<de-i *<k-i reh-i derg<h-ı mu%<nuz

---

[50] Bu sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.

II

S<"! ~un o peym<neyi kim d<fi`-i %amdur
Dilden giderürsü+ kederi lu|f u keremdür
Dil-te$ne vü dil-besteyüz itme bizi maqr>m
;ol b<deden ey s<"! ki <b-ı ru*-ı Cem’dür
Biz ehl-i dilüz sufre-i `<lemde $eb u r>z
Hep yedügümüz *ˇ<n-ı sitem ni`met-i %amdur
Fa"r ehlini ey *ˇ<ce görüp eyleme taq"!r
Te’s!r ide $<yed sa+a s>z-ı dili kemdür
;<h<n-ı cih<nb<na ki anlar na]ar itmez
_<k-i reh-i `a$" içre bugün z!r-i "ademdür
Mey n>$ idelüm meykedede ra%mına d<’!m
;ol z<hid-i *u$kü+ ki "addi zühdle *amdur
Bu matla`-ı c<n-ba*$ı pey<m!den i$it kim
Ser-defter-i erb<b-ı *ar<b<t-ı `Acemdür

M<-rind-i ~ab>q!-zede-i bezm-i elestüm
B!$ ez heme derd!-ke$ ü b!$ ez heme mestüm

III

_o$ v<d!-i `i$ret idi ehl-i dile `<lem
N>$ eylemese $erbet-i mevti eger <dem

(56a)

Bu *<nede <s<yi$e yo" kimseye ru*~at
Qikmet ile Lo"m<n ola ger zühdle Edhem
\oqbet ~o+ı olmasa ned<metle per!$<n
\ıqqat ~o+ı mevt olmasa wev" <*iri m<tem
Erb<b-ı *ıred devlet-i düny<ya ba"ar mı
;ol nesne ki f<n! ola neyler anı <dem
D!n<rı ile dirheminü+ gör ki olupdur

Kim birisinü+ %<yeti n<r u birinü+ hem
Fikr it o ~ab<qı ki gide pertev-i *is<r
Y<d eyle o va"ti kim ola mur%-ı dil ebkem
Düny<ya gelen <*ir-i k<r gitse gerekdür
Ger ehl-i %ın< ola vü ger fa"rla tev'em

Bildü+ ki xeb<tı yo%mı$ bezm-i cih<nu+
B!h>de %amın çekmeyelüm devr-i zam<nu+

IV

Ey *ˇ<ce niçe bir çekesin b<-%am u miqnet
Deh r>ze `ömrden ötüri bunca me$a""at
Bir $eb ola kim *<ver-i `ömr ire %ur>ba
Bir ~ubq ola kim "almaya r>yu+da |ar<vet
`Ury<n gelesin ortaya ke$f ola vüc>du+
Bir p<re bizi eyleyeler cismü+e *il`at
Bunca elem ü miqnetle kesbü+ olan m<l
V<rixlerü+e ~o+ra ola b<`ix-i devlet
S>du+ ne durur bilsem `aceb s>"-ı cih<nda
K<l<-i `amelden ne+ ola l<yı"-ı qa{ret
Yo"dur ~o+ı bu g>i-i b!-f<'idenü+ gel
Be-k<ra çalı$ çekmeyesin ~o+ra ned<met
Terk eyle eger `<"il ise+ devlet-i dehri
Çekme bir iki gün bu fen< dünyede zaqmet

İ"b<li *alel-y<b olur evvel u <*ir
İ"b<linü+ ol `<rifisü+ "albine n<]ır

V

Ey *ˇ<ce bugün oldu+sa $<d u feraqn<k
Yarın cesed-i ferbihü+e mesken olur *<k

B<"! "ala]ann itme sa+a devlet-i düny<

İ"b<line c<n u dille olma hevesn<k

Düny< sa+a el virdi bugün devlete erdü+

Y<rın aya%u+ alup ider çe$mü+i nemn<k

End>h-ı %am-ı `a~rla ey |<lib-i devlet

é addü+ *am ider b<%-ı cih<nda nitekim t<k

(56b)

;imdi |utalum itdi seni va~lla mesr>r

Elbette ider ~o+ra niçe derdle %amn<k

_>r$!d gibi dehre ~alup pertev-i n!r>

Olmı$ |utalum cilvegehü+ wirve-i efl<k

M<lu+dan u hem ehl u `ıy<lü+den idüp d>r

Eyler cesedü+ de$ne-i fir"at ile ~ad ç<k

Cem` eyledügü+ m<l-ı fir<v<nu+ı <*ir

Terk idecegü+ oldı bugün gün gibi]<hir

VI

Ey devlet-i düny<ya olan |<lib ü r<%ıb

Geldükde ecel mihr-i qay<tu+ ola %<rib

Dirsi+ bilürem nefsüm olur w<'i"atü'l-mevt[51]

Bu q<li bilürken olasın c!feye |<lib

Gerd>n seni bir gün ayurur qubb-ı va|andan

Giry<n ola erdükçe aqibb< vü a"<rib

Env<`-ı ni`am birle tenü+ eyleme ferbih

Yir anı yir altında ef<`! vü `a"<rib

;ol s<`ati fikr it ki girüp künc-i mez<ra

B!-kes "alasın bulmayasın y<r-i mün<sib

;ey|<n-ı la`!n eylemeye t< seni ma%l>b

---

[51] Anlamı "ölümü tadıcıdır". Enbiyâ Suresi 35. ayette, Al-i İmran Suresi 185. ayette, Ankebut Suresi 57. ayette geçmektedir.

`=lemde eger merd ise+ ol sen a+a %<lib
Fır~at bugün el virmi$ iken eyleme %aflet
Terk eyle ma`<~!yi olup c<nla t<’ib

Düny<ya nedür gelmeden ey *ˇ<ce mur<du+
Sa`y it a+a kim qa$re degin y<d ola adu+

VII
Bu çar*-ı den!-perver ü merdüm-kü$-i *>n-*ˇ<r
Bir gün seni c<ndan ider derdle b!-z<r
`Is< gibi itmi$ nefesü+ mürdeler iqy<
B<-emr-i hüm<y>n *ud<vend-i nig>-k<r
Emrü+i "a{< ~ubq u mes< eyleyüp im{<
Ta"d!re muv<fı" ide tedb!rü+i d<d<r
`=lem sa+a maqk>m ola sen `<leme q<kim
İcr< ide qükmi "a{< `<leme her b<r
}ann it ki ola *ˇ<bgehü+ "<"um u semm>r
Y< cilvegehü+ mihr gibi ç<rüm-i devv<r
D<s-ı meh-i nev birle biçer q<~ıl-ı `ömrü+
K<rende-i gerd>n sitem-p!$e vü bed-k<r
Bu beyti ne *o$ dir o gül-i b<%-ı siy<det
Kim seyyid-i erb<b-ı hüner h<$im!-i z<r

(55a)

;öhretle yapup *<neleri itme `im<ret
Ey *ˇ<ce sa+a "ala mı bu $öhret u d<r<t

VIII
Aç c<n gözini eyle na]ar devr-i zam<na
Gör ~un`-ı _ud<vendi nig<h it bu cih<na
Bir "a|re men!den yo%iken itdi seni var

Geldi dili+ emr ile anu+ nu|" u bey<na
L<yı" görüben "ıldı o dem ma]har-ı el|<f
İtdi seni $<yetse niçe `izzet ü $<na
L<yı" mı ki sen olmayasın emre müd<vim
C<n virmede a+a "alasın ba$la c<na
_<|ırda $eb u r>z ola zülf ü ru*-ı y<r
Dil-beste olup "almadasın d<m-ı büt<na
Terk eyler idü+ z!net-i b!-s>dını dehrü+
Bilse+ niye geldügü+i sen i$bu cih<na
Gehv<re-i `<lemde |ıflve$ ~alınurken
Birgün `ademe olasın <*irle rev<ne

&aflet ile geçmekde müd<m va"t-i `ib<det
F<'ide virür ~anma sa+a ~o+ra ned<met

IX

}<hirde vel! anladugu+ ma`n!de *ardur
_ar yine a+a nisbetle ehl-i ba~ardur
Ta"l!dle ev{<`ını gör z<hid-i *u$ku+
}<hirde gören anı ~anur "u|b-ı be$erdür
Y< yir mi ba~ar aya%ı hiç kibr ü riy<dan
Esterle gezer kendüsi *od `ayn-ı ba"ardur
Ta%y!r-i $eklden %ara{ı maq{-ı ekldür
Pe$m!ne-i pür-k!nesi g>y< çul-i *ardur
Ba$ındaki d<ll t<cı ise *ubxına d<ldur
=y!ne-i "albi da*ı pür-jeng-i kederdür
\>f!nü+ elinde görinen sübqa-i merc<n
Kesb-i `ameli ~anma+ anı *>n-ı cigerdür
Yidükleri hep m<l-ı yet!m<n ile ev"<f
Zühh<d-ı zam<ne ki "amu menba`-ı $erdür

Y< Rabb bizi ol |<’ifeden ~a"la ki her dem
Qır~ u veli`a vü zühd vera`la ola tev’em

X
V<`i] dir imi$ kim ideyin `<lemi ir$<d
Dün |ıfl-ı seba"-*ˇ<n idi olmı$ bugün üst<d

(55b)

Misv<k u `ab< t<c u rid< birle görenler
Y< "u|b-ı felek]ann ider anı y<*>d evt<d
Bir serv-i ser-efr<za hev<d<r ola gör kim
\>f! diler ise+ olasın %u~~adan <z<d
Elden aya%ı "oma yire def`-i %am eyle
T< kim olasın %onçe-~ıfat *urrem ü dil-$<d
Efk<r-ı %am u %u~~a ile geçdi `ömr qayf
Dil oldı bugün miqnet-i c<n<nla n<-$<d
}<hir olanı ~anma $afa" |a$t-ı nüh efl<k
Oldı gözümü+ "anı ile k<se-i fa~~<d
Dil k>h-ı muqabbetde ey< _usrev ü Ş!r!n
Ferh<d-~ıfat oldı %am-ı `a$"u+a mu`t<d

Geçmem felek eylerse eger s!nemi ~ad ç<k
Gözya$ı ile eylemeden `<lemi %amn<k

XI
Dil %>te-*or-ı baqr-i mel<l ü yemm-i %amdur
B!-g<ne ise wev"a hele maqrem-i %amdur
N>$ itmede c<m-ı elemi bezm-i cih<nda
Dil ta*tu+a %u~~ada g>y< Cem-i %amdur
Ümm!d-i dev< eyledügümce bu felekden
Za*m-ı dil-i $eyd<ya iren merhem-i %amdur

;ol kes kim ola nükte-$in<s u sü*an-<r<
Elbette o her $<m u seqer tev’em-i %amdur
_um-*<ne-i `<lemde bugün s<"!-i devrü+
\undu%ı müd<m ehl-i kem<le semm-i %amdur
Eylerse `ad> da`v!-i bed-*ˇ<hı vü zi$t!
Ta"r!r-i kel<m eylemez ebkem-i %amdur
;ermende olur kendü kel<mı ile l<-büdd
Söz söylemege |<"ati yo" mülzem-i %amdur

Derd< ki beni eyledi b!m<r u dil-fig<r
Te’x!r-i %am-ı q<sid-i bed-k!$ ü sitemk<r

XII
Ben na`re-zen-i *<n"ah-ı `<lem-i `a$"um
Ben v<"ıf-ı esr<r-ı nih<n-ı %am-ı `a$"um
Ben güm-$üde-i r<h-ı bey<b<n-ı cün>num
Mecn>n-ı fel<ket-zedeve$ maqrem-i `a$"um
Gülz<r-ı qa"!"atde bulup ne$v ü nem<yı
M<nend-i gül-i b<%-ı İrem *urrem-i `a$"um
Perv<z-ı bülende ne `aceb eylesem <%<z
;ehb<z-ı hüm< ~ayd-ı cih<n-ı %am-ı `a$"um

(54a)

Ben gevher-i w!-"ıymet-i k<n-ı dil ü `a"lum
Ben dürr-i ~adef-p<re-i "a`r-ı yemm-i `a$"um
Destümdeki s<%ardan alur pertevi *>r$!d
Ben sal|anat-ı `i$rete g>y< Cem-i `a$"um
Dil-beste-i zülfin girih-g!r-i büt<nem
P<-beste-i "ull<b-ı kemend-i *am-ı `a$"um

Ben *<k-i reh-i zümre-i erb<b-ı vef<yum
_idmet-ber-i cem`iyyet-i y<r<n-ı ~af<yum

XIII
N<~ıq diler imi$ k’ola ta"v< ile mev~>f
Bilmez ki *ab<xetle güni olmada ma~r>f
}ann eyler imi$ kendüsini "u|b-ı felekdür
Aqv<linü+ oldu%ını bilmez bize mek$>f
Ekl eyledügi $<m u seqer m<l-ı va"fdur
@uymaz yine olsa bütün `<lem a+a mev">f
Ba$u+da `im<me ola ar"a+da siyeh $<l
`=r itmeyesin oldu%u+a cehlle ma`r>f
;ol kimse ki b!-`ilm ü hüner ola o *ardur
Y< *ır"a-i ~ad p<re giyer y<*>[d] ye$il ~>f
`=lemde ki$i her ne "adar k<mil olursa
Eyy<mı olur ol "adar <l<mla ma~r>f
Aya"da kem<l ehli ola ~adrda c<hil
Y>f borusını çalmaz isem ba+a da ~ad y>f

éılmaz na]arı *a~~a felek meyl ider `<mme
=%<z idelüm biz da*ı b!h>de kel<ma

XIV
Y>f gül$en-i dehre gül-i *and<nına hem y>f
Bülbüllerinü+ n<li$ ü ef%<nına hem y>f
Gülz<r-ı cih<nu+ gül-i ~ad-bergine ~ad qayf
Nerg!sine y>f l<le-i nu`m<nına hem y>f
Y>f %onçe-i nev-*!zine vü sünbüline y>f
Y>f y<semen ü serv-i *ır<m<nına hem y>f
Dil-beste-i d<m-ı girih-i zülf olana qayf
Ser-ke$te-i sevd<-yı civ<n<nına hem y>f

Dil-berlerinü+ va`de-i iqs<nına efs>s
Ma`$>"ına y>f `<$ı"-ı giry<nına hem y>f
Yo" werrece <r<m u xeb<tı bu cih<nu+
İ"b<line y>f |<libinü+ c<nına hem y>f
Y>f *issetle `ömri geçen *ˇ<ce-i dehre
Y>f hey'etine vü `a]m ü $<nına hem y>f

(54b)

Bildüm ki felek olmaz imi$ ehl-i dile y<r
_>n itmeyicek ba%rını g>n ya$ına ~ad b<r

XV
é ılmaz na]arı *al"-i cih<n s!ret-i q<le
@a`n eylemede c<hil olan ehl-i kem<le
Da*l-i süfeh< birle dir!%< ki felekde
_>r$!d-i kem<l iri$e l<yı" mı zev<le
Yo"dur yiri `<lemde dil< ehl-i kem<lü+
Ma"b>l ü mu`azzezdür erb<b-ı rew<le
Qasret ile <h eylemede `<$ı"-ı ~<dı"
Her vechle irmekde `ad> wev"-ı vi~<le
Almaz a%ıza $i`rini kimse $u`ar<nu+
Olursa mü$<bih sözi ger <b-ı zül<le
B<"! "ala ~anma sa+a bu `<lem-i f<n!
Aldanma gö+ül `<rifise+ c<h ü cel<la
Her fenne bugün yazmada bir niçe ris<le
Oldu+ idi x<n! |utalum İbn-i Kem<l'e

Olmaya sa+a ~>ret-i ma"~>d-ı nüm<y<n
Bir vechle yüz virmeye <y!ne-i devr<n

XVI

Bir devre getürdi beni bu çar*-ı nig>ns<r

Bu devri ne görmi$ ne i$itmi$ ola her b<r

éalbinde aq<l!sinü+ ol devr-i %ar!bü+

Yo" b>y-ı vef< l<le-~ıfat ey dil-i %am-*ˇ<r

Da`v<-yı fa{!let iden e$*<~ı *u~>s<

Hem b<|ıl u hem müb|el ü hem]<lim ü %add<r

Hem n<~ıb-ı r<y<t-ı ker<met ü fe~<d<t

Hem v<`iz ü hem z<hid ü hem da*ı rib<-*ˇ<r

Yo" c>d u `a|< lu|f u sa*< birle `al<"a

;<nında anu+ kim ola bir w<t-ı nig>-k<r

éu||<`-ı |ar!" anlara nisbet ile mun~if

Günden güne itmekde *ab<xetlerin i]h<r

End!$eleri p!$eleri q!le vü *ud`a

Qıf] it bizi bunlardan ey< q<fı] u sett<r

İtmi$ fu"ar<sı getüri ~abrı fer<m>$

Erb<b-ı %ın<sı da*ı $ükr itmede *<m>$

XVII

Ey "<dir ü "ayy>m *ud<vend-i tüv<n<

Ey _<lı"-ı yek-t< vü ey< a`lem ü b!n<

(53a)

Ey v<"ıf-ı esr<r-ı {am!r-i heme-ma*l>"

Ey r<zı"-ı w!-r>q u ey< m>cid-i e$y<

Y< Rabb be-qa""-ı $eref-i Mescid-i A"~<

Y< Rabb be-b<l<-ter!-i `ar$-ı mu`all<

Y< Rabb be-n>r-ı ru*-ı p<k!ze-i Aqmed

“Levl<ke levl<ke”[52] buyurdu+ a+a qa""<

Y< Rabb be-esr<r-ı nih<n-ı $eb-i mi`r<c

Y< Rabb be fa{l-ı $eref-i S>re-i İsr<

Y< Rabb be-n>r-ı tecell!-i cem<let

K’olmu$ götüri cümle-i e$y<da hüveyd<

Y< Rabb be-qa""-ı qarem-i Ka`be-i vu~lat

A`l<ya vü edn<ya odur ma"~ad-ı a"~<

Bu Ni`met!-i z<ra mu`!n ol keremü+den

Qıf] it anı mekr ü qıyel ü keyd ü `ad>dan

Temme

136 `Aded 17 Bend

Merxiye-i li-Muqarririh! Ber<y-ı Vef<t-ı Merq>mu Ma%f>r es-Seyyid `Oxm<n Çelebi `Aleyhi’r-Raqmetü ve’l-&ufr<n

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

I

Yine ey cell<d-ı gerd>n bir `aceb "an eyledü+

Serv-"add bir nev-civ<nı *<ke yeks<n eyledü+

Yine ey çar*-ı bed-a*ter kendü+i beyn-el-en<m

Böyle bir]ulm-i ciger-s>z ile dest<n eyledü+

_ˇ<b-ı r<hatda yaturken *al"-ı `<lem bir gice

Cümlesin va"t-i seqer giry<n[53] u n<l<n eyledü+

Çe$m-i a`y<na $eb-i deyc>r "ıldu+ `<lemi

Gözden ol mihr-i cih<n-<r<yı pinh<n eyledü+

Qasret-i *<l-i ru* ile zülf-i pür-ç!ni gibi

S!nemi pür-d<% idüp `a"lum per!$<n eyledü+

---

[52] Hadis-i kudsîdir. Kelime anlamı “Sen olmasaydın”dır. Hadisin tam metni ise; “Levlâke levlâke lemâ halaktü’l- eflâke”dir. Anlamı “Sen olmasaydın, Sen olmasaydın yeri, göğü yaratmazdım”dır

[53] Metinde “giryân” kelimesi kef, re, ye, lâmelif, nun harfleriyle yazılmıştır. Ancak kelimenin vezin ve anlam gereği “giryân” okunması gerekmektedir.

Zülf-i $eb- b>yı gibi "ıldu+ per!$<n dilleri
K<rını `u$$<"-ı z<ru+ <h u ef%<n eyledü+
Neyledü+ Oxm<n'ı ey çar*-ı]<lim neyledü+
Fir"at ile ba%rumı "an çe$müm `umm<n eyledü+

Wirve-i efl<ke irgürdü+ kemend-i <humı
_<ke ~aldu+ "<met-i b<l<-yı `Oxm<n ;<h'umı

(53b)

II
Qa"" budur kim ol per!-r> qüsnle mümt<z idi
R>zg<r-ı b!-xeb<t içre na]!ri az idi
D<'ire alsa ele n<z ile olsa na%me-s<z
İ+ledürdi n<yve$ `u$$<"ı bir $ehn<z idi
Qüsn-i ta`b!r-i ed<sına cih<n meft>n idi
Nükte-senc ü meclis-<r< vü sü*an-perd<z idi
La`l-i n<bı g>yiy< "and-i neb<t idi anu+
Sebz-i dest<r ile hem |>|!-i Mı~r-ı n<z idi
Re$k iderdi %onçe-i ter la`l-i gevher-b<rına
Berg-i gülden %<yet ile lebleri mümt<z idi
M<temiyle *al"-ı `<lem niçe pür-%am olmasun
Her birine bir nig<h-ı lu|fla dem-s<z idi
Mur%-ı r>qın ~ayd itdi ~ayy<d-ı ecel
D<ma düşmez yire "onmaz bir hüm<-perv<z idi

R>q-ba*$-ı elf<]la itse tekellüm dem-be-dem
C<n virürdi mürdeye `İs<-~ıfat ol %onçe-fem

III
&onçeler dil-beste idi la`l-i r>q-efz<sına
Verd-i ter <lütfe idi `<rı{-ı qamr<sına

;!ve-i reft<rına meft>n idi *al"-ı cih<n
C<n-nix<r eylerdi `<lem |arz-ı b!-hemt<sına
`Azm-i s>y-ı b<% u r<% itse o kebk-i *o$-*ır<m
Servler qayr<n olurdı "<met-i b<l<sına
Dilleri bend itmi$idi bir "ıl ile k<küli
Hep mu"ayyed idi düny< zülf-i `anber-s<sına
T!r-i müjg<nına `<lem s!ne itmi$idi siper
;ey* ü $<bb olmı$dı "urb<n "a$larınu+ y<sına
İricek zülfi gibi efl<ke bu "ara *aber
Ba$ladı gökde mel<'ik m<temine yasına
Q<~ılı ey çar*-ı d>n oldu+ yine <te$-figen
_ırmen-i ~abr u "ar<r-ı `<$ı"-ı $eyd<sına

K<'in<tı yo%iken var eyleyen Rabb-i cel!l
Zümre-i aqb<bına r>z! "ıla ~abr-ı cem!l

IV

Y<d idüp reft<rın olsun serv-i gül$en *<ks<r
Çe$m-i b!m<rından ayru ola nergis zerd u z<r
Na%me-i c<n-s>zını a+dukça gül$ende seqer
Ah idüp bülbül fi%<n itsün hez<r-ender-hez<r
B>y-ı zülf ile seqer gülz<ra vardu"ça ~ab<
Gül$en içre yolınup sünbüller olsun t<r u m<r

(52a)

Cennet-i ru*s<r-ı pür-env<rı içre q<~ılı
D<ne-i *<lin gören <demde "almazdı "ar<r
Qasret-i zülf ü deh<n ile o $<hu+ `<"ıbet
D<r-ı düny< ba$ına `u$$<"u+ oldı teng ü t<r
D>d-ı <humla siy<h oldı sem<v<t u zem!n
;em`-i r>y-ı t<bn<kın söndürince r>zg<r

Gürg-i merge "apdurınca Y>suf-ı ma"~>dumı
Çe$m-i Ya`">b-ı dilüm "ıldı felek gevher-nix<r

T<zelendi d<%-ı dil maqv oldı s!nemden sür>r
é almadı mi"d<r-ı werre giryeden çe$mümde n>r

V
Cebhesin y<d eyledükçe ebre girsün m<h-t<b
S<ye-<s< yollara dü$sün bu %amla <fit<b
D<men-i kuhs<ra ~açsun "anlu ya$ın a%lasun
M<temin |utsun felekde "ara çul giysün seq<b
Ba%rını pür-d<% "ılsun l<le-i b<%-ı behi$t
_<l-i misk!ninden ayru meskenin itsün tür<b
Bezm-i %amda n<y-ı dilsün ba%rın ef%<n eylesün
Çeng-i "addin *am idüp <h eylese deff ü rüb<b
=te$-i na]mu+la ey dil `<lemi ya"du+ yine
Gökde mur%<nı baqirde m<h!yi itdü+ keb<b
Ey gö+ül $imden gerü ta"r!r-i derd-i ser yeter
İstim<`ına bunu+ itmez taqammül $ey* ü $<bb
Ni`met! |ayy it kel<m-ı vaq$et-enc<mı gider
R>q-ı p<kine du`< "ıl eyleye Qa"" müstec<b

Qa"" te`<l< "abrini cennet ned!min q>r ide
Seyyi’<tın `afv idüp lu|fı ile ma%f>r ide

(52b)

Baqr-i @av!l lil-`Abdi’w-wel!li’l-Muqt<c il<’l-Mevl< el-Cel!l es-Seyyid Ni`met! el-Mewk>r

Fe i lâ tün

Gele ey b<d-ı ~ab< k>y-ı nig<ra seqer! `azm idüben q<l-i dil-i z<rumı bir bir a+a (S)[54] ta"r!r ü bey<n ki ben `<$ı"-ı <v<resine $<yed ola raqm ide ol y<r-i (S) cef<k<r u sitemk<r u per!-r>y-ı melek-*>y-ı dil-<r<ve$-i zümre-i *>b<n (S) varıca" südde-i derg<hına yüz sür aya%ı *<kine lu|f ile ve rıf" ile *i|<b (S) idüp a+a söyle ki ey ru*ları gül lebleri mül k<küli sünbül "addi `ar`ar (S) deheni %onçe-i qamr< ve gözi nergis-i $ehl< ve "a$ı %urre-i %arr< ve cem<li meh-i t<b<n (S) (/)[55] &am-ı `a$"u+la senü+ ey gül-i ter pister-i *<kister-i hicrü+de yatur v<lih-i dem-beste (S) ve qayr<n da*ı leb-te$ne zül<l-i güher la`l-i rev<n-ba*$u+a ey r>q-ı mu~avver (S) "add-i *am-ge$tesini b<r-ı bel< itdi dü-t< dest-i fir<" ile çeküp ç<k-i gir!b<n (S) idüp a%lar (/) Dest-i el|<f-ı `illiye+ ile sil d!de-i %am-didesinü+ "anlu (S) ya$ın merhem-i va~lu+ ile "ıl za*m-ı ciger-p<$ u dem-<l>dına her laq]a müd<v< (S) sa+a l<yı" mıdur ey serv-"add `u$$<"-ı per!$<n-ı dile raqm itmeyesin a%layalar derdü+le (S) eyleyüp ef%<n (/) Bu gece k>$e-i b!-t>$e-i %am-*<nede fery<d u fi%<n (S) eyleyüp ol l<le-ru* u %onçe-fem u s!m-ber u serv-"addi b>s u ken<r itmek (S) olur mı diyu qasretle gözüm ya$ını nehr eyleyüp efk<r-ı %am-ı la`l-i lebi c<numa (S) k<r itmi$di $öyle ki ey dil (/) Tutu$up yanmı$dum n<r-ı %am-ı `a$"ı ile (S) s!ne-i b!-k!neme k<r itmi$di s>z-ı fir<"ı gözümü+ "anlu ya$ı ~ubq u mes< (S) nehr olup a"masa eger cismümi kül eyler idi s>z-ı elem ben bu "adar derdle (S) <h eyler iken ol meh-i nev oldı nüm<y<n (/) Qamdu’ll<h ki |ul>` eyledi (S) *>r$!d-i mur<dum beni *<kister-i willetden o dem werre-~ıfat pertev-i el|<fı(S)

(51a)

ile ref` idüp aqv<lümi $ef"atle su’<l eyleyüp ol s<`id-i s!m!ni ile (S) gerdenüme ~arıluban lu|fla |aty!be $ür>` eyleyicek *<tırum ol y<r (S) (/) `A"lumı z<’il idüp s<ye-~ıfat dü$mesem aya%ına dem-beste vü qayr<n (S) o gül-i b<%-ı `a|< %onçe-i gülz<r-ı ~af< $em`-i $ebist<n-ı vef< dest-i kerem birle (S) (alup ba$umı z<n>ya "oyup qüsn-i ed<

[54] Divandaki satırların bittiği yeri belirtrmek için bu işareti kullanıyorum.
[55] Bu işareti cümlelerin bittiğini, yeni bölüme geçildiğini göstermek için kullandım.

birle[56]) *i|<b eyleyüp ol dem ba+a dir çekme %am ey `<$ı"-ı n<l<n (/) Yo" yire fikr-i (S) deh<numla ~a"ın <h u fi%<n eyleme kim za*mu+a $imden geru in~<fa gelüp (S) merhem-i va~lumla dev< eyleyeyin <b-ı qay<t-ı lebüm ey `<$ı"-ı dil- *aste rev<dur (S) ~unayın a%zu+a em leblerümi "oc belümi b>s-ı ken<r eyle ki c<nu+ gele misk!n (S) (/) Göricek bendesine t< bu "adr-i lu|f-ı fir<v<nını aya%ına dü$düm elini (S) öpdüm ve didüm a+a c<n< bu ne `<lem durur ey r>q-ı mu~avver `acab< dü$üm mi ki (S) yo*sa *ay<lüm mi ki diyücek ol gülüp n<zla dir dü$ü+ ise *ayr ola ey `<$ı"-ı (S) giry<n (/) Minnet All<h'a yine kevkeb-i bed-mihr |ulu` eyleyicek burc-ı sa`ddan (S) açılup ba*t-ı bedüm devlet-i vu~lat ba+a el virdi ~af<-yı $eref-i ~oqbet-i y<r ile (S) mü$erref oluban la`l-i güher-p<$ın emüp kesb-i ~af< wev" u sür>r eyler iken (S) neyleyeyin ey dil-i $eyd< (/) İri$üp va"t-i seqer pertev-i *>r$!d-i cih<n-t<bla (S) meml> olıca" kevn ü mek<n |urdı o mihr-i felek-i qüsn ü beh< $!ve vü n<z ile (S) |ul>` eyledi ve $a`$a`a-i mihr-i cem<li ile %am-*<nemi pür-n>r idicek dü$düm (S) aya%ına didüm ey $eh-i *>b<n (/) Künc-i qasretde %am-ı hicrü+le <h u fi%<n eyleyüp (S) efk<r-ı %am-ı la`l-i lebi ey %onçe-fem ebr>laru+u+ fikri ile "<metümi *am idüp (S) efl<ke %am-ı `a$"u+la n<le vü z<rum iri$üp böyle fel<ket ile (S) <h eyler iken |<li`üm el virdi dil-i *asteyi bir laq]a vi~<lü+ ile (S)

(51b)

itmi$ idi mesr>r (/) Beni senden ayırup künc-i fir<" içre "odı z<r u qüzn (S) <h u en!n eyleyeyüm ç<re nedür girye vü z<r eylemeden %ayrıya elbette (S) felek her kimi bir laq]a vi~<l ile feraqn<k ide ~o+ra niçe bi+ dürlü bel< (S) vü elem ü derdle girift<r idüp eyler anı n<l<n (/) Resm-i gerd>n-ı den! (S) böyle durur çar*-ı felek devr ideli kimseyi güldürmez iken b<r! hele (S) `ilm ü hüner ehlinü+ erb<b-ı kem<lü+ bükilüp bir dem eger "u|b-ı mur<dı üzre (S) devr idicek olur ise so+ra niçe cevr ü cef< zecr ü `an< birle ider ba%rını (S) pür-*>n (/) =h elinden felek-i sifle-nev<zu+ ki kem<l ehline raqm eylemez a~l< (S) nidelüm meyli ed<n!ye durur sende hünerden exer oldu%ını bilse hedef-i (S) t!r-i bel< eyler o dem s!ne+i ey `<$ı"-ı $>r!de kem<l ehli ise+ ma`rifetü+ sa+a (S) olur b<`ix-i qırm<n (/) Nedür ey çar*-ı den!-perver `aceb Ni`met!'nü+ cürm ü gün<hı ki (S) a+a cevr itmedesin döne döne ~ubq u mes< anda *at< yo*sa hem<n (S) ma`rifet ~arf idüp ev"<tını taq~!l-i kem<l üzre olup evc-i hünerde ayu+ on dördi gibi ma`rifeti mihri kem<l üzre

---

[56] Parantez içindeki kısım divanda, "birle" kelimesinin yanına gelecek şekilde sayfa kenarına yazılmıştır. Yazının yanında "sahh" ifadesi bulunmaktadır.

iken qayf (/) (S) gösterürsü+ anı no"~<nla m<nend-i sü*< neyleyelüm ~abr idelüm böyle (S) imi$ kelle-i b!-devletine dest-i "adr-i kilk-i "a{< birle ne taqr!r ü bey<{ (S) itdi ise emr-i _ud<nu+ çekelüm ~abr idelüm ola ki raqm eyleye aqv<l-i mel<l-<verine qa{ret-i Yezd<n (S)

(50a)

Tesd!s ü Ma|la` li-Muqarririh!

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

I
Bir `aceb devre getürdü+ bizi ey Rabb-i raq!m
Ç<re ne neyleyelüm bilmezüz qayy ü `al!m
@utdı düny< yüzini $a*~-ı le’!m ile sa"!m
éalmadı ~adr-ı keremde da*ı bir merd-i ker!m
K<mile ma`rifeti v<sıta-i cürm-i `a]!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

II
Bu mıdur resm-i felek t< ezel! bilsem `aceb
Ehl-i diller çeke hep b<r-ı %am u c<m-ı ta`ab
_awele-n>$ ide s<%ar-ı ~ahb<-yı |arab
Sen bilürsin yine bu qikmet u sırrı y< Rabb
K<mile ma`rifeti v<sıta-i cürm-i `a]!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

III
Ne "adar ehl-i ma`<rif var ise ey dil-i z<r
F<"adan cümlesi b!-|<"-ı wel!l ü %am-*ˇ<r

Ne "adar *ırsız u]<lim var ise <*ir-i k<r
Eylemi$ her birisi mesned-i c<h üzre "ar<r
K<mile ma`rifeti v<sıta-i cürm-i `a]!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

IV
Kim ki sa`y eyler ise $<m u seqer `i~y<na
Her cihetle iri$ür devlet-i `izz ü $<na
Mu"te{<sı felegü+ $imdi budur d!v<na
B<`ix-i nekbet olur `ilm u hüner ins<na
K<mile ma`rifeti v<sıta-i cürm-i `a]!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

V
Ne "adar olsa ki$i `<lim vey< ehl-i hüner
_al"-ı `<lem o "adar a+a ih<net eyler
Ne "adar]<lim olursa bu zam<n içre eger
Devlet el virür a+a rütbe-i `<l!ye irer
K<mile ma`rifeti v<sıta-i cürm-i `a]!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

VI
Bulma" isterse+ eger dünyede `izz ü devlet
C<hil ol kim bulasın sen da*ı n<m u $öhret
Sa+a didüm qawer it yo" yire çekme zaqmet
`İlme sa`y eyler ise+ eyler i~<bet nekbet
K<mile ma`rifeti v<sıta-i cürm-i `a]!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

(50b)

VII

S!ne-i ehl-i hüner t!r-i %ama oldı siper

Miqnet-i qüzn ü keder birle ider `ömri güwer

Böyledür qükm-i "a{< Ni`metiy< çekme keder

Görelüm ~abredelüm bir gün olur bu da geçer

K<mile ma`rifeti v<sı|a-i cürm-i `a]!m

}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

Tesd!s li-Kit<beti'l-`Abdi'l-Fa"r Ma|la`-ı Merq>m `Abdü'l-B<"! Efendi

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün

(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

I

Y< il<h! ba+a iqs<n u mürüvvet senden

Za*m-ı im!r-i %am-ı merhem-i r<q<t senden

`=leme senden irer $<d! vü miqnet senden

Ey kerem k<nı _ud< lu|f u mürüvvet senden

Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden

Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

II

Demidür %u~~a-i fir"at ile <h eyleyeyin

D>d-ı <h-ı dil ile çar*ı siy<h eyleyeyin

&am-ı c<n<nla $imden geru <h eyleyeyin

We"anı fikri ile yirümi ç<h eyleyeyin

Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden

Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

III

Beni d>r eyledi devr ol meh-i t<b<numdan

Kime fery<d ideyin |<li`-i b!-$<numdan
B!-qu{>r oldı cih<n n<li$ ü ef%<numdan
N’ola "an a%lar isem d!de-i giry<numdan
Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden
Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

IV
M<h-r>lardan ayurdı beni bu çar*-ı rez!l
N’ola "an a%lamadan d!de-i ter olsa `al!l
Qa{retü+den umarum r>z u $eb ey rabb-i cel!l
Ba+a r>zı "ılasın ~abr-ı cem!l ecr-i cez!l
Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden
Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

V
Re$k-i m<h-ı nev idi ebr>-yı %urr<sı anu+
R>q-ba*$-ı dil idi %once-i qamr<sı anu+
Sidreye $!ve iderdi "add-i b<l<sı anu+
Qa"" budur r>qa %ıd< idi tem<$<sı anu+
Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden
Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

(49a)

VI
İki `<lem güne$i fa*r-i ris<let qa""ı
;eb-çir<%-ı qarem-i Ka`be-i vu~lat qa""ı
Der-i dery<-yı kerem baqr-i $ef<`at qa""ı
Ma`den-i mu`cize ol k<n-ı nübüvvet qa""ı
Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden
Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

VII

;erqa-i t!%-ı cef< s!nede her d<% bel<

Merhem-i lu|fu+la za*m-ı dile eyle dev<

Y< il<h! kerem it Ni`met!ye eyle `a|<

;ef"at ü merqametü+ ey kerem ıssı mevl<

Meded All<h meded `avn ü `in<yet senden

Bu fir<" <te$ine döymege |<"at senden

Müseddes li-Kit<bih!

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

I

Ey gö+ül wemm-i `ad>-yı bed-li"<dan çekme %am

P<di$<h u baqr u berr olsa+ iderler yine wemm

Dü$men-i bed-*ˇ<h iderse sa+a ger cevr ü sitem

Kendü va~fın wikr ider `<lemde herkes dem-be-dem

Dost medqinden ne a~~ı wemm-i dü$menden ne %am

F<ri% u <z<deyüm birdür yanumda medq ü wemm

II

éalmadı *al"-ı cih<nda birbirine i`tib<r

éadq ü wemmdür her birinü+ p!$esi leyl ü neh<r

Ma`rifet `add eyleyüp wemmi iderler ifti*<r

Dünyede ger `<rifise+ olma wemm<m ile y<r

Dost medqinden ne a~~ı wemm-i dü$menden ne %am

F<ri% u <z<deyüm birdür yanumda medq ü wemm

III

Oldu+ ise za*m-*>rda |a`n-ı a`d<dan eger

Böyledür aqv<l-i `<lem çekme b!h>de keder

Wemm ü %ıybet itdüginden sa+a ne her b!-hüner

Dü$mesün her dem dilü+den i$bu beyt-i mu`teber

Dost medqinden ne a~~ı wemm-i dü$menden ne %am

F<ri% u <z<deyüm birdür yanumda medq ü wemm

IV

Her *ar-ı l<-yefhem ile olma ey dil hem-ni$!n

Qa""-ı n<nı bilmeyen bed-fi`le olma gel "ar!n

Dest-i cevrinden mu"arrer ~o+ra fery<d u en!n

Vir tesell! "albü+e bu beytle olma qaz!n

Dost medqinden ne a~~ı wemm-i dü$menden ne %am

F<ri% u <z<deyüm birdür yanumda medq ü wemm

(49b)

V

@a`n u te$n!`-i `ad> vir ise "albe infi`<l

éonmasun mir’<t-ı |ab`a werrece gerd-i mel<l

Yı"dı ise "alb-i v!r<nu+ `ad>-yı bed-*ı~<l

Sen hem<n ey Ni`met! anı cen<b-ı qa""a ~al

Dost medqinden ne a~~ı wemm-i dü$menden ne %am

F<ri% ü <z<deyüm birdür yanumda medq ü wemm

Tesd!s li-Muqarririh! Ma|la`-ı Merq>m `Ubeyd!

Fâ i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fa’ lün

I

B!-vef< ile dil< dünyede ülfet etme

Gördügü+ *>ba da*ı `ar{-ı muqabbet etme

Göricek dü$men ile dil-beri nefret etme

`=mil ol bu söz ile kendü+e zaqmet etme

Dime c<n<neye a%y<rla ~oqbet etme

Seni sevsün dir ise+ a+a na~!qat etme

II

_ˇ<ba vardu" da bu $eb pister-i %amda dil-i z<r

Gördi rü’y<da gelür qüznle mecn>n-ı niz<r

Didi ey miqnet-i `a$" ile {a`if ü b!m<r

Olma" isterse+ eger v<~ıl-ı va~l-ı dild<r

Dime c<n<neye a%y<rla ~oqbet etme

Seni sevsün dir ise+ a+a na~!qat etme

III

`A"lu+ alınca ider sa+a niçe mihr ü vef<

\o+ra eyler niçe bi+ dürlü va*! cevr ü cef<

;ef"at itmez sa+a el-q<~ılı ol m<h-li"<

Qasb-i q<l oldı dil< sa+a bu beyt-i ra`n<

Dime c<n<neye a%y<rla ~oqbet etme

Seni sevsün dir ise+ a+a na~!qat etme

IV

Künc-i miqnetde seni derdle giry<n etse

E$k-i çe$mü+ a"ıdup c>lar `umm<n etse

=te$-i hicri ile s!ne+i s>z<n etse

Bezm-i %am içre da*ı ney gibi n<l<n etse

Dime c<n<neye a%y<rla ~oqbet etme

Seni sevsün dir ise+ a+a na~!qat etme

V

Ba+a raqm eylemedi werrece ol s!m-tenüm

Dem-be-dem dü$mene lu|f itmede amm< ki benüm

=te$-i `a$"ı ile yandı kül oldı bedenüm

Ni`met! `<"ilise+ q<~ılı g>$ it sü*anüm

(48a)

Dime c<n<neye a%y<r ile ~oqbet itme
Seni sevsün dir ise+ a+a na~!qat etme

Tesd!s-i Fa"!r Ma|la`-ı Veys!

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

I

İrdi efl<ke %am-ı `a$"u+la ef%<num
Q<lüme werrece raqm eylemedü+ sul|<num
_aste-i hicrü+ olup ey $eh-i `<l!-$<num
Pister-i %amda "ılur n<le dil-i n<l<num
S!neden çı"ma%a az "aldı %amunla c<num
;eref-i ma"demü+e munta]ıram sul|<num

II

Perde-i derd-i %amu+da senü+ ey s!m-beden
Yandı *<kister olup <te$-i `a$"u+ ile ten
Qasret-i la`lü+ ile |a+ mıdur ey %once-dehen
Pister-i %u~~ada her $eb n'ola itsem $!ven
S!neden çı"ma%a az "aldı %amu+la c<num
;eref-i ma"demü+e munta]ıram sul|<num

III

é<metüm b<r-ı %am-ı derd ü elem eyledi *am
éıldı ~ad p<re tenüm *ançer-i *>n-r!z-i sitem
İtmedü+ za*m-ı dil-i z<ra vi~<lü+ merhem
Menzilüm ola gibi cevrü+le mülk-i `adem
S!neden çı"ma%a az "aldı %amunla c<num
;eref-i ma"demü+e munta]ıram sul|<num

IV

İtdi te$r!f bu $eb *<numa ol "a$ı hil<l

éar$u çı"dı a+a c<n eyleyüben isti"b<l

Lu|fla "ıldı o dem q<l-i dil-i z<rı su`<l

A%layup didüm a+a ey gül-i gülz<r-ı cem<l

S!neden çı"ma%a az "aldı %amunla c<num

;eref-i ma"demü+e munta]ıram sul|<num

V

_aste-i derd-i %amu+ olalı c<n< dil-i z<r

N<lesi ile ider her gece *al"ı b!d<r

Ni`met!ve$ ne `aceb eyler isem n<le vü z<r

Gözümü+ ya$ına raqm eylemedü+ <*ir-i k<r

S!neden çı"ma%a az "aldı %amu+la c<num

;eref-i ma"demü+e munta]ıram sul|<num

(48b)

Tesd!s li-Muqarririhî Ma|la` L<-Edr!

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

I

Gül$en-i qüsnü+de bülbül gibi n<l<n oldu%um

Ru*laru+ $ev"ıyle her dem z<r u giry<n oldu%um

Zülf-i mü$g!nü+ gibi her $eb per!$<n oldu%um

R<h-ı k>yu+da senü+ *<k ile yeks<n oldu%um

Hep senü+çündür benüm yolında "urb<n oldu%um

Y< kimü+çündür benüm k>yında n<l<n oldu%um

II

Bir %ar!b üft<de ki hiç itmedü+ bir kez vef<

D<’im< yanu+dan ayrılmaz ra"!b-i bed-li"<
Sa+a l<yı" mı dem-<-dem idesin ba+a cef<
K>y-ı `a$" içre nig<r< çekdügüm derd ü bel<
Hep senü+çündür benüm yolında "urb<n oldu%um
Y< kimü+çündür benüm k>yında n<l<n oldu%um

III
A%lama"dan gözlerüm ya$ını `umm<n itdügüm
Bülbül-<s< gül$en-i k>yu+da ef%<n itdügüm
Dest-i %am birle çeküp ç<k-i gir!b<n itdügüm
S!nemi n<r-ı %am-ı `a$"u+la s>z<n itdügüm
Hep senü+çündür benüm yolında "urb<n oldu%um
Y< kimü+çündür benüm k>yında n<l<n oldu%um

IV
Kuyu+ içre eyledüm cism-i {a`!füm p<y-m<l
İtmedü+ bir kez teraqqum ba+a ey Y>suf-cem<l
&amla irdi gerçi mir’<t-i dile jeng-i mel<l
M>my<nu+ fikri ile "addüm oldu%ı *ay<l
Hep senü+çündür benüm yolında "urb<n oldu%um
Y< kimü+çündür benüm k>yında n<l<n oldu%um

V
=te$-i hicre ya"up s!nem keb<b itdüklerüm
Ni`met!ve$ olma%ı gözlerüm ya$ın $ar<b itdüklerüm
P<y-m<lü+ olma%ı *od irtik<b itdüklerüm
Cismümi yolu+da sul|<num tür<b itdüklerüm
Hep senü+çündür benüm yolında "urb<n oldu%um
Y< kimü+çündür benüm k>yında n<l<n oldu%um

(47a)

Tesd!s li-Kit<bih! Ma|la`-ı B<"! Efendi

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

I

Te`<l<’ll<h zih! qüsn-i ~af<-ba*$ u sür>r-efz<

Cih<na gelmedi mixlü+ senü+ ey dil-ber-i ra`n<

Lebü+dür %once-i qamr< ~açu+dur `anber-i s<r<

Na]!rü+ yo" felekde ey hil<l-ebr> melek-s!m<

Nedür bu *andeler bu `i$veler bu n<z u isti%n<

Nedür bu cilveler bu $!veler bu "<met-i b<l<

II

éadd-i mevz>nu+ ey serv-i rev<num na*l-i |>b< mı

Gülist<n-ı |ar<vetde ru*u+ verd-i mu|arr< mı

Gül-i b<%-ı behi$t mi `<rı{u+ y< verd-i qamr< mı

Dürr-i dend<nu+ ey k<n-ı güher lü’lü’-i l<l< mı

Nedür bu *andeler bu `i$veler bu n<z u isti%n<

Nedür bu cilveler bu $!veler bu "<met-i b<l<

III

&am-ı zülfü+le her $eb çı"mada efl<ke ef%<num

Ba+a raqm itmedü+ bir werre ey mihr-i dıra*$<num

Benüm `ömrüm benüm r>*um benüm serv-i *ır<m<num

Ser!r-i qüsne $<h oldu+ benüm devletlü sul|<num

Nedür bu *andeler bu `i$veler bu n<z u isti%n<

Nedür bu cilveler bu $!veler bu "<met-i b<l<

IV

_ır<m<n olmada c<n< "addü+ na*l-i ~anavber mi

Mel<qat gül$eninde leblerü+ gülberg-i aqmer mi

Güzelligü+ <sm<nında ru*u+ mihr-i münevver mi

[iy<-ba*$ olmada mihr-i münevver sa+a be+zer mi

Nedür bu *andeler bu `i$veler bu n<z u isti%n<

Nedür bu cilveler bu $!veler bu "<met-i b<l<

V

Nig<r< qüsnü+e ma%r>r olup a%latma `u$$<"ı

Bilürsin kim güzellik kimseye c<n< degül b<"!

Esirge Ni`met!-i müstemend-i z<r u mü$t<"ı

Bu beyt-i dil-gü$<-yı qasb-i q<l itdi sa+a B<"!

Nedür bu *andeler bu `i$veler bu n<z u isti%n<

Nedür bu cilveler bu $!veler bu "<met-i b<l<

(47b)

Tesd!s-i Fa"!r Ma|la`-ı Vu~>l!

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

I

Gördügü+ her c<yeye itme muqabbet ey gö+ül

`=$ı" olup kendü+i "ılma mel<met ey gö+ül

Dil-rüb<larda bilür yo" "adr ü "ıymet ey gö+ül

Bundan özge `<rife olmaz na~!qat ey gö+ül

Olma% isterse+ cih<n içinde r<qat ey gö+ül

B!-vef< dild<rdan eyle fer<%at ey gö+ül

II

`=$ı"u+ "adrin bilür bir ~<dı" "almadı

R<h-ı `a$" içre da*ı `a$" ile f<'ik "almadı

`Ahdine x<bit-"adem y<r-i muv<fı" "almadı
Na"d-i c<n tesl!mine `<lemde l<yı" "almadı
Olma% isterse+ cih<n içinde r<qat ey gö+ül
B!-vef< dild<rdan eyle fer<%at ey gö+ül

III
Zülf ü ru*s<rı %am ile <h idüp leyl ü neh<r
Miqnet-i derd ü %am-ı qasretle olma dil-fi%<r
_>n-ı e$kü+ her dem itsü+ *<k-i p<yine nix<r
Q<lü+e raqm eylemez ol serv-"add l<le-`iw<r
Olma% isterse+ cih<n içinde r<qat ey gö+ül
B!-vef< dild<rdan eyle fer<%at ey gö+ül

IV
`Ar~a-i `a$"ında y<rü+ olma ey dil p<y-m<l
Yo" yire fikr-i deh<nı birle oldu+ *aste-q<l
Ebruv<nu+ hicri eyler "<metü+ <*ir hil<l
_o$ dimi$ bu ma|la`ı bir $<`ir-i $!r!n-ma"<l
Olma% isterse+ cih<n içinde r<qat ey gö+ül
B!-vef< dild<rdan eyle fer<%at ey gö+ül

V
Bezm-i %amda ba%ru+ı del ney gibi fery<d "ıl
=h-ı <te$n<kü+ ile `<lemi ber-b<d "ıl
Ni`met!ve$ her cihetle kendü+i n<-$<d "ıl
é albü+e %am `<rı{ oldu"ça bu beyti y<d "ıl
Olma% isterse+ cih<n içinde r<qat ey gö+ül
B!-vef< dild<rdan eyle fer<%at ey gö+ül

(46a)

Tesd!s ü Ma|la` li-Muqarririh!

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

I

Dil< meyl itme her *>ba cih<na oluban rüsv<
Güzellerde vef< yo"dur bilürsin werrece a~l<
İrerse <h u z<ru+ çar*a ger ey `<$ı"-ı $eyd<
Teraqqüm eyleyüp sa+a fi%<nu+ eylemez ı~%<
Reh-i `a$"ında `ömr-i n<zen!nü+ eylese+ ifn<
Yüzü+e werrece ba"maz o *>r$!d-i cih<n-<r<

II

Ne de+lü qüsn ü <na m<lik olınsa per!-peyker
Cef< vü cevrini `u$$<"a ol de+lü füz>n eyler
Bel<-yı b<r-ı hicri cismü+ eyler `<"ıbet b!-fer
Dil< bu ma|la`-ı %arr<yı it `<"il ise+ ger
Reh-i `a$"ında `ömr-i n<zen!nü+ eylese+ ifn<
Yüzü+e werrece ba"maz o *>r$!d-i cih<n-<r<

III

Varınca pister-i %amda bu $eb *ˇ<ba dil-i n<l<n
Gelür rü'y<da gördi qüznle mecn>n-ı ser-gerd<n
Didüm var mı cih<nda derd-i `a$"u+ terkine derm<n
Didi bir <h idüp ol `<$ı"-ı $>r!de vü giry<n
Reh-i `a$"ında `ömr-i n<zen!nü+ eylese+ ifn<
Yüzü+e werrece ba"maz o *>r$!d-i cih<n-<r<

IV

Gö+ül virse+ eger bir %once-fem gül yüzlü dild<ra
İdüp nefret "açar senden varur r<m olur a%y<ra

Yolında ol seh!-"addü+ siri$kü+ dönse enh<ra

Sa+a meyl itmez el-q<~ıl sözüm g>$ eyle b!-ç<re

Reh-i `a$"ında `ömr-i n<zen!nü+ eylese+ ifn<

Yüzü+e werrece ba"maz o *>r$!d-i cih<n-<r<

V

Ra"!b-i bed-li"<ya y<r olur varur o gül-ru*s<r

Es!r-i derd-i `a$" idüp seni c<ndan ider b!-z<r

Gö+ül virme cih<nda b!-vef<ya Ni`met! z!nh<r

Bu beyt-i dil-ke$ ile `<mil olup dilde "ıl tekr<r

Reh-i `a$"ında `ömr-i n<zen!nü+ eylese+ ifn<

Yüzü+e werrece ba"maz o *>r$!d-i cih<n-<r<

(46b)[57]

(45a)[58]

---

[57]“Es-sel<mü `aleyke tahiyyeten min `indill<hi müb<reketen |ayyibeten y< qab!b! lil<h ve e*! fi’ll<h biz sizi her vechle unutmadu" ve inşa’ll<h unutmam ve sizden niy<z iderüz bizi unutmayasız ve i*v<nın muqibb!nin sizinle mül<"<t itdügine ~oqbetimüz wikr olınanlara sel<m ve du`< ve li’ll<hi ve fi’ll<hi muqabbet iderüz ve gerçek erenlerden olmamuz içün ve `<"ıbette *ayırlı%ı içün du`< ve ric< ederüz m<$a-All<h sizin belde+üzde i*v<n-ı f!’ll<humuz ço"dur All<h wü’l-cel<l te`<l< $<nuh> *a{retleri `Arap’ta ve `Acem’de aqy< ve emv<t i*v<numuz ile bizi mecma`i ~<liq!nde iki cih<nda cem` eyleye içümüzden birümüzi seçmeye <m!n "arda$lar biz bu cih<n ki a*iretü+ ekinligidür bir kere gül$en idenü+ eger çalışır isek ve bunu+ r<qatına ve devletine irerüz biz nefsümüzi bu $ey’e telef etmeyelüm tewekkür ü tefekkür idelüm dem-be-dem tera""! idelüm bu bir fır~atdur ki elümüze geçdi böylece ~oqbete qar<mdur dimüşler ve bu ic<zet-n<meyi istinsaq idüp müq!blere ne$r idesüz.”
Sayfanın tamamı divanın genel yazı şeklinden farklı, bozuk bir yazıdan oluşuyor. İçerik olarak da divanla pek uyuşmuyor. Bu sebeplerden ötürü metnin divana âit olmadığını, sonradan eklendiğini düşünüyorum.

[58]“F<’ideden *<l! olmaz zam<ndan <*ir oldı hem<n `al<-"<dir el-v<si` çalışan mü’minlerü+ ecirleri pek ço" olur fenes’elu’ll<h el-vehh<b el-ker!m en yehdiyen< ve iyy<küm seb!leh> <m!n bi-qürmet-i Meqemmed ~alla’ll<h> te`<l< `aleyhi ve sellem ve’s-sel<m bu k<%ıdı bir "aranlı"(da) `acaleten yazdu" "u~>rumuza ba"mayasız bu na]mları bil<d-ı İsl<miyyede mümkin olur ise T<t<r memleketlerine ve s<`ir neşre himmet ve %ayret idenleri All<hu zü’l-cel<l iki cih<nda `az!z ü sa`!d ü refi` ü müfliq ve ber-qud<r eylesün <m!n. Bismill<hi’r-raqmani’r-raq!m min `Abdi’ll<h Aqmed bin İbrah!m il< e*!hi lill<h ve ref!"ıh! il<’ll<h ve ~ıdd!"ıh! mina’ll<hi fa*ri’l-`ulem< ve zeyni’l-fu{al< ve muqibbi’~-~uleq< e$-$ey* el-q<cc `Al! Efendi sel<mun `aleyke taqiyyeten min `indi’ll<h müb<reketen |ayyibeten amma ba`d fe-inn! `aqmidü ileyke ilall<hi’l-lew! l< il<he ill< h> fe-u~all! `al< Res>lihi’l-Mu~|af< ve qab!bihi’l-mucteb< ve `al< <lihi ve ~aqbihi ecma`!n ve ned>’ll<he te`<l< en yehdiyen< seb!leh> ve yerzu"an< ve iyy<küm el-`afve ve’l-<fiyete f! lu|fe’l cem!l ve’t-tevf!"e’t-t<m ve >s!ke bi’l-ciddi f!-taqs!li’l-ma`rifeti bi-iks<ri’w-wikri "ıy<men "u`>den ve mud|aci`an ve sırran ve `al<niyyeten ve hicreten ve qubbeten ve ~ıqqaten”
Sayfanın tamamı divanın genel yazı şeklinden farklı, bozuk bir yazıdan oluşuyor. İçerik olarak da divanla pek uyuşmuyor. Bu sebeplerden ötürü metnin divana âit olmadığını, sonradan eklendiğini düşünüyorum.

(45b)[59]

(44a)[60]

---

[59]“u mara{an ve qa{eren ve ~aferen ve leylen ve neh<ren ve sür>ren ve qüznen ve lis<nen ve "alben fe-inne’w-zikra a"rabu’t-|uru" ila’ll<h ve ev{aquh< ve eshelüh< ve a]heruh< `al< m<- ~urriqa fi-kütübi’l-`ulem<i’r-rabb<niyy!n ve cürribe beyne’s-s<lik!ni’~-~<di"!n ve’ş-tehere `inde’l-`<rif!n es-sabi"!n ve tera""< bihi’l-v<~il>n ve seba"a bihi’s-sabi">n ve te"arrebe bihi’l-mu"arreb>n ve bi’l-*ayri bih! el-ma"<mu’l`-al<mi bele%a bih! ma"<me’l-a`l< men bela%a mine’s-saq<beti ve’t-t<bi`!n ves<`iri’l- evliy<i ve’~-~<liq!n `al< "adri isti`d<dihim vesyihim ve himmetihim ve]annihim bi’ll<hi te`<l< ~ıd"ıhim "<la’ll<h> te`<l< f! kit<bihi’l-müb!n ve’l-lew!ne c<hed> f!n<le-nehdiyennehüm sübülen< el-<yeh. Fe-in"ulte zem<nun< zem<nu’l-ibtil< ve’l-kesel ibteleyn< bi-*idmeti’d-d!n ve *<le|ana’n-n<sü veleh> ve-l< büdde bih! mine’l-fer<%i li’s-s<liki "uln< inne’l-fuy>{<’l-il<hiyye terc!fi-"ul>bi’l-mü’min!ne mixle baqri’n-N!l il< mine’l-leyl il< yevmi’l-"ıy<meti ve f! külli `a~rin f! vechi’l-ar{ı ric<len *ulef<en yestef!d>ne’n-n<sü minhüm l<-yen"a|i`>ne fe `aleyn< ve `aleyküm ve dev<m l<- il<he illa’ll<h ve bi-qüsnin ecezn<küm ic<zeten k<mileten ve’s-sel<m bu na]mları ümmet-i Meqemmed ~all<’l-l<hu te`<l< ve sellem beldelerine Ana|oli’ya Rum iline ve Tatar memleketlerine mümkin olursa ne$re himmet ve %ayret idenleri All<h te`<l< düny<da ve <*iretde cem!`-i me|<libine n<’il ve "or"ularından em(!)n u s<lim ve iki cih<n fa*ri ~alla’ll<hu te`<l< `aleyhi efendimüzü+ $ef<`at-ı `u]m<sına ma]har ve se`<det-i d<reyn ile sa`!d eyleye z!r< bu ümmete *izmetidür ne oldı%ini fehm idesüz y< eyyuhe’l-e*i’l-e`azz el-ekrem el-q<cc e$-$ey* `Al! Efendi ol |araflarda olan muqibb ve |<lib-i Qa"" olup”
Sayfanın tamamı divanın genel yazı şeklinden farklı, bozuk bir yazıdan oluşuyor. İçerik olarak da divanla pek uyuşmuyor. Bu sebeplerden ötürü metnin divana âit olmadığını, sonradan eklendiğini düşünüyorum.

[60]“Wikru’ll<ha ra%bet iden "arda$lara bu ic<zet-n<meyi gösterüp ta`l!m idesiz mu|la"a rı{<-yı B<r! için bi-l<-`adedin mu`ayyenetin l< il<he illa’ll<h kelimesini o"uma%a ic<zet virdüm in$<-All<h bir dürlü vesvese olınmazın gelür görmek istemez beher gün yüz isti%f<r ve on ~al<t-ı şer!fe ve kel!me-i tevq!di fi-külli q<l<t wikr ideler ve fe{<’ilin kit<blardan bulup *aber veresigiz muvaqqidleri+ ecri mixli sizlere virülür de

ê udd>s!

1. Ben `<$ı"um ol y<re %ayrıya gö+ül verdüm
   Eyleyeler bi+ p<re cismümi "ayırmazam

2. Ya%maladı gö+lümi ....`a$"ı `anu+
   D!v<ne oldum bugün d<m-ı `a"la girmezem

3. `A$" ba%çesi gülüni "o"lama%a `azm eyledüm
   B<%-ı fen< %oncesin terk itmişem virmezem

4. Bu derde düşdügi ol c<y u pür-~af<
   Lo"m<n’ı görsem anu+ derm<nını sormazam

5. Dostum cem<lin görmeye munta]ır-ı d!v<ne dil
   Görürsem yüzini hiç gözümi ayurmazam

6. Levm eyleme z<hid< rüsv<-yı $eyd<lı%um
   Ben `<$ı"am dosta hiç gö+lümi ermezem

7. V<`iz ba+a nu~q idersin `a$" baqrini
   ê udd>s! dirler ba+a zinc!r ben "ırmazam

Sayfanın tamamı divanın genel yazı şeklinden farklı, bozuk bir yazıdan oluşuyor. İçerik olarak da divanla pek uyuşmuyor. Bu sebeplerden ötürü metnin divana âit olmadığını, sonradan eklendiğini düşünüyorum.

(44b, 43a)[61]

(43b)

Ta*m!s li-Muqarririh! &azel-i Nev`! Efendi

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

I

M>nis-i hicrü+ olan wev" u ~af<yı neylesün

Mübtel<-yı derd-i `a$"u+ y< dev<yı neylesün

Aya%u+ tozı var iken t>tiy<yı neylesün

éalbini ~<f eyleyen c<m-ı ~af<yı neylesün

`A$"la dem-s<z olan s<z u nev<yı neylesün

II

Devlet-i düny< ile fa*r eyleyen ~<qib-va"<r

İri$e ol dem ki n<zik cismü+ ola *<ks<r

`=lemü+ itme lib<s u efser ile ifti*<r

Bu riy<-yı fa"rla besdür sif<l-i k>y-ı y<r

Maqrem-i bezm-i fen< t<c u "ab<yı neylesün

III

Dem mi vardur za*m-ı %amze+ c<numa k<r eylemez

`=$ı"-ı ~<dı" %amu+la n<le-i z<r eylemez

Dil çeker b<r-ı %amu+ cismi *aberd<r eylemez

S<lik-i `<rif vüc>dın kendüye b<r eylemez

&ar"a-i emv<c-ı qayret <$in<yı neylesün

IV

D<men-i va~l-ı nig<ra irmedi qayf< elüm

Mihnet-i b<r-ı bel< vü derd-i %am bükdi belüm

[61] Bu sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.

Yo%iken <y <ft<bum werre de+lü müd*alüm

\abr idermi$ y<dlar |a`nına `<$ı" |utalum

=$in<lardan gelen seng-i cef<yı neylesün

V

=te$-i `a$"u+la c<n< döndi ten *<kistere

Be+zedi her d<%-ı s!nem n<r-ı %amla a*kere

Ni`met! s>zını i]h<r itmekçün dil-bere

=te$-i na]mın ya"up Nev`! çı"ardı göklere

Ol $eh-i `<l! na]ar görmez ged<yı neylesün

(42a)

Ta*m!s ü &azel li-R<"ımih!

Mef û lü / Me fâ î lün / Mef û lü / Me fâ î lün

I

A%y<rla gül$ende `ay$ itmede c<n<num

Redd itdi beni $imdi ol gözleri mest<num

Raqm eylemedi ba+a ol %once-i *and<num

Cevr itmege yüz |utdı ol <fet-i devr<num

Künc-i %am-ı mi*netde irdi göge ef%<num

II

Fikr-i leb-i la`[l] ile girmez gözüme uy*u

Cevr itmek a+a olmı$ `u$$<"a dem-<-dem *>

A`d< ile n>$ eyler her laq]a mey-i gül-b>

Wev" eylemede her gün a%y<rla ol meh-r>

éan a%lamada her dem bu d!de-i giry<num

III

Bu `<lem-i f<n!de %am oldı ba+a maqrem

R<zum dimege ey dil bulınmadı bir hem-dem

Cevrine o dild<ru+ ~abr eylemez <dem

Ol %once-dehen ba+a cevr eylemede her dem

`A$" <te$ine yandı bu s!ne-i s>z<num

IV

Bilmem ne gün<h itdi yolu+da dil-i $eyd<

Lu|fu+la a+up anı raqm eylemedü+ a~l<

Budur dilegüm senden ey lebleri b!-hemt<

Lu|f eyleyüp a%y<re a%latma beni c<n<

Zülfü+ gibi aya%a ~alma beni sul|<num

V

Künc-i %am-ı `a$"u+da derdüm olıban efz>n

Oldı gözümü+ ya$ı "an a%lamada Cey*>n

Her demde bel< vü %am ba%rumı idüp pür-*>n

Leyl< ~açu+u+ fikri itdi beni çün Mecn>n

Raqm itme misün da*ı bu Ni`met!’ye c<num

(42b, 41a, 41b, 40a)[62]

(40b, 39a)[63]

(39b)[64]

(38a)[65]

(38b, 37a)[66]

[62] Bu sayfalarda herhangi bir yazı bulunmuyor.
[63] Sayfaları divanda bulunmuyor.
[64] Bu sayfalarda herhangi bir yazı bulunmuyor.
[65] “Bu kit<bu+ ~<qibi Qamza Begz<de R<$id Efendi’nü+ ma*d>mı Qamza bendeleridür iki sa|ır yazı yazdum bu kit<bu+ ba$ına bu kit<ba ~<qib çı"an çı"masun hafta ba$ına”
Bu sayfada bulunan yazının, içerği ve yazı türü sebebiyle Divana ait olmadığını düşünüyorum.

(37b)

F!-Qarfi’l-Elif

1

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün

(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Ru*u+ üzre |a%ıdup zülf-i semens<yı ~ab<
   Eyledi yine per!$<n dil-i $eyd<yı ~ab<

2. @o%rusın mı diyeyin "<metü+e öykünecek
   Yere çaldı "oparup serv-i dil-<r<yı ~ab<

3. Lebü+e benzemesün diyü senü+ ey gül-i ter
   Açdı gül$ende seqer %once-i qamr<yı ~ab<

4. Görmedi "<met-i mevz>nu+a be+zer `ar`ar
   Gezdi ser-t<-be-"adem gül$en-i düny<yı ~ab<

5. Lewwet-i "and-i lebü+den *aber alma%a bugün
   \ordı söyletdi biraz |>|!-i g>y<yı ~ab<

6. Revi$-i "<met-i dild<ra göre+ öykündi
   Yine taqr!k idicek Sidre vü @>b<yı ~ab<

7. é opmadı b<%-ı cih<nda sa+a be+zer bir gül
   Devr idelden berü bu günbed-i m!n<yı ~ab<

8. Nigeh-i mestü+e te$b!h idicek kendüsini
   İtdi pejmürde seqer nergis-i $ehl<yı ~ab<

[66]Bu sayfalarda herhangi bir yazı bulunmuyor.

9. Arayup bulmaya hergiz reh-i a$"u+da senü+
Ni`met!ve$ yine bir `<$ı"-ı $eyd<yı ~ab<

2

Veleh> Ey{an

Me fâ i lün / Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün
(Fa` lün)

1. Ölürsem itmezem ol la`l-i n<ba isti%n<
İder mi *aste-i dil-te$ne <ba isti%n<

2. Cem<lü+ <yine bir kez na]ar iden `<$ı"
Rev<dur itse eger <ft<ba isti%n<

3. Olurdı `illet-i b!m<r-ı `a$"ına derm<n
@ab!büm itmese $<f! cev<ba isti%n<

4. Dü$ürmez elden aya%ı %amu+la rind-i cih<n
İder mi b<de-perest<n $ar<ba isti%n<

5. Pür olsa d<% u eliflerle s<`id ü b<z>
Ben eylemem yine deff ü reb<ba isti%n<

6. `Aceb |ab!`atı var Ni`met!-i z<ru+ ider
Kib<ra itmek içün intis<ba isti%n<

7. _a|-ı siy<hu+a ba"du"ça yazılur "albüm
Gelür mi |<lib-i `ilme kit<ba isti%n<

(36a)

3

Veleh>

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün)　　　　　　　　　(Fa` lün)

1. Gö+lümi silsile-i zülfine bend itdi ~ab<
Himmetin yine dil-i z<ra bülend itdi ~ab<

2. &once e|f<li gibi `ıydgeh-i gül$ende
Bülbüle $<*-ı gül alı semend itdi ~ab<

3. Bo%ma%a `<$ı"-ı %am-*ˇ<rı reh-i `a$"ında
Zülf-i *amdur *am-ı c<n<nı kemend itdi ~ab<

4. Girih-i k<küline beste idüp Leyl<'nu+
Dil-i Mecn>n'ı yine silsile-bend itdi ~ab<

5. Ni`met!ve$ reh-i `a$"ında %ub<r oldu%uma
Seqeri ba+a gülist<nda pesend itdi ~ab<

4

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün)　　　　　(Fa' lün)

1. N<zil olsa zem!ne t!r-i "a{<
S!nede c<y ider b<-emr-i _ud<

2. =$in<dan gelen bel< vü sitem
Y<d ü b!-g<neden cef< vü ew<

3. Kimsenü+ devletine yo" qasedüm
Devlete irse hep "amu düny<

4. Kimseye werre de+lü "albümde
&ara{um yo" durur bilür mevl<

5. Mu"te{<-yı sipihr-i kec-reft<r
Böyledür çekme %am ne ç<re dil<

6. Y>suf-ı mı~r-ı ma`rifet olsa+
Cümle i*v<n olur sa+a a`d<

7. Sehven `ar{ eylese+ met<`-ı dili
&ıybet ü wemm ider seni süfeh<

8. Oldı dil ma]har-ı %um>m-ı `um>m
Böyledür mu"te{<-yı qükm-i "a{<

9. Emr-i qa""dur bu Ni`met! her dem
`="ıl olan virür "a{<ya rı{<

5

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fâ i lün)

1. Gülmek olmadı müyesser ba+a `<lemde dil<
Künc-i miqnetde en!süm %amla derd ü bel<

2. Def`-i %am "ılma%a gülz<ra eger `azm itsem
@ola$ur d<menüme *<r-ı %am zecr ü `an<

3. Miqnet-i fa"r u fel<ketle eger *<k olsam
Ser-für> eylemezem dünyede n<d<na dil<

4. Felegü+ meyli ed<n!ye durur ve'l-q<~ıl
Ey gö+ül $imdi ed<n! ider `<lemde ~af<

5. Z!net-i dehr-i den! <demi ma%r>r eyler
Ni`met! devlet-i düny< olur elbette fen<

(36b)

6

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. ;!ve-i reft<ru+a c<num fed< olsun fed<
Lewwet-i güft<ru+a c<num fed< olsun fed<

2. N<zla itsek tekellüm-i kesb-i r>q eyler gö+ül
La`l-i gevher-b<ru+a c<num fed< olsun fed<

3. Elde *<me+ na*l-i gülz<r-ı ma`<rifdür senü+
M!ve-i e$`<ru+a c<num fed< olsun fed<

4. C<n virür `u$$<"a $i`rü+ ey gül-i b<%-ı hüner
Na]m-ı siqr-<x<ru+a c<num fed< olsun fed<

5. Pertev-i *>r$!d-i na]mu+ dehri pür-n>r eyledi
@ab`-ı ma`n<d<ru+a c<num fed< olsun fed<

6. K<külü+ gibi per!$<n itdi c<n< dilleri
Zülf-i `anber-b<ru+a c<num fed< olsun fed<

7. _al"-ı `<lem Ni`met!ve$ hep mu"ayyed zülfü+e
@urra-i |arr<ru+a c<num fed< olsun fed<

7

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Kem<l-i "udretin i]h<r idüp Qa"" qa{reti c<n<
Güzeller içre itmi$sin $eh! b!-mixl ü b!-hemt<

2. Leb-i la`lü+ %amın def` itmekçün levq-i *<|ırdan
Elümden d<'im< dü$mez benüm c<m-ı mey-i qamr<

3. Görelden m>my<nu+ "ılca "almamı$dur <r<mum
Beni sevd<-yı zülfü+ birle <*ir eyledü+ $eyd<

4. Gidüp `a"lum ba$umdan çe$müme `<lem olur deyc>r
Siyeh-p>$ oldu%u+ va"ti nitekim Ka`be-i `uly<

5. Gözümü+ "anlu ya$ıdur ki |utdı d<men-i dehri
;afa" ~anma görinen her $eb<ngeh ey melek-s!m<

6. Çemen ~aqnında ey gül %once-i qamr< ile nergis
Lebü+le çe$mü+e her biri oldı `<$ı"-ı $eyd<

7. Rev< mı Ni`met!-i *<ks<rı p<y-m<l itmek
Fir<"-ı k<külü+le olmu$ iken `<leme rüsv<

8

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Z!r-i zülfü+de ru*u+ zerd olsa vechi var $eh<
Leylü+ altında yazılmı$ zerle g>y< “Ve’#-#uq<”[67]

2. Ey |ab!büm gelmedü+ ben *aste q<li görmege
İtmedü+ gitdi muqa~~al bu dil-i z<ra dev<

3. M!r ü p<$<sı ile `a~ru+ mu~<qib olmadın
İtlerü+le bir gün ülfet eylemek yegdür ba+a

4. Bend-i `a$"u+dan *al<~a ç<re yo" mur%-ı dili
Bir hüm<dur <$iy<n-s<z oldı g>y< ber-hev<

5. T!r-i <humdan qawer "ıl ey gül-i b<%-ı cem<l
Ni`met!-i n<-mur<da itme b!h>de cef<

(35a)

6. Deh<nu+ gül$en-i qüsn içre bitmi$ %once-i qamr<
Ru*u+ b<%-ı mel<qatde açılmı$ bir gül-i ra`n<

8. Zülf-i `anber-<m!zü+ mu`a||ar eyledi dehri
Cih<nı |utdı b>y-ı verd-i *addü+ ey semen-s!m<

7. é açan reft<re gelse+ gül$en içre n<z u $!veyle
Olur üft<de-i "addü+ çemende `ar`ar-ı b<l<

---

[67] Duhâ Suresi birinci âyettir. Anlamı “Andolsun kuşluk vaktine”dir.

8. Leb-i la`lü+ hev<sıyla elüme c<m alam her çend
Gözüm ya$ını *>n eyler felek ol dem benüm c<n<

9. Ki bitmez m!ve-i va~lı anu+ ey Ni`met! her b<r
A"ıtma e$kü+ ol servü+ aya%ına ~a"ın "a|`<

9

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Müf<rı" olmasaydı `<rı{-ı gül-g>nu+ c<n<
é ızarmazdı |ar<vet kesb idüp berg-i gül-i qamr<

2. _ay<l-i m>miy<nu+la vüc>dum n<-bed!d olsa
Olınca wev"-ı va~lu+ üm!düm kesmezem "a|`<

3. Sürüme yirlere c<n< yazu"dur k<külü+ ba~ma
Aya%u+ öpmege ~ar"ar senü+ ol zülf-i mü$g-<s<

4. Behi$t-i `<rı{u+da d<ne-i *<lü+ gören <dem
Niçe ~abr etsün All<h'ı severse+ ey melek-s!m<

5. @ar<vetde ru*u+ verd-i gülist<n-ı le|<fetdür
Ra"!b-i *<re açılma ~a"ın ey %once-i z!b<

6. Nev<lem %u~~a vü %amdur sim<|-ı bezm-i hicrü+de
Rev< mı *ˇ<n-ı va~lu+la beni seyr itmemek c<n<

7. éoyup künc-i %amu+da Ni`met!'yi z<r u ser-gerd<n
`Ad>-yı *<rla b<%a teveccüh itme b!-perv<

10

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün)   (Fa’ lün)

1. Neyledi bilsem `aceb bu dil-i n<-k<m sa+a
Dimedü+ kim "ılayın va~lumı in`<m sa+a

2. Qawer it herkese r<m olma gel ey kebk-i *ır<m
éor"aram kim "uralar ~aydu+ içün d<m sa+a

3. \ubqa dek mun|a]ir oldum $eref-i ma"demü+e
Dimedü+ mi varayın bu gice a*$am sa+a

4. Cismümi lerze |utar nu|"a mec<lüm "almaz
Her "açan va~lu+ içün eylesem ibr<m sa+a

5. Re$kle mey-kedede ba%rumı pür-*>n itdi
Ça%ırup aya%ına ~undı `ad> c<m sa+a

6. _<tem-i la`l-i güher-b<ru+ı b>s itmekçün
Ni`met! cür’et idüp idemez i"d<m sa+a

(35b)

11

Veleh>

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Olaldan zülfü+e beste gö+ül ey ~açları Leyl<
éar<rı yo" gezer `a$"u+la t!h-i %amda éays-<s<

2. Benüm meh-r>ları sevmekde elde i*tiy<rum yo"
Na~!qat eylemi$ v<`i] |utalum ey dil-i $eyd<

3. Cih<na gelmedi mixlü+ senü+ ey %onçe-fem hergiz
Görenler dir ru*u+ olmaz bu+a be+zer gül-i ra`n<

4. Zülfeyn-i `ab!r-ef$<nı n<z ile "açan çözse+
Gözüme t<r olur `<lem ser-<-p< ey meh-i %arr<

5. Yine ey Ni`met! bir $>*-ı $ehr-<$>ba dil virdü+
Bel<-yı derd-i `a$"ı ile olup `<leme rüsv<

12

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. S!neden "a|` itse ba$um t!%-ı cell<d-ı "a{<
\anma r>-gerd<n olam yolu+da ölmekden $eh<

2. Mihr-i `<lem-s>zı çar*u+ |o%maz ise %am degül
Pertev-i *>r$!d-i ru*s<ru+ virür dehre {iy<

3. S!nede her d<%-ı *>n-<l>d-ı `a$"ı dil-berü+
Re$k-i verd-i gül$en-i cennetdür ey ~>f! ba+a

4. Gül$en-i %amda idelden bülbül-i dil <$iy<n
Za*m-ı *<r-ı hicrle fery<d ider ~ubq u mes<

5. `Id-i a#q<-yı vi~<lü+ birle mesr>r eylese+
Ni`met! "urb<n iderdi keb$-i c<nını sa+a

13

Veleh> Ey{an

Bu &azel Mu`amm<dur Her Beytinden Bir İsim Çı"ar (Be-n<m)

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Cilveger olsa+ çemende n<z u $!veyle $eh<
é addü+i t< kim göre ba$ın virür `ar`ar sa+a (İly<s)

2. Açılur "alb qaz!nem %onçeve$ *and<n olur
T!r-i dil-d>zu+ irince ey per!-peyker ba+a (Mur<d)

3. =ft<bum gün gibi `ar{-ı cem<l itse+ eger
P<yü+e yüz sürmek içün dil ider ba$ın fed< (Sel<m)

4. S!ne-i `u$$<" ider *ar" ile kesb-i in$ir<q
Qadd-i "albe far"-ı t!rü+ iricek ey "a$ı y< (Sel<m)

5. Miqnet ile bülbül-i $>r!de fery<d itmede
<r u gül her biri b!-qadd b<%da eyler ~af< (<ver)

6. V<~ıl-ı sırr-ı deh<nu+ olsa `<lemde gö+ül
Yolu+a bewl eyler idi cümle varın b!-mer< (Qüs<m)

7. Göricek zülfi gibi ba$dan per!$<n oldu%um (`=l!)
Y<r dimi$ Ni`met! `<$ı" gibi $imdi ba+a

(34a)

14

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Res>line idüp inz<l kel<mı qa{ret-i Mevl<
   Kel<mında buyurdı kim “ve nezzeln<hu tenz!l<”[68]

2. Buyurdı |<hir olmayan a+a mess itmesün da*ı
   Dedi Qa"" "ıra’<tde “ve rettn<hu tert!l<”[69]

3. `Ur>c itdürdi maqb>bın idüp da`vet qu{>rına
   Didi Fur"<n pür-n>r içre “Sübq<nellew! esr<”[70]

4. İdüp leyl ü neh<rı <yetin ol *<lı"-ı kevneyn
   Da*ı her $ey içün didi “Ve fe~~eln<hu tef~!l<”[71]

5. é ulu+dur Ni`met!-i z<ra y< Rabb! hid<yet "ıl
   Be-qa""ı “=yetü’l-Kürs!”[72] be-fa{l-ı “Meryem ü @<h<”[73]

(34b)[74]

---

[68] İsrâ Suresi 106. ayettir. Anlamı “Biz O’nu yavaş yavaş indirdik”tir.
[69] Furkan Suresi 32. ayettir. Anlamı “Ağır ağır, tane tane okutuyoruz”dur.
[70] İsrâ Suresi 1. ayettir. Anlamı “Tesbih O’na ki göğe yükseltti”dir.
[71] İsrâ Suresi 12. ayettir. Anlamı “İşte biz her şeyi uzun uzadıya anlattık”tır.
[72] Bakara Suresi 255. ayetin ismidir.
[73] Kur’an’ın 19. ve 20. surelerinin ismidir.
[74] Bu sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.

(33a)

15

Fi-Qarfi’l-B< Mine’l-Hec<

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Y<remi taqr!k idüp benden ayurdu+ ey ra"!b
İltim<sum bu ki !m<nu+dan ayursun muc!b

2. Derdüme ölmekden özge olmaya hergiz dev<
Eyleme ben *asteye tedb!r-i derm<n ey |ab!b

3. B<`ix u b<d! nedür fery<da yo*sa *<r-ı %am
Ba%ru+ı ~ad p<re mi itdi senü+ ey `andel!b

4. Künc-i %amda a%ladup ben `<$ı" u dil-*aste+i
Göz göre a`d<ya c<n< va~lu+ eylersin na~!b

5. Ni`met!ve$ eyleyüp pey%>le-i fir"atde z<r
Y<remi taqr!k idüp benden ayurdu+ ey ra"!b

16

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ben %am-ı zülf ü ru*u+la <h iderken r>z u $eb
Bir ya+a sen cevr idersin c<numa ey %once-leb

2. Giceler t< ~ubq olınca z<r u giry<n olmama
Var ise ey dil hev<-yı zülf-i c<n<ndur sebeb

3. L<le-<s< s<%ar alsam destüme bu çar*-ı d>n
Seng-i %am pür-t<b idüp ~ad p<re eyler der-`a"ab

4. Qa]]umuz yo" meclisü+den v<`i{< d<'im bize
\oqbet-i p!r-i mu%<ndan iri$ür wev" u |arab

5. Ni`met!ve$ olmadum düny<da bir dem $<dm<n
R<h-ı %amda d<'im< çekmekdeyin b<r-ı ta`ab

17

Veleh> Ey{an ve F!hi Kin<ye

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. _avf idersin ölmeden ey *ˇ<ce-i `<l!-cen<b
Werre de+lü eylemezsü+ Qa"" te`<l<dan qic<b

2. Cem` me'<l-i b!-me'<le g>i idüp m<h u s<l
_idmet-i Rabbü+den amm< kim idersin ictin<b

3. Her ne de+lü m<lla é<r>n-ı `a~r olsa+ yine
;ol demi fikr eyle kim olur yerü+ "a`r-ı tür<b

4. _idmet-i Qa""da teh<vün üzeresin amm< yine
Emr-i düny<da idersin c<n u ba$ ile $it<b

5. Z<hid< qa""a `ib<det diyu ta"l!d itdügü+
Nic'olur q<lü+ olursa vu~lata yarın qic<b

6. éu|b-ı `<lem]annidersü+ z<hidi amm< ki ol
Perde-i zühd içre eyler nice mekr>h irtik<b

7. Ni`met! kesb-i qel<le sa`y ider bir kimse yo"
   Qa""-ı `abd ile geçinür $imdi cümle $ey* ü $<bb

(33b)

F! Qarfi't-T<

18

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. Qüsnü+ ger ola encümen-efr>z-ı "ıy<met
   _<~~ıyyet-i nev-r>z virür r>z-ı "ıy<met

2. Bu qüsnle gelseydü+ eger maq$ere ey gül
   Cibr!l ola bülbül-i nev-r>z-ı "ıy<met

3. Reft<r-ı "addü+ velvele virdi dü-cih<na
   =y!n-i *ır<mu+ revi$-<m>z-ı "ıy<met

4. ;ol dilegüm ola "addü+ üft<de olur ol
   =z<de-i te$v!$-i %am-end>z-ı "ıy<met

5. Bir <h-ı der>n çekse eger Ni`met!-i z<r
   Yanar ya"ılur d>za*-ı c<n-s>z-ı "ıy<met

19

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. Olaldan s<kin-i künc-i muqabbet
   Mükedder itdi q<lüm derd ü miqnet

2. Dil< b!h>de ef%<n itme z!r<
   Sa+a olmaz müyesser wev"-ı vu~lat

3. Dil-i $eyd<ya ey serv-i rev<num
Aya%u+ öpmege gelmez "an<`at

4. Felek z<r eyleyüp %am e-derinde
Gü$<d olmadı ba+a b<b-ı devlet

5. Girift<r-ı kemend-i zülfü+ oldı
Nig<r< Ni`met!ye eyle $ef"at

20

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. `=lemi yı"dı *ar<b eyledi qayf< rü$vet
P<y-m<l itdi re`<y<yı dir!%< rü$vet

2. Olsa `<limde `amel `ilmle `<lemde eger
Ra*ne virmezdi cih<n mülkine a~l< rü$vet

3. Rü$veti *afiyyeten alur idi evvel qükk<m
=$ik<re alınur $imdi ser-<-p< rü$vet

4. Mesned-i $er`-i neb! dü$di ed<n! yedine
Olalı gün gibi `<lemde hüveyd< rü$vet

5. `Ulem< `<lemi rü$vetle *ar<b itdi vel!
Bunları da*ı *ar<b eyledi amm< rü$vet

6. İrti$< mezra`ına to*m-ı fes<dı ekicek
Q<~ıl itdi bulara niçe bel<ya rü$vet

7. é almadı wev" u ~af< emn ü em<n düny<da
Mülk-i R>m içre olaldan berü peyd< rü$vet

8. Rü$vet ile ~atılur oldı men<~ıb $imdi
Devleti eyledi berge$te vü rüsv< rü$vet

(32a)

9. }<limi qa""a qav<le idelüm Ni`metiy<
\o+ra neyler görelüm bunlara <y< rü$vet

21

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. Bir dilde]uh>r eylese <x<r-ı muqabbet
;<h ise ged<ya ider i]h<r-ı muqabbet

2. Cismümde müzeyyen olalı penbe-i d<%u+
}ann itdi gören s!nemi gülz<r-ı muqabbet

3. Te’x!r ideli s!neme s>z-ı %am-ı `a$"u+
Kül itdi dil-i z<rı ya"up n<r-ı muqabbet

4. _>r$!di ider werre vü hem werreyi *>r$!d
Pertev ~alıca" `<lemde env<r-ı muqabbet

5. Te$*!~ idemez Ni`met!’nü+ nab{ını Lo"m<n
Derdü+le olaldan berü b!m<r-ı muqabbet

F! Qarfi’x-X<’

22

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Siri$kümde felek dol<bı gerd<n olma%a b<`ix
Der>num n<rıdur d>za* für>z<n olma%a b<`ix

2. Bey<{a çı"dı na"$ı oldı w<tı gün gibi]<hir
Budur *al"-ı cih<n cümle per!$<n olma%a b<`ix

3. Var ise $ey*-i $ehrü+ s>-i tedb!ridür elbette
Ser-i k>yında dün y<rü+ yine "an olma%a b<`ix

4. `Aceb ey r>zg<r-ı bed-exer devrü+de ben da*ı
Nedür bilsem ma`<rif ehli giry<n olma%a b<`ix

5. Olur qayy küll-i $ey c<n< zül<l-i <b-ı raqmetden
Siri$kümdür cih<n gülz<rı reyy<n olma%a b<`ix

6. &ub<r-ı *a||-ı la`lü+dür dil-i z<rı iden mu%ber
&amu+dur Ni`met! her laq]a qayr<n olma%a b<`ix

F! Qarfi’l-C!m[75]

(32b)

F! Qarfi’l-Q<

23

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. \anma wev"ından mec<lis içre ra"~ eyler "adeq
Dest-i s<"!-i "a{<dan gör ne "an a%lar "adeq

---

[75] Başlık var, fakat şiir yazılmamış.

2. Devr elinden ba%rı pür-*>n olmadan *<l! degül
Mu"te{<-yı `a~rla her laq]a "an yudar "adeq

3. `="il olan %am yimez bezm-i cih<n içre müd<m
S<%ar-ı `ömrü+ sürer wev"ını n>$ eyler "adeq

4. Meclisü+de olsa encüm nu"l u mey <b-ı qay<t
Mihr-i enver |ut ki destü+de olupdur zer "adeq

5. Ni`met! peym<ne-i `ömri $ikest eyler felek
Bir gün olur `<"ıbet `aksine devr eyler "adeq

24

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. S<"iy< la`lü+ %amıyla gerçi "an a%lar "adeq
Destü+e alsa+ yine kesb-i ~af< eyler "adeq

2. Mest olup ç<k-i gir!b<n eylerem mey*<nede
Ça%ırup aya%ına ~unsa ba+a dil-ber "adeq

3. Meclis içre `<$ı"u+ re$k ile ba%rı "an olur
Her ne dem n<züklük ile la`lü+i öper "adeq

4. T<b-ı meyden ru*ları olur `ara"-r!z ol gülü+
N<zla mey n>$ idüp alsa eline ger "adeq

5. S<%ar-ı bill>r ile bir mi sif<l-i k>y-ı y<r
L<yı"-ı bezm-i vi~<l olmaz cih<nda her "adeq

6. `A"lın alur görenü+ hergiz felekde görmedüm
Dil-ber< la`lü+ gibi reng!n ü c<n-perver "adeq

7. Dest-i s<"!-i felekden Ni`met!ve$ dem-be-dem
Ba%rını pür-*>n idüp derd ile "an a%lar "adeq

25

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. B>y-ı gülden iri$ür bülbül-i gülz<ra feraq
Sen de ey %onçe ne var vir dil-i %am-*ˇ<re feraq

2. İtse mir’<t-i cem<lü+e na]ar `<$ı" eger
Kesb ider görmeg ile r>yu+ı bir p<re feraq

3. ;erbet-i la`l-i qay<t-<verü+i n>$ itsem
Q<~ıl olurdı |ab!b< dil-i b!m<re feraq

4. Dest-b>su+la $eref-y<b olabilsem bir kez
Devlet el virüp irürdi dil-i *>n-b<ra "adeq

5. Leblerü+dür viren ey r>q-ı mu~avver her dem
Künc-i `a$"u+da senü+ Ni`met!-i z<ra feraq

(31a)

26

Veleh>

Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün

1. Te$r!f idince gül$eni c<n<n `ale’~-~ab<q
Döndi behi$te ~aqn-ı gülist<n `ale’~-~ab<q

2. Taqr!k-i b<d-ı ~ubqla gül$ende n<-geh<n
Geldi "ıy<ma serv-i *ır<m<n `ale’~-~ab<q

3. Na*l-i gül üzre zeyn olanı j<le ~anma+uz
Dürr |a"dı g>$-ı %onceye b<r<n `ale’~-~ab<q

4. Her *<re güllerü+ göricek maqrem oldu%ın
Bülbül hez<r eyledi ef%<n `ale’~-~ab<q

5. @utdı cih<nı zemzeme-i n<le-i |uy>r
İrdi sipihre na`ra-i mur%<n `ale’~-~ab<q

6. Çar*a irince velvele-i qüsni ol mehü+
Mihr a+a çı"dı mü$ter! ey c<n `ale’~-~ab<q

7. A*$amlamı$dı bu gice %am-*<nede o m<h
Gör |<li`um ki gitdi o fett<n `ale’~-~ab<q

8. éande bulurdı Ni`metiy< gül bu revna"ı
Almasa destine anı c<n<n `ale’~-~ab<q

F!-Qarfi’l-_<

27

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. N<zla |a"sa "açan ba$ına c<n<n gül-i sür*
Arturur revna"-ı ru*s<rını ol <n gül-i sür*

2. Bülbül-i dil n’ola eylerse hez<r <h u fi%<n
\unmı$ a%y<re yine ol $eh-i *>b<n gül-i sür*

3. `Ar{-ı d!d<r idicek güllere ol %once-dehen
Oldı gül$ende seqer *ayli per!$<n gül-i sür*

4. Be+zemez k<kül-i *o$-b>+la *a|| u ru*u+a
B<%-ı `<lemde bugün sünbül ü reyq<n gül-i sür*

5. Bergüz<r eylese t!r-i müjesin ba+a nig<r
Açılur gül$en-i s!nemde hez<r<n gül-i sür*

6. Ç<k olur %once-~ıfat s!nedeki d<%larum
Alsa ger destine ol ser[v]-i *ır<m<n gül-i sür*

7. B> mexeldür ki yeter `<rife bir gül ba+a da
Bes durur Ni`metiy< `<rı{-ı c<n<n gül-i sür*

28

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. \af<-yı va~lu+a irdüm olınca fetq-i b<b-ı çar*
Bi-qamdi’ll<h ki oldum devlet ile k<m-y<b-ı çar*

2. Temevvüc eylese `umm<n-ı e$k-i çe$m-i giry<num
Qab<b-ı kemter olmaz anda c<n< nüh "ıb<b-ı çar*

3. Ne %am ger mu{|arib oldu+sa ey dil çar* geçerüden
Senü+ de b<d-ı <hu+dandur amm< ı{|ır<b-ı çar*

(31b)

4. ; er<r-ı n<r-ı <humdur kim oldı çar*a peyveste
Degildür <sm<n üzre görinen <ft<b-ı çar*

5. Rev<n olmasa c>y-ı e$k-i çe$müm v<d!-i %amda
é alurdı dönmeden ey Ni`met! bu <sy<b-ı çar*

F! Qarfi'd-D<l

29

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Lu|fı ço" iqs<nı ço" Mevl< meded
Lu|fu+a iqs<nu+a yo"dur `aded

2. Ma%firet c>y<n yüz urdum "apu+a
Ben günehk<rı "apu+dan itme redd

3. `A$"u+ ile dem-be-dem "an a%lasun
Çe$m-i ter yolu+da ey qayy ü aqad

4. Ey *ud<vend-i zem!n ü <sm<n
Ey "ad!m ü "<dir ü ferd ü ~amed

5. Raqmetü+le yarlı%a iqs<n idüp
Ni`met!-i n<-mur<da "ıl meded

(30a)

F! Qarfi’r-R<’

30

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Eyler iken r>z u $eb dil <rz>-yı nev-bah<r
Geldi iri$di me$<mm-ı c<na b>y-ı nev-bah<r

2. Mest-i c<m-ı `a$" olup ç<k-i gir!b<n eylerüm
Meclis-i gül$ende devr itse seb>-yı nev-bah<r

3. _an"<h-ı dehri |utdı na%me-i mur%-ı seqer
éubbe-i efl<ke çı"dı h<y u h>y-ı nev-bah<r

4. Yine fetq itdi çemen mülkin $ük>fe `askeri
Ba%lar ezh<r ile |oldı ç<r-s>y-ı nev-bah<r

5. Zülf-i $eb-b>y-ı nig<rı yine taqr!k eyledi
Ç!n seqer b<d-ı ~ab<-yı mü$g-b>y-ı nev-bah<r

6. &onceler güller açıldı geldi |ab`a in$ir<q
Gül gibi "ıldı mu`a||ar dehri b>y-ı nev-bah<r

7. &once-i la`lü+ %am ile Ni`met! "an a%lasa
E$k-i çe$mine anu+ be+zer mi c>y-ı nev-bah<r

31

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Her ne dem kim "atlüme ol t!%-ı *>n-ef$<n çı"ar
Evvel isti"b<line ta`]!men anu+ c<n çı"ar

2. Sebzez<r-ı *a||ı içre la`l-i reng!nin göre+
G>yiy< kim r>z-ı *ı{r içre gül-i *and<n çı"ar

3. Ey gö+ül germ<be-i düny<ya ger $<h u ged<
Kim gelürse `<"ıbet `ury<n girer `ury<n çı"ar

4. `="ıl ise+ z<hid< rind-i "alender-me$reb ol
Çal yire t<cı `im<me+ ba$dan ey qayv<n çı"ar

5. N<zla *>r$!d "ar$u `ar{-ı d!d<r itse y<r
=ft<b ol gün ufu"dan Ni`met! lerz<n çı"ar

32

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Gö+ül kim r<h-ı `a$"u+da |ab!büm *aste-q<lü+dür
Qay<t-efz< olan a+a cem<l-i b<-kem<lü+dür

2. Virürse+ b>se+i bi+ c<na c<n< `ayn-ı f<qi$dür
Bu dil-i na"d-i qay<t ile *ar!d<r-ı va~lu+dur

3. Per!$<n eyleyen her dem beni sevd<-yı zülfü+dür
Da*ı rüsv<-yı `<mm iden *ay<l-i *a|| u *<lü+dür

4. Sürüme yirlere c<n< yazı"dur k<külü+ z!r<

Niçe yıldur ki ol misk!n yolu+da p<y-m<lü+dür

5. Miy<n ile kel<mı bulsa $öhret Ni`met! y<rü+

Anu+ bu i$tih<rına senü+ hep "!l ü "<lü+dür

(30b)

33

Veleh>

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün

(Fâ i lâ tün) (Fe i lün)

1. Bülbüli c<wibe-i `a$" gülist<na çeker

`=$ı"-ı *aste-dili dergeh-i c<n<ne çeker

2. &am-ı ebr>-yı dil-<r<sını m<nend-i kem<n

Kimse çekmez anı ill< dil-i d!v<ne çeker

3. _<k-i p<yü+ senü+ ey gevher-i p<k!ze-vüc>d

Cümle a`y<n-ı cih<n d!de-i giry<na çeker

4. Niçe ç<k eylemesün erre-i %am cismini kim

&am-ı g!s>-yı dil-<v!zü+i hep $<ne çeker

5. Kehrüb<-ve$ i$igü+ |a$ı senü+ sul|<num

Kendüye g<h! dil-i z<rı]ar!f<ne çeker

6. T!r-ve$ "addümi d<l itdi %am-ı müjg<nu+

Y< "a$u+ fikri ile gör dil-i $eyd< ne çeker

7. >n-ı dil n>$ iderek bezm-i muqabbetde müd<m
&am-ı ~ahb<-yı lebü+ `<$ı"-ı mest<ne çeker

8. Ey |ab!b-i dil ü c<n qasret-i la`lü+le senü+
}uref< b<deyi görince qak!m<ne çeker

9. =rz>-yı leb-i mey-g>nu+la ey s<"!
Ni`met! $<m u seqer bir iki peym<ne çeker

34

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Her kimü+ aya%ına c<n na"din itdümse nix<r
`="ıbet c<m-ı sitem çekdüm elinden ~ad hez<r

2. Böyle anca" t< ezelden k<r-ı s<"!-i "a{<
`Aksine devr eylemekde c<m-ı çar*-ı b!-"ar<r

3. Bir muv<fı" y<r-i ~<dı" girmedi qayf< ele
Eyledüm k>y-ı vef<da nice dem ge$t ü güw<r

4. `=leme büny<d uraldan \<ni`-i heft-<sm<n
_<r-ı %u~~a maqrem-i gül k<r-ı bülbül <h u z<r

5. Ni`met!nü+ olmasa]<hir $ik<f-ı s!nesi
Olmaz idi `<leme r<z-ı nih<nı <$ik<r

35

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün

1. ;ol dil-rüb< ki meclis-i a`d<da açılur
Bir na*l-i t<zedür dem-i serm<da açılur

2. `Aks-i lebi ki çe$m-i terümde `ıy<n olur
Y< $!$e içre %once durur m<da açılur

3. S!nemde d<%u+ üzre olan penbe c<-be-c<
Be+zer $u s<de verde ki ~aqr<da açılur

4. Destine l<le gibi piy<le alur o gül
Varur hem!$e `i$ret ider y<da açılur

5. Gülz<r-ı %amda Ni`met!'yi "or o %once-fem
Amm< ra"!be gül gibi tenh<da açılur

(29a, 29b)[76]

(28a)

36

Veleh>

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. R>q-ba*$ olur o dem mürdeye itse reft<r
Eyleye b<r-ı *ud< na*l-i "addü+ ber*>rd<r

---

[76] Bu sayfalarda herhangi bir yazı bulunmuyor.

2. Dehenü+ gibi yo% itsün dilerem qa{ret-i Qa""
Dil-<viz itmi$ lebü+e yine i$ütdüm a%y<r

3. Qasret-i la`l-i güher-p<$u+la çe$mümden
éa|re "a|re dökilür "anlu ya$um leyl ü neh<r

4. B<%-ı dehre gözümü+ ya$ı rev<n olmasa ger
=sy<b-ı felek olmazdı yir ile devv<r

5. \ararup ~oldı gö+ül gül$en-i hicrü+de senü+
Fir"at-i d!de-i mest<nu+la nergisv<r

6. Ne `aceb |<li`ümüz var bu gice Ni`metiy<
Bende a*$amladu%ın |uymı$ o m<hu+ a%y<r

37

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Güli pejmürde iden `<rı{-ı gül-n<ru+dur
Servi p<-beste "ılan $!ve-i reft<ru+dur

2. Teng ü t<r eyleyen ey meh ba$uma düny<yı
Hasret-i la`lü+le zülf-i siyehk<ru+dur

3. &onçe-i nev-resi dem-beste "ılan gül$ende
Qarek<t-ı leb-i c<n-ba*$-ı güher-b<ru+dur

4. T<r iden çe$müme ba*tum gibi heft i"l!mi
`U"de-i pür-$iken-i |urra-i |arr<ru+dur

5. Pister-i %amda bugün Ni`met!’yi *aste "ılan
&amze-i pür-fiten ü nergis-i b!m<ru+dur

38

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. Mel<qat ki$verin ey mihr-i enver
Ceb!nü+ n>rıdur iden münevver

2. &am-ı zülfü+le her $eb d!de giry<n
_ay<l-i *a||u+ ile dil mükedder

3. éadd-i *am-ge$temi ey $<h-ı *>b<n
Bel<-yı b<r-ı hicrü+ itdi b!-fer

4. Ra"!b-i bed-li"<ya hem-dem olma"
Dü$er mi $<nu+a ey m<h-peyker

5. &ub<r-ı *a||-ı sebzü+ fikri c<n<
Dil-i $eyd<yı itdi *ayli mu%ber

6. Seqer g>$ eyledüm gül$ende bülbül
O"ur bu ma"|a`ı derd ile ezber

7. Seni ey Ni`met! <$üfte itdi
Nig<h-ı nergis-i mest<n-ı dil-ber

(28b)

39

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Gelürüm diyü bu $eb külbe-i aqz<numa y<r
İnti]<r ile beni ~ubqa dek itdi b!d<r

2. D<% urup ba%ruma ol l<le-ru* u %once-dehen
\aqn-ı gülz<ra ider dü$men-i *<r ile güw<r

3. Mur%-ı dil gül$en-i k>yında o gül ru*s<ru+
Za*m-ı *<r-ı sitemi ile ider n<le vü z<r

4. &am-ı g!s>-yı girih-g!r-i nig<r ile dil<
Ser-be-ser oldı cih<n d!de-i %am-d!deme t<r

5. Ni`met! va~lu+a ger v<~ıl olaydı c<n<
Eyler idi güher-i e$kini p<yine nix<r

40

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Var mı bir $eb ki %am-ı zülfü+le bu dil-i z<r
\ubqa dek <hı ile itmeye *al"ı b!d<r

2. Merqamet eylemedü+ ben "ulu+a sul|<num
N<leden n<le dönüpdür %amla cism-i niz<r

3. Gelmedi ~adr-ı dile diyü *adeng-i %amze+
Geçürür qasret ile gögsini her `<$ı"-ı z<r

4. E$k-i çe$mümle reh-i k>yu+ı nemn<k itdüm
D<men-i p<kü+e t< "onmaya bir werre %ub<r

5. B<de-i `a$"la l<-ya`"ıl olup düny<da
Ni`met! derd-i dili itme `ad>ya i]h<r

41

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün

1. C<hil cih<nda *urrem ü *and<n olup gider
`="il hem!$e qüznle n<l<n olup gider

2. _al"-ı cih<nda wev" u ~af< "almadı dil<
`=lem cef<-yı]ulmle v!r<n olup gider

3. İrdi dil< mer<tib-i `<l!ye her den!
D<n<-yı dehrde *<k ile yeks<n olup gider

4. Erb<b-ı dil %am ile delüp ba%rını müd<m
Bezm-i bel<da ney gibi n<l<n olup gider

5. Qayf< ki `izz ü c<hla ey Ni`met!-i z<r
C<hil cih<nda *urrem ü *and<n olup gider

42

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Bülbül-<s< n'ola <h eyler isem $<m u seqer
@a"ılur *<r-ı `ad>nu+ yanına ol gül-i ter

2. Görmegise %are{ü+ qüsnü+i ey %once-dehen
Eyle mir'<t-i dil-i `<$ı"-ı b!m<ra na]ar

3. N<"ı~ı n<"ıd-ı gerd>n çı"ar b<l<ya
K<milü+ mertebesin *<kle yeks<n eyler

(27a)

4. Felek-i $u`bede-b<zu+ na]arı `aksinedür
Pertevin seng-i mez<r üzre ~alar $ems ü "amer

5. Bir ged< |ab` u für>-m<ye-güher n<d<nı
L<yı"-ı devlet ider çar*-ı es<fil-perver

6. Döndürüp yaya felek "<metümi bükdi belüm
S!nemi itdi sih<m-ı %am-ı hicr<na siper

7. Ni`met! ~adr-ı sa`<detde ed<n! mesr>r
K>$e-i %amda fel<ket-zededür ehl-i hüner

43

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Sa+a l<yı" mıdur ey çar*-ı ed<n!-perver
T!r-i cevre idesin s!nemi her yirde siper

2. Bir ya+a |a`n u `ad> bir ya+adan cevr-i felek
é omadı cism-i naq!fümde benüm "uvvet ü fer

3. Miqnet ü derdle %<yetde {<`!fü'l-q<lüm
Yo"dur `<lemde meded q<lüme bir $ef"at ider

4. Bilmezem cürm ü gün<hum nedür ey çar*-ı den!
Ki ba+a cevr ü cef< itmedesin $<m u seqer

5. Dem-be-dem a"madadur "anlu ya$um çe$mümden
Ni`met!ve$ elem-i hicrle q<lüm mu%ber

44

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Ma|la`-ı mihr-i vef< ç<k-i gir!b<nu+dur
Mur%-ı dil ~aydına d<m-ı zülf per!$<nu+dur

2. _>n iden e$k-i terüm la`l-i ~af<-ba*$u+dur
Ç<k iden s!nemi *od *ançer-i bürr<nu+dur

3. &amdan <z<de "ılan bir "ulu+ı sul|<num
   @o%rusın mı diyeyin serv-i *ır<m<nu+dur
4. Beni b!m<r u dil-fig<r iden ey %once-dehen
   ;!ve-i fitne-res-i %amze-i fett<nu+dur

5. Re$kle Ni`met!yi s<ye-~ıfat *<ke ~alup
   R>-m<l!de iden p<yü+e d<m<nu+dur

45

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Fir"atü+le künc-i qasretde idince <h u z<r
   Oldı c<n< `<leme r<z-ı der>num <$ik<r

2. Cevrü+ le çekdügüm <l<mı ta"r!r itmege
   Bulmadum bir ehl-i dil hem-derd ü y<r-i %am-güs<r

3. P<yü+e yüz sürmek ümm!diyle ey serv-i rev<n
   Gül$en-i k>yu+da itdüm e$k-i çe$müm c>yb<r

4. Genc-i qüsnini iq<|< eylemi$ $<m u seqer
   Ejdeh<-yı heft-serdür g>yiy< zülf-i nig<r

(27b)

5. Seyr idince $!ve-i reft<ru+ ey na*l-i rev<n
   Gitdi destümden benüm ser-ri$te-i ~abr u "ar<r

6. @a%a dü$sem ger %amla a%lasam Mecn>n gibi
   Q<lüme raqm eyleyüp a%lar benümle k>hs<r

7. Ni`met! verd-i `ıw<r-ı t<bn<kü+ $ev"ına
Bülbül-x<s< gül$en-i `a$"u+da eyler <h u z<r

46

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. `Aceb midür idersem n<le vü z<r
Qar!m-i va~l-ı y<re mahrem a%y<r

2. Ser-efr<z olalı ol na*l-i "<met
El irmez m!ve-i va~lına her b<r

3. Cih<nı %ar"-ı *>n eyler dem-<-dem
&am-ı la`l-i lebü+le *ı$m-ı *>n-b<r

4. Deh<nu+ qasret ile künc-i %amda
Cih<n mülki olupdur ba$uma d<r

5. Dir!g< Ni`met!ye iftir<dur
Müb<l<t eylemez a%y<r-ı `ayy<r

47

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. é<met-i mevz>nu+a ey serv |>b< re$k ider
`=rı{-ı reng!nü+e gül-reng-i qamr< re$k ider

2. J<leler üft<de ey gül %once-i *and<nu+a
Y<semenler zülf-i $eb-b>yu+a c<n< re$k ider

3. P<yü+e gül$ende c>lar yüz sürer ey serv-"add
; !ve-i reft<ru+a serv-i dil-<r< re$k ider

4. Va~f-ı zülfü+de olan e$`<r-ı siqr-<x<ruma
`=lemü+ siqr-<fer!n<nı nig<r< re$k ider

5. Devlet-i n<-p<yd<r-ı dehre yo"dur ra%betüm
İnti]<m-ı q<lüme aqb<b u a`d< re$k ider

6. Ben ki bir b!-"aydum rindüm çekmezem ferd< %amın
V<d!-i `irf<numa hep cümle düny< re$k ider

7. Fey{-i na]mum mürde-i s<leye virür qay<t
Ba+a ey r>q-ı rev<num gökde `Is< re$k ider

8. Olalı k<n-ı ma`<rif |ab`-ı p<kü+ Ni`met!
Nükte-perd<z<n-ı `<lem sa+a qa""< re$k ider

48

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. &ar"a virse |a+ mıdur gülz<r-ı dehri çe$m-i ter
C>yb<r-ı e$küme ol serv-"add "ılmaz na]ar

2. Mur%-ı dil *<r-ı %am-ı hicrü+le ey %once-dehen
Yolınup bülbül ~ıfat fery<t ider $<m u seqer

(26a)

3. Cevr idüp b!h>de ba+a alma c<n< <humı
İrmesün mir’<t-i |ab`a seng-i hicrü+le {arar

4. Dehri t<rik eyler idi zülf-i $eb-b>yu+ gibi
Mihr-i ru*s<ru+dan almasa eger n>rı "amer

5. L<leve$ ba%rına c<n< Ni`met!nü+ d<% urup
\aqn-ı gülz<ra ra"!b-i *<rla "ılma güwer

49

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. \anma+uz *<ne-i "albüm benüm ol y<r yı"ar
Darb-ı seng-i %am-ı a%y<r-ı dil-<z<r yı"ar

2. T!$e-i %u~~a-i hicr<nla müzdver-i felek
_<ne-i *<|ır-ı ehl-i dili her b<r yı"ar

3. Kesb-i `ilme niçe sa`y eylesün erb<b-ı |aleb
Ehl-i `ilmü+ üzerine bu felek y<r yı"ar

4. }<lim-i bed-exeri ~anma olur ber*>rd<r
Bir gün anı da*ı bu çar*-ı sitemk<r yı"ar

5. Bezm-i miqnetde ~unup s<%ar-ı %am s<"!-i çar*
Rind-i mey-*ˇ<reyi ey Ni`met!-i z<r yı"ar

(26b)

F! Qarfi’z-Z<

50

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Kem<l ehli felekde werre de+lü s>dmend olmaz
   Güne$ gibi göge irse ba$ı ana pesend olmaz

2. Nig<r< |>|!-i |ab`um eger söyletmek isterse+
   Ru*u+ gibi a+a mir’at ü la`lü+ gibi "and olmaz

3. Dil-i mecn>numı {abt itmegiçün ey ~açı leyl<
   A+a zülf-i girihg!rü+ gibi bir "ayd-ı bend olmaz

4. Ne de+lü iltif<t itse+ a+a va~lu+la l<yı"dur
   Yolu+da bu dil-i $eyd< gibi bir müstmend olmaz

5. Eger d<rü’$-$if<-yı va~lu+a l<yı" ~orar ise+
   @ab!büm Ni`met!-i *asteve$ bir derdmend olmaz

51

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Devlet-i n<-p<y-d<r-ı dehre meyy<l olmazuz
   C!fe-i düny< içün n<d<na hem-q<l olmazuz

2. İsti"<met b<%ınu+ serv-i ser-efr<zı bizüz
   T!$e-i müzdver-i %am #arbiyle p<-m<l olmazuz

3. D!nümüz !m<numuz bey` itmezüz düny< içün
_<’ifüz *ı$m-ı *üd<dan k<sib-i m<l olmazuz

4. P!$emüz end!$e-i r>z-ı cez<dur d<’im<
Anu+ içün her den!ye maqrem-i q<l olmazuz

5. Devlet-i deh-r>ze içün qa""ı ib|<l itmezüz
Hem mu#ill olup cih<nda hem da*ı #<ll olmazuz

6. Cürmümüz `ilm ü ma`<rif kesbidür anca" bizüm
Va"ti {<yi` eyleyüp b!h>de ba||<l olmazuz

7. Bir dilüm n<n p<re içün devr-i ebv<b itmezüz
R!ze-ç!n-i sufre d>n<n u erz<l olmazuz

8. Biz taqammül itmezüz b<r-ı cef<ya n<ziküz
Hem *ar-ı `İs< gibi her y<re qamm<l olmazuz

9. Ni`met!ve$ etmezüz i"b<l-i çar*a i`tib<r
Devlet-i n<-p<y-d<r-ı dehre meyy<l olmazuz

52

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün

1. İdemem ~abr u "ar<r eylemesem y<re niy<z
Oldı n<r-ı dili tesk!ne da*ı ç<re niy<z

2. ; !ve vü n<zı nig<r eyledügince tekr<r
Ne "adar etse dü$er `<$ı"-ı %am-*ˇ<re niy<z

3. Öpmege `<rı{ını üstine ~ar"ar meng>$

@urmayup lerze-kün<n eyler o ru*s<ra niy<z

4. Qarem-i va~lu+ ile maqrem olam diyü seqer

B<%da n<le idüp bülbül ider *<re niy<z

(25a)

5. Beni maqr>m-ı vi~<l itme diyü Ni`metiy<

Eyledüm s>z u güd<z ile biraz y<re niy<z

F! Qarfi’s-S!n

53

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Bulmadum bir hem-dem ü hem-derd-i y<r-i hem-nefes

Yo" durur bir kes ki ola derdüme fery<d-res

2. D<men-i dehri gözüm ya$ı iq<|a eyledi

E$kümü+ yanında "a|re olımaz c>y-ı Aras

3. é<f-ı isti%n<da mur%-ı dil idelden <$iy<n

Dide-i %am-d!deme görinmez `an"<lar meges

4. Menzil-i ma"~>da <*ir irmek olmadı na~!b

\ayt-ı n<lem |utmı$ iken dehri m<nend-i ceres

5. Wev"-ı va~l-ı y<rla mesr>r olma" Ni`met!

Çün muqall-ender-muqalldür itme b!h>de heves

(25b)

F! Qarfi’$-;!n

54

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Gülist<n-ı |ar<vetde `iw<ru+ verd-i <l olmı$
Gö+ül mur%ı a+a bir bülbül-i $>r!de q<l olmı$

2. ;afa" ~anma cih<nı |utdı ey dil *>nı `u$$<"u+
Ser-i k>yında dün y<rü+ `ac<’ib pek "at<l olmı$

3. Ser-i zülfeynü+ü+ sevd<sı ile `ar~a-i %amda
Niçe bi+ kelleler $<hum kesilmi$ p<y-m<l olmı$

4. Yine a%y<rla var ise gül$ende mey içmi$dür
é ızarmı$ `<rı{-ı gül-rengi z!r< %<yet <l olmı$

5. Degildür c<-be-c< be+ler ru*ında Ni`met! y<rü+
Gözüm merdümlerinü+ `aksidür kim anda *<l olmı$

55

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. Olup c<m-ı mey-i $!veyle medh>$
Hel<k itdi beni n<z-ı Siy<v>$

2. Cih<nda ~abr u <r<m idemem ben
O servi itmesem bir dem der-<%>$

3. Ol <h> peççeyi ~ayd itmek içün
Ra"!b-i *>ka virdüm *ˇ<b-ı *ar-g>$

4. Yedi dery< qab<bı olmaz anu+
İdince baqr-i `a$"u+ s!nede c>$

5. Benüm devletlü sul|<num kerem it
Qu">"-ı Ni`met! itme fer<m>$

56

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ol güne$ |al`at seqer `ar{-ı cem<l eyler imi$
Werreve$ `u$$<"-ı z<rı p<y-m<l eyler imi$

2. Ey gö+ül seyr eyle gör her dem o *>nı dil-berü+
é anını dökmekde `u$$<"u+ ne <l eyler imi$

3. _ançerü+ m<h-ı neve "a$u+ hil<le be+zeden
@o%rusın mı diyeyin egri *ay<l eyler imi$

4. R< "a$u+ fikri ile her `<$ı"-ı efsürde dil
é<met-i *am-ge$tesin her laq]a d<l eyler imi$

5. E$heb-i n<za süv<r oldu"da t!h-i cilvede
Ni`met!-i *<ks<rı p<y-m<l eyler imi$

F! Qarfi’~-\<d[77]

(24a)

F! Qarfi’d-D<d

57

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ru*laru+dur gül$en içre verd-i qamr<dan %ara{
é<metü+dür |o%rusı cennetde |>b<dan %ara{

2. Serv-i "addü+ s<yesinde ba+a va’ll<hü’l-`a]!m
Gül$en-i k>yu+ durur firdevs-i a`l<dan %ara{

3. \anma ma"~>dum cih<nda devlet-i düny< ola
Wev"-ı va~lu+dur fa"a| bunca temenn<dan %ara{

4. Mezra`-ı qır~a dem-<-dem to*m-ı %am ekmekdesin
Q<~ılı bilsem nedür ey *ˇ<ce düny<dan %ara{

5. Ni`met!-ve$ *ayrıla olmadur beyn-el-en<m
`İlmle g>$i$ eyleyüp e$`<r u in$<dan %ara{

(24b)[78]

(23a)

F! Qarfi’l-`Ayn

58

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. ;ev"-ı la`lü+le dem-<-dem d!deden a"ma"da dem`
éılmadın bir werre $ef"at ba+a ey *>r$!d-i lem`

[77] Başlık yazılmış, fakat şiir yazılmamış.
[78] Bu sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.

2. ;u`le-i ru*s<ru+a "ar$u bu gice ~ubqa dek
Ba%rınu+ ya%ın eritdi <te$-i `a$"u+la $em`

3. Fikr-i zülfü+le per!$<n oldı `a"lum ba$dan
;ef"at idüp dest-i lu|fu+ birle c<n< eyle cem`

4. Var iken p!r-i mu%<nu+ "avli ey dil dünyede
@utmaz erb<b-ı *ar<b<t n<~iqü+ pendine sem`

5. @op-ı <hum Ni`met! seyr eyler gör bir gün hele
B!-süt>n-ı "al`a-i hicr<nı eyler "al` ü "am`

59

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. İtsem ne `aceb vu~lat içün y<re ta{arru`
`=detdür ider her ki$i dild<re ta{arru`

2. Va~lına gülü+ irmek içün bülbül-i $eyd<
Gül$ende ider n<le-kün<n h<re ta{arru`

3. Ümm!d-i vi~<l eyleyüben p<yine dü$düm
Öpdüm elini eyledüm ol y<re ta{arru`

4. Oldı iki yüzlü idügi gün gibi]<hir
Dil eyleyicek ol $eh-i %add<re ta{arru`

5. éalbüm açılup kesb-i feraq idemem a~l<
Ger eylemesem dil-bere bir p<re ta{arru`

6. Bezmine du*>l itmek içün ol $eh-i qüsnü+
Der-b<nına yalvar idüp a%y<re ta{arru`

7. `Ar{ eyleyüben q<l-i dili Ni`met!-i z<r
Dün eyledi ol y<r-i sitemk<ra ta{arru`

60

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ey gözi cell<dum olsa+ q<lüme ger mu||ali`
T!%-ı]ulmi çekmez idü+ üstüme l<-yen"a|i`

2. Va~f-ı dend<nu+da olan na]m-ı gevher-b<ruma
Ey dürr-i yek-t< ~adefdür cümle g>$-ı müstemi`

3. Görmesem mir'<t-i r>yu+ nu|"a "<dir olmazam
B<%-ı ru*s<ru+dan olmaz |>|!-i dil mümteni`

4. `A"l u dil ber-b<d olur gözden nih<n olsa+ eger
Zülf-i perç!nü+den ayru "albüm olmaz müctemi`

5. Ni`met!ve$ *<k-i p<y-i dil-rüb< ol z<hid<
Olma" isterse+ eger a"r<n içinde mürtefi`

(23b)

F! Qarfi’l-&ayn

61

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Eylemem ben yolu+a virmede bi+ c<nı dir!%
Yine sen ba+a idersin leb-i *and<nı dir!%

2. Y< İl<h! ne `aceb `a~ra mü~<dif oldu"
İder oldı felek ehl-i dile iqs<nı dir!%

3. Devlet-i dehr-i den! dü$di er<zil yedine
é almadı ~adr-ı sa`<detde kerem k<nı dir!%

4. Fu"ar<nu+ di$ine ehl-i %ın< |a$ virmez
C<nını virür ider werre "adar n<nı dir!%

5. Y< İl<h! nic’olur q<lüm `aceb maq$erde
Dest-i *a~ma viricek k>$e-i d<m<nı dir!%

6. Ni`met! bende+i y< Rabbi mu`!n ol kerem it
_a~mı ir{< idüben eyleme iqs<nı dir!%

F! Qarfi’l- Fe

62

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. _isset ile `ömri geçen *ˇ<cenü+ m<lına y>f
@um|ur<" u $evketine "adr ü i"b<line y>f

2. C!fe-i düny< için yerini d>za* idenü+
Çekdügi b<r-ı bel<ya qayf u ef`<line y>f

3. Ehl-i `ilmüm diyu da`v<-yı fa{!let eyleyüp
`İlmi ile `<mil olmayanlaru+ q<line y>f

4. \>ret-i fa"r u fen<yı kendüye d<m eyleyüp
;ol zam<ne mür$idinü+ *ır"a vü $<lına y>f

5. @urfe "u$dur v<`i] `an"<yum diyü uçma" diler
Öyle mezgeldek "u$u+ ey dil per ü b<line y>f

6. R>z u $eb qa""-ı `ib<dı b!-teq<$! ekl idüp
M<l için yirin cehennem idenü+ m<lına y>f

7. C>`-ı kelbe mübtel< b<y u ged< p!r ü civ<n
Ehl-i düny<nu+ cih<nda qır~ u <m<line y>f

8. _av<~~ u `<mmu+ p!$esi $<m u seqer ekl-i qar<m
Böyle "avmü+ `ömrine qayf u meh u s<line y>f

9. `Ömrini taq~!l-i m<la ~arf idüp ey Ni`met!
éadr-i `ömri bilmeyen n<d<nu+ aqv<line y>f

(22a)

63

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Felek ayurdı beni %once deh<numdan qayf
   B!-qu{>r oldı cih<n *al"ı fi%<numdan qayf

2. N<yler n<le-i dil-s>zuma dem-s<z olmaz
   Çar* u~andurdı beni q<~ılı c<numdan qayf

3. Derd-i dil ç<re-pew!r olma%a yo"dur imk<n
   =h kim d>r olalı serv-i rev<numdan qayf

4. Gül gibi *urrem iken dünyede bir dem ola kim
   Werresin bilmeyeler n<m u ni$<numdan qayf

5. @<li`ümden kime fery<d ideyin Ni`metiy<
   Felek ayurdı beni %onçe-deh<numdan qayf

64

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Mel<qat mı~rınu+ sul|<n-ı `<l!-$<nıdur Y>suf
   Le|<fet ki$verinü+ *üsrev-i w!-$<nıdur Y>suf

2. Sipihr-i qüsne m<h-ı nevdurur ebr>-yı %arr<sı
   Sem<-i $!venü+ *>r$!d-i n>r-ef$<nıdur Y>suf

3. [iy<-yı mihr-i r>y ile münevverdür dil-i `<$ı"
   Güzellük <sm<nınu+ meh-i t<b<nıdur Y>suf

4. Gülist<n-ı cin<nu+ verd-i b!-hemt<sıdur r>yı
   Çemenz<r-ı cen<nu+ %once-i *and<nıdur Y>suf

5. Olup m<lik ser!r-i `izz ü n<za Ni`met! $imdi
   Mel<qat mı~rınu+ sul|<n-ı `<l!-$<nıdur Y>suf

65

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Na"d-i c<nı yolu+a itdüm fed<ye i`tir<f
   \<dır olmaz reh-i `a$" içinde ~<dı"dan *il<f

2. Öykünürmi$ cebhe vü ru*s<ru+a $ems ü "amer
   =ft<bum eyledü+ qüsn ile z!r< itti~<f

3. Hiç dü$er mi ey per!-peyker `ad<vet $<nu+a
   Bende-i %amg!nü+ ile n'ola olsa+ s!ne-~<f

4. İ`tim<d itme nig<r< kewb-i a%y<ra ~a"ın
   Her ne söz söyler ise qa""umda hep l<f u güw<f

5. Çekse ger cell<d-ı %amze+ Ni`met!ye t!%-ı n<z
   Leblerü+ c<n< nez<ket birle dir kim l<-te*<f

(22b)

F! Qarfi'l- é<f

66

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. İçmesem bezm-i elest içinde ger ~ahb<-yı `a$"
   Olmaz idüm `<leme bir vechle rüsv<-yı `a$"

2. `=lemi |utdı o dem ~!t u ~ad<-yı n>$-ı c<n
İçecek bezm-i ezelde c<m-ı %am-fers<-yı `a$"

3. Mu"te{<-yı r>zg<r ile temevvüc eyledi
S!ne-i s>z<nda pinh<n iken dery<-yı `a$"

4. Dilde efk<r-ı *a|| u zülf-i siy<hu+ olmasa
T<rum<r itmezdi ba$dan `a"lumı sevd<-yı `a$"

5. Sa+a meft>n olalı gitdükçe efz>n olmada
Serde sevd<-yı cün>n u dilde h>y u h<y `a$"

6. P<di$<h-ı ki$ver-i `a$"um ne %am $imde+ gerü
é ab{a-i tesq!re geldi mülk-i isti%n<-yı `a$"

7. ; ol hüm<-yı l<-mek<n perv<z-ı `a$"um Ni`met!
Z!r-i b<lümde uçar l<-büdd benüm `an"<-yı `a$"

67

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Ma`rifet ehline `<lemde dil< ra%bet yo"
Miqnet ü derd ise ço" werre "adar r<qat yo"

2. P<y-m<l-i reh-i %am itse `aceb mi düny<
_al"-ı `<lemde da*ı merqamet ü $ef"at yo"

3. Ç<r-deh-i s<le civ<n sevmek olurdı amm<
Dil-i $eyd<da zer u s!me ise vüs`at yo"

4. é<metüm oldı dü-t< ey $eh-i *>b<n-ı cih<n
Çekmege b<r-ı cef<+ı güzelüm |<"at yo"

5. Va~lına irmek olurdı o $eh-i *>b<nu+
Neyleyim Ni`metiy< ba$da ise devlet yo"

68

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. N<le vü <humı g>$ it dil-i b!m<ruma ba"
Çe$m-i pür-*>numı gör derd-i dil-i z<ruma ba"

2. Z<hid< itme mel<met dil-i sevd<-zedemi
Beni <$üfte "ılan ol büt-i %add<ruma ba"

3. Niçe ser-ke$te-i ~aqr<-yı mel<l olmayayın
Dili <zürde "ılan dü$men-i mekk<ruma ba"

4. Çekme %am f<'idemend olmadu%ına hünerüm
D!de-i `ibret ile ba*t-ı siyehk<ruma ba"

5. Ni`met!yem qawer it girye-i $eb-*!zümden
S>zi$-i s!nemi gör <h-ı $erer-b<ruma ba"

(21a)

69

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Aya%u+ ~>f! n<zik yere ba~ ol ba~du%u+ |opra"
   Senü+ gibi vüc>d idi a+a `ibret göziyle ba"

2. @ar!"at sa+a *ayr itmez bu sevd<dan dön ey ~>f!
   Mu"arrerdür sem<`u+ qürmeti n<-ehle ey aqma"

3. Nedür ma"~>du+ ey ~>f! bu h<y u h>ydan bilsem
   Ele bir $ey getürdü+ mi ola mevl<ya ol elya"

4. Süleym<n olsa+ eyler diyü gerd>n ta*tu+ı ber-b<d
   Vuq>$ı emrü+e r<m eylese ol é<dir-i mu|la"

5. Cih<n-ı b!-be"<da devlet-i deh-r>za dil virme
   Qu{>r-ı qa""a vardu"da dilerse+ yüzü+ a% olma"

6. Döker b<d-ı fen< *<ke çemende berg-i e$c<rı
   Fen<-yı dehri e$`<r eyler ol r!z<n olan yapra"

7. ; ef!`-i r>z-ı maq$er Mu~|af<'ya "almadı `<lem
   Felekde m<hı itmi$ken ben<n-ı mu`ciz ile $a""

8. Yine müncerr olur bilsem `aceb ol gün benüm q<lüm
   Varınca p!$-i d<d<re bürehne-ser yalın aya"

9. Dir!%< Ni`met!de qa""a l<yı" bir `amel yo"dur
   Kem<l-i c>d u lu|fından hid<yet ide yo*sa qa""

70

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün

1. Geldi çekildi meclise b<de aya" aya"
Zeyn itdi bezmi nu"l ile s<"! |aba" |aba"

2. Va~f-ı lebü+de her %azel <bd<r-ı mey
\aqn-ı çemende o"udı bülbül vara" vara"

3. Mecn>n o"udı Mu~qaf-ı `a$" içre Leyl<'yın
_atm eyleyince o"udum anı seba" seba"

4. Ferd< %amını çekmeyelüm mey içüp müd<m
Gülz<r-ı dehri ge$t idelüm gel aya" aya"

5. K>y-ı nig<ra Ni`met! ile varup bu $eb
A%y<r-ı bed-fi`<li "açurdu" buca" buca"

71

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. ;<hid-i `<rı{u+a d!de-i giry<n mü$t<"
Leb-i c<n-ba*$u+a ey r>q-ı rev<n c<n mü$t<"

2. J<leler %onçe-i *and<nu+a üft<de senü+
Berg-i la`l-i lebü+e bülbül-i n<l<n mü$t<"

3. @arz-ı reft<r-ı dil-<v!zü+e |>b< meft>n
Rev$-i "<metü+e serv-i *ır<m<n mü$t<"

4. Yanalı n<r-ı %am-ı `a$"u+a perv<ne ~ıfat
;em`-i ru*s<ru+a mur%-ı dil-i s>z<n mü$t<"

5. Sa`y ider Ka`be-i k>yu+ı |av<f itmekçün
Ni`met!-ve$ gören ü görmeyen el’<n mü$t<"

(21b)

72

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Olmasam abd<lve$ ger v<"ıf-ı esr<r-ı `a$"
Dil ne keyfiyyet ile eyler idi ı]h<r-ı `a$"

2. Penbe-i *>n!n-i d<%-ı hicr-i y<r ile tenüm
Görinür `ayn-ı `ad>ya dem-be-dem gülz<r-ı `a$"

3. C<me-*ˇ<b-ı arz>-yı vu~lat-ı dild<rda
Bu dil-i sevd<-zede oldı yine b!m<r-ı `a$"

4. ;erbet-i va~lu+ umar d<rü’$-$if<-yı %amda dil
Derdmendü+dür |ab!büm "ıl meded t!m<r-ı `a$"

5. Lewwet-i güft<r-ı $!r!nk<r>n ile *usrev<
Meskenüm Ferq<d-ve$ olmı$durur kuhs<r-ı `a$"

6. Ol ~açı Leyl< %amından dü$meseydüm |a%lara
Eylemezdüm ben da*ı Mecn>n ~ıfat ı]h<r-ı `a$"

7. N<le "ılmazdı delüp ney gibi ba%rın Ni`met!
Cism-i z<rı mu|rib< olmasa m>s!"<r-ı `a$"

73

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. İri$se `ıyd-ı va~la ey hil<l-ebr> eger `<$ı"
Yolu+da keb$-i c<nını sa+a "urb<n ider `<$ı"

2. Sa+a bi+ c<nla c<n virmege c<nına minnetdür
Reh-i `a$"u+da ~anma ölmeden q<$< "açar `<$ı"

3. Kem<n ebr>laru+ ile görelden t!r-i müjg<nu+
Sih<m-ı derd ü <l<ma ider s!ne siper `<$ı"

4. Taqammül eylemekdür p!$esi b<r-ı %am-ı `a$"a
Yine derd ü bel<+ı her ne q<l ise çeker `<$ı"

5. Leb-i gevher-nix<ru+ qasret ile Ni`met!-<s<
Mix<l-i la`l-i rümm<n çe$m-i terden "an döker `<$ı"

74

Me fâ i lün / Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün
(Fa` lün)

1. Qar!m-i va~lu+a maqrem olursa ger `<$ı"
Yolu+a c<nla ba$ın fed< ider `<$ı"

2. ;ikeste eyleme mir'<t-i "albin ile qawer
&amu+la <h ide c<'iz ki bir seqer `<$ı"

3. Ki$iye ~anma mur<da iri$mek <s<ndur
Ne mümkin ire vi~<le bu yolda her `<$ı"

4. Ne de+lü t!r-i %ama s!nesin siper itsek
Kem<n-ı cevr ü cef<+ı yine çeker `<$ı"

5. Cih<nda böyle durur mu"te{<-yı çar*-ı felek
Geh! cef< çeker ü geh ~af< sürer `<$ı"

6. Met<`-ı va~lu+ olur Ni`met! *ar!d<r
Bu yolda na"d-i siri$kin döker ~açar `<$ı"

(20a)

F! Qarfi'l-Kef

75

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. @a%ıdup g!s>laru+ seyr-i gülist<n eyledü+
Zülfü+i `ar{ eyleyüp reyq<nı qayr<n eyledü+

2. Allar giydü+ ser-<-ser "atl-i `<mma <l idüp
Hem bu gice "ana girdü+ hem da*ı "an eyledü+

3. Dürr di$ü+ va~fında `<ciz "aldum a%latdu+ beni
E$k-i dery<-b<rumı bir baqr-i `umm<n eyledü+

4. Ey |ab!b-i c<n u dil d<r>-yı la`lü+le yine
Derde derm<n eyledü+ lu|f itdü+ iqs<n eyledü+

5. Y>suf-ı dil göricek ç<h-ı zena*d<nu+ senü+
Ni`met!'nü+ ba$ına düny<yı zind<n eyledü+

76

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Nev-bah<r irdi yine `azm-i gülist<n eyledük
&once lebler $ev"ıne bülbülve$ ef%<n eyledük

2. Bezm-i %amda s<%ar-ı ~ahb<-yı la`lü+ y<dına
Mest-i c<m-ı `a$" olup ç<k-i gir!b<n eyledük

3. Der-ken<r itmek üm!diyledür ma"~>dumuz
E$k-i gevher-p<$umuz dery<-yı `umm<n eyledük

4. İrmegiçün `!d-i a#*<-yı vi~<l-i dil-bere
`Ar~a-i `a$"ında keb$-i c<nı "urb<n eyledük

5. Mübtel<-yı `a$" olup rüsv<-yı `<mm olsa" ne %am
M<-cer<-yı %amla gördin e$ki r!z<n eyledük

6. ;u`le-i $em`-i ru*u+ $ev"ı ile perv<ne var
S!nemüz n<r-ı %am-ı `a$"u+la s>z<n eyledük

7. &once-i la`lü+ %amıyla ey gül-i b<%-ı behi$t
`Andel!b-<s< yine fery<d ü ef%<n eyledük

8. P<yü+e yüz sürmek ümm!diyle ey $<h-ı cih<n
K>yu+ içre cismümüz *<k ile yeks<n eyledük

9. Ni`met!ve$ ey gö+ül bizde `al< ra%mi'l- `ad>
Cem`-i e$`<r eyleyüp tert!b-i d!v<n eyledük

77

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Q!n-i va~lu+da virür ba+a keder p!r<henü+
   Girmesün m<-beyne sul|<num çı"ar p!r<henü+

2. é or"aram <zürde eyler yine ol n<zik tenü+
   Berg-i gülden olsa ger ey verd-i ter p!r<henü+

3. Olmasun hergiz cih<nda iki ya"a ~<qibi
   é ocdu%uçün cismü+i ey s!m-ber p!r<henü+

4. Re$kle `<$ı" niçe ç<k-i gir!b<n itmesün
   Kim seni c<n< "ocar $<m u seqer p!r<henü+

(20b)

5. Çekdügüçün s!nesine s!ne-i s!m!nü+i
   `="ıbet seyr eyle gör ba$dan çı"ar p!r<henü+

6. Ni`met! q<'il olur y<ri der-<%>$ itmege
   M<ni`-i va~l olmasun t< kim çı"ar p!r<henü+

78

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün

1. _al"-ı cih<na far{ olur <*ir `ad<vetü+
   Zu`mu+ca z<hid< var ise ger diy<netü+

2. Tesf!h idüp temesqur ider her ki$i seni
   ; <nu+da olsa werre "adar isti"<metü+

3. M<lik ço%ise m<lik ise+ c!feye eger
   Mer%>b olur cem!`-fes<d u "ab<qatü+

4. é almazdı |o%rusı hele qasret "ıy<mete
   Sürsem aya%ına yüzüm ol serv-i "<metü+

5. `İlm ü kem<li bir pula almaz kib<rumuz
   Min"ar deger mi Ni`metiy< bu qik<yetü+

79

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Dürr-i e$küm p<yü+e c<n< nix<r itsem gerek
   Yolu+a ne’m var ise hep h<ks<r itsem gerek

2. Devlet el virür ise p<yü+e yüz sürmek içün
   Cism-i z<rum r<h-ı k>yu+da %ub<r itsem gerek

3. Dest-i hicrü+den $ik<yet itmege sul|<numa
   A%layup q<l-i dilüm fery<d u z<r itsem gerek

4. Dergehü+den sürmege $ey|<n ra"!bi her gice
   =te$-i <hum $ih<b-ı pür-$er<r itsem gerek

5. R<h-ı `a$"u+da ye+ilmez a%lama"dan ç<re ne
   Ni`met!-ve$ |ıfl-ı e$küm b!-"ar<r itsem gerek

80

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Bezm-i va~lu+da $ar<b-ı la`lü+i görsem gerek
   Aya%u+ |opra%ına c<n< yüzüm sürsem gerek

2. Fey{-i b<r<ndan çemende gül bulur ne$v ü nem<
   Anu+ içün a%layup ben y<ri güldürsem gerek

3. \ar~ar-ı <hum ile r>y-ı `ad>-yı n<-geh<n
   Nitekim berg-i *az<n miqnetle ~oldursam gerek

4. Hem-sif<l olma" mur<d itmi$ gül-<b-ı y<rla
   Seg ra"!bi k>y-i c<n<n içre öldürsem gerek

5. Dest-i "udret kelle-i b!-devlete r>z-ı ezel
   Her ne taqr!r itdi ise ben anı görsem gerek

6. İricek va"t-i ecel ey Ni`met!-i n<-mur<d
   Defter-i `ömr-i `az!zi `<"ıbet dürsem gerek

F! Qarfi'l-L<m-ı B!-Nu"a|

(19a)

81

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Gülmedüm `<lemde a~l< olmadum <s>de-q<l
   Hem-demüm derd ü elemdür maqremüm her dem mel<l

2. Dergeh-i dild<re varsam q<lüme a`d< güler
@<li`üm |<li` degül q<lüm mükedder m<h u s<l

3. Qamdu’ll<h server< oldu+ dehrde d<dla
S<lik-i r<h-ı `a|< vü m<lik-i mülk-i kem<l

4. Her mes< vü her seqer va~lu+ umar <v<re dil
Olsa ger `<lemde va~lu+ herkese emr-i muq<l

5. Ni`met!-<s< mükedder olsa q<lüm |a+ degül
Dilde m<l-<-m<ldur derdü+le <l<m ü mel<l

82

&azel-i B!-Nu"a|

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. =h kim `<lemde a~l< olmadum mesr>r u q<l
S>d-ı dil k<l<-yı hemmdür q<~ılum derd ü mel<l

2. Mürde-dil olsam dehirde |a+ degüldür derdle
Levq-i dilde var durur ~ad dürlü <l<m ü kel<l

3. K<r-ı dehr olmasa ma`k>s olsa mesr>r ehl-i dil
V<~ıl olsa va~l-ı dild<re müd<m ehl-i kem<l

4. Derdle olsam mel>l `<lemde her dem |a+ degül
=h kim öldüm meded derd a+a maqr>m-ı vi~<l

5. Q<ris-i derg<hu+ ola d<ver< mevl< müd<m
Herkes ol derde mur<da v<~ıl olur m<h u s<l

6. Va~l-ı dild<rumla mesr>r olmadum `<lemde <h

Var durur levq-i gö+ülde Ni`met! gerd-i mel<l

83

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. é an a%lamada k<mil olan derdle ey dil

Her vechle mer`! olup `<lemde er<zil

2. Yüz gösterür e$*<~a dil< $<hid-i ma"~>d

Bir qabbeye m<lik olamaz dünyede k<mil

3. Dil ba%lamaz erb<b-ı ma`<rif zen-i dehre

Olmaz güzelüm merd-i *ud< c!feye m<'îl

4. Ehl-i hünere werre "adar ra%bet ider yo"

_>r$!d ~ıfat iri$e ba$ı göklere ey dil

5. Ey Ni`met! bu `<lem-i f<n!de muqa~~al

Willetde kem<l ehli vü rif`atde es<fil

(19b)

84

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Yeter `aksine devr itdü+ felek *<k ile yeks<n ol

Ma`<rif ehlinü+ "albi gibi sen da*ı v!r<n ol

2. Zam<ne *al"ı $imdi ra%bet itmez gevher-i $i`re
Gerek C<m! gerek Q<fı] gerek Sa`d! vü Selm<n ol

3. @ayanma çar*-ı %add<re eger `<"ilse+ ey *ˇ<ce
Cih<nu+ devletin terk it bütün düny<ya sul|<n ol

4. Felek "a~r-ı vüc>du+ `<"ıbet ber-b<d ider bir gün
Gerek derv!$-i %am-*ˇ<r ol gerekse $<h-ı devr<n ol

5. é anı Cem$!d ü Key*üsrev "anı D<r< vü Keyk<vus
Felek ber-b<d ider ta*tu+ gerek ise Süleym<n ol

6. Ser-<-p< d<%-ı *>n!n birle zeyn it cism-i ~ad-ç<kü+
Dil< ger `<rif ise+ tekye-i `a$" içre `üry<n ol

7. \adef-<s< deh<nu+ beste itse çar* %am çekme
Dür-i `irf<n ile pür it der>nu+ baqr-i `umm<n ol

8. Bu mı~ra` Ni`met!nü+ r>z u $eb vird-i zeb<nıdur
Yeter `aksine devr itdü+ felek *<k ile yeks<n ol

85

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün

1. Ru*ı ol %once deh<nu+ gül-i qamr< mı degül
Lebleri berg-i gül-i ter gibi ra`n< mı degül

2. `=rı{ı l<le-i ter k<küli *od zülf-i nig<r
Çe$m-i b!m<rı ise nergis-i $ehl< mı degül

3. Yürise ~alınur `u$$<"ına bi+ dürlü bel<
é add-i b<l<sı ya bir serv-i dil-<r< mı degül

4. Her gören kimse `aceb mi getürürse ~alav<t
Ebruv<nı o mehü+ %urre-i %urr< mı degül

5. Niçe meyl etmesün `u$$<" a+a z!r< o per!
Nükte-perd<z u hünerver sü*an-<r< mı degül

6. &amzesi <fet-i c<n u nigehi c<wib-i dil
; !vesi fitne-res-i `<$ı"-ı $eyd< mı degül

7. M<lik-i baqr-i mel<q<t olan ol gevher-i p<k
\ adef-i qüsne dil< bir dür-i yekt< mı degül

8. &am-ı la`l-i lebini def` içün ol mu%-beçenü+
B<de <m<de aya% elde müheyy< mı degül

9. M!ve-i va~lına irmek diler ol na*l-i "addü+
Ni`met!nü+ |ama`-ı *<mı tem<$< mı degül

86

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Gül$en içre qüsnine ma%r>r olup b!ç<re gül
Kendüsin te$b!h idermi$ `<rı{-ı dild<re gül

2. Güllere `ar{ eyleyince r>yını ol %once-fem
Güldi açıldı "ızardı oldı hem ~ad-p<re gül

(18a)

3. İrdi `ayy>"a fi%<nı oldı b!-~abr u "ar<r
`Ar{-ı ru*s<r eyleyince `andel!b-i z<ra gül

4. Z<hid< gül devridür sen da*ı açıl %once-ve$
Niçe bir giry<n olursu+ b<%a gel bir p<re gül

5. =b u t<b-ı revna"-ı qüsnini efz>n eyledi
@a"aca" ol çe$mi nergis k>$e-i dest<ra gül

6. @a"ılursa gül gibi ol %once her *<r u *asa
&am degül maqrem durur gül$ende z!r< *<re gül

7. Nergisü+ be+zi ~arardı re$kle gülz<rda
\unıca" n<z ile dil-ber Ni`met!-i z<ra gül

F! Qarfi'l-M!m

87

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Mur%-ı c<nu+ ol keb>ter-b<z $eh-b<zum müd<m
Qal"a-i zülf-i girih-g!rin ider ~aydına d<m

2. Varma a%y<rü+ ~a"ın mey*<nede aya%ına
Sa+a n>$-ı c<m içün c<'iz ki ide a"d<m-ı t<mm

3. Olma b<`ix girye-i $eb-*!ze alma <humı
İtme n<fir c<m ile mey*<ne içre n>$-ı c<m

4. é<f-ı isti%n<da mesken ide gör `an"< gibi
Z<%larla varma b<%a ey tezerv-i *o$-*ır<m

5. M!ve-i va~lını dirmek "a~d idüp ey Ni`met!
Ol nih<li egmek içün eyledüm ço" ihtim<m

(18b)

88

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. K<mile ma`rifeti v<sı|a-i cürm-i `az!m
}<lime m<ye-i]ulmi sebeb-i n<z u na`!m

2. Müsta"!mü+ yeri yo" z!r-i felekde z!r<
Mu`teberdür *awele her ne "adar olsa sa"!m

3. K<n-ı `irf<n-ı hünerde benüm ol gevher-i p<k
Bilmedi "ıymetümi ~ayref! çar*-ı le'!m

4. Fikr-i zülf-i siyehü+le $eb-i t<r-ı %amda
\ubqa dek %u~~a vü %am ba+a olur y<r ü ned!m

5. Sırrını qikmetini fehm idemez *urde-$in<s
Qikmetini yine kendü bilür ol qayy ü `al!m

6. éande bir]<lim ü reh-zen var ise anı felek
\<qib-i |abl u `alem eyleyüp eyler ta`]!m

7. `=lim ü nükte-güw<r u hüner<n devre olur
D<ni$ ü ma`rifeti Ni`metiy< cürm-i `az!m

89

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Oldu%um içün kem<l ü ma`rifetle müttehem
S<ye-ve$ p<yüme dü$di %u~~a vü end>h u %am

2. Devlet-i düny<dan ey dil %am degül maqr>m isem
Qamduli’ll<h kim %am-ı c<n<ne amm< maqremem

3. Za*muma merhem ric< itdükçe cerr<q-ı felek
Urdı za*m-ı s!neme merhem yerine n!$-i %am

4. B<de-i k<m u mer<mı n>$ ider isem müd<m
Ta*t-ı ferru*-ba*t-ı `ay$ u `i$rete g>y< Cem’em

5. Ni`met! olsam ne %am $öhret-$i`<r-ı r>zg<r
Minnet All<h’a kem<l u ma`rifetle tev’emem

90

Veleh> Ey{an

Me fâ i lün / Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün

1. Ba+a ki c<m-ı leb-i la`lü+ idi a~l-ı mer<m
Müs<`id olmadı qayf< ki devr-i n<-ferc<m

2. Ken<ra çekmek o servi müyesser olmadı *ayf
A"arken aya%ına c>yb<r-ı d!de müd<m

3. Ki$iye f<’ide virmez kem<l ü ma`rifeti
&ar!b ü b!-kese olmaz `ar>s-ı ma|labı r<m

4. ;ikeste eyler anı çar*-ı ehl-i |ab`a eger
\unarsa s<%ar-ı i"b<li s<"!-i eyy<m

5. Met<`-ı va~l-ı nig<ra vu~>l ise "a~dü+
Mu"addem eyle "u$a%ını çözmege i"d<m

6. \af<-yı *a|ır ile na"d-i c<nı çar* ideyin
`Ar>s-ı $<hid-i k<m olur ise ger ba+a r<m

7. \ı"ılma Ni`metiy< bu `a~rda `<det-i çar*
Budur ki ehl-i hüner werre de+lü bulmaya k<m

(17a)

91

Veleh>

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. C<n u dilden "ulı oldum bir efendüm var benüm
N<z-perver `i$veger bir $eh-levendüm var benüm

2. éa$ları yayına bi+ c<n ile "urb<n oldı dil
Bir sip<h!-z<de serv-i ser-bülendüm var benüm

3. @>|!-i dil n'ola g>y< olsa mı~r-ı `a$"da
La`l-i sükker-b<r-ı dil-ber gibi "andüm var benüm

4. Ma`rifet bezminde ma{m>nlar "oparsam d<'im<
@ab`-ı p<küm gibi ç<bük-rev semendüm var benüm

5. Dil-rüb<lar ba*x iderken her biri `u$$<"dan
Ol da dimi$ Ni`met!ve$ derdmendüm var benüm

92

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Bir per!-peyker melek-r> %amzek<rum var benüm
Qüsn ile mümt<z-ı `<lem $!vek<rum var benüm

2. Dest-res mümkin degüldür `u"de-i $alv<rına
Bir sip<h!-z<de ç<r-ebr> nig<rum var benüm

3. S<ye-ve$ p<-m<li oldum bülbül-i z<rı olup
Bir seh!-"add %onfçe-fem gül yüzlü y<rüm var benüm

4. N<zen!n ü meh-ceb!n hem $<`ir-i siqr-<fer!n
H>$ bürd ü <fet-i d!n $eh-süv<rum var benüm

5. M<h-peyker r>q-perver $<hid-i `<bid-fir!b
Nükte-d<n $!r!n-zeb<n herc<'! y<rüm var benüm

6. Dergehinden sürmege $ey|<n-ı a`d<yı bugün
=h-ı dilden bir $ih<b-ı pür-$er<rum var benüm

7. Bülbül<s< Ni`met! fery<d idersem %am degül
Serv-"add u l<le-*ad bir gül-`iz<rum var benüm

93

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. R>z u $eb fikr-i ru* u zülfü+ olupdur `amelüm
Lebü+i emmegedür qa"" bu ki |>l-i emelüm

2. Niçe c<n-ba*$ u ~af<-perver olur ey s<"!
Yo" dime c<m-ı lebü+ biz da*ı bir kez görelüm

3. Va`d idüp bende+e b>s-ı dehenü+ aldadma
Yo" yire cevr ü cef< eyleme ba+a güzelüm

4. Devr ider meclis-i ehl-i dili peym<ne gibi
Va~f-ı la`lü+deki ey %once-dehen her %azelüm

5. é<metüm na*l-i çemenz<r-ı hünerdür ki benüm
M!ve-i d<ni$ ü `irf<nla bükildi belüm

6. Ni`met! bu |ama`-ı *<mı gider kim her b<r
M!ve-i va~lına ol na*l-i "addü+ irmez elüm

(17b)

94

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. Açıldı bugün gül gibi ol %once deh<num
M<nend-i hez<r irdi yine çar*a fi%<num

2. Peym<ne ~ıfat *>n ile |olsa n’ola çe$müm
`Ay$ etmede a%y<rla ol $<h-ı cih<num

3. Seyl<b-ı siri$kümde qab<b olımaz efl<k
C>$ eyleyicek d!de+i e$k-i rev<num

4. Fetq eyledi qı~n-ı bedenüm cey$-i mel<met
Degdi tepeme r<yet-i %am d>d-ı du*<num

5. Ben p!$-rev-i "<file-i r<h-ı %amum kim
M<nend-i ceres `<lemi i+letdi fi%<num

6. Ol serv-"addi eylesem `<lemde der-<%>$
P<yine nix<r eyler idüm e$k-i rev<num

7. éuvvet "omadı Ni`metiy< tende %am-ı `a$"
=h eylemeden "almadı cismümde tüv<num

95

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. &am-ı zülf ü ru*u+la n<le eyler r>z u $eb gö+lüm
_ay<l-i m>-miy<nu+la çeker b<r-ı ta`b gö+lüm

2. Gül-i ru*s<ru+ı `ar{ eyleyüp gülz<r-ı qüsn içre
Hez<r<n <lla aldu+ yine ey %once-leb gö+lüm

3. `İl<c it $erbet-i va~lu+la a+a ey |ab!b-i c<n
éapu+da u%radı z!r< bu de+lü derde hep gö+lüm

4. Fir<"-ı s<`id-i s!m!nü+ ile p>te-i %amda
Ya"ıldı "<l oldı olup pür-t<b u teb gö+lüm

5. Olınca kesmeyüp "a|`< üm!dü+ wev"-i va~lu+dan
Dem-<-dem Ni`met!-<s< ider lu|fu+ |aleb gö+lüm

96

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. &am-ı `a$"u+la efl<ke çı"ar fery<d u ef%<num
Teraqqüm "ıl güzel ba$u+çün olsun ba+a sul|<num

2. Görenler s!ne-i ~ad-ç<küm üzre penbe-i d<%um
Açılmı$ a" güle te$b!h ider ey verd-i *and<num

3. Kerem "ıl pertev-i mihrü+le def` it *<k-i willetden
Yolu+da werreve$ üft<de kim ey mihr-i ra*$<num

4. Delindi ney gibi ba%rum bel< bezminde hicrü+le
İri$di künbed-i çar*-ı ber!ne <h u ef%<num

5. é alurdı dönmeden dol<b-ı gerd>n b<%-ı `<lemde
Eger ey Ni`met! ~u sepmeseydi çe$m-i giry<num

(16a)

97

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lün / Mef û lü /Me fâ î lün

1. Cevr itmege yüz |utdı ol <fet-i devr<num
Künc-i %am-ı miqnetde irdi göge ef%<num

2. Wev" eylemede her gün a%y<r ile ol meh-r>
éan a%lamada her $eb bu d!de-i giry<num

3. Ol %once-dehen ba+a cevr eylemede her dem
`A$" <te$ine yandı bu s!ne-i s>z<num

4. Lu|f eyleyüp a%y<re a%latma beni c<n<
Zülfü+ gibi aya%a ~alma beni sul|<num

5. Leyl< ~açunu+ fikri itdi beni çün Mecn>n
Raqm itme misün da*ı bu Ni`met!ye c<num

98

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. éaçan kim sa+a `ar{ itse %amu+la m<-cer< çe$müm
@olar "an ile ol demde benüm ey b!-vef< çe$müm

2. _ay<l-i zülf ü *a||u+la a"ar di+mez gözüm ya$ı
Felekde nem "apar her dem bulutdan dil-ber< çe$müm

3. Göz açdurmaz em<n virmez reh-i `a$" içre bir laq]a
Dir!%< bulmadı seyl-i siri$kümden reh< çe$müm

4. Gözüme geldi c<m-ı b<de-i %am bezm-i miqnetde
   éızardı ~anma+uz "an a%lama"dan d<'im< çe$müm

5. Qab<b kemter olmaz baqr-i `umm<n nehr-i e$kümde
   İdince Ni`met!-<s< cih<n içre ba+a çe$müm

99

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. &amu+dur künc-i miqnetde ned!m ü hem-demüm her dem
   Na~!büm yo" feraqdan devlet-i `a$"u+da ill< %am

2. Benümçün sa+a c<n< yine bir söz mi didi a`d<
   Dil-i z<ra bu de+lü cevre b<`ix n'idügin bilsem

3. Gülist<n-ı %amu+da n<le "ılmazdı gö+ül mur%ı
   Eger ey %once-fem a%y<r-ı *<ra olmasa+ maqrem

4. Cih<nda %am-güs<r u hem-demüm %am maqremüm %u~~a
   Feraq gelmez dil-i maqz>na bir dem olmadum *urrem

5. Çı"ardum m<-siv<-yı dehri bi'l-külliye "albümden
   Anu+çün Ni`met! düny< vü m<-f!h<ya meyl itmem

(16b)

100

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Süv<r oldu" da esb-i n<za iqs<n eyle sul|<num
   Beni p<-m<l idüp *<k ile yeks<n eyle sul|<num

2. Vi~<lün gül$eninde gül-ru*un `ar{ idüp ey %once
Gö+ül mur%ını bülbül gibi n<l<n eyle sul|<num

3. Ele n<z ile al $<ne çözüp zülf-i semens<yı
Dil-i `u$$<"-ı $eyd<yı per!$<n eyle sul|<num

4. Delüp ney gibi ba%rını a"ıtsun e$k-i çe$mini
&amu+la cümlesin n<l<n u giry<n eyle sul|<num

5. Gözi ya$ına raqm eyle qawer "ıl t!r-i <hından
é ulu+dur Ni`met! %amg!ni eyle sul|<num

101

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Benüm ol Y>suf-ı Mı~r-ı hüner kim cümle-i i*v<num
Mükerrer gördi hep "and-i neb<t-ı `ilm ü `irf<num

2. Cül>s itdüm em!r<ne serir-i mülk-i `irf<na
Çalındı nevbetüm $<h<ne |urdı yine d!v<num

3. Em!r-i mülk-i na]mum diyu itsem germ olup da`v!
Beni i"r<r-ı me$r>qumda ta~d!" eyler a"r<num

4. Nüc>m-ı]<hire ~anma sem<da zeyn olan her $eb
Olupdur çar*a peyveste $er<r-ı cism-i s>z<num

5. Qawer "ıl inkis<rumdan ~a"ın te'x!r-i <humdan
Yolında öldügüm gel alma <h-ı "alb-i v!r<num

6. Zam<n-ı qüsne aldanma ~a"ın ey Y>suf-ı x<n!
Güzellik kimseye b<"! "alur]anneyleme c<num

7. Civ<n<nu+ eger b<"! olaydı devlet-i qüsni
Niye müncerr olurdı Ni`met!nü+ q<li sul|<num

102[79]

Veleh> Ey{an

Me fâ i lün / Fe i lâ tün/ Me fâ i lün / Fe i lün

1. Ya"ar vüc>dumı hem acıdur dili muqkem
Geh! $er<re-i %u~~a geh! mer<re-i %am

(15a)

F! Qarfi'n-N>n

103

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Na"d-i c<nı yolu+a *arc itmeyen $<d olmasun
S<ye-i serv-"addü+de %amdan <z<d olmasun

2. Y<r olup a%y<r ile %amn<k idersin `<$ı"ı
Yine dirsü+ cevrüm ile kimse n<-$<d olmasun

3. Yolu+a c<n virmenü+ bilmez ~af<sın her ki$i
éadr-i cevrü+ bilmeyen va~lu+la dil-$<d olmasun

4. Derd-i `a$"ı ol per!nü+ bir görinmez derd imi$
Y< il<h! ins ü cin bu derde mu`t<d olmasun

[79] Bu gazel tek beyitten oluşuyor. Gazelin devamı için boş yer bırakılmış, ama herhangi bir şey yazılmamış.

5. Ni`met!nü+ r>z u $eb qa""dan temenn<sı budur
_<ne-i "alb-i `ad> va~lu+la <b<d olmasun

104

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. _ı{r elinden çekmez ey dil <b-ı qayv<n minnetin
A+layan ~ahb<-yı la`l-i dil-rüb< keyfiyyetin

2. Çekdüm aya%umı bezminden $ar<bından geçüp
N>$ idince s<"!-i devr-i zam<nu+ $erbetin

3. Kürs!de "adq eyleyüp v<`i] *ar<b<t ehlini
Meclisinde b<denü+ e$`<r "ılmı$ qürmetin

4. Ol per!yi görmemek yegdür ra"!b-i d!v ile
İ*tiy<r it ey gö+ül anu+ bel<-yı fir"atin

5. =siy<b-ı dehrden l<-büdd mu"arrerdür güwer
Bunda bekler q<~ılı her ki$i ey dil nevbetin

6. Ol seni terk itmeden sen anı terk it ey gö+ül
Devlet-i düny< diyü çekme cih<nu+ miqnetin

7. Def`-i %am itmek dilerse+ r>z u $eb ey Ni`met!
éoma elden aya%ı terk etme b<de ~oqbetin

105

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. `Asker-i *<l ü *a||a yüz virme ey $<h-ı cih<n
Olmasun]<hir bu yüzden fitne-i <*ir zam<n

2. Vechi vardur r>yu+a meh disem ey alnı "amer
Be+lerü+ perv!n ru*u+ gün ebruv<nu+ kehke$<n

3. =ft<bum evc-i ru*s<ru+da *<l üzre o m>y
Necm-i g!s>-d<ra be+zer k'ola bu yüzden `ay<n

4. Qasret-i la`lü+le her dem *>n-ı çe$müm silmeden
Pençe-i merc<na döndi ellerüm c<n< hem<n

5. T<r-ı çengin zühre "urdı gökde $ev"ınden bu $eb
Ni`met! misk!n-i zülfü+ va~f iderken n<-geh<n

(15b)

106

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. P<y-i b>sa dest-res mümkin mi didüm y<re ben
Didi $imdi sa+a bir p<y virürem b!-ç<re ben

2. \aqn-ı gülz<r-ı cih<nda %amdan <z<d olmadum
Olmayınca mübtel< ol serv-i *o$-reft<re ben

3. Ya$uma raqm eyleyüp meyl-i ken<r itse nig<r
A%lama"dan döndürürdüm gözya$ın enh<re ben

4. Niçe fery<d etmesün dil mübtel< oldum yine
B!-vef< herc<'!]<lim bir büt-i `ayy<re ben

5. Bir yalı+ yüzli fed<y! dil-ber-i *>n-*ˇ<rdur
C<n virür isem n'ola t!%u+ gibi %add<re ben

6. Dün geçerken <h idüp k>y>ndan ey serv-i seh!
R<st geldüm reh-güw<ru+da senü+ a%y<re ben

7. Didüm i"r<r it ba+a b>s-ı deh<nu+ dostum
Didi ey b!-ç<re gelmem yo" yire i"r<re ben

8. éan ile ol dem |olup çe$müm döner peym<neye
La`l-i mey-g>n-ı nig<re eylesem ne]]<re ben

9. Ni`met! dend<n-ı c<n-ba*$-ı nig<rı va~f idüp
Dürr ü gevher dizdüm el-qa"" ri$te-i efk<ra ben

107

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. `=rı{-ı pür-n>ru+ üzre |urre-i `anber-"ar!n
Baqr-i qüsnin içre g>y< oldı mevc-i `anber!n

2. Werre-ve$ lerz<n olurdı t<b-ı qissü+den sa+a
Mü$ter! çı"sa felekde mihr-i çar*-ı ç<rüm!n

3. Za*m-ı *>n-<l>d-ı *<r-ı %u~~adan bülbül-~ıfat
Mur%-ı dil ey %once-fem etse na%am <h u en!n

4. Dest-i "udret b<b-ı devlet *<ne+e yazmı$ ezel
“H<wih! cenn<t0ı `adnin fe’d*ul>h< *<lid!n”[80]

5. Nice geçsün Ni`met! der-bend-i `a$"u+dan senü+
&amze+ almı$ destine t!r-i müje+ bekler kem!n

(14a)

108

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. Cih<nu+ devletine olma meft>n
Mu"arrerdür fen<-yı çar*-ı gerd>n

2. Bir iki gün yüzü+e gülse l<-büdd
Dutar so+ra ider çe$mü+i pür-*>n

3. Bugün vu~latla mesr>r eyler ise
İder yarın %am-ı fir"atle maqz>n

4. é ılur i"b<lini idb<ra tebd!l
Der>nu+ eyler <l<m ile me$q>n

5. Mek<nu+ "a`r-ı *<k itmek mu"arrer
Olur ise+ eger m<l ile é<r>n

---

[80] Anlamı, “Bu Adn cennetleridir, oraya sonsuz kalanlar olarak girin.” Bu ifade ayet olarak geçmiyor, fakat bu anlama yakın ayetler var: Beyine 98/8, Taha 20/76, Kehf 18/31, Nahl 16 /31.

6. Ged<ve$ bir kefenle rıqlet eyler
Olanlar p<di$<h-ı rub`-ı mesk>n

7. Qu{>r etmek dilerse+ Ni`met!ve$
Cih<nu+ devletine olma meft>n

109

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Reh-i `a$"u+da senü+ c<n ile geçdüm serden
\anma kim ölmege c<n virmeyem ol *ançerden

2. Fikr-i zülfü+ ile dil deyr-i %amu+da ~anem<
R>z u $eb o"umada küfri ise ezberden

3. _<k-i p<yü+ senü+ ey serv-"add ü %once-dehen
Yeg görür `<rif olan ehl-i na]ar cevherden

4. &ar"a virürse ne gam mülk-i cih<nı e$küm
Beni d>r itdi felek $imdi der-i dil-berden

5. P<y-m<l-i reh-i gam itdi beni Ni`metiy<
Görmedüm mihr ü vef< ol $eh-i s!m!n-berden

110

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Yeter itdü+ beni pey%>le-i %amda giry<n
D!deden ya$ yerine *>n-ı ciger oldı rev<n

2. Gül gibi dü$men ile her dem idersin `i$ret
Ya"dı yandurdı beni n<r-ı gam ey $>*-ı cih<n

3. C<na k<r eyledi s<"! %am u end>h-ı `a~r
B<de-i la`l-i lebü+ ~un beni eyle *and<n

4. N<le vü z<r ider isem n'ola m<nend-i hez<r
Çe$m-i pür-*>numa raqm itmedi ol %once-deh<n

5. Q<lüme eylemedü+ `ayn-ı `in<yetle na]ar
Eyledi `<leme `a$"u+ beni rüsv<-yı cih<n

6. Bülbül<s< n'ola <h eyler isem ey gül-i ter
Deldi z!r< cigerüm n<vek-i *<r-ı hicr<n

7. Der-ken<r itmek içün Ni`metiy< ol servü+
P<yine eyleyeyin e$k-i fir<v<nı rev<n

(14b)

111

Mün<c<t il<- é <d!’l-Q<c<t ve Ref!`i’d-Derec<t li-@alibi’l-Ma%fireti ve’n-Nec<t

Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün

1. Ey wü’l-minen sen var iken y< ben kime yalvarayın
Aqv<lüme v<"ıf iken y< ben kime yalvarayın

2. Ey p<di$<h-ı b!-vez!r ey $ehry<r-ı l<-na]!r
A`m<lüme sensin ba~!r y< ben kime yalvarayın

3. Ey *<lı"-ı leyl ü neh<r herkes "apu+dan qi~~ed<r
Ey lu|fı ço" perverdg<r y< ben kime yalvarayın

4. Ey $<h-ı mülk-i kibriy< w<tu+da yo" kibr ü riy<
Sen var iken y< Rabben< y< ben kime yalvarayın

5. Ey v<si` ü qayy ü muc!b derd-i dile sensin |ab!b
`A$"u+la oldum b!-$ik!b y< ben kime yalvarayın

6. Ey "udret ıssı wü’l-cel<l ey p<di$<h-ı b!-zev<l
é apu+ |ururken m<h u s<l y< ben kime yalvarayın

7. Ey "<dir ü ferd ü ~amed iqs<nu+a yo"dur `aded
Senden olur iken meded y< ben kime yalvarayın

8. Derg<hu+a idüp niy<z c<n ile itdüm ke$f-i r<z
Ey ehl-i derde ç<re-s<z y< ben kime yalvarayın

9. _al"dan idüp "a|`-ı ric< itdüm "apu+a iltic<
Ey f<|ır-ı ar{ u sem< y< ben kime yalvarayın

10. Sensin qak!m-i k<r-d<n sensin ker!m-i k<m-r<n
Sensin %af>r-ı `<~ıy<n y< ben kime yalvarayın

11. Her derde dil derde dev< q<$< ki eyleye rec<
Meft>q iken "apu+ ba+a y< ben kime yalvarayın

12. Her yerde sen q<{ır iken ef`<lüme n<]ır iken
Hep sa+a yalvarur iken y< ben kime yalvarayın

13. ;ol dem ki "abre varıca" tenh< vü b!-kes "alıca"
N<l<n u giry<n olıca" y< ben kime yalvarayın

14. `=lemleri var eyleyen ol lu|fı ço" Mevl< iken
Ey Ni`met!-i pür-miqen y< ben kime yalvarayın

(13a)

112

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. `Aceb mi mur%-ı dil etse dem-<-dem n<le vü ef%<n
Za*mn<k eyledi cismin *adeng-i %amze-i c<n<n

2. Dü$er mi $<nu+a bir kerre fikr it sen de sul|<num
éalam ben künc-i qasretde %ar!b z<r u ser-gerd<n

3. `Ub>r itdi felekden t!r-i <hum ey kem<n-ebr>
;u de+lü eyledüm zülfü+ %amıyla bu gice ef%<n

4. éomaz bir gün varup tenh< yüz uram *<k-i p<yü+e
Yanumca sürinüp p<-bend olur s<yem ba+a her <n

5. \oyunsa+ n<z ile qamm<ma girse+ ey per!-peyker
Görüp pehl>-yı s!m-end<mu+ olur ins ü c!n qayr<n

6. Ba"up q<l-i dil-i z<ra gözi giry<n olur çar*u+
Felek n<zil olanı yere]annitme+üz b<r<n

7. Uzatma kes sözi ey Ni`met! va~f eyleyüp zülfin
@olama barma%u+a buldu%u+ı söyleyüp her <n

113

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Süt>n-ı <hum olmasa eger ey *üsrev-i *>b<n
Cih<nda *ayme-i gerd>n olurdı *<k ile yeks<n

2. Siri$küm c>yb<rı r>z u $eb olmasa ger c<r!
é alurdı dönmeden bu <sy<b-ı çar*-ı ser-gerd<n

3. Dil-i d!v<ne derdiyle hel<k olma" mu"arrerdür
Açılmazsa der-i d<rü’$-$if<-yı vu~lat-ı c<n<n

4. Behi$t-i c<vid<n-ı va~l-ı y<re ger erem dirse+
Vüc>du+ n<r-ı %amla d>za*-ı `a$"ında "ıl s>z<n

5. İrersin `<"ıbet ser-menzil-i ma"~>da `<lemde
Ceresve$ r<h-ı %amda dil ucından eyleme ef%<n

6. Eger toz "onmasun p<yine dirse+ Ni`met! y<rü+
Siri$kü+den reh-i k>yına ya%dur d<’im< b<r<n

114

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Qüsnle me$h>r-ı `<lem oldu+ ey n<zik beden
Qüsnü+e ma%r>r olup `u$$<"a cevr itmek neden

2. Ey ~anem dil ba%ladumsa zülfü+ü+ zünn<rına
Deyr-i `a$"u+da senü+ k<fir mi oldum yo*sa ben

3. S<%ar-ı la`lü+ ~unup `ar{ eyle esr<r-ı *a||u+
Mest ü qayr<n olayın bezm-i vi~<lü+ içre ben

4. Ey "amer-|al`at hil<l-ebr> nig<r-ı m<h-r>
Za*m-ı peyk<nu+la pürdür cism-i z<rum cümleten

5. Bezm-i %amda Ni`met!yi cür`ave$ p<-m<l idüp
Gül gibi `i$retdesin gül$ende *<r u *asla sen

(13b)[81]

(12a)[82]

---

[81] Bu sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.
[82] Bu sayfa içerik ve yazı şekli bakımından divana ait olmadığını düşündüğüm şu şiirden oluşmaktadır:

Dest>r
é a~r-ı dilde le$ker-i %am idüp hep ta"tılar
Birbirine taqa""u" "ılursa b!d<rayı atdılar

Bir *>n-ı r<ha girüp r<h-ı be"<dan...
Bulma" içün imk<num $u`le-i çer<%ın ya"dılar

\<f-be-~<f seyr<n "ılar `ar$ı üzre cevel<n eyleyen
All<h All<h ne tem<$< durur diyu ben ba"dılar

Cüz'üne `a$"a ni$<n-ı `<rif-i bi'll<h olan
Q<leti ref`i ra"!bi gördiler de çı"dılar

(12b)[83]

(11a)

F! Qarfi’l-V<v

115

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. ;eb-i]ulmetde girmezse `aceb mi çe$müme uy*u
   İ*<|a itdi z!r< *add-i y<ri *a||-ı `anber-b>

2. [iy<-i mihri t<r eyler gözine `<$ı"-ı z<ru+
   Ru*ı üzre |a%ıtsa k<kül-i pür-ç!nin ol meh-r>

3. &am-ı *<l-i `iw<ru+la nig<r< ~aqn-ı gül$ende
   İder pür-d<% ba%rın n<r-ı %amla l<le-i *od-r>

4. _ır<ma gelse ~aqn-ı gül$en içre n<z u $!veyle
   @ola$ur k<kül ü zülf-i nig<ra sünbül-i $eb-b>

5. Ne l<zım Ni`met!nü+ "atline ol *ançer-i ser-t!z
   Var iken %amze-i *>n-r!z ile ol k>$e-i ebr>

(11b)

F! Qarfi’l-Q<’

116

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Geçmesün `ömrüm dir ise+ <h ile
   Ülfet itme c<hil-i güm-r<h ile

2. B<`ix olur ~o+ra maqz>n olma%a
   Hem-dem olma" her den! bed-*ˇ<h ile

[83] Bu sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.

3. Olma z!nh<r ey gö+ül germ i*til<|
Dünyede e~q<b-ı `izz ü c<h ile

4. Ser-für> vü minnet itme "ıl qawer
C<h ile fa*r eyleyen her c<hile

5. Hem-sif<l ol kelb-i k>y-ı y<r ile
Hem-ni$!n olma cih<nda $<h ile

6. Mun"a|ı` ol *al"-ı `<lemden gö+ül
=$in<lı" idegör All<h ile

7. İtme ~oqbet Ni`met! cühh<l ile
Geçmesün `ömrüm dir ise+ <h ile

117

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Hem-sif<l olma" seg-i k>yu+la yegdür <deme
Hem-ni$!n olma"dan ise p<di$<h-ı `<leme

2. Bülbül-i <$üfte oldum gitdi elden i*tiy<r
Bir yüzi gül ~açı sünbül l<le-*add %once-feme

3. ;ol "adar c<m-ı leb-i la`linden oldum ne$'ed<r
Dilde minnet "almadı keyfiyyet-i c<m-ı Cem'e

4. Olsa x<n! bir ki$i `<lemde el virse felek
Milkle İskender'e zühd-i vera`la Edhem'e

5. Devlet ü i"b<line re$k itme anu+ Ni`met!
U%rama" bir gün mu"arrer yine merg ü m<teme

118

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. _ˇ<ceye fikr ü m<ldur eglence
Ba+a `ilm ü kem<ldür eglence

2. Mur%-ı |ab`a mix<l-i perv<ne
;em`-i ru*s<r-ı aldur eglence

3. Gül$en-i qüsn içinde `u$$<"a
Gerçi seyr-i cem<ldür eglence

4. Ba+a da ~afqa-i cem<lü+de
O *a||-ı b!-mix<ldür eglence

5. Ni`met!ye %amu+la ~ubqa degin
Fikr-i wev"-ı vi~<ldür eglence

(10a)

119

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Me fâ i lün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Herkese gerçi vardur eglence
Ba+a d!d<r-ı y<rdur eglence

2. `Andel!b-i hez<r-fenne da*ı
N<le-i ~ad-hez<rdur eglence

3. ;eb-i yeld<-yı %amda `u$$<"a
Fikr-i zülf-i nig<rdur eglence

4. Sidretü’l-münteh< vü |>b<ya
;!ve-i "add-i y<rdur eglence

5. Bülbül-i z<re <$iy<nında
&once-i gül-`iw<rdur eglence

6. Fikr-i la`lü+le s<"ıy< ba+a
B<de-i *o$-güv<rdur eglence

7. Te$ne-i la`l-i gevher-ef$<+a
Sü*an-ı <bd<rdur eglence

8. Bu %azel zümre-i civ<n<na
Ola bir yadg<rdur eglence

9. S<ye-i devletü+de Ni`met!ye
Girye-i b!-"ar<rdur eglence

120

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. @utıca" <te$-i `a$"u+la mek<n kül*anda
Görse s>z-ı dilümi eyler idi gül *ande

2. Dögünüp qasret-i zülfü+le vüc>d oldı keb>d
Görse eylerdi %amından beni sünbül *ande

3. C<m-ı bill>rı müd<m alsa+ ele ey s<"!
Üstine `aks-i lebü+ dü$se ider mül *ande

4. La`l-i mey-g>nu+la görmeseler `<rı{u+ı
Açılup %onçe-i ter itmez idi gül *ande

5. Ni`met!nü+ $erer-i n<r-ı dili çı"dı göge
@utıca" <te$-i `a$"u+la mek<n kül*anda

121

Veleh> Ey{an

Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün / Müs tef i lün

1. Bülbüllerünü+ fery<dını g>$ eyledüm gülz<rda
Gördüm ki ba+a be+zemez bülbül fi%<n u z<rda

2. Ey *üsrev ü $!r!n zeb<n Leyl< ~açu+ fikri ile
Mecn>n ~ıfat gezdüm biraz ~aqr<da vü kühs<rda

3. \aqn-ı çemende n<-geh<n k<l<-yı va~l-ı y<re ben
Na"d-i siri$küm `add idüp hem eyledüm b<z<rda

4. Kesb-i qay<t itdi gö+ül irince va~l-ı dil-bere
Bilmem ne q<let var `aceb wev"-ı vi~<l-i y<rda

5. Zülfin per!$<n eyleyüp ~alınca "olın boynuma
é almadı ~abr u i*tiy<r bu Ni`met!-i z<rda

(10b)

122

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Çı"sun ol göz kim %am-ı `a$"u+la giry<n olmaya
   Çı"sun ol c<n kim yolu+da sa+a "urb<n olmaya

2. Serv-"addü+ s<yesinde var mı bir dil kim bugün
   R<h-ı `a$"u+da senü+ *<k ile yeks<n olmaya

3. Va`de-i va~l itmi$ iken dutdu+ ink<r eyledü+
   N<dim olup itdügü+ `ahde pe$!m<n olmaya

4. Devlet el virdügine ey *ˇ<ce ma%r>r olma kim
   Var mı bir devlet cih<nda ~o+ra v!r<n olmaya

5. Q<nm<nu+dan felek <*ir cüd< eyler seni
   \anma ardu+ca aqibb< sa+a giry<n olmaya

6. Var mı bir cism-i la|!f <y< ki `<lemde `aceb
   Ta*te-i ten-$>y üzre ~o+ra `üry<n olmaya

7. Fikr-i esr<r-ı *a||u+la dem mi var kim Ni`met!
   Tekye-i `a$"u+da abd<l gibi qayr<n olmaya

123

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. \arf idenler na"d-i c<nı y<rına
   Bu günüm "alsun dimezler yarına

2. ;<d olmaz `<"il olan dünyede
Devletü+ i"b<line idb<rına

3. ;ol hüm<dur mur%-ı dil kim istese
D<neve$ çar*ı alur min"<rına

4. Y<re söyle+ itmesün s!ne siper
T!r-i <h-ı `a$ı"-ı %am-*ˇ<rına

5. Ol kem<n-ebr> sip<h!-z<denü+
El iri$mez `u"de-i $alv<rına

6. Ol |ab!b-i c<n u dil q<lin ~orup
;ef"at itmez `<$ı"-ı b!m<rına

7. T<k gibi "add-i *am ile a%lasun
`=$ı"u+ b<%-ı cih<nda k<rına

8. `=$ı"ı va~l ile iqy< eylemek
Hiç gelür mi *<|ır-ı dil-d<rına

9. Ol gözi <h> teraqqum eylemez
Ni`met!nü+ çe$m-i gevher-b<rına

(9a)

124

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Döndi gül$ende %amu+la yine n<le l<le
Dili olsa eger eyler idi n<le l<le

2. Açılup ~aqn-ı çemende ne "adar $<d olsa
Birgün elbette irer yine zev<le l<le

3. Bezm-i gül$ende %am-ı la`lü+i def` itmekçün
Nergis-<s< eline aldı piy<le l<le

4. ; erms<r oldı "ızardı ~ararup ~oldı hele
Kendüyi ba+zedicek ol ru*-ı ala l<le

5. Ebruv<nu+ %amını çeke çeke gül$ende
Meh-i nev gibi $eh< döndi hil<le l<le

6. Lem`a-i $em`-i cem<lü+le münevver olıca"
Döndi her vechle f<n>s-ı hil<le l<le

7. Ba%rına bir niçe d<% urmaz idi Ni`metiy<
Olmasa `<$ı" eger ol *a|| u *<le l<le

125

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Ed<n! ~adr-ı `izzetde er<zil bezm-i `i$retde
Ah<l! künc-i miqnetde kem<l ehli rez<letde

2. Kem<lin kendüye ser-m<ye-i devlet bilenler hep
Aya"da cür`ave$ p<-m<l olupdur r<h-ı willetde

3. A+a ma"~>dı el virür da*ı i"b<l ider devlet
Yed-i |>l<ya m<lik olsa bir <dem *ab<xetde

4. Ne de+lü müttehim]<lim var ise d<r-ı düny<da
Mükerrem ~adr-ı rif`atde mu`azzez c<h u devletde

5. O kim ferd<yı fikr itmez _ud<dan da*ı *avf itmez
Olur ma"~>dına v<~ıl geçer eyy<mı vu~latda

6. Buyurdı fa*r-ı `<lem kim "açan s<`at "ar!b olsa
Muq!l ü k<wib ola ümmetüm kesb-i ma`!$etde

7. Bu "avmü+ Ni`met! q<li niye müncer olur bilmem
Qu{>r-ı `izzete vardu"da her biri "ıy<metde

126

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. N<z ile alsa+ ele ey serv-"<met mirvaqa
İrgürür b<d-ı hev<dan c<na r<qat mirvaqa

2. ;öyle n<zikdür ru*u+ olur hev<dan *>n-çeg<n
Olsa ger perr-i melekden yine bi+ "at mirvaqa

3. N<r-ı `a$"u+dan eger s!nemde olsa bir $erer
Etmege anı für>z<n oldı <let mirvaqa

4. Almasa+ bir kez ele ey serv-"add ü %once-fem
Bulmaz idi *al" içinde böyle ra%bet mirvaqa

5. Ni`met! bir sen degül düny< qased itdi a+a
Dest-i dild<ra girüp bulınca $öhret mirvaqa

(9b)

127

Veleh>

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ey gö+ül %am çekme bir z!b< cem<lü+ var ise
_arc u ~arf it yolına düny<ca m<lu+ var ise

2. C<me-i zer-beftle ey *ˇ<ce itme ifti*<r
D<'im< fa*r it eger bir köhne $<lu+ var ise

3. Böyledür aqv<l-i `<lem %am çeküp <h eyleme
T!r-i %am <m<cısu+ `ilm ü kem<lü+ var ise

4. `İlmle olsa+ `alem virür sa+a `<lim elem
Her sözü+ ma"b>l olur *al" içre m<lu+ var ise

5. Ger *u{>r itmek dilerse+ Ni`met!-ve$ `uzlet it
V<d!-i `irf<na ey dil itti~<lü+ var ise

128

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Ger gireydüm bir gice ol y<r-i ra`n< "oynına
A%lamazdum girmesem *uld içre qavr< "oynına

2. _aste-i hicr<nu+am raqm eyleyüp aqv<lüme
Bir gice girse+ ne var ben z<r u $eyd< "oynına

3. &am degül "an a%layup ç<k-i gir!b<n eylesem
Bu gice almı$ ra"!b ol y<ri z!r< "oynına

4. Ra"~ iderdüm $ev"la m<nend-i f<n>s-ı *ay<l
Girse ger ben `<$ı"u+ ol $em`-i %arr< "oynına

5. é almaz idi devlet-i d<r<ya re$küm Ni`met!
Ger gireydüm bir gice ol y<r-i ra`n< "oynına

129

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. _a|| eyleyicek `<rı{-ı dil-d<rı iq<|a
&am itdi muqa~~ıl dil-i b!m<rı iq<|a

2. _a||-ı ru*ına çekme elüm kim *as ü *<$<k
`=detdür ider qay|a-i gülz<rı iq<|a

3. T<r oldı cih<n çe$m-i tere çün $eb-i deyc>r
_a||-ı siyeh idince o ru*s<rı iq<|a

4. Öldügüme %am çekmezem ol ince miy<nı
M<nend-i kemer itse "olum b<r! iq<|a

5. }anneyledi herkes ki küs>f oldı felekde
=hum idicek "ubbe-i devv<rı iq<|a

6. Ey dil ne "adar bilmek içün g>i iderse
`A"l eyleyemez "udret-i sett<rı iq<|a

7. Efk<r-ı *a|| u qasret-i r>yu+la $eb u r>z
&am itdi yine Ni`met!-i z<rı iq<|a

(8a)

130

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. Açıldı bugün b<%da herc<'! benef$e
Zeyn itdi çemende yine herc<'! benef$e

2. Nergis ~ararup ~olsa bu re$k ile `aceb mi
@a"mı$ ba$ına gördüm o herc<'! benef$e

3. A%y<rı hel<k itmege ra%men o gül-i ter
\undı yine bir |op ba+a herc<'! benef$e

4. Sevd<-yı ser-i zülfü+ ile ey gül-i ra`n<
\aldı aya%a sünbül-i z!b<yı benef$e

5. Re$k-<ver-i gülz<r-ı cin<n oldı gülist<n
Gül$ende bitince yine serm<yi benef$e

6. Bir mertebe zeyn eyledi gülz<rı $ük>fe
Ba$dan ba$a |utdı yine ~aqr<yı benef$e

7. N<z ile |utar Ni`met!ye ~unma%a elde
Gül$ende gör ol serv-i dil-<r<yı benef$e

131

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Ne de+lü devr iderse çar*-ı d>n-perver mur<d üzre
Döner bir gün yine `aksine devr eyler `in<d üzre

2. _ar<ba virmez idi k<’in<tı fitne vü <$>b
Olaydı *al"-ı `<lem birbiriyle ger vid<d üzre

3. Kimisi mest olup *al"u+ kimi olmaz idi hü$y<r
Eger peym<ne-i devlet sürülse `adl ü d<d üzre

4. Zam<ne a%niy<sı bi+ yıl evvel gelse düny<ya
`Aceb ç>b<n olurdı g>sfend-i "avm-i `=d üzre

5. Ne qikmetdür bunu+ sırrı bilinmez Ni`met! d<’im
Felek erb<b-ı isti`d<da her yirde `in<d üzre

132

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Mu`a||ar eyledü+ dehri feraq virdü+ dil ü c<na
Ne yeller esdi geldü+ bu ya+a ey b>y-ı c<n<ne

2. Vüc>dın erre-i %amla felek itmezdi ~ad-p<re
   Dola$up zülf-i c<n<ne eger tel "ırmasa $<ne

3. Mü$<bih olmasa $em`-i $eb-<r< r>y-ı dil-d<ra
   Dü$üp üstine b<l ile perin ya"mazdı perv<ne

4. Girer bir gün ele ser-ri$te-i zülf-i siyeh-k<ru+
   Ne %am dü$di ise $imdi gö+ül ç<h-ı zena*d<na

5. İrer ma"~>dına bir gün gö+ül giry<n olup "almaz
   Elem çekmez cih<nda merd-i `<rif va{`-ı devr<na

6. Bu `a~ru+ mu"te{<sı t< ezelden böyledür c<n<
   Felekde ehl-i dil olmaya n<'il bir dilüm n<na

7. Eger ey Ni`met! fetq olmadıysa b<b-ı ma"~>du+
   Yüri `ar{ eyle aqv<lü+ der-i derg<h-ı sübq<na

(8b)

133

Nev-Güfte-i li-Muqarririh!

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün)   (Fa` lün)

1. Görinürsem ne `aceb *al"a ged< $eklinde
   `Ar{-ı wüll eylemezem n<sa ric< $eklinde

2. Ehl-i dil her ne "adar fa"ra girift<r olsa
   Görinür *al"a yine ehl-i %ın< $eklinde

3. Ne "adar merd-i hüner-perver ü k<mil var ise
Cümlesi %u~~a vü %amla fu"ar< $eklinde

4. Ne "adar ehl-i |ama` f<sid ü b<|ıl var ise
Perde-i zühd ü riy<da ~uleq< $eklinde

5. Ne "adar nekbeti cerr<r u muza*ref var ise
\>ret-i fa"r u fen<da budal< $eklinde

6. Ne "adar der-be-der ü c<hil ü ebter var ise
Wiyy-i erb<b-ı hünerde]uref< $eklinde

7. \arınup "ubbe "adar ba$a mükevver dest<r
Cühel< |utdı cih<nı `ulem< $eklinde

8. é arnını yarsa+ elifden yo%iken hergiz exer
Gören <dem ~anur anı fu{el< $eklinde

9. Vera` ü zühd ü ~al<qı da*ı `ilmi yo%iken
`Ar{ ider `<leme kendin fu"ah< $eklinde

10. R>z u $eb sa`y idelüm kesb-i kem<l ü hünere
Serser! gezmeyelüm ehl-i hev< $eklinde

11. Dergeh-i qa""a ta{arru` idelüm Ni`metiy<
Ke$f-i r<z itmeyelüm *al"a ged< $eklinde

134

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Ne bilsün k<milü+ "adrini her c<hil cih<n içre
   Bilürsin "<til-i H<bil durur é<bil cih<n içre

2. Sipihrü+ mu"te{<sı bu durur ~adra geçer c<hil
   Aya"larda "alur elbette her k<mil cih<n içre

3. Zem!n-i himmete bir merd-i k<mil to*m-ı sa`y ekse
   Muqa~~al a+a bir $ey olmaya q<~ıl cih<n içre

4. Gelen elbette düny<ya gider <*irle `u"b<ya
   Be"<sı yo" durur `ömrü+ gehi %<fil cih<n içre

5. Sipihre rif`at ile irmede her c<hilü+ ba$ı
   &am ile ehl-i dil olma"da p<-der-gil cih<n içre

6. Ne de+lü na"d-i e$ki dökse ~açsa `<$ı"-ı $eyd<
   Met<`-ı va~l-ı y<re olmaya v<~ıl cih<n içre

7. ;ik<yet eyler idüm kevkeb-i ba*t-ı siy<humdan
   Bulaydum Ni`met! bir q<kim-i `<dil cih<n içre[84]

[84] Bu beyitin altında, içerik ve yazı karakteri yönünden Divana âit olmadığını düşündüğüm “`U">’il-i "u~>r itdükse "<lüme kerem "ıl / Te$r!fü+ …..re$k-i irem "ıl” beyiti var.

(7a)[85]

(7b)

F! Qarfi’l-Y<’

135

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. _idmet-i *<k-i derü+den sürme sul|<num beni
K>yu+ içre dü$mene güldürme sul|<num beni

2. Pister-i `a$"u+da c<n< *aste-i hicr<nu+am
Eyle iqy< va~lla öldürme sul|<num beni

3. \ar~ar-ı hicrü+ ile gülz<r-ı miqnetde bugün
Berg-i pejmürde gibi ~oldurma sul|<num beni

4. C<n u ba$ı yolu+a *arc eylemekden "açmazam
Dü$men-i mekk<rla bir görme sul|<num beni

5. Ni`met!-ve$ a%lama"dan çe$m-i ter olur `al!l
_idmet-i *<k-i derü+den sürme sul|<num beni

---

85 Bu sayfada, yazı şekli ve içerik yönünden Divana âit olmadığını düşündüğüm şu yazılar bulunmaktadır:

é anı bir |<lib-i qa"" $imdi fen< $eklinde
\>ret u%rısı ço%aldı fu"ar< $eklinde

Men `arefe sırrını fehm itmeziken bunda
Niçe z<hid geçinür var ~uleq< $eklinde

Da*ı `ömrinde nedür bilmez iken qüsn ü ed<
Her den! Türk’ü görürsü+]uref< $eklinde

Cühel< ço" sa+a bir mes’eleyi feth idemez
\>ret-i]<hir amm< `ulem< $eklinde

Menba`-ı mülk-i fen<sı "atı n<dir bulınur
; imdi bir mür$id-i k<mil budal< $eklinde

Her ceh b<d-<b<d ey meh bu leyle-i "ıdem sırr-ı ~ofiye t<c ile `ab< oldı qayf kim ma`rifet heb< oldı ~>ret u%rısıdur "amu görinen bunları *ayme-i damme evliy< oldı umer<’ "apusında anu+ içün `ulem< `abd-i mü$ter! oldı.

136

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Bah<r irdi yine gülz<r-ı `<lem sebzez<r oldı
Çemende bülbülü+ k<rı fi%<n u z<r oldı

2. Der-<%>$ eyleyem c<’iz ki bir gün diyu dild<rı
_ay<l-i serv-"addiyle siri$küm c>yb<r oldı

3. Nih<l-i va~la el irmez o na*l-i t<ze ber virmez
Üm!d-i m!ve-i va~lı dil-i b!m<re b<r oldı

4. Qav<le itdi na"d-i c<na t!r-i %amzesin dil-ber
Gelince ~adra geçdi s!nem üzre ber-"ar<r oldı

5. &am-ı `a$"u+ $u de+lü Ni`met!’yi eyledi rüsv<
@uyıldı r<z-ı pinh<nı cih<na <$ik<r oldı

137

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Fâ i lâ tü / Me fâ î lü / Fâ i lün

1. Gül yüzü+e dinildi Cem<l! %azelleri
Güft<ru+la o"undı Ma"<li %azelleri

2. Dend<nu+ ile va~f-ı miy<nu+ durur senü+
Dürr! %azelleriyle _ay<l! %azelleri

3. ;!r!n lebü+le "a$laru+u+ medqidür müd<m
La`l! %azelleriyle Hil<l! %azelleri

4. Ru*s<rı ile va~f-ı *a||-ı b!-mis<l!dür
;em`! %azelleriyle Mix<l! %azelleri

5. Verd-i zeb<nı Ni`met!-i z<ru+ `<"ıbet
Cevr! %azelleriyle oldı Vi~<l! %azelleri

(6a)

138

Veleh> Ey{an

Mef û lü / Me fâ î lü / Me fâ î lü / Fe û lün

1. Cevrü+le hel<k itmez idü+ ehl-i niy<zı
Bilseydü+ eger n'idügini bende-nüv<zı

2. S<ye+de senü+ *o$ geçer `u$$<" dem-<-dem
Mevl< vire ey serv sa+a `ömr-i dır<zı

3. Ç<k eylemese s!nesini *ançer-i %amze+
Ke$f olmaz idi `<$ı"u+ `<lemlere r<zı

4. C<n-ba*$ u qay<t-<ver olur cilvesi y<rü+
`U$$<"ına c<n virür anu+ $!ve vü n<zı

5. N<"$ı gibi y<rü+ göremez Ni`metiy< ger
Seyr eylese `u$$<" `Ir<"'ı vü Qic<z'ı

139

; eyqü’l-**İ**sl<m Yaqy< Efendi’nü+ &azeline Na]!redür

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Bi-qamdi’ll<h-ı ve’l-minne yine irdi ~af< devri
Açıldı gül gibi *<|ır gidüp qüzn ü `an< devri

2. Es!r-i b<de-i gül-reng olan y<r<n-ı *o$-|ab`a
\al<dur kim yine geldi bah<r-ı %am-zed< devri

3. Aya%ı elden eksik itme s<"! va"t-i `i$retdür
Olup heng<m-ı gül geldi yine `ay$ u ~af< devri

4. Varup dün *<n"<h-ı `a$"a girdüm *al"a-i wikre
Ba+a *o$ geldi %<yetde sem<` içre vef< devri

5. \unar c<m-ı mur<dı s<"!-i devr<n e$*<~a
İder `aksine elbette sipihr-i kec `a|< devri

6. Gö+ül ç<*-ı zena*danında "almı$dı *al<~ oldı
Gelüp *a|| <*ir olınca o *a||-ı c<n-fez< devri

7. Çemenz<r-ı *a||ı qüsnine virdi Ni`met! revna"
Mü’ebbed ola `<lemde o *a||-ı dil-gü$< devri

8. ; ehen$<h-ı ser!r-i fa{l-ı `irf<n x<n!-i nu`m<n
Cen<b-ı ; ey*ü’l-İsl<m kim virür r>qa %ıd< devri

9. Re’!s-i ehl-i dil üst<d-ı gül Yaqy< Efendi kim
Olur `ıyd u "adr *al"a anu+ ~ubq u mes< devri

10. Ed!b-i re'yinü+ ta`l!mine olmasa ger ma]har
Neden "<dir olurdı itmege gerd>n dil< devri

11. Hem!$e evc-i rif`atde güne$ gibi ola ra*$<n
Olınca <*ir emr-i qa""la çar*-ı b!-be"< devri

(6b)

140

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. `Aceb mi künc-i %amda eyler isem n<le vü z<rı
Getürmez d!de-i c<na ~ab< *<k-i der-i y<ri

2. Nig<h-ı nergis-i mestü+ beni $>r!de-q<l itdi
Gö+ül mur%ı olaldan d<m-ı zülfeynü+ girift<rı

3. Ne <r<m itmege bir laq]a bir yirde "ar<rum var
Dili bend eyleyelden ri$te-i zülf-i siyehk<rı

4. Yolu+da werreve$ p<-m<lü+ oldı ey güne$ |al`at
Esirge *<kden ref` it kerem "ıl bu dil-i z<rı

5. Der-<%>$ ise "a~du+ Ni`met! ol serv-i b<l<yı
Siri$k-i çe$m-i *>n-<l>du+ ile p<yine c<r!

141

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Cef<ya meyl idüp a%latma her dem bu dil-i z<rı
Yolında öldügüm gel alma <h-ı "alb-i b!m<rı

2. `İw<r-ı l<le-g>nu+ qasretinden ey seh!-"<met
Olupdur gül$en-i k>yu+da e$küm s>-be-s> c<r!

3. Ra"!b-i *<rla hem-dem olaldan ol gül-i ra`n<
İder bülbül ~ıfat dil d<m-ı %amda n<le vü z<rı

4. Yolında c<n viren `u$$<"a ra%men ey dil-i $eyd<
Yanından ol semen-s!m< ayurmaz bir dem a%y<rı

5. Sözini Ni`met!nü+ g>$ idüp ey $<h-ı *>b<num
Cef<ya meyl idüp a%latma her dem dil-i z<rı

142

Veleh> Ey{an

Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lâ tün / Fe i lün
(Fâ i lâ tün) (Fa` lün)

1. Lu|f idüp alsa+ ele nab]-ı dil-i b!m<rı
Ey |ab!b-i dil ü c<n itse+ a+a t!m<rı

2. Maqrem-i r<z idinüp dü$meni l<yı" mı sa+a
Göz göre a%ladasın d!de-i gevher-b<rı

3. Gülse dil bir gün eger bir nice yıl girye ider
`Acab< bunda nedür qikmet ü sırr-ı b<r!

4. Çekdügü+ b<r-ı bel< b<r-ı %am-ı y<r olsa
Ey gö+ül çünki çekersin hele b<ri b<r!

5. Öldügüme hele %am çekmez idi `<lemde
Çekebilseydüm eger s!neye y<ri b<r!

6. =h kim Ka`be-i k>yını |av<f itsem anu+
Eylese ben "ulına qa{ret-i B<r! y<ri

7. Qasret-i Ka`be-i ">yu+la mü$<bih oldı
D!de m!z<b-ı zere a%lamadan her b<r!

8. Teng idüp ba$a cih<nı günümi "ıldı siy<h
Qo""a-i la`li lebi k<külünü+ her t<rı

9. Nic'olur q<l-i dil-i z<rı `aceb Ni`metiy<
`=$ı"u+ böyle nig<r ile ola b<z<rı

(5a)

143

Veleh> Ey{an

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün / Me fâ î lün

1. Qawer "ıl inkis<rumdan ~a"ın va'll<h! bi'll<h!
Olur ser-menzil-i ma"~>da v<~ıl `<$ı"u+ <hı

2. Dü$er lerze zem!n ü <sm<na iqtir<z ile
&ar!bü+ irse efl<ke "açan <h-ı seqerg<hı

3. İ$idüp $<d u *and<n olmasun dü$men-i d!v c<n<
Nih<n! eyler ehl-i dil %am-ı `a$"u+ ile <hı

4. Ne qikmetdür |ab!b-i çar* bilmez `ilm-i "<n>nı
Degül te$*!~e "<dir nab{-ı bed-*ˇ<hı *ayr-*ˇ<hı

5. ;ik<yet kevkeb-i ba*t-ı siy<humdan ki `<lemde
Felek bildürmedi "adr-i kem<l-i Ni`metu'll<hı

144

Veleh> Ey{an

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. K<külin `ar{ eyleyüp `a"lum per!$<n eyledi
Her ne itdi ise ba+a ol per!$<n eyledi

2. S<ye-ve$ ey serv-"<met reh-güw<ru+da beni
@>l-ı fikr-i k<külü+ *<kiyle yeks<n eyledi

3. Gül$en-i qüsne cem<lü+ verd-i al iden _ud<
Ol güle `u$$<"ı bir mur%-ı *o$-elq<n eyledi

4. Ne$'e-i esr<r-ı *a||u+ bu dil-i <v<reyi
Tekye-i `a$"u+da abd<l gibi qayr<n eyledi

5. Devlet ü `unv<na ma%r>r olma ey *ˇ<ce felek
Niçe yüz bi+ devleti ber-b<d u v!r<n eyledi

6. _<nm<nu+ `<"ıbet d!v-i felek ber-b<d ider
@ut ki $imdi meskenü+ ta*t-ı Süleym<n eyledi

7. Dil virelden m>my<nına nig<ru+ Ni`met!
Gizlü r<zın `<leme qayf< ki dest<n eyledi

145

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Meclisü+de dostum bir gice mihm<n it beni
\oqbetü+de $em`ve$ s>z<n u giry<n it beni

2. Lem`a-i $em`-i cem<le "<ni`um perv<neve$
Dimezem wev"-i vi~<lü+ birle $<d<n it beni

3. Ey |ab!büm $erbet-i la`l-i $if<-ba*$u+ ile
Derdüme derm<n idüp iqy< vü *and<n it beni

4. Ola kim p<yü+e bir gün yüz sürem iqs<n idüp
Reh-güw<ru+da bugün *<k ile yeks<n it beni

5. Ni`met!ve$ *<k-i p<ye q<lümi |a"r!r içün
Meclisü+de dostum bir gice mihm<n it beni

(5b)[86]

(4a)[87]

86 Bu sayfada sadece harfler bulunuyor.
87 Bu sayfada Divana ait olmayan “Bir kimsenü+ i$i ba%lansa y<*u| …. ba%lansa …..bu maqalde dörd yüz seksen sekiz kez Rabben< iftaq beynen< "avmin< bi’l-muqa""a" …. *ayrü’l-f<tiq!n diye All<h Te`<l< bir vechle fetq-i b<b ide+i `a"lı …. ola va%firlen< f! …. %<fir!n …. *ayrü’r-r<qim!n v’erwu"n< feinneke *ayrü’l …. ”yazısı bulunmaktadır.

(4b)

T<r!*ü’l-Kit<be Ber<y-ı Fetq-i éal`a-i Ba%d<d

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Qa{ret-i sul|<n Mur<d ol *üsrev-i `<l!-nej<d
Oldı ma`m>re zam<n-ı devletinde her $ehr

2. Fetq-i Ba%d<d’ı _ud< "ıldı müyesser w<tına
Dü$men-i bed-*ˇ<h d!n-i devletin idüp "ahr

3. Ni`met! t<r!* olur a+a qur>f-ı mu`ceme
Sa`y idüp Ba%d<d’ı aldı qükm-i berr ü baqr

Sene 1048

éuds!-z<de Efendi İstanb>l’a é<#! Oldu"larında Dinmi$dür

Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lâ tün / Fâ i lün

1. Qa{ret-i éuds! Efendi-z<de kim $<m u seqer
P!$esi lu|f u keremdür bende vü <z<deye

2. Qamdüli’ll<h `adl ile oldı Sitanb>l q<kimi
Bu *aber qa""< ~af< virdi dil-i üft<deye

3. G>$ idince na~bını ey Ni`met! t<r!*ini
Didüm İstanbul müb<rek ola éuds!-z<de’ye

Sene 1057

B!n<-yı Çar-@a"a Dinilen T<r!*dür

Me fâ î lün / Me fâ î lün / Fe û lün

1. Cen<b-ı qa{ret-i B<r-ı te`<l<
   Na~!b itdi ba+a bir "a~r-ı b<l<

2. Gören |ar*ın olur meft>n u qayr<n
   Te`<la’ll<h zih! "a~r-ı mu`all<

3. Gü$<de ola b<b-ı devlet ile
   Be-qa""ı S>re-i Y<sin ü @<h<

4. Mur<dum Ni`met! budur $eb u r>z
   Müb<rek ide sa+a anı Mevl<

5. Didüm itm<mına ben da*ı t<r!*
   Ma"<m-ı dil-gü$< mümt<z ü z!b<

Sene 1050

(3a)[88]

(3b)[89]

(2a)[90]

(2b)[91]

(1a)[92]

(1b)[93]

---

88 Sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.
89 Sayfada herhangi bir yazı bulunmuyor.
90 Sayfada, içerik ve yazı türü sebebiyle Divana âit olmadığını düşündüğüm “Receb-i $er!finü+ on ikinci gün bezm-i …. gitmi$dür” yazısı bulunmaktadır.
91 Sayfada okunamayan, silik yazılar var.
92 Sayfada sadece harfler var.
93 Sayfada okunamayan, silik yazılar bulunuyor.

KAYNAKLAR

Abdulkadiroğlu, Abdulkerim (1998), *Güldeste-i Riyâz-ı İrfan ve Vefeyât-ı Dânişverân-ı Nâdiredân (İsmail Beliğ),* Ankara: Anıl Matbaa.

Atlansoy, Kadir (1998), *Bursa Şairleri,* Bursa: Asa Yayınları.

Biyografi.net *"Ebussuud Efendi", 1 sayfa,* http://www.biyografi.net/kisiayrinti.*asp?kisiid=2711 (10.11.2006).*

Biyografi.net *"İbni Kemal", 1 sayfa,* http://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp*?kisiid=2467 (10.11.2006).*

Biyografi.net *"Mevlana Muslihiddin Mustafa Efendi", 1 sayfa,* http://www.kenthaber.*com/Arsiv/IzBirakanlar/Aydin/Nazilli/IzBirakan_618.aspx (10.11.2006).*

Biyografi.net *"Molla Fenârî." 1.sayfa,* http://www.biyografi.net/kisiayrinti.asp*?kisiid=2477 (14.11.2006).*

Biyografi.net *"Molla Gürani", 1 sayfa,* http://www.biyografi.net */kisiayrinti.asp ?kisiid=939 (10.11.2006).*

Büyük Larouse (1990), *(1. 3. 5. 16. 17. 20. ve 23. ciltler),* İstanbul: Milliyet Yayınları.

Devellioğlu, Ferit (1986), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat (7. Baskı),* Ankara: Aydın Kitabevi.

Dilçin, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü,* Ankara: *TDK* Yayınları.

Etik, Arif (1968), *Farsça-Türkçe Lûgat,* İstanbul: Salah Bilici Yayınları.

İpekten, *H.*, İsen, M., Toparlı, R., Okçu, N., Karabey, T. (1988), *Tezkirelere Göre Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü,* Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.

Kimkimdir.gen.tr *"Köse Musa" 1 sayfa,* http://www.kimkimdir.gen.tr/kimkimdir.*php?id=981 (14.11.2006).*

Kurnaz, *C.*, Tatcı, M. (2001), *Tuhfe-i Nâilî (Mehmet Nâil Tuman), (2. Cilt),* Ankara: Büro Yayınları.

Kurnaz, Cemal (1996), *Hayâlî BeyDivanı'nın Tahlili,* İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Mehmet Süreyya (1971), *Sicill-i Osmanî (4. Cilt),* İstanbul.

Mengi, Mine (1999), *Eski Türk Edebiyatı Tarihi,* Ankara: Akçağ Yayınları.

Osmanlimedeniyeti.com *"Vessaf Abdullah Efendi", 1 sayfa,* http:// www. osmanlimedeniyeti.com/Bilgi/Vessaf%20Abdullah%20Efendi *10.11.2006).*

Özcan, Abdülkadir (1989), *Şakâik-i Nu-mâniyye ve Zeyiller (Şeyhi Mehmed Efendi), (1. Cilt),* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Pala, İskender (1999), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü (5. Baskı),* İstanbul: Ötüken Yayınları.

Sourtimes.org *"Muhiddin Fenârî" 1 sayfa,* http://sozluk.sourtimes.org/ *(14.11.2006).*

Şemseddin Sami (1989), *Kâmus-ı Türkî (3. Basım),* İstanbul: Çağrı Yayınları.

Topaloğlu, B., Karaman, *H.* (1991), *Arapça-Türkçe Yeni Kâmus,* İstanbul: Nesil Yayınları.

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi (1990), *(7. Cilt),* İstanbul: Dergah Yayınları.

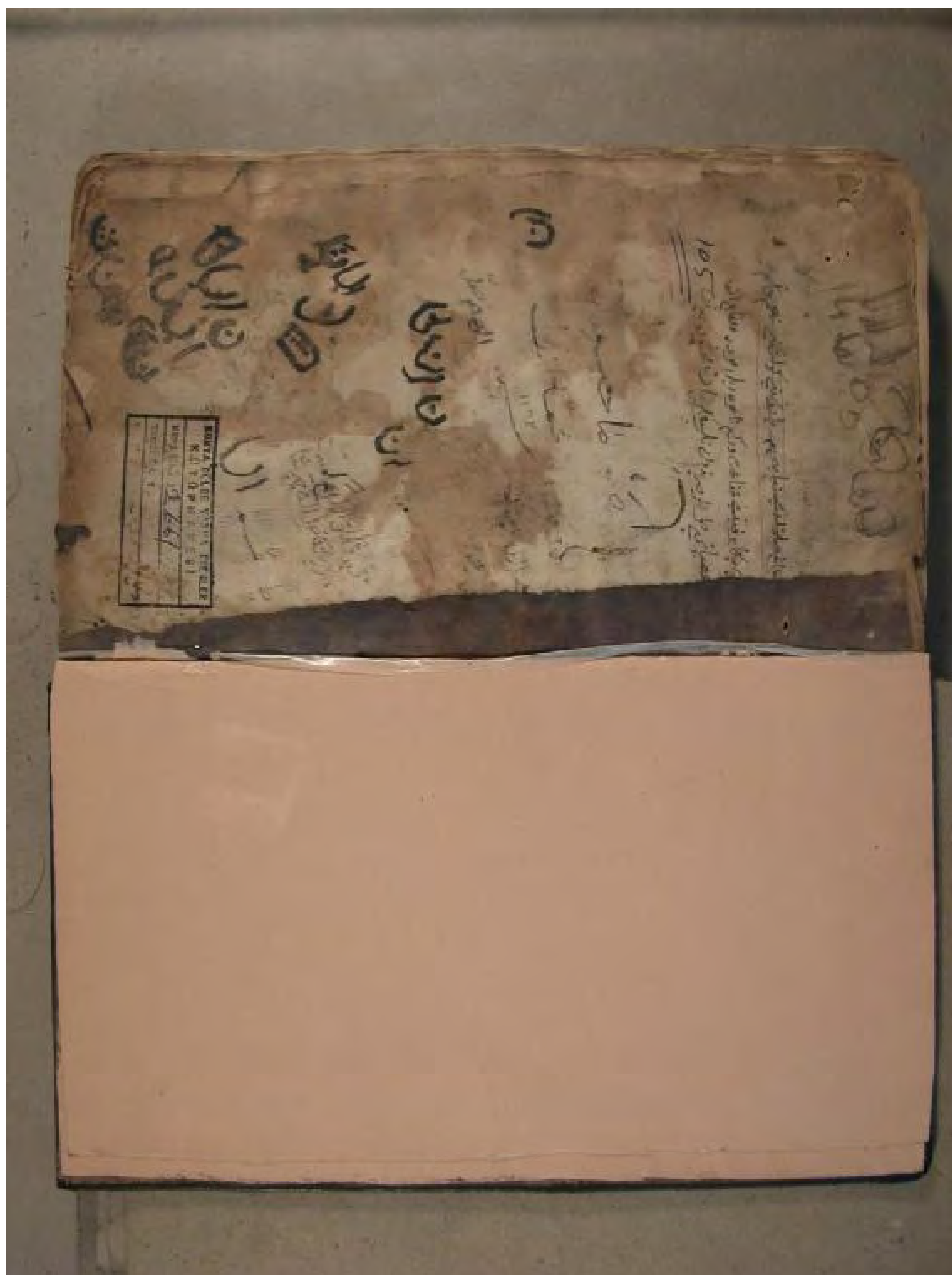
Ülger, İbrahim (2004), *Şeyh Sadî-i Şirâzî,* İstanbul: Berbin Yayınları.

Wikipedia.org *"Kara Musa Paşa" 1 sayfa,* *http://tr.wikipedia.org/wiki/Kara_ Musa_Pa%C5%9Fa (14.11.2006).*

Wikipedia.org “Molla Hüsrev” *1 sayfa*, http://tr.wikipedia.org/wiki/Molla_H%C3%BCsrev *(14.11.2006)*.

EKLER

Nİ’METÎ DİVANI





آكرا صحابكه يوز بيك صلاة تيله سلام

اى رسول خالق كونين ومحبوب جليل

شفاعة نبيك المكرم بعلو عرشك الاعظم

باسم عالم وعلام واعلم

رحيم وراحم ورحمان وارحم

محمد احمد ومحمود وقاسم — حبيب ومصطفى داعى وخاتم

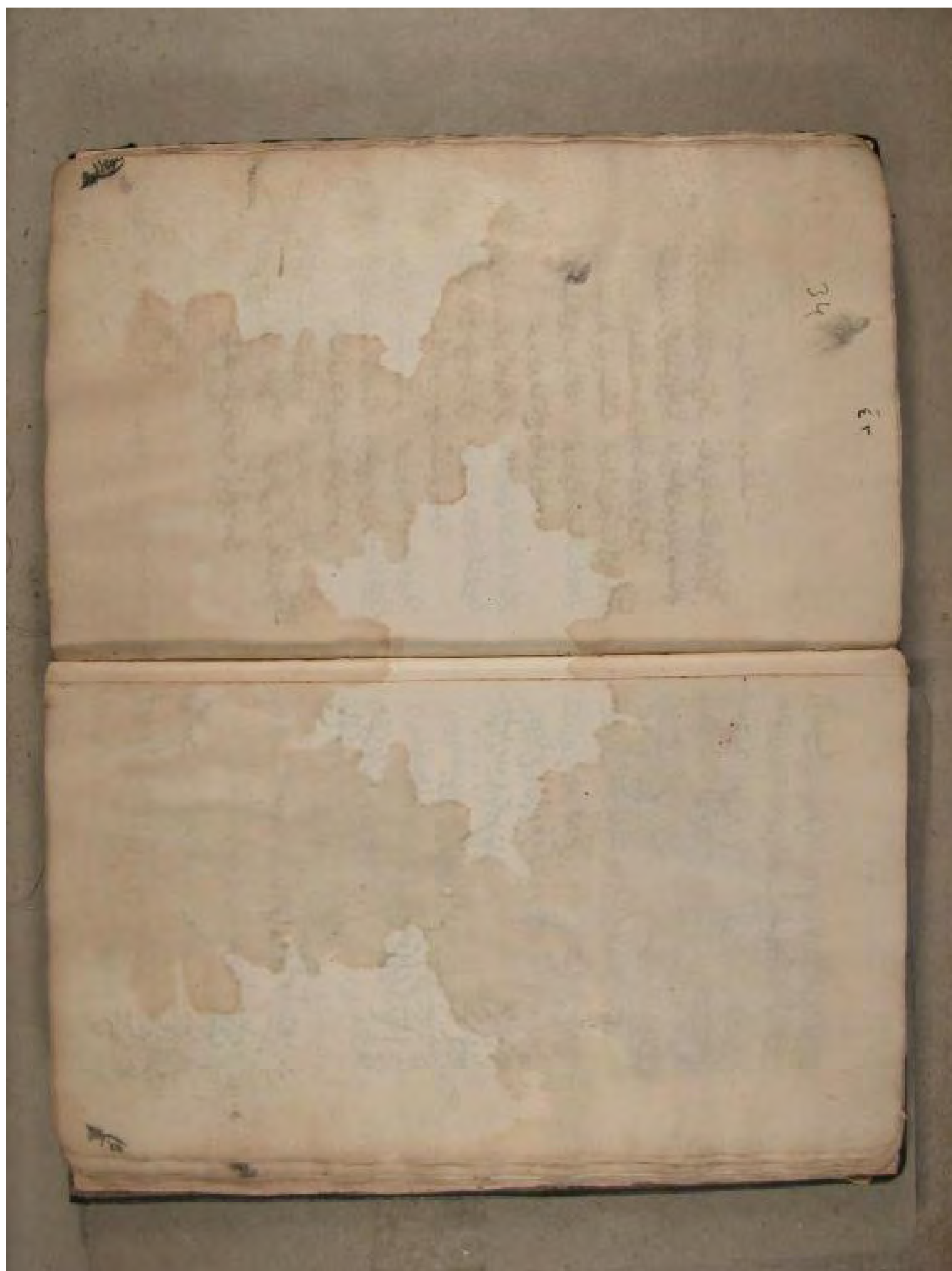
سراج وعاقب وماحى وحاشر — مشفع شافع وناهى وآمر

قريب وهادى ومهدى وحافظ — امام وهاشمى مختار وواعظ

قريشى وحجازى ومصدق — شهيد وشاهد ومزمل وحق

رسول ومرسل ومشكور وشاكر — منيب وعادل وبرهان وظاهر

صبور ومقتصد مدثر ونور — قريب ومجتبى امى ومذكور











٣١

وله

في حرف الخا

ايضا

في حرف الحا

وله ايضا

ايضا

وله ایضا

فی حرف الغین

فی حرف الفاء

في حرف الواو



تاریخ لکاتبه برای فتح قلعهٔ بغداد

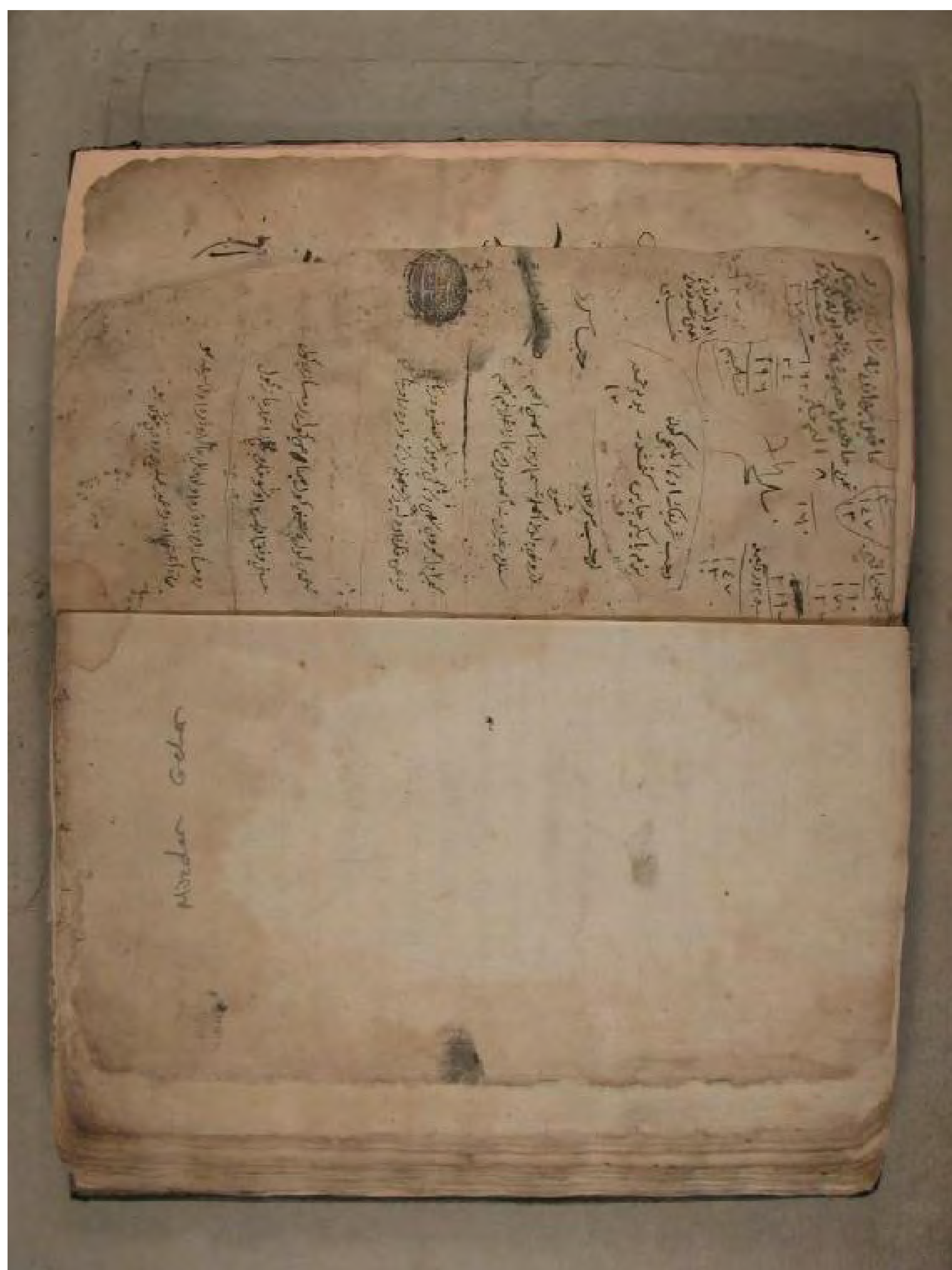
حضرت سلطان مراد اول خسرو عالی نژاد | اولدی معمور زمان دولتنده هر شهر
فتح بغدادی خدا قلدی میسر ذاته | دشمن بدخواه دین و دولتین ایدی قهر
نعمتی تاریخ اولور اولو اگر حروف معجمه
سعی ایدوب بغدادی الدی حکم بزور قهر ۱۰۴۸

قدسی زاده افندی استانبوله قاضی
اولدقلرنده دنلمشدر

حضرت قدسی افندی زاده کم نام خجسته | پیشه سی لطف و کرم مردم شیوه و آزاده
حمد لله عدل الدی استانبولک حکمی | بو خبر حقا صفا ویردی دل افتاده
گوش ایدوب بو نصبنی ای نعمتی تاریخنی
دیدم استانبوله مبارک اولا قدسی زاده ۱۰۵۷

بناء چار طاق دینلن تاریخدر

جناب حضرت باری تعالی | نصیب ایتدی بکا بر قصر والا
گورن طرحن اولور مفتون و حیران | تعالی الله زهی قصر معلا
گشاده اولدی بابی دولتیله | بحق سورهٔ یس و طه
مرادم نعمتی بودر شب و روز | مبارک ایده ساکنه آنی مولا
دیدم اتمامنه شدا خی تاریخ
مقام دلگشا ممتاز و زیبا ۱۰۵۰







ÖZ GEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soayadı: Gülden Esra ERSÖZ

Doğum Yeri ve Yılı: Şanlı Urfa 1981

Medenî Hali: Evli

elmek: guldenesra@yahoo.com

ÖĞRENİM DURUMU

Lisans: 2003, Harran Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü / ŞANLI URFA

Lise: 1999, Açık Öğretim Lisesi

İŞ HAYATI

2005 – , Öğretmen, Harran İMKB Yatılı İlköğretim Bölge Okulu
Harran / ŞANLI URFA (Devam ediyor.)

YABANCI DİL

İngilizce

BİLGİSAYAR

Ofis programları